

RJGE

ISSN : 2730-4132(Online)

วารสารการบริหารการศึกษา มมร.วิทยาเขตร้อยเอ็ด

MBU Roi Et Journal of Global Education Review

ปีที่ 5 ฉบับที่ 3 (กันยายน - ธันวาคม 2568)

Vol.5 No.3 (September - December 2025)

MBU 101

มมร.วิทยาเขตร้อยเอ็ด

MBU REC

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด

Mahamakut Buddhist University Roi Et Campus

วารสารการบริหารการศึกษา มมร.วิทยาเขตร้อยเอ็ด

MBU Roi Et Journal of Global Education Review

ISSN : 2730-4132 (Online)

ปีที่ 5 ฉบับที่ 3 (กันยายน – ธันวาคม 2568)

Vol. 5 No. 3 (September – December 2025)

เจ้าของวารสาร

สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด

วัตถุประสงค์

1. เพื่อส่งเสริมและเผยแพร่ผลงานวิชาการและผลงานวิจัยด้านศึกษาศาสตร์/ครุศาสตร์ และรวมถึงสหวิทยาการเชิงประยุกต์ด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
2. เพื่อเป็นเวทีแลกเปลี่ยนองค์ความรู้ระหว่างนักวิชาการของสถาบันการศึกษากับนักวิชาการของสถาบันและหน่วยงานอื่นๆ ให้มีความหลากหลายของบทความ เป็นการพัฒนาคุณภาพทางความคิดสู่สากล
3. เพื่อส่งเสริมนวัตกรรมและนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์ในการพัฒนาประเทศชาติต่อไป

ที่ปรึกษา

พระพรหมวชิรโสภณ

พระราชพัชรญาณมุนี

พระเทพวชิรวิมล, ดร.

พระธรรมวชิรจินดาภรณ์, รศ.ดร.

พระเมธีวัชรภรณ์, รศ.ดร.

ปฐมาจารย์ผู้ก่อตั้ง มมร.วิทยาเขตร้อยเอ็ด

ที่ปรึกษาอุปถัมภ์ มมร.วิทยาเขตร้อยเอ็ด

ที่ปรึกษารองอธิการบดี มมร.วิทยาเขตร้อยเอ็ด

อธิการบดี มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

รองอธิการบดี วิทยาเขตร้อยเอ็ด

บรรณาธิการ

พระครูชัยรัตนากร, ดร.

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด

ผู้ช่วยบรรณาธิการ

ดร.ธีรภัทร์ ถิ่นแสนดี

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด

กองบรรณาธิการ

พระเมธีวัชรภรณ์, รศ.ดร.

ศาสตราจารย์ ดร.ธีระ รุญเจริญ

รองศาสตราจารย์ ดร.ประจิดร มหาหิง

รองศาสตราจารย์ ดร.สำเร็จ ยุธชัย

รองศาสตราจารย์ ดร.ฉลาด จันทสมบัติ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จำเนียร พลหาญ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จิตราภรณ์ วงศ์คำจันทร์

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยขอนแก่น

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด

ฝ่ายจัดทำ

ดร.วิมลพร สุวรรณแสนทวี
ดร.บรรจง ลาวะลี

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด

กำหนดเผยแพร่

ปีละ 3 ฉบับ

ฉบับที่ 1 มกราคม – เมษายน

ฉบับที่ 2 พฤษภาคม – สิงหาคม

ฉบับที่ 3 กันยายน - ธันวาคม

สถานที่ติดต่อ สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด

ถนนเลียงเมือง ตำบลดงลาน อำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด 45000

โทร 0-4351-8364 และ 0-4351-6076 โทรสาร 0-4351-4618

E-mail: JournalMBU101@gmail.com

<http://ojs.mbu.ac.th/index.php/RJGE>

บทความทั่วไป บทความวิชาการ บทความวิจัย ที่ปรากฏในวารสารนี้ เป็นความรับผิดชอบของผู้เรียบเรียง กองบรรณาธิการไม่จำเป็นต้องเห็นด้วย การนำบทความในวารสารนี้ไปเผยแพร่ สามารถดาวน์โหลดได้ที่ <http://ojs.mbu.ac.th/index.php/RJGE>

บทความที่ส่งมาขอรับการตีพิมพ์ในวารสารการบริหารการศึกษา มมร. วิทยาเขตร้อยเอ็ด จะต้องไม่เคยตีพิมพ์หรืออยู่ระหว่างการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อตีพิมพ์ในวารสารอื่น ผู้เขียนบทความจะต้องปฏิบัติตามหลักเกณฑ์การเสนอบทความวิชาการหรือบทความวิจัยเพื่อตีพิมพ์ในวารสารอย่างเคร่งครัด รวมทั้งระบบการอ้างอิงต้องเป็นไปตามหลักเกณฑ์ของวารสารกำหนด บทความที่ตีพิมพ์เผยแพร่ได้ผ่านการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิ อย่างน้อย 3 ท่าน เปิดรับบทความทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ

บทบรรณาธิการ

วารสารการบริหารการศึกษา มจร. วิทยาเขตร้อยเอ็ด ปีที่ 5 ฉบับที่ 3 (กันยายน – ธันวาคม 2568) จัดทำขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมและเผยแพร่ผลงานวิชาการและผลงานวิจัย ด้านศึกษาศาสตร์/ครุศาสตร์และรวมถึงสหวิทยาการเชิงประยุกต์ด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ เพื่อเป็นเวทีแลกเปลี่ยนองค์ความรู้ระหว่างนักวิชาการของสถาบันการศึกษากับนักวิชาการของสถาบันและหน่วยงานอื่นๆ ให้มีความหลากหลายของบทความ เป็นการพัฒนาคุณภาพทางความคิดสู่สากล และเพื่อส่งเสริมนวัตกรรมและนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์ในการพัฒนาประเทศชาติต่อไป วารสารมีการควบคุมคุณภาพบทความจากผู้ทรงคุณวุฒิ (Peer Review) ให้เป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนด รวมถึงมีการปรับปรุงเนื้อหาให้ทันสมัยอย่างต่อเนื่อง รวมถึงพัฒนาให้มีการส่งบทความแบบออนไลน์หรือระบบ Online journal System (OJS)

วารสารการบริหารการศึกษา มจร. วิทยาเขตร้อยเอ็ด ได้ผ่านการประเมินคุณภาพจากศูนย์ดัชนีการอ้างอิงวารสารไทย(TCI) ซึ่งวารสารได้ถูกจัดกลุ่มคุณภาพวารสารจากศูนย์ดัชนีการอ้างอิงวารสารไทย(TCI) ให้มีมาตรฐานอยู่ใน กลุ่มที่ ๒ (TCI ฐาน ๒) ตั้งแต่วันที่ ๑ มกราคม ๒๕๖๘ ถึงวันที่ ๓๑ ธันวาคม ๒๕๗๒ โดยท่านสามารถดาวน์โหลดบทความฉบับสมบูรณ์ได้ที่ <http://202.29.86.169/index.php/RJGE>

กองบรรณาธิการวารสารการบริหารการศึกษา มจร.วิทยาเขตร้อยเอ็ด ขอขอบคุณผู้เขียนบทความ สมาชิก และผู้อ่านทุกท่านที่ให้ความสนใจและไว้วางใจวารสารของเราเป็นอย่างดีตลอดมา ขอกราบขอบพระคุณในความเอื้อเฟื้อจากผู้ทรงคุณวุฒิ (Peer review) ที่มีส่วนในการควบคุมคุณภาพของวารสารให้ตรงตามเกณฑ์ที่กำหนด กองบรรณาธิการวารสารหวังเป็นอย่างยิ่งว่าเนื้อหาในวารสารฉบับนี้จะเป็นประโยชน์ต่อผู้อ่านทุกท่าน หากผู้อ่านมีข้อเสนอแนะในการปรับปรุงวารสารนี้ให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้นกองบรรณาธิการวารสารขอน้อมรับไว้ด้วยความยินดี

พระครูชัยรัตนากร, ดร.

บรรณาธิการ

สารบัญ

หน้า

บทความวิจัย

แนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษา กลุ่มเขตกรุง ธนใต้ สังกัดสำนักการศึกษา กรุงเทพมหานคร (THE GUIDELINES FOR DEVELOPING THE PARTICIPATORY ACADEMIC ADMINISTRATION OF SCHOOLS IN DEPARTMENT OF EDUCATION BANGKOK METROPOLITAN ADMINISTRATION) ฐานพัฒน์ สุทธิวัฒน์สกุล, ธดา สิทธิธาดา.....	1
แนวทางการบริหารจัดการห้องเรียน Mini English Program (MEP): โรงเรียนบ้าน หนองหาน(วันครู2502) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 3 (THE GUIDELINES FOR THE MANAGEMENT OF THE MINI ENGLISH PROGRAM (MEP) CLASSROOMS FOR BAAN NONGHAN (WANKRU 2502) SCHOOL IN UDONTHANI PRIMARY EDUCATION SERVICE AREA OFFICE 3) เกริกเกียรติ นรินทร์.....	14
โปรแกรมเสริมสร้างสมรรถนะครูด้านการจัดการเรียนรู้เชิงรุก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 (TEACHER COMPETENCY ENHANCEMENT PROGRAM ON ACTIVE LEARNING MANAGEMENT UNDER THE KALASIN PRIMARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE 2) นิภาพรรณ สายสมบัติ, สุวัฒน์ จุลสุวรรณ.....	25
รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำการเรียนการสอนของผู้บริหารโรงเรียนยุคพลิกผัน (A MODEL DEVELOPMENT INSTRUCTIONAL LEADERSHIP OF SCHOOL LEADERS A TURNING ERA) สุธรรม ธรรมทัศน์.....	31
แนวทางการส่งเสริมการเห็นคุณค่าในตนเองในการปฏิบัติงานของครูโรงเรียน ประถมศึกษาขนาดเล็ก (GUIDELINES TO ENHANCE PRIMARY TEACHERS' SELF-ESTEEM ON TEACHER PERFORMANCE IN SMALL PRIMARY SCHOOLS) สุประภา วิวัฒน์วงศ์, ภาวิณี ไสธายะเพชร.....	41
รูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมเพื่อส่งเสริมระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 1 (A MODEL PARTICIPATION MANAGEMENT TO STRENGTHEN THE STUDENT CARE AND SUPPORT SYSTEM IN SCHOOLS UNDER THE SARABURI PRIMARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE 1) วิภา สายรัตน์.....	52

สารบัญ(ต่อ)

หน้า

บทความวิจัย

การพัฒนาทรัพยากรการเรียนรู้ออนไลน์สาขาหัตถกรรมศาสตร์ ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย (DEVELOPMENT OF ONLINE LEARNING RESOURCES IN HOME ECONOMICS FOR UPPER SECONDARY EDUCATION) <i>ธมน ถาวรจักร์, ศิริรัตน์ ศรีสอาด, นาดยา ปิรันธนานนท์.....</i>	64
การพัฒนาแนวทางการบริหารความเสี่ยงด้านงานงบประมาณในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคาม (DEVELOPING GUIDELINES OF RISK MANAGEMENT OF BUDGET IN THE SCHOOLS UNDER THE SECONDARY EDUCATION SERVICE AREA OFFICE MAHASARAKHAM) <i>บุศราคม์ คำปลิว, ธรินธร นามวรรณ.....</i>	80
การพัฒนาแนวทางการบริหารสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 (DEVELOPMENT OF GUIDELINES MANAGEMENT TOWARDS EXCELLENCE IN PRIMARY SCHOOLS UNDER MAHASARAKHAM PRIMARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE 2) <i>เดชาวัตรัฐ สายทะโชติ, ธรินธร นามวรรณ.....</i>	95
โปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำดิจิทัลของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1 (DEVELOPMENT OF A PROGRAM TO ENHANCE DIGITAL LEADERSHIP OF TEACHER OF THE KALASIN PRIMARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE 1) <i>ปรียาวดี ระดาฤทธิ, ธรินธร นามวรรณ.....</i>	108
แนวทางการสร้างเสริมแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ดเขต 1 (THE ENHANCING MOTIVATION GUIDELINES FOR TEACHER PERFORMANCE UNDER THE ROI ET PRIMARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE 1) <i>มินตรา ศรีทอง, ธรินธร นามวรรณ.....</i>	122
พัฒนากิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้เทคนิค Storyline ร่วมกับการตั้งคำถาม WH-Questions ที่ส่งเสริมความสามารถการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 (DEVELOPMENT OF LEARNING ACTIVITIES USING THE STORYLINE TECHNIQUE COMBINED WITH WH-QUESTIONS TO ENHANCE ENGLISH READING COMPREHENSION ABILITY OF 6TH GRADE HIGH SCHOOL STUDENTS) <i>วรรดา ชื่นตา, ทิพาพร สุจาวี, ดวงพร ศรีบุญเรือง.....</i>	136

สารบัญ(ต่อ)

หน้า

บทความวิจัย

ผลการจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ท้องถิ่น เรื่อง ชุมชนกุ้งกาสิงห์ ของนักเรียน ชั้น ประถมศึกษาปีที่ 2 ด้วยวิธีการทางประวัติศาสตร์ร่วมกับเกมมิฟิเคชัน (THE RESULTS OF LOCAL HISTORY LEARNING MANAGEMENT ON THE TOPIC OF THE KU KASING COMMUNITY FOR GRADE 2 STUDENTS USING THE HISTORICAL METHOD IN CONJUNCTION WITH GAMIFICATION) <i>ปวีรศา เหนือโท, ชงไชย สุขแสง, ประทวน วันนิจ</i>	149
แนวทางการสร้างความน่าเชื่อถือทางสังคมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดอุดรธานี (THE GUIDELINES OF SOCIAL CREDIT CREATION FOR SCHOOL ADMINISTRATORS UNDER THE OFFICES OF PRIMARY EDUCATIONAL SERVICE AREA IN UDON THANI PROVINCE) <i>ทรงพล อุ่นโนนเขวา, ยุภาดี ปณะราช, พนายุทธ เขยบาล</i>	164
รูปแบบการพัฒนาครูในการสอนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารตามมาตรฐาน CEFR โดยใช้สื่อดิจิทัลบูรณาการชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (TEACHER DEVELOPMENT MODEL IN TEACHING ENGLISH FOR COMMUNICATION THROUGH CEFR USING DIGITAL MEDIA AND PROFESSIONAL LEARNING COMMUNITY) <i>สุทัศน์ สังคะพันธ์</i>	180
การพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำดิจิทัลของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1 (DEVELOPMENT OF A PROGRAM TO ENHANCE DIGITAL LEADERSHIP OF TEACHER OF THE MAHASARAKHAM PRIMARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE 1) <i>ฐิติพร ทองหล่อ, สีนธะวา คามดิษฐ์</i>	193
คำแนะนำสำหรับผู้เขียน หลักเกณฑ์และรูปแบบการเขียนบทความเพื่อตีพิมพ์ในวารสาร จริยธรรมการตีพิมพ์บทความในวารสารการบริหารการศึกษา มมร.วิทยาเขตร้อยเอ็ด	205 212

**แนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษา
กลุ่มเขตกรุงธนใต้ สังกัดสำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร***
**THE GUIDELINES FOR DEVELOPING THE PARTICIPATORY ACADEMIC
ADMINISTRATION OF SCHOOLS IN DEPARTMENT OF EDUCATION
BANGKOK METROPOLITAN ADMINISTRATION**

ฐานพัฒน์ สุทธิวัฒน์สกุล¹, ธาดา สิทธิธาดา²

Thanaphat Sutthiwatsakul¹ and Thada Siththada²

มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา^{1,2}

Suan Sunandha Rajabhat University^{1,2}

Email : thanaphat.sutthi@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันและความคาดหวังการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษา กลุ่มเขตกรุงธนใต้ สังกัดสำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร 2) เพื่อศึกษาความต้องการจำเป็นการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษา กลุ่มเขตกรุงธนใต้ สังกัดสำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร และ 3) เพื่อเสนอแนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษา กลุ่มเขตกรุงธนใต้ สังกัดสำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครู โรงเรียนในกลุ่มเขตกรุงธนใต้ สังกัดสำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2567 จำนวน 346 คน และผู้ให้ข้อมูลสำคัญคือ ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม และแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการคำนวณค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานค่า ความต้องการจำเป็นและวิเคราะห์เนื้อหาจากการสัมภาษณ์

ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพปัจจุบันของการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษา กลุ่มเขตกรุงธนใต้ สังกัดสำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร อยู่ในระดับมาก ความคาดหวังของการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษา อยู่ในระดับมากที่สุด 2) ความต้องการจำเป็นการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษา เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย คือ ด้านการประกันคุณภาพการศึกษา ด้านการวางแผนงานวิชาการ ด้านการพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา ด้านการนิเทศภายในสถานศึกษา ด้านการพัฒนาสื่อและนวัตกรรม ด้านการวัดและประเมินผล และด้านการจัดการเรียนรู้ ตามลำดับ และ 3. แนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษา กลุ่มเขตกรุงธนใต้ สังกัดสำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร ได้แก่ แนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วม 7 ด้าน ประกอบด้วย 1) ด้านการประกันคุณภาพ 2) ด้านการวางแผนงานวิชาการ

3) ด้านการพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา 4) ด้านการนิเทศภายในสถานศึกษา 5) ด้านการพัฒนาสื่อและนวัตกรรม 6) ด้านการวัดและประเมินผล และ 7) ด้านการจัดการเรียนรู้ ตามลำดับ

คำสำคัญ: แนวทางการพัฒนา; การบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วม; การบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วม

ABSTRACT

This research aimed to: 1) study the current conditions and expectations regarding participatory academic administration of schools in Department of Education Bangkok Metropolitan Administration; 2) examine the needs for participatory academic administration in these schools; and 3) propose guidelines for the development of participatory academic administration. The sample group consisted of 346 school administrators and teachers from the Thonburi South District Group in the 2024 academic year, with five experts serving as key informants. Data were collected using questionnaires and semi-structured interviews, and analyzed through percentage, mean, standard deviation, needs assessment analysis, and content analysis.

The research findings revealed that: 1) The current state of participatory academic administration of schools in Department of Education Bangkok Metropolitan Administration is at a high level, while the expectations regarding participatory academic administration are at the highest level. 2) The prioritized needs for participatory academic administration in these schools, ranked from highest to lowest, are as follows: (1) Quality assurance. (2) Academic planning. (3) School curriculum development. (4) Internal educational supervision. (5) Development of instructional media and educational innovations (6) Educational Measurement and Evaluation and (7) Instructional management. And 3) The proposed guidelines for the development of participatory academic administration comprised 7 key aspects: (1) Quality assurance. (2) Academic planning. (3) School curriculum development. (4) Internal educational supervision. (5) Development of instructional media and educational innovations. (6) Educational Measurement and Evaluation and 7) Instructional management.

Keywords : Guideline for Development; Participatory Academic Administration; Educational Administrator

1. ความสำคัญและที่มาของปัญหาที่ทำการวิจัย

การศึกษาจะมีบทบาทสำคัญต่อการพัฒนาประเทศ แต่ระบบการศึกษาของไทยยังเผชิญความท้าทายด้านคุณภาพ ผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษายังต่ำกว่ามาตรฐานสากล ขาดการเชื่อมโยงกับตลาดแรงงาน และมีความเหลื่อมล้ำสูง โดยเฉพาะในกลุ่มเด็กและเยาวชนจากครัวเรือนยากจนที่ขาดโอกาสพัฒนาทักษะที่จำเป็น (สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2565) โดยรัฐมีหน้าที่จัดการศึกษาที่มีคุณภาพและเท่าเทียมครอบคลุมการเรียนรู้ฟรี 12 ปี ตั้งแต่ก่อนวัยเรียนถึงระดับการศึกษาภาคบังคับ พร้อมพัฒนาผู้เรียนในทุกมิติ (สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา, 2560) มุ่งพัฒนาคนไทยให้สมบูรณ์ในมิติร่างกาย จิตใจ สติปัญญา คุณธรรม และวัฒนธรรม เพื่ออยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข โดยยึดหลักศักยภาพของผู้เรียนและส่งเสริมการเรียนรู้ที่ตอบสนองความสนใจและความแตกต่างระหว่างบุคคล (ราชกิจจานุเบกษา, 2560) เพื่อพัฒนาคุณภาพ ลดความเหลื่อมล้ำ ส่งเสริมความเสมอภาค และสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต บนพื้นฐานปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงและบริบทศตวรรษที่ 21 โดยพัฒนาผู้เรียนให้มีทักษะ 3Rs8Cs และสมรรถนะที่สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ พร้อมบริหารจัดการศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพและยืดหยุ่นต่อการเปลี่ยนแปลงระดับโลก (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560)

กลุ่มเขตกรุงธนใต้ เป็น 1 ใน 6 กลุ่มเขต กรุงเทพมหานคร จัดการศึกษาตามนโยบายการจัดการศึกษาของสำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร และสอดคล้องนโยบายผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร 9 มิติ 215 นโยบาย ด้านเรียนดี มุ่งพัฒนาและเสริมศักยภาพนักเรียนทั้งด้านวิชาการและทักษะชีวิต เพื่อเตรียมความพร้อมสู่การเป็นพลเมืองคุณภาพ ผ่านการเรียนรู้ที่มีคุณภาพและเข้าถึงได้ เช่น การเรียนฟรีพร้อมโภชนาการดี การใช้เทคโนโลยี การพัฒนาทักษะอาชีพ ศิลปะ และการเรียนรู้ในห้องเรียน รวมถึงทักษะที่ตอบรับการเปลี่ยนแปลงในอนาคต (สำนักยุทธศาสตร์และประเมินผล กรุงเทพมหานคร, 2565) โดยอาศัยหลักการมีส่วนร่วม มุ่งให้ทุกฝ่ายร่วมคิด ร่วมทำ และร่วมประเมินผลผ่านคณะกรรมการวิชาการ ซึ่งเกี่ยวข้องกับการพัฒนาหลักสูตร การจัดการเรียนการสอน การวัดและประเมินผลและการวิจัยที่ช่วยขับเคลื่อนการศึกษาสู่การพัฒนาอย่างมีคุณภาพและยั่งยืน (รุ่งรัชดาพร เวหะชาติ, 2566) ทั้งนี้จากรายงานสรุปผลการประเมินคุณภาพภายในสถานศึกษาสังกัด กรุงเทพมหานคร พบว่า สถานศึกษาในกลุ่มเขตกรุงธนใต้ มีการประเมินตนเองในภาพรวม โดยให้ระดับคุณภาพในระดับ ดี คิดเป็นร้อยละ 14.29 ระดับ ดีเลิศ คิดเป็นร้อยละ 51.43 และระดับ ดีเยี่ยม คิดเป็นร้อยละ 34.28 (สำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร, 2566) ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงผลการจัดการศึกษาที่ยังมีข้อบกพร่องหรืออุปสรรคในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาในกลุ่มเขตกรุงธนใต้ ทั้งปัญหาด้านการมีส่วนร่วม การบริหารจัดการภายใน ฐานข้อมูลสารสนเทศไม่ตอบสนองต่อการนำไปวางแผนและบริหารจัดการ การขาดอัตรากำลังทดแทนบุคลากรทำให้ไม่เพียงพอกับปริมาณงาน การขาดความคล่องตัวในการประสานงานภายในองค์กร การขาดการติดตาม ประเมินผลการดำเนินงานโครงการ กิจกรรมอย่างเป็นระบบ จากที่กล่าวมาการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมเป็นแนวทางที่เปิดโอกาสให้บุคลากรในสถานศึกษาเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารงาน เพื่อส่งเสริมและพัฒนาผู้เรียนให้เรียนรู้ได้เต็มศักยภาพตามเป้าหมายของหลักสูตรและการจัดการศึกษา ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมในสถานศึกษา กลุ่มเขตกรุงธนใต้ สังกัดสำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร เพื่อ

นำข้อมูลไปใช้ในการปรับปรุงและพัฒนาการบริหารจัดการศึกษาให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุดในการยกระดับคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนในพื้นที่ดังกล่าว

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

2.1 เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพความคาดหวังการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษา กลุ่มเขตกรุงธนใต้ สังกัดสำนักงานการศึกษากรุงเทพมหานคร

2.2 เพื่อศึกษาความต้องการจำเป็นการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษา กลุ่มเขตกรุงธนใต้ สังกัดสำนักงานการศึกษากรุงเทพมหานคร

2.3 เพื่อเสนอแนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษา กลุ่มเขตกรุงธนใต้ สังกัดสำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร

3. ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

3.1 ทราบข้อมูลสภาพปัจจุบัน ความคาดหวัง และความต้องการจำเป็นการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วม ซึ่งเป็นสารสนเทศที่สำคัญในการนำไปใช้สำหรับการพัฒนาแนวทางการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษาหรือประยุกต์ใช้ในรูปแบบอื่น ๆ ต่อไป

3.2 ได้แนวทางการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษา ซึ่งโรงเรียนสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมหรือการบริหารงานแบบมีส่วนร่วมสำหรับงานอื่นๆ ต่อไป

3.3 โรงเรียนกลุ่มเขตกรุงธนใต้ สังกัดสำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร หรือโรงเรียนทั่วไปสามารถนำแนวทางการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษา ไปประยุกต์ใช้ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้สูงขึ้นอย่างยั่งยืนและมีประสิทธิภาพ

4. วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Method Research) ทั้งการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Method) และการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Method) ผู้วิจัยดำเนินการดังนี้ ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครู โรงเรียนในกลุ่มเขต กรุงธนใต้ สังกัดสำนักงานการศึกษากรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2567 รวมทั้งสิ้น 3,179 คน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา และครู โรงเรียนในกลุ่มเขตกรุงธนใต้ สังกัดสำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2567 จำนวน 346 คน ซึ่งกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางของ Krejcie & Morgan (1970, p. 607-610) และ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญในการวิจัยด้วยวิธีการสัมภาษณ์ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 4 คน และครูปฏิบัติหน้าที่หัวหน้าวิชาการ จำนวน 1 คน รวมทั้งสิ้นจำนวน 5 คน โดยคัดเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลมี 2 ประเภท ได้แก่ 1) แบบสอบถามสภาพปัจจุบันและความคาดหวังการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษา กลุ่มเขตกรุงธนใต้ สังกัดสำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร โดยแบบสอบถามมี 2 ตอน ประกอบด้วย ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม และตอนที่ 2 แบบสอบถามระดับสภาพปัจจุบันและสภาพความคาดหวังการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษา กลุ่มเขตกรุงธนใต้ สังกัดสำนักงานการศึกษากรุงเทพมหานคร

เป็นแบบเป็นมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) ซึ่งแบบสอบถามสภาพปัจจุบันการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วม มีค่าความเชื่อมั่น .984 และแบบสอบถามสภาพความคาดหวังการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วม มีค่าความเชื่อมั่น .986 และ 2) แบบสัมภาษณ์เป็นแบบกึ่งโครงสร้างใช้เก็บรวบรวมข้อมูลแนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษา กลุ่มเขตกรุงเทพมหานคร สังกัดสำนักการศึกษา กรุงเทพมหานคร

การเก็บรวบรวมข้อมูล โดยการส่งหนังสือขออนุเคราะห์ในการเก็บข้อมูลวิจัยไปส่งยังสำนักงานเขตที่อยู่ในกลุ่มเขตกรุงเทพมหานคร กรุงเทพมหานคร เพื่อเก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างโดยใช้แบบสอบถาม ทำการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปคอมพิวเตอร์ นำข้อมูลที่ได้จัดทำเป็นแบบสัมภาษณ์ และทำการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญด้วยตนเอง แล้วเรียบเรียงวิเคราะห์เนื้อหาเพื่อพัฒนาเป็นแนวทางการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษา กลุ่มเขตกรุงเทพมหานคร สังกัดสำนักการศึกษา กรุงเทพมหานคร

การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปคอมพิวเตอร์ และการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (content analysis) สถิติที่ใช้ ประกอบด้วย ค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และดัชนีความต้องการจำเป็น (PNI_{modified}) และ สถิติในการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ ประกอบด้วย ค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ (Index of Item-Objective Congruence: IOC) และค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามด้วยการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ของครอนบาค (Cronbach)

5. ผลการวิจัย

5.1 ผลการวิเคราะห์สภาพปัจจุบัน สภาพความคาดหวัง และความต้องการจำเป็นของการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษา กลุ่มเขตกรุงเทพมหานคร สังกัดสำนักการศึกษา กรุงเทพมหานคร ซึ่งแบ่งออกเป็น 7 ด้าน ดังปรากฏในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์สภาพปัจจุบัน สภาพความคาดหวัง และอันดับความต้องการจำเป็นโดยภาพรวม

ลำดับ	การบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วม	สภาพปัจจุบัน (D)	สภาพความคาดหวัง (I)	PNI _{modified}	อันดับ
1	ด้านการวางแผนงานวิชาการ	4.27	4.50	0.054	2
2	ด้านการพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา	4.44	4.60	0.036	3
3	ด้านการจัดการเรียนรู้	4.60	4.65	0.012	7
4	ด้านการวัดและประเมินผล	4.37	4.43	0.015	6
5	ด้านการนิเทศภายในสถานศึกษา	4.41	4.54	0.028	4
6	ด้านการประกันคุณภาพการศึกษา	4.39	4.64	0.057	1
7	ด้านการพัฒนาสื่อและนวัตกรรม	4.38	4.47	0.021	5
	ค่าเฉลี่ยรวม	4.41	4.55	0.032	

จากตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์สภาพปัจจุบันการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษา กลุ่มเขตกรุงเทพมหานคร สังกัดสำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.41$, S.D.= 0.59) ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการจัดการเรียนรู้ อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.60$, S.D.= 0.51) รองลงมา คือ ด้านการพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.44$, S.D.= 0.56) ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการวางแผนงานวิชาการ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.27$, S.D.= 0.60)

ผลการวิเคราะห์สภาพความคาดหวังของการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษา กลุ่มเขตกรุงเทพมหานคร สังกัดสำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.55$, S.D.= 0.58) ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการจัดการเรียนรู้ อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.65$, S.D.= 0.54) รองลงมา คือ ด้านการประกันคุณภาพการศึกษา อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.64$, S.D.= 0.57) ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการวัดและประเมินผล อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.43$, S.D.= 0.57)

5.2 ผลการวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นของการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษา กลุ่มเขตกรุงเทพมหานคร สังกัดสำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร โดยภาพรวมความต้องการจำเป็นในการพัฒนาจากมากไปหาน้อย คือ ด้านการประกันคุณภาพการศึกษา ($PNI_{\text{modified}}=0.057$) ด้านการวางแผนงานวิชาการ ($PNI_{\text{modified}}=0.054$) ด้านการพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา ($PNI_{\text{modified}}=0.036$) ด้านการนิเทศภายในสถานศึกษา ($PNI_{\text{modified}}=0.028$) ด้านการพัฒนาสื่อและนวัตกรรม ($PNI_{\text{modified}}=0.021$) ด้านการวัดและประเมินผล ($PNI_{\text{modified}}=0.015$) และด้านการจัดการเรียนรู้ ($PNI_{\text{modified}}=0.012$) ตามลำดับ

5.3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการสัมภาษณ์เพื่อพัฒนาแนวทางการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษา กลุ่มเขตกรุงเทพมหานคร สังกัดสำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร การวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (content analysis) เรียงลำดับตามความต้องการจำเป็น ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

1) ด้านการประกันคุณภาพการศึกษา

1.1) สร้างการมีส่วนร่วมในการพัฒนาระบบประกันคุณภาพการศึกษา โดยร่วมกันวางแผนและจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ร่วมกันวิเคราะห์สถานการณ์ กำหนดเป้าหมาย ตัวชี้วัด และเชื่อมโยงกับแผนปฏิบัติการ เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างเป็นระบบ

1.2) ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของบุคลากรทุกฝ่าย สร้างความเข้าใจในหลักการและขั้นตอนการประกันคุณภาพผ่านการประชุมชี้แจงหรือคู่มือแนวปฏิบัติ มีการเก็บข้อมูล วิเคราะห์ผล และปรับปรุงการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับบริบทของสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง

1.3) รวมถึงติดตาม ตรวจสอบ และรายงานผลการดำเนินงาน เพื่อสะท้อนจุดแข็งจุดอ่อน และนำไปพัฒนาระบบประกันคุณภาพให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

2) ด้านการวางแผนงานวิชาการ

2.1) สร้างการมีส่วนร่วมในการวางแผนงานวิชาการ ร่วมกันกำหนดนโยบายและแนวทางการจัดทำแผนวิชาการ ร่วมกันประชุมระดมความคิด วิเคราะห์บริบทของสถานศึกษาในรูปแบบคณะกรรมการ เพื่อให้ได้แนวทางที่ชัดเจน ครอบคลุมและเหมาะสมกับบริบทของสถานศึกษา

2.2) จัดทำเอกสาร คู่มือ และรวบรวมข้อมูลสารสนเทศด้านวิชาการอย่างเป็นระบบ พร้อมกับสร้างความเข้าใจแนวปฏิบัติที่เหมาะสมให้เพื่อนร่วมงานรับทราบและนำไปใช้ในการปฏิบัติงาน เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพ

2.3) ร่วมกันติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผลแผนงานวิชาการอย่างต่อเนื่อง ด้วยระบบที่ชัดเจน เช่น การกำหนดปฏิทินรายงานความคืบหน้าและการประเมินกิจกรรมโดยคณะกรรมการ

2.4) สรุปผลการดำเนินงานกิจกรรมตามแผนวิชาการตลอดปีการศึกษา ร่วมกันวิเคราะห์ จุดแข็ง จุดอ่อน และปัญหาอุปสรรคที่พบ เพื่อใช้เป็นข้อมูลในการปรับปรุงและพัฒนาแผนงาน วิชาการ

3) ด้านการพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา

3.1) ส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง โดยร่วมกันวิเคราะห์ ความต้องการของผู้เรียนและบริบทชุมชน เพื่อนำมากำหนดจุดเน้นของหลักสูตรให้สอดคล้องกับเป้าหมาย ทางการศึกษา ร่วมออกแบบและวางแผนจัดการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับช่วงวัยและพัฒนาการของผู้เรียน

3.2) นำหลักสูตรไปใช้จริงในห้องเรียน พร้อมติดตามผลและปรับปรุงผ่าน กระบวนการวิจัยในชั้นเรียน ดำเนินการประเมินผลการใช้หลักสูตรอย่างต่อเนื่อง

3.3) ร่วมกันสะท้อนผลการประเมินหลักสูตร เพื่อพัฒนาเนื้อหาให้ตอบสนอง ศักยภาพผู้เรียน พร้อมจัดทำระเบียบ แนวปฏิบัติ หรือคู่มือใช้งานหลักสูตรให้ชัดเจน

4) ด้านการนิเทศภายในสถานศึกษา

4.1) มีส่วนร่วมในการดำเนินการนิเทศภายในสถานศึกษา เพื่อพัฒนาระบบการ จัดการเรียนรู้ โดยประชุมร่วมกันวิเคราะห์ศักยภาพของบุคลากรและความต้องการของผู้เรียน เพื่อ กำหนดกิจกรรมการนิเทศที่สอดคล้องกับเป้าหมาย พร้อมวางแผนปฏิทินการนิเทศและออกแบบ เครื่องมือการนิเทศให้เหมาะสมกับบริบทของสถานศึกษา

4.2) ร่วมกันดำเนินงานตามปฏิทินการนิเทศอย่างครบถ้วน ทั้งรูปแบบการสังเกต การสอน การให้คำปรึกษา และการประเมินผลการพัฒนา ส่งเสริมให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ระหว่างครูและบัณฑิตที่ผลเพื่อปรับปรุงกระบวนการนิเทศ

4.3) ร่วมกันตรวจสอบและประเมินผลกิจกรรม ตลอดจนระดมความคิดระบุจุดแข็ง และจุดที่ควรพัฒนาเพื่อปรับปรุงระบบการนิเทศภายในสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพ

5) ด้านการพัฒนาสื่อและนวัตกรรม

5.1) สร้างการมีส่วนร่วมในการพัฒนาสื่อและนวัตกรรม ร่วมกันวิเคราะห์ความ ต้องการในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้โดยเน้นการใช้สื่อและนวัตกรรมที่เหมาะสมกับบริบทของ ผู้เรียนและสถานศึกษา พร้อมส่งเสริมให้ครูมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายและการพัฒนาสื่อการ เรียนรู้

5.2) การจัดหาสื่อและนวัตกรรมที่เพียงพอ การพัฒนาศักยภาพของครูในการใช้งาน สื่ออย่างมีประสิทธิภาพ ผ่านการอบรมและแลกเปลี่ยนเรียนรู้

5.3) ร่วมกันติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผลการใช้สื่อช่วยวิเคราะห์จุดแข็งและ แนวทางพัฒนาต่อไป พร้อมใช้ผลประเมินในการปรับปรุงและพัฒนาสื่อให้มีคุณภาพยิ่งขึ้น

6) ด้านการวัดและประเมินผล

6.1) ร่วมกันในการวางแผนและออกแบบระบบการวัดและประเมินผลอย่างเป็นระบบ แต่งตั้งคณะกรรมการที่ครูมีส่วนร่วมในการจัดทำระเบียบและคู่มือการวัดและประเมินผล

6.2) ดำเนินการวัดและประเมินผลตามแนวทาง ระเบียบและคู่มืออย่างเคร่งครัด พร้อมจัดเก็บเอกสารหลักฐานการวัดและประเมินผลให้ถูกต้องและสามารถตรวจสอบได้

6.3) ร่วมกันประเมินผลการใช้งานคู่มือการวัดและประเมินผลเพื่อนำไปปรับปรุงและพัฒนาระบบให้มีความแม่นยำ ทันสมัย และสอดคล้องกับเป้าหมายการเรียนรู้ของผู้เรียน

7) ด้านการจัดการเรียนรู้

7.1) ร่วมกันวิเคราะห์หลักสูตรและออกแบบแผนการจัดการเรียนรู้ที่เป็นระบบและสอดคล้องกับเป้าหมายทางการศึกษา

7.2) ร่วมกันพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ที่ยืดหยุ่น หลากหลาย และเน้นการมีส่วนร่วมของผู้เรียน โดยบูรณาการเทคโนโลยีและสื่อดิจิทัลที่เหมาะสม

7.3) กำกับ ติดตาม และนิเทศแผนการจัดการเรียนรู้และกิจกรรมการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องในทุกระดับ เพื่อประเมินประสิทธิภาพของการจัดการเรียนรู้และปรับปรุงให้เหมาะสมกับบริบทวิชาและความต้องการของผู้เรียน

7.3) นำผลจากการนิเทศมาปรับแผนการจัดการเรียนรู้ กิจกรรมการเรียนรู้ และพัฒนาวิธีสอนให้ตอบสนองต่อความแตกต่างและศักยภาพของผู้เรียน

6. อภิปรายผลการวิจัย

จากการศึกษาแนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษา กลุ่มเขตกรุงธนใต้ สังกัดสำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร มีประเด็นที่สำคัญในการอภิปรายดังนี้

6.1 สภาพปัจจุบันและสภาพความคาดหวังการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษา กลุ่มเขตกรุงธนใต้ สังกัดสำนักงานการศึกษากรุงเทพมหานคร

6.1.1 สภาพปัจจุบันโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าด้านการจัดการเรียนรู้ มีค่าเฉลี่ยสูงสุดเป็นลำดับที่ 1 รองลงมาคือ ด้านการพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา ด้านการนิเทศภายในสถานศึกษา ด้านการประกันคุณภาพการศึกษา ด้านการพัฒนาสื่อและนวัตกรรม ด้านการวัดและประเมินผล และด้านการวางแผนงานวิชาการ ตามลำดับ ซึ่งสอดคล้องงานวิจัยของนิภาพร พินิจมนตรี (2563) ทำการพัฒนาแนวทางการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมสำหรับสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25 ผลการวิจัยพบว่า สภาพปัจจุบัน โดยรวมอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับปัญญา ตรีเลิศพจน์กุล และสมฤทัย เต่าจันทร์ (2566) ทำการศึกษาสภาพการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานีเขต 5 ผลการวิจัย พบว่า สภาพการบริหารงานวิชาการ โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ทุกด้านมีสภาพการบริหารงานวิชาการอยู่ในระดับมาก

6.1.2 สภาพความคาดหวัง โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านการจัดการเรียนรู้ มีค่าเฉลี่ยสูงสุดเป็นลำดับที่ 1 รองลงมาคือ ด้านการประกันคุณภาพ

การศึกษา ด้านการพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา ด้านการนิเทศภายในสถานศึกษา ด้านการวางแผนงานวิชาการ ด้านการพัฒนาสื่อและนวัตกรรม และด้านการวัดและประเมินผล ตามลำดับ ซึ่งสอดคล้องงานวิจัยของนุชเรศ คำดีบุญ (2564) ทำการพัฒนาแนวทางการบริหารงาน วิชาการของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายุทธธาณีเขต 4 ผลการ พัฒนา พบว่า สภาพที่พึงประสงค์ โดยรวมและรายด้านทุกด้านอยู่ในระดับมากที่สุด และสอดคล้อง กับงานวิจัยของพัชญ์พิชา จันทา (2563) ทำการศึกษาแนวทางการบริหารงานวิชาการของผู้บริหาร สถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครนายก ผลการศึกษา พบว่า สภาพที่ พึงประสงค์โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

6.2 ความต้องการจำเป็นการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษา กลุ่มเขตกรุง ธานีใต้ สังกัดสำนักการศึกษา กรุงเทพมหานคร ผู้วิจัยได้เรียงลำดับความต้องการจำเป็นจากมากไปหา น้อย ได้แก่ ด้านการประกันคุณภาพการศึกษา ด้านการวางแผนงานวิชาการ ด้านการพัฒนาหลักสูตร ของสถานศึกษา ด้านการนิเทศภายในสถานศึกษา ด้านการพัฒนาสื่อและนวัตกรรม ด้านการวัดและ ประเมินผล และด้านการจัดการเรียนรู้ ตามลำดับ สอดคล้องงานวิจัยฉันทยาภรณ์ สังข์เมือง (2565) ทำการศึกษาความต้องการจำเป็นและแนวทางการบริหารงานวิชาการเพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1 พบว่า ความต้องการจำเป็นในการ บริหารงานวิชาการ ประกอบด้วย การพัฒนาหลักสูตรและการวางแผนงานวิชาการ ด้านการจัดการ เรียนรู้ ด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยี ด้านการส่งเสริมและสนับสนุนนิเทศการศึกษา และด้านการวัดประเมินผลและพัฒนาคุณภาพการศึกษา และสอดคล้องกับงานวิจัยของเทพยุดา เสนาฤทธิ์ และรัชชัย จิตรนันท์ (2565) ทำการศึกษาพัฒนาแนวทางการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วน ร่วมของสถานศึกษาสังกัดเทศบาลจังหวัดนนทบุรี พบว่า ความต้องการจำเป็นในการบริหารงาน วิชาการแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษาสังกัดเทศบาล จังหวัดนนทบุรี เรียงลำดับตามความต้องการ จำเป็นจากมากไปน้อย ได้แก่ การวางแผนงานวิชาการ การวัดและประเมินผล การจัดการเรียน การสอน และการพัฒนาหลักสูตร

6.3 แนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษา กลุ่มเขตกรุงธน ใต้ สังกัดสำนักการศึกษา กรุงเทพมหานคร

6.3.1 ด้านการประกันคุณภาพการศึกษา พบว่า ผู้บริหารและครูร่วมกันวางแผนและจัด กิจกรรมการเรียนรู้ ร่วมกันวิเคราะห์สถานการณ์ กำหนดเป้าหมาย ตัวชี้วัด และเชื่อมโยงกับ แผนปฏิบัติการ พร้อมส่งเสริมการมีส่วนร่วมของบุคลากรทุกฝ่าย สร้างความเข้าใจในหลักการและ ขั้นตอนการประกันคุณภาพผ่านการประชุมชี้แจงหรือคู่มือแนวปฏิบัติ มีการเก็บข้อมูล วิเคราะห์ผล และปรับปรุงการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับบริบทของสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง รวมถึงติดตาม ตรวจสอบ และรายงานผลการดำเนินงาน เพื่อสะท้อนจุดแข็ง จุดอ่อน และนำไปพัฒนาระบบประกันคุณภาพให้ มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

6.3.2 ด้านการวางแผนงานวิชาการ พบว่า ผู้บริหารและครูร่วมกันกำหนดนโยบายและ แนวทางการจัดทำแผนวิชาการ ประชุมระดมความคิด วิเคราะห์บริบทของสถานศึกษา ในรูปแบบ คณะกรรมการ ดำเนินการจัดทำเอกสาร คู่มือ และรวบรวมข้อมูลสารสนเทศด้านวิชาการอย่างเป็น ระบบ พร้อมกับสร้างความเข้าใจแนวปฏิบัติที่เหมาะสมให้เพื่อนร่วมงานรับทราบและนำไปใช้ใน

การปฏิบัติงาน ร่วมกันติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผลแผนงานวิชาการอย่างต่อเนื่อง สรุปผลการดำเนินงานตามแผนวิชาการตลอดปีการศึกษา ร่วมกันวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน และปัญหาอุปสรรคที่พบ เพื่อใช้เป็นข้อมูลในการปรับปรุงและพัฒนาแผนงานวิชาการ

6.3.3 ด้านการพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา พบว่า ผู้บริหารและครูร่วมกันวิเคราะห์ความต้องการของผู้เรียนและบริบทชุมชน เพื่อนำมากำหนดจุดเน้นของหลักสูตรให้สอดคล้องกับเป้าหมายทางการศึกษา ร่วมออกแบบและวางแผนจัดการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับช่วงวัยและพัฒนาการของผู้เรียน นำหลักสูตรไปใช้จริงในห้องเรียน พร้อมติดตามผลและปรับปรุงผ่านกระบวนการวิจัยในชั้นเรียน ดำเนินการประเมินผลการใช้หลักสูตรอย่างต่อเนื่อง และร่วมกันสะท้อนผลการประเมินหลักสูตร เพื่อพัฒนาเนื้อหาให้ตอบสนองศักยภาพผู้เรียน พร้อมจัดทำระเบียบ แนวปฏิบัติ หรือคู่มือใช้งานหลักสูตรให้ชัดเจน

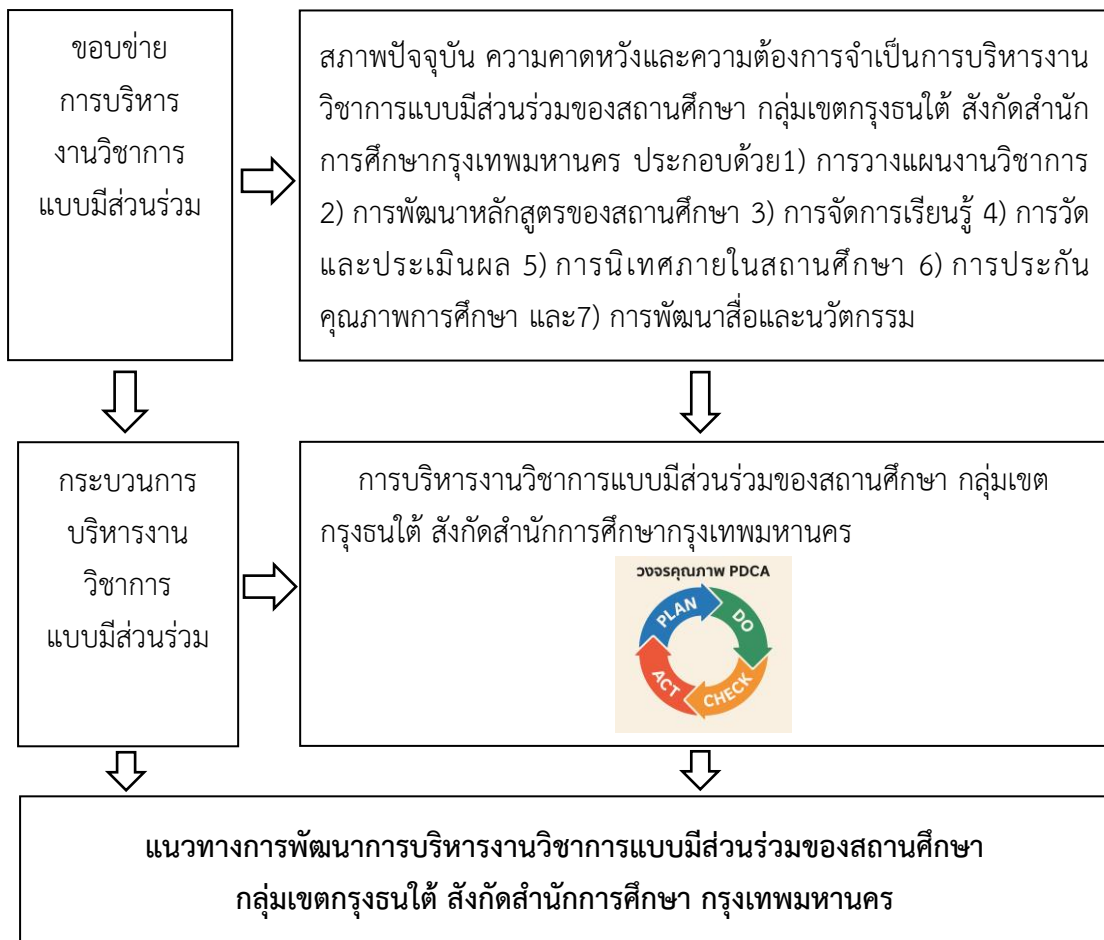
6.3.4 ด้านการนิเทศภายในสถานศึกษา พบว่า ผู้บริหารและครูประชุมร่วมกันวิเคราะห์ศักยภาพของบุคลากรและความต้องการของผู้เรียน เพื่อกำหนดกิจกรรมการนิเทศที่สอดคล้องกับเป้าหมาย วางแผนปฏิทินการนิเทศและออกแบบเครื่องมือการนิเทศให้เหมาะสมกับบริบทของสถานศึกษา ดำเนินงานตามปฏิทินการนิเทศอย่างครบถ้วน ทั้งรูปแบบการสังเกตการสอน การให้คำปรึกษา และการประเมินผลการพัฒนา ส่งเสริมให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างครูและบันทึกผลเพื่อปรับปรุงกระบวนการนิเทศ ตรวจสอบและประเมินผลกิจกรรม ตลอดจนระดมความคิดเห็นระบุจุดแข็งและจุดที่ควรพัฒนาเพื่อปรับปรุงระบบการนิเทศภายในสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพ

6.3.5 ด้านการพัฒนาสื่อและนวัตกรรม พบว่า ผู้บริหารและครูร่วมกันวิเคราะห์ความต้องการในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้โดยเน้นการใช้สื่อและนวัตกรรมที่เหมาะสมกับบริบทของผู้เรียนและสถานศึกษา ส่งเสริมให้ครูมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายและการพัฒนาสื่อการเรียนรู้ การจัดหาสื่อและนวัตกรรมที่เพียงพอ การพัฒนาศักยภาพของครูในการใช้งานสื่ออย่างมีประสิทธิภาพ ผ่านการอบรมและแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ร่วมกันติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผลการใช้สื่อช่วยวิเคราะห์จุดแข็งและแนวทางพัฒนาต่อไป พร้อมใช้ผลประเมินในการปรับปรุงและพัฒนาสื่อให้มีคุณภาพยิ่งขึ้น

6.3.6 ด้านการวัดและประเมินผล พบว่า ผู้บริหารและครูร่วมกันวางแผนและออกแบบระบบการวัดและประเมินผลอย่างเป็นระบบ แต่งตั้งคณะกรรมการที่ครูมีส่วนร่วมในการจัดทำระเบียบและคู่มือการวัดและประเมินผล ตลอดจนดำเนินการวัดและประเมินผลตามแนวทาง ระเบียบ และคู่มืออย่างเคร่งครัด พร้อมจัดเก็บเอกสารหลักฐานการวัดและประเมินผลให้ถูกต้องและสามารถตรวจสอบได้ ร่วมกันประเมินผลการใช้งานคู่มือการวัดและประเมินผลเพื่อนำไปปรับปรุง และพัฒนาระบบให้มีความแม่นยำ ทันท่วงที และสอดคล้องกับเป้าหมายการเรียนรู้ของผู้เรียน

6.3.7 ด้านการจัดการเรียนรู้ พบว่า ผู้บริหารและครูร่วมกันวิเคราะห์หลักสูตรและออกแบบแผนการจัดการเรียนรู้ที่เป็นระบบและสอดคล้องกับเป้าหมายทางการศึกษา ร่วมกันพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ที่ยืดหยุ่น หลากหลาย และเน้นการมีส่วนร่วมของผู้เรียน โดยบูรณาการเทคโนโลยีและสื่อดิจิทัลที่เหมาะสม มีการกำกับ ติดตาม และนิเทศแผนการจัดการเรียนรู้และกิจกรรมการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องในทุกระดับ เพื่อประเมินประสิทธิภาพของการจัดการเรียนรู้และปรับปรุงให้เหมาะสมกับบริบทวิชาและความต้องการของผู้เรียน พร้อมนำผลจากการนิเทศมาปรับแผนการจัดการเรียนรู้ กิจกรรมการเรียนรู้ และพัฒนาวิธีสอนให้ตอบสนองต่อความแตกต่างและศักยภาพของผู้เรียน

7. องค์ความรู้ใหม่

จากแผนภาพการสร้างแนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษา กลุ่มเขตกรุงธนใต้ สังกัดสำนักการศึกษา กรุงเทพมหานคร โดยการขอข่ายการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วม จำนวน 7 ด้าน ประกอบด้วย 1) การวางแผนงานวิชาการ 2) การพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา 3) การจัดการเรียนรู้ 4) การวัดและประเมินผล 5) การนิเทศภายในสถานศึกษา 6) การประกันคุณภาพการศึกษา และ 7) การพัฒนาสื่อและนวัตกรรม ซึ่งในแต่ละด้านมีการขับเคลื่อนการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมด้วยวงจรคุณภาพ PDCA และสามารถพัฒนาเป็นแนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษา กลุ่มเขตกรุงธนใต้ สังกัดสำนักการศึกษา กรุงเทพมหานคร จำนวน 7 ด้าน

8. ข้อเสนอแนะ

8.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

8.1.1 สถานศึกษา ควรมีการจัดทำคู่มือในการดำเนินงานวิชาการให้ครอบคลุมตั้งแต่การวางแผน การดำเนินงาน การติดตามและการรายงานปรับปรุงและพัฒนา เพื่อให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องสามารถใช้เป็นแนวปฏิบัติและดำเนินการได้อย่างมีประสิทธิภาพ

8.2 ข้อเสนอแนะสำหรับผู้ปฏิบัติ

8.2.1 ผู้บริหารสถานศึกษา ควรส่งเสริมและสร้างความเข้าใจแก่ครูและบุคลากรที่เกี่ยวข้อง เกี่ยวกับแนวทางการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วม ตลอดจนกำกับ ติดตาม ให้คำปรึกษา สร้างขวัญกำลังใจแก่ผู้ปฏิบัติงานเพื่อประสิทธิภาพและประสิทธิผลของการทำงาน

8.2.2 ครูและบุคลากร ควรมีส่วนร่วมในการดำเนินงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมทุกขั้นตอน ควรศึกษาและทำความเข้าใจแนวปฏิบัติจากคู่มืออย่างละเอียดเพื่อให้เกิดการปฏิบัติที่ถูกต้องเป็นไปในแนวทางเดียวกัน หากพบข้อสงสัย สามารถปรึกษาผู้บริหารสถานศึกษา เพื่อหาแนวทางแก้ไขร่วมกัน

8.3 ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

8.3.1 การบริหารงานวิชาการ เป็นงานที่มีขอบข่ายการบริหารที่ค่อนข้างกว้าง หากผู้บริหาร ครู และบุคลากรขาดความเข้าใจในการดำเนินงานอย่างแท้จริงจะส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพการพัฒนาศึกษา ดังนั้นควรมีการศึกษาการพัฒนางานวิชาการเฉพาะด้านเพื่อให้สามารถศึกษาขอบข่ายงานวิชาการในแต่ละด้านได้อย่างลึกซึ้งและได้ทราบแนวทางการพัฒนาได้อย่างชัดเจน เช่น การศึกษาแนวทางการพัฒนาระบบประกันคุณภาพการศึกษา และการศึกษาแนวทางการพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา เป็นต้น

9. บรรณานุกรม

- เทพยุดา เสนาฤทธิ์ และธัชชัย จิตรนนท์. (2565). การพัฒนาแนวทางการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษา สังกัดเทศบาลจังหวัดนนทบุรี. **วารสารการบริหารการศึกษาและภาวะผู้นำ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร**. 10(39). 175-184.
- ธัญยาภรณ์ สังข์เมือง. (2565). **ความต้องการจำเป็นและแนวทางการบริหารงานวิชาการเพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1**. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- นิภาพร พินิจมนตรี. (2563). **การพัฒนาแนวทางการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมสำหรับสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25**. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารและการพัฒนาการศึกษา. คณะศึกษาศาสตร์ : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- นุชเรศ คำดีบุญ. (2564). **การพัฒนาแนวทางการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรธานี เขต 4**. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารและการพัฒนาการศึกษา. คณะศึกษาศาสตร์ : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ปัญญา ตรีเลิศพจน์กุลและสมฤทัย เต่าจันทร์. (2566). **การศึกษาสภาพการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 5**. **วารสารการบริหารการปกครองและนวัตกรรมท้องถิ่น**. 7(1). 153-166.
- พัชญ์พิชา จันทา. (2563). **แนวทางการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครนายก**. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.

- ราชกิจจานุเบกษา. (2560). **รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560**. กรุงเทพฯ : คณะรัฐมนตรี.
- รุ่งรัชดาพร เวหะชาติ. (2566). **การบริหารงานวิชาการเพื่อการพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาในวิถีชีวิตใหม่**. พิมพ์ครั้งที่ 2. สงขลา : เหมการพิมพ์.
- สำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร. (2560). **รายงานสรุปผล 3 ปี การประเมินคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2563-2565**. กรุงเทพฯ : ศูนย์สื่อและสิ่งพิมพ์แก้วเจ้าจอม มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา.
- สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา. (2560). **รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560**. กรุงเทพฯ : สำนักการพิมพ์สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภาปฏิบัติหน้าที่สำนักงานเลขาธิการ สภานิติบัญญัติแห่งชาติ.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). **แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2560 - 2579**. กรุงเทพฯ : พรินทวานกราฟฟิค.
- สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2565). **แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่สิบสาม พ.ศ. 2566 – 2570**. สืบค้นเมื่อ 12 ธันวาคม 2567. จาก https://www.nesdc.go.th/article_attach/article_file_20230307173518.pdf
- สำนักยุทธศาสตร์และประเมินผล กรุงเทพมหานคร. (2565) **นโยบายผู้ว่าราชการ กรุงเทพมหานคร 9 มิติ 215 นโยบาย**. กรุงเทพฯ : สำนักการศึกษา.
- Krejcie, R. V. and Morgan, D. W. (1970). Determining Sample Size for Research activities. *Journal of Educational and Psychological Measurement*. 30(3). 607-610.

แนวทางการบริหารจัดการห้องเรียน Mini English Program (MEP):

โรงเรียนบ้านหนองหาน(วันครู2502)

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 3*

**THE GUIDELINES FOR THE MANAGEMENT OF THE MINI ENGLISH PROGRAM (MEP)
CLASSROOMS FOR BAAN NONGHAN (WANKRU 2502) SCHOOL
IN UDONTHANI PRIMARY EDUCATION SERVICE AREA OFFICE 3**

เกริกเกียรติ นรินทร์¹

Kroekkiat Narin¹

โรงเรียนบ้านหนองหาน(วันครู 2502)¹

Baan Nonghan (Wankru 2502) School¹

Email : keng@udonthani3.go.th

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อหาแนวทางการบริหารจัดการห้องเรียน Mini English Program (MEP) : โรงเรียนบ้านหนองหาน(วันครู2502) 2) เพื่อประเมินแนวทางการบริหารจัดการห้องเรียน Mini English Program (MEP): โรงเรียนบ้านหนองหาน(วันครู2502) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 3 การวิจัยแบ่งออกเป็น 2 ระยะ คือ ระยะที่ 1 ศึกษาแนวทางการบริหารจัดการห้องเรียน Mini English Program (MEP) : โรงเรียนบ้านหนองหาน(วันครู2502) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 3 โดยใช้วิธีการสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง ใช้ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 5 คน โดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive sampling) วิเคราะห์ข้อมูลโดยการ หาค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระยะที่ 2 การประเมินแนวทางการบริหารจัดการห้องเรียน Mini English Program (MEP) : โรงเรียนบ้านหนองหาน(วันครู2502) โดยการเลือกแบบเจาะจง ใช้ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 5 คน วิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง วิเคราะห์ข้อมูลโดยการ หาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยพบว่า 1) แนวทางการบริหารจัดการห้องเรียน Mini English Program (MEP) : โรงเรียนบ้านหนองหาน(วันครู2502) ประกอบไปด้วย ด้านการมีวิสัยทัศน์และเป้าหมายร่วมกัน ด้านการมีภาวะผู้นำร่วม ด้านการมีเงื่อนไขสนับสนุน ด้านการมีระบบที่ร่วมมือร่วมใจ ด้านการเรียนรู้และพัฒนาวิชาชีพ และ 2) การประเมินแนวทางการบริหารจัดการห้องเรียน Mini English Program (MEP): โรงเรียนบ้านหนองหาน(วันครู2502) ในด้านความเหมาะสม ด้านความเป็นไปได้ และด้านความเป็นประโยชน์ โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน

คำสำคัญ : การบริหารจัดการห้องเรียน Mini English Program (MEP); แนวทางการบริหารจัดการห้องเรียนพิเศษภาษาอังกฤษ (Mini English Program : MEP); โรงเรียนบ้านหนองหาน(วันครู 2502)

ABSTRACT

The objectives of this research were 1) identify guidelines for the administration of the Mini English Program (MEP) classroom at Baan Nonghan (Wankru 2502) School, , and 2) evaluate these administrative guidelines. The research was divided into two phases. Phase I focused on studying administrative guidelines for the MEP classroom at Baan Nonghan (Wankru 2502) School, Udon Thani Primary Educational Service Area Office 3. This phase involved semi-structured interviews with five purposively selected experts. Data analysis included frequency, percentage, mean, and standard deviation. Phase II involved evaluating the administrative guidelines for the MEP classroom at Baan Nonghan (Wankru 2502) School, Udon Thani Primary Educational Service Area Office 3, again with five purposively selected experts. Data from semi-structured interviews were analyzed using percentages, means, and standard deviations.

The research findings revealed that 1) the administrative guidelines for the Mini English Program (MEP) classroom at Baan Nonghan (Wankru 2502) School comprised aspects such as shared vision and goals, shared leadership, supportive conditions, collaborative team system, and professional learning and development. 2) The evaluation of these guidelines, in terms of suitability, feasibility, and usefulness, was rated at the highest level across all aspects.

Keywords : Mini English Program (MEP) Classroom Administration; Administrative Guidelines, Mini English Program (MEP) Classroom; Baan Nonghan (Wankru 2502) School

1. ความสำคัญและที่มาของปัญหาที่ทำการวิจัย

ในปัจจุบันการจัดการเรียนรู้มีหลายรูปแบบและในศตวรรษที่ 21 มีการจัดการเรียนรู้เพื่อให้ผู้เรียน มีทักษะในการทำงานและการดำรงชีวิตให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น การเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 เพื่อรองรับสังคมไทยในยุคดิจิทัล เป็นแนวคิด กลวิธี และแนวทางการจัดการเรียนรู้เพื่อหาทางออกให้แก่การพัฒนาระบบการศึกษาของไทยให้มีความตระหนักรู้ต่อแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงสภาพสังคมและครอบครัวในยุคต่อไปที่กำลังมาถึงพร้อมเป็นแนวทางการพัฒนาการศึกษาควบคู่กับการพัฒนาประเทศตามนโยบายของรัฐบาลเกี่ยวกับเศรษฐกิจยุคดิจิทัล ที่กำลังเป็นนโยบายหลักในการพัฒนาสังคม เศรษฐกิจ วิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยีในอนาคต การเสนอแนวทางพัฒนาองค์ความรู้หรือชุดโปรแกรมทางการศึกษาให้กับเด็กและเยาวชนนั้น ควรมุ่งเน้นเกี่ยวกับการรู้หนังสือ (Literacy) เป็นสำคัญ ดังเช่น การรู้เกี่ยวกับ การคิดคำนวณ ความเป็นเหตุเป็นผล กระบวนการแก้ปัญหา การรู้เกี่ยวกับวิทยาศาสตร์ สารสนเทศ และเทคโนโลยี เศรษฐศาสตร์ ความรู้เสมือนจริง และความตระหนักต่อตนเอง และสังคมโลก ขณะเดียวกัน ควรเน้นการพัฒนาในเรื่องการคิดสร้างสรรค์ การปรับตัว การจัดการปัญหาที่ซับซ้อน การควบคุมตนเอง การจัดการความเสี่ยง การคิดใช้เหตุผล การสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ การทำงานเป็นทีม การสร้างทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล ความรับผิดชอบทั้งต่อ

ตนเองและสังคม หากเยาวชนมีความรู้ เจตคติ และทักษะเหล่านี้แล้ว จะสามารถนำไปสู่ผลผลิตที่เกิดขึ้นกับผู้เรียนในการเพิ่มศักยภาพ โดยเฉพาะความสามารถในการวางแผน การสรุป การใช้ทักษะควบคุมเครื่องมือและอุปกรณ์ ตลอดจนการใช้กระบวนการทางปัญญาในการดำเนินชีวิต (อติพร เกิดเรือง, 2560)

กระทรวงศึกษาธิการ มุ่งหวังที่จะยกระดับการพัฒนาการเรียนรู้และปฏิรูปการศึกษาไทยให้ทันสมัยสอดคล้องกับวิถีชีวิตสมัยใหม่และความต้องการของผู้เรียนแห่งศตวรรษที่ 21 โดยเฉพาะการพัฒนาความสามารถและทักษะการใช้ภาษาอังกฤษทำให้ผู้เรียนสามารถสื่อสารภาษาอังกฤษได้และใช้เป็นเครื่องมือทางปัญญาในการพัฒนาตนเอง อันจะนำไปสู่การเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศให้บรรลุเป้าหมายดังกล่าว ดังนั้น กระทรวงศึกษาธิการจึงได้กำหนดนโยบายในการปฏิรูปการเรียนการสอนภาษาอังกฤษในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อให้ทุกภาคส่วนตระหนักถึงความจำเป็นในการเร่งปฏิรูปการเรียนการสอนภาษาอังกฤษ นับเป็นเครื่องมือสำคัญในสังคมแห่งการเรียนรู้ในปัจจุบัน จึงมีความจำเป็นต้องจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษสำหรับผู้เรียนเพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษเป็นช่องทางในการแสวงหาความรู้และก้าวทันโลก รวมถึงการพัฒนาตนเองเพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศไทย (ญาณิศา สุทรงดี และคณะ, 2566) จากนโยบายการสนับสนุนให้มีการพัฒนาการเรียนการสอนภาษาอังกฤษในทุกรูปแบบในโรงเรียนในสังกัดเขตพื้นที่การศึกษาหรือแม้แต่ระดับอาชีวศึกษาเพื่อมุ่งเน้นให้ผู้เรียนมีความรู้ความสามารถในการสื่อสารเป็นภาษาอังกฤษและมีความคุ้นเคยกับการใช้ภาษาอังกฤษและหลังจากกระทรวงศึกษาธิการออกคำสั่ง วก 1065/2544 ในปี พ.ศ. 2544 เรื่องให้ใช้นโยบาย หลักเกณฑ์ และวิธีการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรกระทรวงศึกษาธิการเป็นภาษาอังกฤษ โรงเรียนที่สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานและสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน ให้เปิดโครงการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตร

กระทรวงศึกษาธิการเป็นภาษาอังกฤษมีจำนวนมากขึ้น แต่โครงการ EP เป็นโครงการใหม่ที่หลายโรงเรียนที่เปิดดำเนินโครงการ ซึ่งยังไม่มีความชัดเจนในเรื่องการดำเนินโครงการมากนัก (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2548) หน่วยงานภาครัฐ อาทิ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ ได้พยายามนำเสนอแนวทางการดำเนินงานในโครงการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรกระทรวงศึกษาธิการเป็นภาษาอังกฤษ (English Program/Mini English Program) อย่างสม่ำเสมอ แต่ยังพบปัญหาของการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรภาษาอังกฤษในรูปแบบนี้อยู่เสมอ อาทิ ปัญหาด้านตัวผู้เรียนปัญหาเกี่ยวกับผู้สอน ปัญหาด้านงบประมาณ ปัญหาด้านหลักสูตรการเรียนการสอน และปัญหาความต่อเนื่องของการนำภาษาไปใช้ในระดับสูง ประเด็นเหล่านี้เป็นความท้าทายของนักวิจัยที่ต้องการค้นหาคำตอบเพื่อนำผลที่ได้ไปใช้ในการพัฒนาความสามารถของการใช้ภาษา

อังกฤษสำหรับคนไทย (วนิดา คนซื่อ, 2561)

โรงเรียนบ้านหนองหาน(วันครู 2502) เป็นโรงเรียนคุณภาพประจำอำเภอ ซึ่งตั้งอยู่ในอำเภอหนองหาน จังหวัดอุดรธานี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 3 เป็นโรงเรียนระดับประถมศึกษาขนาดใหญ่ เปิดทำการเรียนการสอนตั้งแต่ระดับชั้นอนุบาล 2 จนถึงระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในปีการศึกษา 2568 มีนักเรียนจำนวนทั้งสิ้น 1,007 คน นักเรียน

ห้องเรียน Mini English Program(MEP) ระดับอนุบาล 65 คน ระดับประถมศึกษา 322 คน มีห้องเรียน Mini English Program(MEP) จำนวน 13 ห้องเรียน โรงเรียนบ้านหนองหาน(วันครู 2502) 3 ได้ตระหนักและเห็นความสำคัญของการใช้ภาษาอังกฤษในการสื่อสารสำหรับโลกปัจจุบัน จึงได้ดำเนินการขอเปิดโครงการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรกระทรวงศึกษาธิการเป็นภาษาอังกฤษและได้รับอนุมัติให้เปิดสอนได้ในระดับ ก่อนประถมศึกษา และระดับประถมศึกษา ตั้งแต่ปีการศึกษา 2560 เป็นต้นมา โดยจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรกระทรวงศึกษาธิการเป็นภาษาอังกฤษในรูปแบบ Mini English Program(MEP) จัดการเรียนการสอนโดยใช้ครูชาวต่างประเทศ และครูชาวไทยที่สอนโดยใช้ภาษาอังกฤษ และบูรณาการในรายวิชาอื่น เช่น รายวิชา คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ ศิลปะ สุขศึกษา และพลศึกษา แต่ทั้งนี้ก็พบปัญหาในการบริหารจัดการเช่น จำนวนนักเรียนในแต่ละชั้นปีไม่เท่ากัน ปัญหาด้านการใช้หลักสูตรที่ไม่สอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวนชั่วโมงที่กำหนดตามแบบแผนห้องเรียนรูปแบบ Mini English Program(MEP) ที่ส่งผลให้นักเรียนในห้องปกติจัดการเรียนการสอนตามโครงการลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้ มีจำนวนชั่วโมงเรียนในหนึ่งวันน้อยกว่านักเรียนในห้องเรียน Mini English Program(MEP) รวมไปถึงด้านทรัพยากรบุคคล ทรัพยากรทางด้านกายภาพ เช่น ห้องเรียนต้องเป็นห้องเรียนปรับอากาศ และรวมไปถึงการบำรุงค่าการศึกษาที่ขึ้นอยู่กับความพร้อมของผู้ปกครอง

จากสภาพปัญหาที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษาแนวทางการบริหารจัดการห้องเรียน Mini English Program(MEP) โรงเรียนบ้านหนองหาน(วันครู 2502) โดยสอดคล้องกับหลักสูตรกระทรวงศึกษาธิการ และการบริหารจัดการตามโครงสร้างงานในโรงเรียน เพื่อนำมาเป็นแนวทางในการจัดทำเป็นแนวทางการบริหารจัดการห้องเรียน Mini English Program(MEP) โรงเรียนบ้านหนองหาน(วันครู 2502) เพื่อใช้ในการดำเนินการในโรงเรียนบ้านหนองหาน(วันครู 2502) ให้มีประสิทธิภาพ และส่งผลให้ยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาของนักเรียนตามความต้องการของนักเรียน ผู้ปกครอง และชุมชนต่อไป

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

2.1 เพื่อหาแนวทางการบริหารจัดการห้องเรียน Mini English Program (MEP) : โรงเรียนบ้านหนองหาน(วันครู2502) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 3

2.2 เพื่อประเมินแนวทางการบริหารจัดการห้องเรียน Mini English Program (MEP) : โรงเรียนบ้านหนองหาน(วันครู2502) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 3

3. ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

3.1 ได้ข้อมูลพื้นฐาน หลักการ ทฤษฎี เกี่ยวกับ ทางการบริหารจัดการห้องเรียน Mini English Program (MEP) และแนวทางการบริหารจัดการห้องเรียน ซึ่งเป็นประโยชน์ต่อการสร้างฐานข้อมูลขององค์กร

3.2 ได้แนวทางในการบริหารจัดการห้องเรียน Mini English Program (MEP) ระดับก่อนประถมศึกษา ระดับประถมศึกษา สำหรับโรงเรียนที่จะทำการเปิดการเรียนการสอน ห้องเรียน Mini

English Program (MEP) ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 3 และสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษ่อื่น

3.3 ได้แนวทางในการนิเทศ เพื่อพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา และนักเรียน เพื่อนำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืนในการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา

3.4 เป็นแนวทางสำหรับผู้บริหารสถานศึกษา ใช้ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาต่อไป

4. วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยศึกษาแนวทางการบริหารจัดการห้องเรียน Mini English Program (MEP) : โรงเรียนบ้านหนองหาน(วันครู2502) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 3 โดยแบ่งออกเป็น 2 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 ศึกษาแนวทางการบริหารจัดการห้องเรียน Mini English Program (MEP) : โรงเรียนบ้านหนองหาน(วันครู2502) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 3

กลุ่มผู้ให้ข้อมูล การหาแนวทางการบริหารจัดการห้องเรียน Mini English Program (MEP) : โรงเรียนบ้านหนองหาน(วันครู2502) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 3 โดยใช้การสัมภาษณ์ (Interview) ผู้วิจัยกำหนดประชากรโดยเป็นกลุ่มผู้ให้ข้อมูลเชิงลึก (Expert in-depth Interview) มาจากการที่ผู้วิจัยกำหนดคุณลักษณะแบบเจาะจง (Purposive Selection) (บุญชม ศรีสะอาด, 2560) ซึ่งเป็นผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) เพื่อเกิดความหลากหลายตามบริบทในแนวทางการบริหารจัดการห้องเรียน Mini English Program (MEP) : โรงเรียนบ้านหนองหาน(วันครู2502) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 3 จำนวนกลุ่มผู้ให้ข้อมูล จำนวน 5 ท่าน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-structured Interview) การวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้การวิเคราะห์ข้อมูลในรูปแบบการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพได้ 2 ขั้นตอน ตามแนวคิดของ (เอมอร์ จังศิริพรปกรณ์, 2553) 1) การตรวจสอบข้อมูล โดยการให้บุคคลในปรากฏการณ์หรือผู้ที่ให้ข้อมูลกับผู้วิจัยตรวจสอบข้อมูลที่ถูกต้องของข้อมูล 2) วิเคราะห์ข้อมูล ในการวิจัยครั้งนี้มีวิธีการหลักที่ใช้ในการวิเคราะห์ เป็นวิธีการสร้างข้อสรุป จากการศึกษาแนวทางหรือข้อมูลจำนวนหนึ่ง โดยไม่ใช้สถิติช่วยในการวิเคราะห์ โดยยึดสาระเนื้อหาที่ได้จากการสัมภาษณ์

ระยะที่ 2 การประเมินแนวทางการบริหารจัดการห้องเรียน Mini English Program (MEP) : โรงเรียนบ้านหนองหาน(วันครู2502) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 3

กลุ่มผู้ประเมินการประเมินโดยใช้กลุ่มผู้ประเมิน จำนวน 5 ท่าน มาจากการที่ผู้วิจัยกำหนดคุณลักษณะแบบเจาะจง (Purposive Selection) (บุญชม ศรีสะอาด, 2560) เพื่อเกิดความหลากหลายตามบริบทในการประเมินแนวทางการบริหารจัดการห้องเรียน Mini English Program (MEP) : โรงเรียนบ้านหนองหาน(วันครู2502) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 3

เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินแนวทางการบริหารจัดการห้องเรียน Mini English Program (MEP) : โรงเรียนบ้านหนองหาน(วันครู2502) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 3 ผู้วิจัยได้สร้างแบบประเมินโดยมีประเด็นการประเมินครอบคลุมองค์ประกอบทางการบริหารจัดการห้องเรียน Mini English Program (MEP) โดยใช้แนวทางการประเมินของ กัสเคย์ (Guskey, 2000) ซึ่งใช้

เกณฑ์ในการประเมิน 3 ด้าน คือ ด้านความเป็นประโยชน์ (Utility) ด้านความเหมาะสม (Propriety) ด้านความเป็นไปได้ (Feasibility) โดยมีลักษณะแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ตามแนวคิดของ (Likert's Scale) (บุญชม ศรีสะอาด, 2560) ซึ่งกำหนดเกณฑ์เป็น 5 ระดับ

การวิเคราะห์ข้อมูลโดยสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการนำข้อมูลการวิเคราะห์ที่ได้มาร่วมวิเคราะห์เชิงตีความอีกรอบร่วมกับผู้ทรงคุณวุฒิ (Peer debriefing) กลุ่มผู้ประเมิน เพื่อให้มีความน่าเชื่อถือของการวิจัย (Trustworthiness) มากยิ่งขึ้น

5. ผลการวิจัย

5.1 แนวทางการบริหารจัดการห้องเรียน Mini English Program (MEP) : โรงเรียนบ้านหนองหาน(วันครู2502) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 3 แบ่งออกเป็น 5 ด้าน ดังนี้

5.1.1 ด้านการมีวิสัยทัศน์และเป้าหมายร่วมกัน คือ โรงเรียนบ้านหนองหาน(วันครู 2502) มีการกำหนดเป้าหมาย วิสัยทัศน์ พันธกิจ นโยบายห้องเรียน Mini English Program (MEP) และวัตถุประสงค์ของโรงเรียน โรงเรียนมีการวิเคราะห์สภาพปัจจุบันถึงจุดแข็ง จุดอ่อนของโรงเรียน มีการวิเคราะห์ถึงหลักสูตรสถานศึกษา หลักสูตร Mini English Program (MEP) ตามกระทรวงศึกษาธิการ มีการวิเคราะห์หน่วยการเรียนรู้ ในการจัดการเรียนการสอนร่วมกัน โดยมีการแบ่งงานในโรงเรียนออกเป็นงานพิเศษ ชื่อ งานห้องเรียน Mini English Program (MEP) มีการกำหนดผู้รับผิดชอบงาน มีโครงสร้างในการบริหารจัดการ มีการแบ่งหน้าที่ออกเป็นโครงสร้าง มีแนวปฏิบัติในการจัดทำหลักสูตร Mini English Program (MEP) โรงเรียนมีการจัดทำผลการเรียนรู้ที่คาดหวังในแต่ละรายวิชา รวมถึงการกำหนดพันธกิจของสถานศึกษา โรงเรียนมีการประเมินความต้องการในการพัฒนาตนเอง

5.1.2 ด้านการมีภาวะผู้นำร่วม โรงเรียนบ้านหนองหาน(วันครู 2502) มีการส่งเสริมพัฒนาภาวะผู้นำของครู และหัวหน้างานอย่างเป็นระบบ มีการจัดอบรมพัฒนาบุคลากรทางการศึกษาของโรงเรียน และเชิญวิทยากรจากแหล่งต่าง ๆ หัวหน้างานมีการเห็นคุณค่าในตนเองและเป็นผู้นำทางวิชาการ ส่งผลให้ครูในโรงเรียนเกิดการเรียนรู้และพัฒนา มีการส่งเสริมการพัฒนาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงให้กับโรงเรียนทุกคน ครูมีความกล้าและพัฒนาทางวิชาการ ส่งผลให้มีการเข้ารับการศึกษาในระดับปริญญาโทขึ้นไป ครูมีการปฏิบัติตนอย่างมีคุณธรรม มีการดำเนินกิจกรรมอย่าง สุจริตและโปร่งใส ครูมีความคิดสร้างสรรค์ในการต่อยอดและพัฒนาในการวิเคราะห์ปัญหา และแก้ไขปัญหาด้วยวิธีใหม่ๆ

5.1.3 ด้านการมีเงื่อนไขสนับสนุน คือ โรงเรียนบ้านหนองหาน(วันครู 2502) ส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนโดยมีการให้งบประมาณในการจัดซื้อและจัดทำสื่อการเรียนการสอนที่พัฒนาศักยภาพให้แก่ผู้เรียนสม่ำเสมอ มีการส่งเสริมการประกวดสื่อนวัตกรรมการเรียนการสอนภายในโรงเรียน กระตุ้นให้ครูมีความตั้งใจในการจัดการเรียนการสอน มีเงื่อนไขในการสนับสนุนการแข่งขันทั้งภายในโรงเรียนและภายนอกโรงเรียน และการนำชื่อเสียงมาสู่โรงเรียน ส่งผลให้ครูและนักเรียนมีแรงจูงใจในการเข้าร่วมการแข่งขัน และการจัดการเรียนการสอน

5.1.4 ด้านการมีระบบทีมร่วมมือร่วมใจ คือ โรงเรียนบ้านหนองหาน(วันครู 2502) มีการแบ่งงานอย่างเป็นระบบและชัดเจนตามความสามารถของแต่ละบุคคล มีการสื่อสารที่ดีและเปิดกว้าง เพื่อให้เกิดความเข้าใจและสามารถแก้ไขปัญหาได้ทันที่ ครูในทีมต้องมีความไว้วางใจซึ่งกันและกัน และพร้อมที่จะสนับสนุนซึ่งกันและกัน โรงเรียนมีการสนับสนุนทีมบุคลากรทั้งในโรงเรียนและนอก

โรงเรียน รวมถึงครูที่รับผิดชอบและจัดการเรียนการสอนในห้องเรียน Mini English Program (MEP) สามารถดำเนินการบริหารจัดการห้องเรียนให้มีประสิทธิภาพ โรงเรียนสนับสนุนบุคลากรนอกโรงเรียน เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการเรียนการสอน หรือเพิ่มประสบการณ์ที่ดีและตรงตามความต้องการของนักเรียน โรงเรียนมีการปรับปรุงรูปแบบรูปแบบการทำงานทั้งด้านความรู้ชนิดต่าง ๆ ระบบเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาในการบริหารจัดการห้องเรียน

5.1.5 ด้านการเรียนรู้และพัฒนาวิชาชีพ คือ โรงเรียนบ้านหนองหาน(วันครู 2502)มีการสนับสนุนให้ข้าราชการครูเรียนรู้และได้รับประสบการณ์ใหม่ในการหมุนเวียนอย่างต่อเนื่อง โรงเรียนมีการสนับสนุนให้ข้าราชการครูพัฒนาระบบการเรียนรู้จากการสร้างองค์ความรู้การนำความรู้ไปใช้ โรงเรียนมีการทำให้การเรียนรู้เป็นส่วนหนึ่งของงานที่ทำให้เกิดวงจรการจัดการความรู้อย่างต่อเนื่อง โรงเรียนมีการสนับสนุนให้ข้าราชการครู มีการใช้วิธีการและเครื่องมือที่หลากหลายในการใช้ประโยชน์จากความรู้ โรงเรียนมีการส่งเสริมให้ผู้บริหารและข้าราชการครูในโรงเรียนนำความรู้มาประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อพัฒนาโรงเรียนให้ดียิ่งขึ้น

5.2 ผลการยืนยันค้นหามาติแนวทางการบริหารจัดการห้องเรียน Mini English Program (MEP) : โรงเรียนบ้านหนองหาน(วันครู2502) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 3 จากการสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-structured Interview) ในมุมมองของผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 ท่าน โดยใช้แบบยืนยันแนวทางเพื่อการวิจัย พบว่า ด้านการมีวิสัยทัศน์และเป้าหมายร่วมกัน มีจำนวน 5 แนวทางประกอบไปด้วย โรงเรียนมีวิสัยทัศน์ พันธกิจ นโยบายห้องเรียน Mini English Program (MEP) โรงเรียนมีการวิเคราะห์จุดอ่อนจุดแข็งของโรงเรียน โรงเรียนวิเคราะห์หลักสูตร สถานศึกษาให้ตรงตามหลักสูตร Mini English Program (MEP) ตามกระทรวงศึกษาธิการ โรงเรียนมีการแบ่งภาระงานผู้รับผิดชอบ โดยมีโครงสร้างในการบริหารจัดการ ด้านการมีภาวะผู้นำร่วม มีจำนวน 4 แนวทาง ประกอบไปด้วย โรงเรียนมีการส่งเสริมสนับสนุนบุคลากรให้มีภาวะผู้นำในการเปลี่ยนแปลง โรงเรียนมีการจัดอบรมภาวะผู้นำสำหรับครูในโรงเรียน โรงเรียนมีการส่งเสริมสนับสนุนบุคลากรในการศึกษาเรียนต่อในระดับที่สูงขึ้น ผู้บริหารมีการส่งเสริมกิจกรรมอย่างสุจริต โปร่งใสและเป็นแบบอย่างที่ดีให้กับโรงเรียน ด้านการมีเงื่อนไขสนับสนุน มีจำนวน 5 แนวทางประกอบไปด้วย โรงเรียนสนับสนุนงบประมาณในการจัดซื้อและจัดทำสื่อการเรียนการสอนให้กับบุคลากรอย่างคุ้มค่า โรงเรียนมีการส่งเสริมการประกวดสื่อนวัตกรรมการเรียนการสอนภายในโรงเรียน โรงเรียนมีการกระตุ้นครูผู้สอนให้มีความตั้งใจในการจัดการเรียนการสอน โรงเรียนมีเงื่อนไขในการสนับสนุนการแข่งขันภายในโรงเรียนและภายนอกโรงเรียน โรงเรียนมีการอบรมการพัฒนาสื่อและการพัฒนาการเรียนการสอนให้กับบุคลากร ด้านการมีระบบที่ร่วมมือร่วมใจ มีจำนวน 5 แนวทางประกอบไปด้วย โรงเรียนมีการแบ่งงานอย่างเป็นระบบและชัดเจนตามความถนัดและความสามารถของแต่ละบุคคล โรงเรียนมีการสื่อสารที่ดีและเปิดกว้างเพื่อให้เกิดความเข้าใจและสามารถแก้ไขปัญหาได้ทันที่ โรงเรียนมีการเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองและชุมชนมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการและรับการสนับสนุนเป็นอย่างดี โรงเรียนมีบุคลากรครูที่รับผิดชอบและจัดการเรียนการสอนในห้องเรียน Mini English Program (MEP) สามารถดำเนินการบริหารจัดการห้องเรียนให้มีประสิทธิภาพ โรงเรียนสนับสนุนบุคลากรนอกโรงเรียนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการเรียนการสอน หรือเพิ่มประสบการณ์ที่ดีและตรงตามความต้องการของ โรงเรียนมีการปรับปรุงรูปแบบรูปแบบการทำงานทั้งด้านความรู้ชนิดต่าง ๆ ระบบ

เทคโนโลยีเพื่อการศึกษาในการบริหารจัดการห้องเรียน และ ด้านการเรียนรู้และพัฒนาวิชาชีพ มีจำนวน 4 แนวทางประกอบไปด้วย โรงเรียนมีการสนับสนุนบุคลากรให้ได้รับการพัฒนาทางวิชาชีพ โรงเรียนมีการสนับสนุนให้ข้าราชการครูพัฒนาระบบการเรียนรู้จากการสร้างองค์ความรู้การนำความรู้ไปใช้ โรงเรียนมีการทำให้การเรียนรู้เป็นส่วนหนึ่งของงานที่ทำให้เกิดวงจรการจัดการความรู้อย่างต่อเนื่อง

5.3 ผลการประเมินแนวทางการบริหารจัดการห้องเรียน Mini English Program (MEP) : โรงเรียนบ้านหนองหาน(วันครู2502) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 3 โดยใช้แบบประเมินแนวทางเพื่อการวิจัย ในด้านความเหมาะสม ด้านความเป็นไปได้และด้านความเป็นประโยชน์ ของแนวทางการบริหารจัดการห้องเรียน Mini English Program (MEP) : โรงเรียนบ้านหนองหาน(วันครู2502) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 3 ในมุมมองของผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 ท่าน ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา ผู้บริการการศึกษา นักวิชาการ ครูพบว่า ผลการประเมินแนวทางการบริหารจัดการห้องเรียน Mini English Program (MEP) : โรงเรียนบ้านหนองหาน(วันครู2502) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 3 โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุดและเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า 1) ด้านความเหมาะสม อยู่ในระดับมากที่สุด 2) ด้านความเป็นไปได้อยู่ในระดับมากที่สุด 3) ความเป็นประโยชน์อยู่ในระดับมากที่สุด

ตารางที่ 1 การประเมินแนวทางการบริหารจัดการห้องเรียน Mini English Program (MEP) : โรงเรียนบ้านหนองหาน(วันครู2502) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 3

รายการ	ความเหมาะสม		ความเป็นไปได้		ความเป็นประโยชน์		แปลผล
	\bar{x}	S.D.	\bar{x}	S.D.	\bar{x}	S.D.	
1. ด้านการมีวิสัยทัศน์และเป้าหมายร่วมกัน	5.00	0	5.00	0	5.00	0	มากที่สุด
2. ด้านการมีภาวะผู้นำร่วม	5.00	0	5.00	0	5.00	0	มากที่สุด
3. ด้านการมีเงื่อนไขสนับสนุน	5.00	0	5.00	0	5.00	0	มากที่สุด
4. ด้านการมีระบบทีมร่วมมือร่วมใจ	5.00	0	5.00	0	5.00	0	มากที่สุด
5. ด้านการเรียนรู้และพัฒนาวิชาชีพ	5.00	0	5.00	0	5.00	0	มากที่สุด

จากตารางที่ 1 การประเมินแนวทางการบริหารจัดการห้องเรียน Mini English Program (MEP) : โรงเรียนบ้านหนองหาน(วันครู2502) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 3 พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด โดยด้านความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ อยู่ในระดับมากที่สุด

6. อภิปรายผลการวิจัย

6.1 แนวทางการบริหารจัดการห้องเรียน Mini English Program (MEP) : โรงเรียนบ้านหนองหาน(วันครู2502) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 3 ด้านการมีวิสัยทัศน์และเป้าหมายร่วมกัน คือ โรงเรียนบ้านหนองหาน(วันครู 2502) มีการกำหนดเป้าหมาย วิสัยทัศน์ พันธกิจ นโยบายห้องเรียน Mini English Program (MEP) และวัตถุประสงค์ของโรงเรียน โรงเรียนมีการวิเคราะห์สภาพปัจจุบันถึงจุดแข็ง จุดอ่อนของโรงเรียน มีการวิเคราะห์ถึงหลักสูตรสถานศึกษา หลักสูตร Mini English Program (MEP) ตามกระทรวงศึกษาธิการ มีการวิเคราะห์หน่วยการเรียนรู้ในการจัดการเรียนการสอนร่วมกัน โดยมีการแบ่งงานในโรงเรียนออกเป็นงานพิเศษ ชื่อ งานห้องเรียน Mini English Program (MEP) มีการกำหนดผู้รับผิดชอบงาน มีโครงสร้างในการบริหารจัดการ มีการแบ่งหน้าที่ออกเป็นโครงสร้าง มีแนวปฏิบัติในการจัดทำหลักสูตร Mini English Program (MEP) โรงเรียนมีการจัดทำผลการเรียนรู้ที่คาดหวังในแต่ละรายวิชา รวมถึงการกำหนดพันธกิจของสถานศึกษา โรงเรียนมีการประเมินความต้องการในการพัฒนาตนเอง สอดคล้องกับ อนุสัญญา ทิพย์กำจร(2560) กระบวนการบริหารการเปลี่ยนแปลงเพื่อพัฒนาสถานศึกษาท้องถิ่นสู่สากล ห้องเรียนภาษาอังกฤษ (Mini English Program: MEP) โรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดอุดรธานี ชั้นการพัฒนาวิสัยทัศน์และกลยุทธ์ โดยมีการจัดประชุมครูเพื่อกำหนดวิสัยทัศน์ ยุทธศาสตร์ในการทำงานร่วมกัน ประชุมคณะครูและบุคลากรทางการศึกษาเพื่อปรึกษาหารือในการกำหนดวิสัยทัศน์ในการบริหารจัดการสถานศึกษาเพื่อที่จะนำไปสู่การพัฒนาให้นักเรียน ร่วมประชุม ปรึกษาหารือ เพื่อรับฟังปัญหาและนำมาปรับใช้ ประชุมคณะครู เพื่อขอความเห็น และแลกเปลี่ยนความคิดเห็นในการกำหนดวิสัยทัศน์ และกลยุทธ์ในการดำเนินงานทุกปีการศึกษาเพื่อให้การทำงานของคณะครูทุกคนไปในทิศทางเดียวกัน ประชุมเพื่อขอความคิดเห็นจากคณะครู และบุคลากรทุกคนในสถานศึกษาในการกำหนดวิสัยทัศน์ และกลยุทธ์ในการดำเนินงานให้ไป สอดคล้องกับ พระมหาประยูร ธีระโร (2565) ที่สรุปว่าวิสัยทัศน์เป็นสิ่งสำคัญสำหรับผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องมีเพราะวิสัยทัศน์เป็น Roadmap ให้ทุกคนในสถานศึกษาได้ใช้เป็นประทีปนำทางในการปฏิบัติงาน ผู้บริหารที่มีวิสัยทัศน์ที่แท้จริงนั้นจะต้องมี กระบวนการสี่ลาของวิสัยทัศน์ครบทั้ง 3 มิติคือ คิดได้ (การสร้างวิสัยทัศน์) สื่อเป็น (การเผยแพร่วิสัยทัศน์) และโน้มนำให้มีการปฏิบัติล่วงหน้า (การปฏิบัติตามวิสัยทัศน์) พร้อมทั้งมีการประเมินผลเพื่อการปรับปรุงแก้ไข ให้เชื่อมโยงกันอย่างเป็นระบบด้วย สอดคล้องกับ จิระศักดิ์ มะลิซ้อน (2568) ที่ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ที่ส่งผลต่อการจัดการเรียนรู้ของครูในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 พบว่า ผู้บริหารที่มีความรู้ ความสามารถ มีวิสัยทัศน์ ทักษะการปฏิบัติงาน การควบคุมการดำเนินงานให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์และวิสัยทัศน์ บริหารงานเป็นขั้นตอนตามหลักการหรือกฎเกณฑ์ ย่อมทำให้การบริหารงานดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ มีกระบวนการกำหนดมาตรฐานเป็นอย่างดี

6.2 แนวทางการบริหารจัดการห้องเรียน Mini English Program (MEP) : โรงเรียนบ้านหนองหาน(วันครู2502) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 3 ด้านการมีภาวะผู้นำร่วม โรงเรียนบ้านหนองหาน(วันครู 2502) มีการส่งเสริมพัฒนาภาวะผู้นำของครู และหัวหน้างานอย่างเป็นระบบ มีการจัดอบรมพัฒนาบุคลากรทางการศึกษาของโรงเรียน และเชิญวิทยากรจากแหล่ง

ต่าง ๆ หัวหน้างานมีการเห็นคุณค่าในตนเองและเป็นผู้นำทางวิชาการ ส่งผลให้ครูในโรงเรียนเกิดการ เรียนรู้และพัฒนา มีการส่งเสริมการพัฒนาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงให้กับโรงเรียนทุกคน ครูมีความ กล้าและพัฒนาทางวิชาการ ส่งผลให้มีการเข้ารับการศึกษาระดับปริญญาโทขึ้นไป ครูมีการปฏิบัติ ตนอย่างมีคุณธรรม มีการดำเนินกิจกรรมอย่างสุจริต และโปร่งใส ครูมีความคิดสร้างสรรค์ในการต่อ ยอดและพัฒนาในการวิเคราะห์ปัญหา และแก้ไขปัญหาด้วยวิธีใหม่ๆ กอบชัย เมฆดี และ ศศินันท์ ศาสตราสาระ (2566) กล่าวว่า ภาวะผู้นำเป็นเรื่องของการใช้อำนาจ (power) ที่เป็นในแบบของการ ใช้อิทธิพล (influence) ที่เป็นไปในเชิงบวก เนื่องจาก การใช้พลังและอิทธิพลไปใน ทางบวกไม่ เพียงแต่ช่วยทุกคนให้ประสบความสำเร็จ และมีความสุขในการทำงานเท่านั้น แต่ยังสามารถ ประยุกต์ใช้กับวิถีชีวิตส่วนตัวได้อย่างกลมกลืน ทั้งนี้เพื่อการโน้มน้าว หรือจูงใจ (persuasion) เพื่อให้ ผู้ตาม เชื่อถือศรัทธา มีความคิดเห็นคล้อยตาม และปฏิบัติตามวัตถุประสงค์ของผู้พูด เพราะเชื่อถือ เลื่อมใส ศรัทธา แล้วนำไปประพจน์ตามคำแนะนำการพูดจูงใจต้องมีศิลปะในการพูดหรือนำเสนอ ข้อมูลให้ผู้อื่นเข้าใจเหตุผล และมีความเต็มใจร่วมกันทำงานเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ขององค์การ โดย สมาชิกทุกคนได้ประโยชน์ไปพร้อม กันในการพัฒนาตนเองทั้งด้านวิชาชีพและจิตวิญญาณ สอดคล้อง กับ ภัทรพงศ์ ทริพย์เจริญ (2567) กล่าวว่า ภาวะผู้นำร่วมเป็นพฤติกรรมที่แสดงให้เห็นถึงการเป็นผู้นำ ที่คอยสนับสนุนทางด้านอารมณ์ของผู้ใต้บังคับบัญชา สร้างปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่นด้วยการสร้างพื้นที่ ปลอดภัย ที่จะส่งผลให้ผู้ใต้บังคับบัญชามีประสิทธิภาพในการทำงานสูงขึ้น ครูมีความคิดเห็นต่อภาวะ ผู้นำร่วม ของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านการเข้าใจสภาพอารมณ์ของผู้อื่น สอดคล้องกับ รัชดา ไชยมี และ สุนทร คล้ายอ่ำ (2568) ที่ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ภาวะผู้นำแบบนำร่วมของครูในสถานศึกษาที่ส่งผล ต่อองค์กรสมรรถนะสูงของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2 พบว่า ผู้บริหารมีพฤติกรรมที่สามารถกระตุ้นแรงจูงใจภายในให้บุคลากรทำงานได้อย่างเต็ม ความสามารถ สร้างบรรยากาศที่กระตุ้นให้เกิดความคิดสร้างสรรค์ในทีม และสร้างแรงบันดาลใจให้ สามารถทำงานเพื่อบรรลุเป้าหมายที่ท้าทายได้ อีกทั้งยังส่งเสริมให้มองเห็นโอกาสในการพัฒนาตนเอง และทีม และผู้บริหารที่มีพฤติกรรมที่ให้ความสำคัญกับความแตกต่างระหว่างบุคคลของผู้ ใต้บังคับบัญชา สนับสนุนให้ผู้ใต้บังคับบัญชาได้ทำงานที่ตรงกับความสามารถและความสนใจ มีการเปิด โอกาสให้ผู้ใต้บังคับบัญชาได้แสดงความคิดเห็นอย่างอิสระ และมอบหมายงานที่ท้าทายเพื่อกระตุ้น การพัฒนาของผู้ใต้บังคับบัญชา

6.3 แนวทางการบริหารจัดการห้องเรียน Mini English Program (MEP) : โรงเรียนบ้าน หนองหาน(วันครู2502) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 3 ด้านการมีเงื่อนไข สนับสนุน คือ โรงเรียนบ้านหนองหาน(วันครู 2502) ส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนโดยมีการให้ งบประมาณในการจัดซื้อและจัดทำสื่อการเรียนการสอนที่พัฒนาศักยภาพให้แก่ผู้เรียนสม่ำเสมอ มี การส่งเสริมการประกวดสื่อนวัตกรรมการเรียนการสอนภายในโรงเรียน กระตุ้นให้ครูมีความตั้งใจใน การจัดการเรียนการสอน มีเงื่อนไขในการสนับสนุนการแข่งขันทั้งภายในโรงเรียนและภายนอก โรงเรียน และการนำชื่อเสียงมาสู่โรงเรียน ส่งผลให้ครูและนักเรียนมีแรงจูงใจในการเข้าร่วมการ แข่งขัน และการจัดการเรียนการสอน สอดคล้องกับแนวคิดทฤษฎีของ สกินเนอร์ (Skinner, 1953) ทฤษฎีเสริมแรงเป็นทฤษฎีการเรียนรู้ทางจิตวิทยาตามพฤติกรรมนิยม (Behavioral Learning Theory) ที่เน้นในเรื่องสิ่งเร้าและการตอบสนองเป็นเทคนิคการจูงใจเสริมแรงทางบวก เน้นแรงจูงใจที่

เป็นพื้นฐานในการปรับพฤติกรรมและเทคนิคในการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมมนุษย์ สอดคล้องกับงานวิจัยของ ฉัตรกมล สมแดง (2564) พบว่า โรงเรียนนอกแบบระบบงานที่ครอบคลุมภารกิจทุก โดยมุ่งเน้นนักเรียนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเพื่อนำสู่การบรรลุวิสัยทัศน์ มีการแต่งตั้งคณะกรรมการจัดทำและปรับปรุงหลักสูตรสถานศึกษาเพื่อให้สอดคล้องกับโรงเรียนมาตรฐานสากล นำหลักสูตรสู่ชั้นเรียน จัดกระบวนการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มีการวัดผลประเมินผลอิงมาตรฐาน และสมรรถนะตามหลักสูตรที่กำหนด โรงเรียนมีการจัดสภาพแวดล้อมที่มีความสะอาด ร่มรื่น ปลอดภัย เหมาะสมเหมาะสมกับการจัดการเรียนรู้ มีการสำรวจความต้องการสื่อ วัสดุอุปกรณ์ ครุภัณฑ์ จัดหาสื่อและเทคโนโลยีในการจัดการเรียนการสอนและสิ่งอำนวยความสะดวกในการจัดการเรียนการสอน จากครูผู้สอน สอดคล้องกับ เอกราช ล้อแก้ว (2565) ที่กล่าวว่า บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการสนับสนุนการจัดการเรียนการสอน ด้านฝึกทักษะกระบวนการคิด การจัดการ การเผชิญสถานการณ์ และการประยุกต์ความรู้มาใช้เพื่อป้องกันและการแก้ปัญหา ด้านจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง ด้านส่งเสริมสนับสนุน ให้ผู้สอนสามารถจัดบรรยากาศ สภาพแวดล้อม สื่อการสอน ด้านจัดการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นได้ตลอดเวลา ทุกสถานที่ มีการประสานความร่วมมือกับบิดามารดา ผู้ปกครองและบุคคลในชุมชนเพื่อร่วมกันพัฒนาผู้เรียนตามศักยภาพ ด้านการจัดเนื้อหาสาระ และกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจและความถนัดของผู้เรียน และด้านจัดการเรียนรู้โดยผสมผสานสาระความรู้ด้าน ต่างๆ สอดคล้องกับงานวิจัยของ พงศ์นที คงถาวร และคณะ (2564) ศึกษาวิจัยเรื่อง แนวทางการจัดการและพัฒนาบุคลากรสายสนับสนุนการศึกษาเพื่อส่งเสริมประสิทธิภาพการสอนของครูในโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า โรงเรียนควรจัดทำคู่มือการปฏิบัติงาน เอกสารที่เกี่ยวข้อง แบบบันทึกการปฏิบัติงาน และสนับสนุนให้บุคลากร สายสนับสนุนการศึกษาได้พัฒนาความรู้ผ่านบทเรียนออนไลน์ระบบจัดการเอกสารอิเล็กทรอนิกส์ระบบนิเทศงานที่ทันสมัย การอบรมออนไลน์และจัดให้มีหน่วยงานดูแลและอำนวยความสะดวกในการใช้สื่อและอุปกรณ์คอมพิวเตอร์ เพราะสื่อและ เครื่องมือการนิเทศเป็นปัจจัยที่ช่วยให้การนิเทศงานบรรลุวัตถุประสงค์และมีประสิทธิภาพควบคู่กับการใช้เทคนิคหรือวิธีการนิเทศต่าง ๆ โดยสื่อการนิเทศ เช่น เอกสาร ตำรา คู่มือการปฏิบัติงาน เป็นตัวกลางในการถ่ายทอดความรู้ทักษะ ประสบการณ์ ไปสู่ผู้รับการนิเทศทำให้เกิดการเรียนรู้และเสริมสร้างคุณลักษณะที่พึงประสงค์และเครื่องมือนิเทศ เช่น แบบสอบถาม แบบสังเกต แบบประเมิน เป็นสิ่งที่ผู้นิเทศใช้เก็บรวบรวมข้อมูลพฤติกรรมกรปฏิบัติงานของบุคลากร

6.4 แนวทางการบริหารจัดการห้องเรียน Mini English Program (MEP) : โรงเรียนบ้านหนองหาน(วันครู2502) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3 ด้านการมีระบบที่มร่วมมือร่วมใจ คือ โรงเรียนบ้านหนองหาน(วันครู2502) มีการแบ่งงานอย่างเป็นระบบและชัดเจนตามความสามารถของแต่ละบุคคล มีการสื่อสารที่ดีและเปิดกว้าง เพื่อให้เกิดความเข้าใจและสามารถแก้ไขปัญหาได้ทันที่ ครูในทีมต้องมีความไว้วางใจซึ่งกันและกัน และพร้อมที่จะสนับสนุนซึ่งกันและกัน โรงเรียนมีการสนับสนุนทีมบุคลากรทั้งในโรงเรียนและนอกโรงเรียน รวมถึงครูที่รับผิดชอบและจัดการเรียนการสอนในห้องเรียน Mini English Program (MEP) สามารถดำเนินการบริหารจัดการห้องเรียนให้มีประสิทธิภาพ โรงเรียนสนับสนุนบุคลากรนอกโรงเรียนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการเรียนการสอน หรือเพิ่มประสบการณ์ที่ดีและตรงตามความต้องการของนักเรียน โรงเรียนมีการปรับปรุง

รูปแบบรูปแบบการทำงานทั้งด้านความรู้ชนิดต่าง ๆ ระบบเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาในการบริหารจัดการห้องเรียน สอดคล้องกับ นันท์นภัส พิมพ์กรกิติกุล (2565) การทำงานเป็นทีมในสถานศึกษาด้านการติดต่อสื่อสาร ต้อง มุ่งเน้นให้ผู้บริหารและครูมีการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารตรงไปตรงมา อย่างทั่วถึง ควรมีการเปิด โอกาสรับฟังการแสดงความรู้สึกรู้สึก ความคิดเห็นต่องาน และสามารถวิจารณ์ข้อบกพร่องเพื่อการ ปรับปรุงงานให้มีประสิทธิภาพอย่างต่อเนื่อง ด้านการร่วมมือต้องส่งเสริมให้บุคลากร ในสถานศึกษาทุกคนสามารถร่วมมือกันในการปฏิบัติงานโดยไม่คำนึงว่าจะกลุ่มใดอยู่ตำแหน่ง ใดและมีการอธิบายคล้ายข้อสงสัยอย่างชัดเจนในการร่วมมือกันปฏิบัติงาน ด้านการ ประสานงาน ต้องส่งเสริมให้ผู้บริหารมีการประสานงานทำความเข้าใจทุกครั้งก่อนการ ปฏิบัติงาน และมีความยืดหยุ่นและสามารถปรับตัวตามสถานการณ์ที่เปลี่ยนไปจากเดิมโดย ปรับเปลี่ยนการ ประสานงานที่เหมาะสมหลากหลายวิธี สอดคล้องกับแนวคิดของ ยุคส์ (Yukl, 2002) กล่าวว่า การทำงานเป็นทีมเป็นการทำงานร่วมกัน ของบุคคลที่ต้องพึ่งพา อาศัยซึ่งกันและกัน มีวัตถุประสงค์ร่วมกัน ซึ่งสมาชิกเป็นผู้มีความรู้และทักษะที่จำเป็นในการทำงาน รวมถึงเข้าใจบทบาทและหน้าที่ของตนเอง สอดคล้องกับแนวคิดของ มาสโลว์ (Maslow) เมื่อได้รับการตอบสนองทางร่างกายจนเป็นที่พอใจแล้วก็จะเกิดความต้องการความปลอดภัย เช่น ต้องได้รับความคุ้มครอง ความต้องการทางสังคม (Social Needs) เป็นความต้องการที่จะเป็นทั้งผู้ให้และผู้รับจากสังคม ถ้าไม่ได้ความพึงพอใจจะเกิดความรู้สึกโดดเดี่ยว ว่าเหว สอดคล้องกับแนวคิดของ จิตติ รัศมีธรรมโชติ (2558) กล่าวว่า การพัฒนาทีม (Team Building) เป็นกิจกรรมพัฒนาองค์การ ในหมวด Human Process Intervention ที่มีความสำคัญต่อ การพัฒนาองค์การ เนื่องจาก องค์การ ประกอบด้วยทีมจำนวนมาก เช่น ทีมดำเนินโครงการ (Project Team) ทีมประกันคุณภาพ (Quality Assurance Team) ทีมแก้ปัญหา (Problem-solving Team) ทีมขาย (Sales Team) สอดคล้องกับงานวิจัย สุทธาพร คบหมู่ และคณะ (2567) ศึกษาวิจัยเรื่อง การทำงานเป็นทีมของครูในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษาสุรินทร์ พบว่า การทำงานเป็นทีมของครูผู้สอนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษาสุรินทร์ โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้เพราะครูผู้สอนยึดเป้าหมายของทีมเป็นหลัก ของขั้นตอนในการทำงานเป็นทีม ให้ความสำคัญกับเป้าหมายของทีมมากกว่าส่วนบุคคล มีการเปิด โอกาสให้ได้รับรู้ข้อมูลข่าวสาร ตลอดจนปัญหาในการทำงานอย่างชัดเจนและทั่วถึงในสถานศึกษา มี การเปิดเผยข้อมูลข่าวสารอย่างตรงไปตรงมา ไม่ปกปิดข้อมูลให้ความช่วยเหลือ เกื้อกูล สนับสนุนซึ่ง กันและกันเป็นอย่างดี มีความปรารถนาดี และจริงใจต่อการ ทำงานเป็นทีม มีส่วนร่วมในการ ช่วยเหลือซึ่งกันและกันในการปฏิบัติงานให้บรรลุเป้าหมายของทีม มีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาการ ปฏิบัติงานเพื่อให้บรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมาย ยอมรับฟังความคิดเห็น คำชี้แนะจากเพื่อนร่วมงานด้วย ความยินดี มีความเมตตากรุณาในการทำงานร่วมกัน โดยมีการแสดงออกซึ่งความเต็มใจ

6.5 แนวทางการบริหารจัดการห้องเรียน Mini English Program (MEP) : โรงเรียนบ้านหนองหาน(วันครู2502) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 3 ด้านการเรียนรู้และพัฒนาวิชาชีพ คือ โรงเรียนบ้านหนองหาน(วันครู 2502) มีการสนับสนุนให้ข้าราชการครูเรียนรู้และได้รับประสบการณ์ใหม่ในการหมุนเวียนอย่างต่อเนื่อง โรงเรียนมีการสนับสนุนให้ข้าราชการครูพัฒนาระบบการเรียนรู้จากการสร้างองค์ความรู้การนำความรู้ไปใช้ โรงเรียนมีการทำให้การเรียนรู้เป็นส่วนหนึ่ง

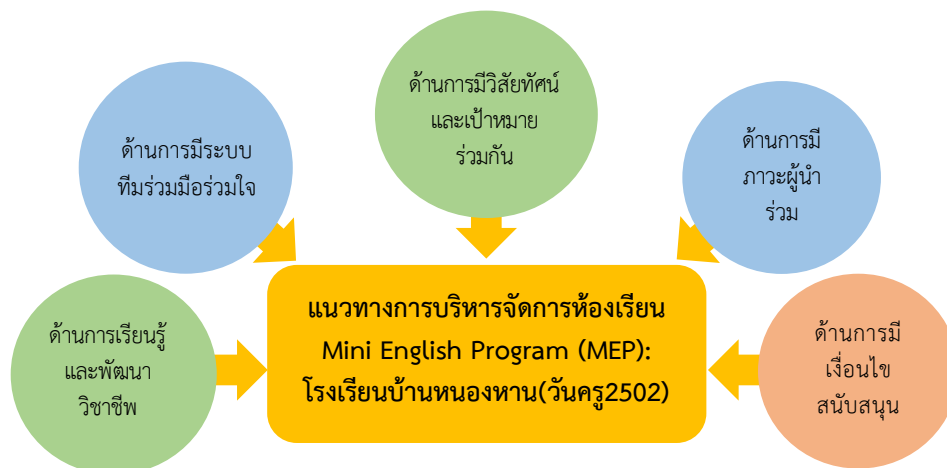
ของงานที่ทำให้เกิดวงจรการจัดการความรู้อย่างต่อเนื่อง โรงเรียนมีการสนับสนุนให้ข้าราชการครูมีการใช้วิธีการและเครื่องมือที่หลากหลายในการใช้ประโยชน์จากความรู้ โรงเรียนมีการส่งเสริมให้ผู้บริหารและข้าราชการครูในโรงเรียนนำความรู้มาประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อพัฒนาโรงเรียนให้ดียิ่งขึ้น สอดคล้องกับแนวคิดและทฤษฎี ปีเตอร์ เอ็ม. เซงเก และคณะ (Senge, Peter M. and others, 1999) กล่าวว่า การเรียนรู้กันเป็นทีม (Team Learning) หมายถึง การเรียนรู้ร่วมกันของสมาชิกในลักษณะกลุ่มหรือทีมงานเป็นเป้าหมายสำคัญที่จะต้องทำให้เกิดขึ้นเพื่อให้มีการถ่ายทอดความรู้และประสบการณ์กันอย่างสม่ำเสมอ เพื่อก้าวไปสู่องค์กรแห่งการเรียนรู้ PLC (Professional Learning Community) สอดคล้องกับแนวคิดของ กรรณภัทร กันแก้ว และคณะ (2563) การสร้างแรงจูงใจในการเรียนรู้และสร้างสรรค์ให้กับทีมงานของ องค์กรไว้ว่าในบริษัทภูเก็ล แบ่งพนักงานออกเป็นทีมในการทำงานและมีการมอบรางวัลให้ทุกทีมที่สามารถสร้างสรรค์นวัตกรรมใหม่ขึ้นมาถึงแม้ว่านวัตกรรมนั้นไม่สามารถประสบความสำเร็จในตลาดก็ตาม เพื่อเป็นแรงจูงใจให้พนักงานได้พยายามต่อไป ทางด้านการสร้างองค์กรแห่งการเรียนรู้ก็ใช้ได้ ให้ผู้เรียนรู้มีส่วนร่วมในการปฏิบัติด้วยการแบ่งบทเรียนออกเป็นส่วนย่อย ๆ ที่สามารถเข้าใจได้ง่าย พร้อมกับการให้ผลสะท้อนกลับแก่ผู้เรียนอย่างต่อเนื่องและปฏิบัติแบบเดิมซ้ำกันเรื่อย ๆ ผู้สอนที่ดี ที่สุดคือพนักงานที่มีฝีมือที่สุดในองค์กรและองค์กรจะลงทุนเฉพาะหลักสูตรที่สามารถพิสูจน์ได้ว่า สามารถเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมพนักงานขององค์กรได้ สอดคล้องกับแนวคิดของ ชลิตา ทรัพย์ะประภา (2565) แนวคิดในการพัฒนาองค์กรให้ก้าวไปสู่องค์กรแห่งการเรียนรู้ เป็นวิธีการจัดการองค์กรแนวใหม่ที่สามารถทำให้องค์กรเกิดการพัฒนาได้อย่างยั่งยืน โดยมีแนวทางในการพัฒนาอย่างเป็นระบบ มีแบบแผน เพื่อนำมาประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติราชการได้อย่างถูกต้อง รวดเร็ว และเหมาะสมต่อสถานการณ์ สอดคล้องกับงานวิจัยของ นพรัตน์ พันธวาปี (2566) ศึกษาวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของครูยุคประเทศไทย 4.0 โรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดเลย พบว่า ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของครูยุคประเทศไทย 4.0 โรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดเลย มีระดับความเห็นด้วยอยู่ในระดับมาก เนื่องจากการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้เป็นนโยบายสำคัญของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) ที่ สถานศึกษาต้องเร่งดำเนินการ จึงทำให้สถานศึกษาปฏิบัติตามหลักการของชุมชนแห่งการเรียนรู้ การมีวิสัยทัศน์ ร่วมเป็นการนำไปสู่เป้าหมายเดียวกันที่จะทำให้การเรียนรู้และการพัฒนาวิชาชีพ มีการดำเนินงานแบบให้ความร่วมมือ การสนับสนุนและการเป็นผู้นำร่วมกัน การสร้างค่านิยมและวิสัยทัศน์ร่วมกัน การเรียนรู้ร่วมกัน และการประยุกต์ใช้ความรู้ การมีเงื่อนไขที่สนับสนุน การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างบุคคล มีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก การสร้างชุมชนทางวิชาการแห่งการเรียนรู้เป็นเป้าหมายของสถานศึกษาที่ต้องการให้ผู้บริหารสร้าง ความเข้าใจกับครู กระตุ้นให้มีการพัฒนาคุณภาพของการเรียนการสอน ด้วยการเรียนรู้ร่วมกันและประยุกต์ใช้ ความรู้เพื่อพัฒนาวิชาชีพ ส่งเสริมให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ตามมาตรฐานที่คาดหวังไว้

6.6 ผลการประเมินแนวทางการบริหารจัดการห้องเรียน Mini English Program (MEP) : โรงเรียนบ้านหนองหาน(วันครู2502) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 3 โดยใช้แบบประเมินแนวทางเพื่อการวิจัย ในด้านความเหมาะสม ด้านความเป็นไปได้และด้านความเป็นประโยชน์ ของแนวทางการบริหารจัดการห้องเรียน Mini English Program (MEP) : โรงเรียนบ้าน

หนองหาน(วันครู2502) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 3 ในมุมมองของผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 ท่าน ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา ผู้บริการการศึกษา นักวิชาการ ครูพบว่า ผลการประเมินแนวทางการบริหารจัดการห้องเรียน Mini English Program (MEP) : โรงเรียนบ้านหนองหาน(วันครู2502) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 3 โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุดและเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า 1) ด้านความเหมาะสม อยู่ในระดับมากที่สุด 2) ด้านความเป็นไปได้อยู่ในระดับมากที่สุด และ 3) ความเป็นประโยชน์อยู่ในระดับมากที่สุด

7. องค์ความรู้ใหม่

จากผลการวิจัยได้องค์ความรู้ที่ได้รับคือ แนวทางการบริหารจัดการห้องเรียน Mini English Program (MEP): โรงเรียนบ้านหนองหาน(วันครู2502) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 3 ประกอบไปด้วย 5 ด้าน ดังนี้ 1) ด้านการมีส่วนร่วมและเป้าหมายร่วมกัน 2) ด้านการมีภาวะผู้นำร่วม 3) ด้านการมีเงื่อนไขสนับสนุน 4) ด้านการมีระบบทีมร่วมมือร่วมใจ และ 5) ด้านการเรียนรู้และพัฒนาวิชาชีพ ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 แนวทางการบริหารจัดการห้องเรียน Mini English Program (MEP):
โรงเรียนบ้านหนองหาน(วันครู2502)

8. ข้อเสนอแนะ

จากการวิจัยแนวทางการบริหารจัดการห้องเรียน Mini English Program (MEP) : โรงเรียนบ้านหนองหาน(วันครู2502) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 3 ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

8.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

8.1.1 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 3 มีแนวทางการบริหารจัดการห้องเรียน Mini English Program (MEP) แล้วควรขยายผลสู่สถานศึกษาอื่นในสังกัด เพื่อเป็น

การยกระดับการจัดการเรียนการสอนให้นักเรียนได้เรียนรู้ 2 ภาษา เป็นหลักสากล และควรกำหนดนโยบายโรงเรียนที่มีความพร้อมในการเปิดห้องเรียน Mini English Program (MEP) และส่งเสริมสนับสนุนทรัพยากรให้แก่โรงเรียนดังกล่าว

8.2 ข้อเสนอแนะสำหรับผู้ปฏิบัติ

8.2.1 ผลการศึกษาวิจัยครั้งนี้ พบว่า แนวทางการบริหารจัดการห้องเรียน Mini English Program (MEP) : โรงเรียนบ้านหนองหาน(วันครู2502) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 3 ด้านการมีเงื่อนไขสนับสนุน มีค่าความต้องการจำเป็นที่ต้องได้รับการพัฒนามากที่สุดและเหมือนพิจารณารายชื่อย่อย พบว่า โรงเรียนมีการสนับสนุนที่ให้วัสดุอุปกรณ์ในการจัดการเรียนรู้แก่นักเรียนตามความเหมาะสมกับวัยของนักเรียน มีสภาพที่พึงประสงค์มากที่สุด ดังนั้นโรงเรียนบ้านหนองหาน(วันครู2502) จึงควรให้ความสำคัญเป็นอันดับแรก ๆ ในการพัฒนา

8.3 ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

8.3.1 จากการศึกษาสภาพปัจจุบัน ควรศึกษาแนวทางการบริหารจัดการห้องเรียน Mini English Program (MEP) : โรงเรียนบ้านหนองหาน(วันครู2502) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 3 ด้านการมีภาวะผู้นำร่วม เพราะมีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดและเมื่อพิจารณารายชื่อย่อย พบว่า การพัฒนาภาวะผู้นำสำหรับครูและบุคลากรทางการศึกษา เช่น การอบรม การประชุม กิจกรรมต่างๆ จึงเป็นด้านที่น่าสนใจเพื่อนำไปพัฒนาและทำวิจัยเชิงปฏิบัติการ เพื่อใช้เป็นแนวทางการบริหารจัดการห้องเรียน Mini English Program (MEP) : โรงเรียนบ้านหนองหาน(วันครู2502) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 3 ต่อไป

9. บรรณานุกรม

- กรรณภัทร กันแก้ว และคณะ. (2563). องค์การแห่งการเรียนรู้กับความท้าทายในการจัดการความรู้ในกระบวนการที่ศึกรของเปลี่ยนแปลง. วารสารการบริหารนิติบุคคลและนวัตกรรมท้องถิ่น. 6(2). 241-254.
- กอบชัย เมฆดี และศศิรินทร์ ศาสตร์สาระ (2566) ภาวะผู้นำกับการบริหารองค์กรเชิงธุรกิจในโลกยุคใหม่. วารสารวิทยาการจัดการปริทัศน์. 25(2). 242-251.
- กิตติยา สุขเกษม (2565) แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำแบบมีส่วนร่วมตามหลักพรหมวิหารธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา ในกลุ่มโรงเรียนจตุรมิตร อำเภอลาดยาว จังหวัดนครสวรรค์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาานครสวรรค์ เขต 2. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- จิตติ รัศมีธรรมโชติ. (2558). การเปลี่ยนแปลงและการพัฒนาองค์กร. กรุงเทพฯ : บริษัท ธันวาคม 4 อาร์ต จำกัด.
- จิระศักดิ์ มะลิซ้อน (2568) ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ที่ส่งผลต่อการจัดการเรียนรู้ของครูในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.

- ฉัตรกมล สมแดง. (2564). ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการบริหารสู่โรงเรียนมาตรฐานสากลของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 2. **วารสาร Journal of Roi Keansarn Academi**. 6(10). 172-187.
- ชลิดา ทรัพย์ประภา. (2565). การพัฒนาองค์กรแห่งการเรียนรู้ของภาครัฐตามหลักสังคหวัตถุธรรม. **วารสารบวรสหการศึกษาและมนุษยสังคศาสตร์**. 3(2). 36-48.
- ญาณิศา สู่ทรงดี และคณะ. (2566). การจัดการเรียนรู้ภาษาอังกฤษแห่งศตวรรษที่ 21. **วารสารมนุษยศาสตร์และสังคศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์**. 25(1). 273-292.
- นพรัตน์ พันธูวาปี. (2566). ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของครูยุคประเทศไทย 4.0 โรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดเลย. **วารสารสังคศาสตร์และวัฒนธรรม**. 7(8). 34-45.
- นันทน์ภัส พิมพ์กรกิติกุล. (2565). แนวทางการทำงานเป็นทีมในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 2. **วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช**.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2560). **การวิจัยเบื้องต้น**. พิมพ์ครั้งที่ 10. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.
- พวงศันที คงถาวร และคณะ. (2564). แนวทางการจัดการและพัฒนาบุคลากรสายสนับสนุนการศึกษา เพื่อส่งเสริมประสิทธิภาพการสอนของครูในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. **วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น**. 44(2). 76-96.
- พระมหาประยูร ธีรวโร. (2565). วิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศ. **วารสารบวรสหการศึกษาและมนุษยสังคศึกษา**. 3(1). 33-40.
- ภัทรพงศ์ ทรัพย์เจริญ (2567) ภาวะผู้นำร่วมรู้สึกของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรปราการ. **วารสาร มจร อุบลปริทรรศน์**. 9(1). 1227-1240.
- รัชดา ไชยมี และ สุนทร คล้ายอ่ำ (2568) ภาวะผู้นำแบบนำร่วมของครูในสถานศึกษาที่ส่งผลต่อองค์กรสมรรถนะสูงของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาน่าน เขต 2. **วารสารสังคศาสตร์ปัญญาพัฒนา**. 7(2). 430-440.
- วนิดา คนชื้อ. (2561). **สภาพและปัญหาในการจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษของครูภายใต้หลักสูตรโครงการ จัดการเรียนการสอนตามหลักสูตร กระทรวงศึกษาธิการ เป็นภาษาอังกฤษ (Mini English Program: MEP) ใน จังหวัดพะเยา**. การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาอังกฤษ. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยพะเยา.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2548). **แนวทางการดำเนินงานโรงเรียนในโครงการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรกระทรวงศึกษาธิการเป็นภาษาอังกฤษ (โรงเรียนสอนภาษาที่ใช้ภาษาอังกฤษเป็นสื่อ (English Program)**. กรุงเทพฯ : สำนักพัฒนานวัตกรรมการจัดการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ.
- สุทภาพร คบหมู่ และคณะ (2567) การทำงานเป็นทีมของครูผู้สอนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุรินทร์. **วารสารศิลปการจัดการ**. 8(3). 507-524.

- อดิพร เกิดเรือง. (2560). การส่งเสริมการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 เพื่อรองรับสังคมไทยในยุคดิจิทัล. **วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง**. 6(1). 173-184.
- อนัญญา ทิพย์กำจร. (2560). กระบวนการบริหารการเปลี่ยนแปลงเพื่อพัฒนาสถานศึกษาท้องถิ่น สำหรับห้องเรียนพิเศษภาษาอังกฤษ (Mini English Program: MEP) โรงเรียนประถมศึกษา จังหวัดอุดรธานี. **วารสารราชนครินทร์**. 21(1). 80-96.
- เอกราช ล้อแก้ว. (2565). บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการสนับสนุนการจัดการเรียนการสอนที่ เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญในทัศนะของผู้ปกครองนักเรียน ในกลุ่มโรงเรียนไชยราชช้างแรกร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 1. **วารสารนวัตกรรม การบริหารและการจัดการ**. 10(1). 76-86.
- เอมอร จังศิริพรภรณ์. (2553). **สถิติอ้างอิง**. สืบค้นเมื่อ 20 มิถุนายน 2568. จาก <http://www.pioneer.netserv.chula.ac.th/~jaimorn/b3st.htm>
- Guskey, T. R. (2000). **Evaluation professional development**. California : A sage.
- Maslow, Abraham H. (1970). **Motivation and Personality**. New York : Harpers and Row.
- Senge, Peter M. and others. (1999). **The dance of change: the challenges of sustaining momentum in learning organizations**. New York : London Currency/ Doubleday; Nicholas Breale.
- Skinner. (1953). **Applied History of Psychology/Learning Theories Science and Human Behavior**. New York : Macmillan.
- Yukl, G.A. (2002) **Leadership in Organizations**. 5th ed. Prentice Hall : Upper Saddle River.

รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำการเรียนการสอนของผู้บริหารโรงเรียนยุคพลิกผัน*

A MODEL DEVELOPMENT INSTRUCTIONAL LEADERSHIP OF SCHOOL LEADERS A TURNING ERA

สุธรรม ธรรมทัศนานนท์¹

Sutum Tummatasananon¹

มหาวิทยาลัยศรีปทุม วิทยาเขตขอนแก่น¹

Sripathum University, Khon Kaen Campus¹

Email : Sutum011728@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของภาวะผู้นำการเรียนการสอนของผู้บริหารโรงเรียนยุคพลิกผัน กลุ่มตัวอย่างเป็นผู้บริหาร 98 คน โดยการสุ่มแบบแบ่งชั้น กลุ่มผู้ให้ข้อมูลเป็นผู้ทรงคุณวุฒิ 9 คน เลือกแบบเจาะจง 2) สร้างรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำการเรียนการสอนของผู้บริหารโรงเรียนยุคพลิกผัน กลุ่มผู้ให้ข้อมูลในการสนทนากลุ่มเป็นผู้ทรงคุณวุฒิ 9 คน และกลุ่มผู้ให้ข้อมูลในการประเมินความเหมาะสมเป็นผู้บริหาร 20 คน เลือกแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ ได้แก่ แบบสอบถามสภาพปัจจุบันมีค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.88 แบบสอบถามสภาพที่พึงประสงค์มีความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.89 แบบสัมภาษณ์ประเด็นการสนทนากลุ่ม แบบสอบถามความเหมาะสม สถิติที่ใช้ ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าความต้องการจำเป็น

ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพปัจจุบันโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง สภาพที่พึงประสงค์โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และลำดับความต้องการจำเป็น ลำดับที่ 1 การกำหนดพันธกิจของโรงเรียน 2) รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำการเรียนการสอนของผู้บริหารโรงเรียนยุคพลิกผัน ประกอบด้วย 5 ส่วน ส่วนที่ 1 หลักการและวัตถุประสงค์ ส่วนที่ 2 วิธีดำเนินการ ส่วนที่ 3 แนวทางการพัฒนา ส่วนที่ 4 แนวทางการประเมิน และส่วนที่ 5 เงื่อนไขความสำเร็จ มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด

คำสำคัญ : รูปแบบ; ภาวะผู้นำ; ภาวะผู้นำการเรียนการสอน

ABSTRACT

The purposes of this research were to 1) Study the current conditions, desired conditions and needs of instructional leadership of school leaders a turning era. sample group 98 school administrators, by stratified random sampling. the group of informants in study the guidelines for creating a model 9 experts, by purposive sampling. 2) Set a model leadership of school leaders a turning era, the informant group in focus group of 9 experts, and the Group of informants in the suitability assessment 30 School administrators, by purposive sampling. tools used in data collection including, the current condition questionnaire has a reliability value of 0.88. the desired condition questionnaire has a reliability value of 0.89., interview form, Focus Group Discussion issue and suitability questionnaire. and satisfaction questionnaire. statistics used in data analysis are percentage. average and standard deviation and priority needs index.

The results were as follows: 1) Current condition at medium level, desirable condition at the highest level, and the number one need defining the school's mission. 2) A model development instructional leadership of school leaders a turning era, consists of 5 parts: part 1 principles and objectives, part 2 procedure, part 3 development guidelines, part 4 assessment guidelines, and part 5 success conditions. assessment results on appropriate at the highest level.

Keywords : A model; Leadership; Instructional leadership

1. ความสำคัญและที่มาของปัญหาที่ทำการวิจัย

ในยุคพลิกผันเป็นการบริหารในยุคแห่งนวัตกรรมซึ่งเป็นการนำความรู้ทักษะและความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ของครูและบุคลากรมาผสมผสานกับความสามารถทางด้านการบริหารจัดการอย่างมีกลยุทธ์อย่างมีกลยุทธ์ของผู้บริหารการศึกษา เพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน (สุกัญญา แซ่มซ้อย, 2562) ช่วยบริหารการเปลี่ยนแปลงสภาพแวดล้อมอย่างรวดเร็วและรุนแรงส่งผลต่อเศรษฐกิจ สังคมรวมทั้งการจัดการศึกษาให้ต้องปรับเปลี่ยนการบริหารจัดการ มีความสำคัญส่งผลต่อการบรรลุเป้าหมายขององค์กร การคิดค้นหาวิธีการใหม่ ๆ หรือรูปแบบการบริหารการศึกษาที่เหมาะสมเพื่อให้เท่าทันกับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น ส่งผลเชิงบวกต่อความสำเร็จขององค์กร (จิตติมา วรณศรี, 2564)

ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นองค์ประกอบที่สำคัญของการบริหารงานในองค์กร การบริหารสถานศึกษาจะ ประสบความสำเร็จหรือล้มเหลวในการดำเนินงานนั้น ปัจจัยที่สำคัญที่สุดก็คือผู้บริหาร ถ้าองค์กรใดได้ผู้นำที่มีประสิทธิภาพก็จะสามารถสั่งการและใช้อิทธิพลต่อผู้ใต้บังคับบัญชาให้ปฏิบัติงาน ตลอดจนทำกิจกรรมต่างๆ ในองค์กรให้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดีผู้นำ และภาวะผู้นำ จึงเป็นปัจจัยสำคัญที่ควรมีการพัฒนาคุณลักษณะภาวะผู้นำตลอดจนศึกษาปัจจัยหรือองค์ประกอบต่าง ๆ ที่มีความสำคัญในการพัฒนาภาวะผู้นำเพื่อใช้สำหรับการดำเนินชีวิต ทั้งในระดับปัจเจกบุคคล และใน

ระดับผู้นำเพื่อให้ผู้นำมีคุณลักษณะอันสอดคล้องกับโลกยุคใหม่หรือยุคโลกาภิวัตน์ในศตวรรษที่ 21 นี้ ผู้นำจึงต้องมีบทบาทหน้าที่ที่อิทธิพลเหนือบุคคลอื่นๆ ในกลุ่ม สามารถโน้มน้าวจิตใจหรือชักนำให้บุคคลในกลุ่มร่วมกิจกรรมให้สำเร็จตามเป้าหมายได้สามารถอาศัยความสัมพันธ์ใช้ความสัมพันธ์เรียกผู้อื่นให้มาทำงานแทน เขาจำเป็นต้องใช้ความประพจน์และนิสัยของเขามากระทบต่อการกระทำและความคิดของผู้อื่นเพื่อให้บรรลุเป้าหมาย (วิโรจน์ สารรัตน์, 2557)

ภาวะผู้นำเป็นกระบวนการของการใช้อิทธิพลต่อผู้อื่นเพื่อให้บรรลุถึงเป้าหมายการดำเนินงานขององค์การ (Lvancevich and Matteson, 2002) โรงเรียนที่มีประสิทธิผลหรือโรงเรียนที่ประสบความสำเร็จนั้นต้องอาศัยหลักการ แนวคิด และทฤษฎีเป็นแนวทางต้องอาศัยความทุ่มเทพยายามในทุกด้านจากบุคคลที่เกี่ยวข้อง ต้องอาศัยภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาและภาวะผู้นำของคณะครู มีบรรยากาศแห่งการยอมรับนับถือและไว้วางใจซึ่งกันและกัน (วิโรจน์ สารรัตน์, 2556) ด้วยการพัฒนาครู หลักสำคัญต้องทำให้ครูเป็นบุคคลที่มีความรู้ความสามารถให้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงมีความสำคัญจำเป็นเร่งด่วน เพราะว่าครูและบุคลากรทางการศึกษามีบทบาทสำคัญในการขับเคลื่อนพัฒนานักเรียน ซึ่งเป็นทรัพยากรมนุษย์ที่ถือได้ว่าเป็นปัจจัยสำคัญอย่างยิ่งในอนาคต (วิจารณ์ พานิช, 2556)

ภาวะผู้นำการเรียนการสอน เป็นความสามารถของผู้บริหารโรงเรียนในการกำหนด วิสัยทัศน์ พันธกิจ และเป้าหมายทางการศึกษา พร้อมทั้งเป็นผู้นำในการพัฒนาการจัดการเรียนการสอน เพื่อยกระดับคุณภาพผู้เรียน โดยอาศัยการทำงานร่วมกับครู บุคลากร และผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง (วรรณิ ไชยธีรานุรักษ์, 2560) โดยองค์ประกอบของภาวะผู้นำการเรียนการสอนตามแนวคิดของ Hallinger and Murphy (1985) ภาวะผู้นำการเรียนการสอนประกอบด้วย 3 ด้านหลัก ดังนี้ 1) การกำหนดทิศทางของสถานศึกษา เป็นการกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ และเป้าหมายการเรียนรู้ที่ชัดเจน สื่อสารเป้าหมายให้ครูและบุคลากรเข้าใจตรงกัน 2) การบริหารจัดการการเรียนการสอน เป็นการนิเทศ ติดตาม และประเมินผลการจัดการเรียนรู้ส่งเสริมการพัฒนาวิชาชีพครู จัดสรรทรัพยากรที่จำเป็นต่อการเรียนการสอน และ 3) การส่งเสริมสภาพแวดล้อมทางการเรียนรู้ เป็นการสร้างบรรยากาศแห่งการเรียนรู้ สร้างแรงจูงใจให้ครูและนักเรียน และสนับสนุนวัฒนธรรมองค์กรที่เน้นผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

จากแนวคิดและหลักการที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะทำการวิจัย รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำการเรียนการสอนของผู้บริหารโรงเรียนยุคพลิกผัน ทั้งนี้เพื่อให้ได้ข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ในการพัฒนาการบริหารสถานศึกษา เพื่อขับเคลื่อนคุณภาพการศึกษาตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงและนโยบายหน่วยงานต้นสังกัดอย่างมีคุณภาพ

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

2.1 เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของภาวะผู้นำการเรียนการสอนของผู้บริหารโรงเรียนยุคพลิกผัน

2.2 เพื่อสร้างรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำการเรียนการสอนของผู้บริหารโรงเรียนยุคพลิกผัน

3. ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

3.1 ผลการวิจัยครั้งนี้เป็นข้อมูล/สารสนเทศสำหรับผู้อำนวยการ นำไปเป็นแนวทางในการพัฒนาภาวะผู้นำการเรียนการสอนของผู้บริหารโรงเรียนยุคพลิกผัน

3.2 เป็นข้อเสนอแนะสำหรับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 ในการพัฒนาภาวะผู้นำการเรียนการสอนของผู้บริหารโรงเรียนยุคพลิกผัน ให้บรรลุวัตถุประสงค์ต่อไป

4. วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำการเรียนการสอนของผู้บริหารโรงเรียนยุคพลิกผัน เป็นการวิจัยแบบผสมผสาน (mixed method research) มีการดำเนินการวิจัย 2 ขั้นตอนตามวัตถุประสงค์การวิจัย ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของภาวะผู้นำการเรียนการสอนของผู้บริหารโรงเรียนยุคพลิกผัน ประชากร ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 จำนวน 130 คน กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหาร 98 คน ในปีการศึกษา 2567 ซึ่งผู้วิจัยกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยเปิดตารางของเครจซีและมอร์แกนและเลือกกลุ่มตัวอย่างด้วยการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) (บุญชม ศรีสะอาด, 2560) และการศึกษาแนวทางการพัฒนารูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำการเรียนการสอนของผู้บริหารโรงเรียนยุคพลิกผัน กลุ่มผู้ให้ข้อมูลในการสัมภาษณ์ ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิ 9 คน ที่เป็นนักวิชาการ 3 คน ผู้บริหารการศึกษา 3 คน และผู้อำนวยการ 3 คน ที่มีผลงานเชิงประจักษ์ด้านการเรียนการสอนยุคพลิกผันโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล 1) แบบสอบถามสภาพปัจจุบันมี ค่าความตรงเชิงเนื้อหา ระหว่าง 0.80 – 1.00 ค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.88 มีค่าอำนาจจำแนกรายข้อ อยู่ระหว่าง 0.59-0.87 แบบสอบถามสภาพที่พึงประสงค์มีค่าความตรงเชิงเนื้อหา ระหว่าง 0.80 – 1.00 มีความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.89 มีค่าอำนาจจำแนกรายข้อ อยู่ระหว่าง 0.61-0.91 นำข้อมูลจากแบบสอบถามมาหาค่าดัชนีความต้องการจำเป็น (Priority Needs Index) และ 2) แบบสัมภาษณ์ มีความตรงเชิงโครงสร้างตามองค์ประกอบของรูปแบบ ระหว่าง 0.80 – 1.00 สถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าดัชนีความสอดคล้อง และค่าดัชนีความต้องการจำเป็น และนำข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์มาวิเคราะห์ข้อมูลด้วยการสรุปประเด็นและวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนา

ขั้นตอนที่ 2 การสร้างรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำการเรียนการสอนของผู้บริหารโรงเรียนยุคพลิกผัน ผู้วิจัยกร่างเองจากข้อมูลในขั้นตอนที่ 1 การตรวจสอบยืนยันรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำการเรียนการสอนของผู้บริหารโรงเรียนยุคพลิกผัน ด้วยการสนทนากลุ่ม กลุ่มผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิ 9 คน ได้มาด้วยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ซึ่งแบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม ดังนี้ กลุ่มที่ 1 นักวิชาการ กลุ่มที่ 2 ผู้บริหารการศึกษา กลุ่มที่ 3 ผู้อำนวยการ ที่มีวุฒิการศึกษาเกี่ยวกับการบริหารการศึกษา และวุฒิที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาตั้งแต่ระดับปริญญาโทขึ้นไป และมีความรู้และประสบการณ์เกี่ยวกับการบริหารการศึกษา หรือการบริหารสถานศึกษา หรือการพัฒนาคุณภาพการศึกษามาแล้วไม่น้อยกว่า 10 ปี และการประเมินความเหมาะสมของรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำการเรียนการสอนของผู้บริหารโรงเรียนยุคพลิกผัน กลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ ผู้อำนวยการ ปี

การศึกษา 2567 จำนวน 20 คน ได้มาด้วยการเลือกแบบเจาะจง ที่มีประสบการณ์ในการบริหารสถานศึกษาไม่น้อยกว่า 10 ปี โดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย 1) ประเด็นการสนทนากลุ่ม มีองค์ประกอบตามโครงสร้างของรูปแบบ มีค่าความตรงเชิงเนื้อหา ระหว่าง 0.80 – 1.00 และ 2) แบบสอบถามความเหมาะสมของรูปแบบ เป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check list) และแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ มีความตรงเชิงโครงสร้าง ระหว่าง 0.80 – 1.00 สถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนา

5. ผลการวิจัย

5.1 ผลการศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของภาวะผู้นำ การเรียนการสอนของผู้บริหารโรงเรียนยุคพลิกผัน

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และค่าความต้องการจำเป็น โดยรวมรายด้าน

รายการ	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์			PNI (I-D) D	ลำดับ
	\bar{X}	S.D.	ระดับการดำเนินงาน	\bar{X}	S.D.	ระดับการดำเนินงาน		
1. การกำหนดพันธกิจของโรงเรียน	3.33	0.53	ปานกลาง	4.61	0.50	มากที่สุด	0.384	1
2. การบริหารการจัดการเรียนการสอน	3.45	0.52	ปานกลาง	4.58	0.51	มากที่สุด	0.328	2
3. การส่งเสริมบรรยากาศการเรียนรู้ในโรงเรียน	3.47	0.51	ปานกลาง	4.56	0.52	มากที่สุด	0.314	3
โดยรวม	3.42	0.52	ปานกลาง	4.58	0.51	มากที่สุด	0.341	

จากตารางที่ 1 สภาพปัจจุบันโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.42$, S.D. = 0.52) สภาพที่พึงประสงค์โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.58$, S.D. = 0.51) ลำดับความต้องการจำเป็นเรียงลำดับความต้องการจำเป็นจากมากไปหาน้อย ได้ดังนี้ ลำดับที่ 1 การกำหนดพันธกิจของโรงเรียน ($PNI_{modified} = 0.384$) ลำดับที่ 2 การบริหารการจัดการเรียนการสอน ($PNI_{modified} = 0.328$) และลำดับที่ 3 การส่งเสริมบรรยากาศการเรียนรู้ในโรงเรียน ($PNI_{modified} = 0.314$) ตามลำดับ

5.2 ผลการสร้างรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำการเรียนการสอนของผู้บริหารโรงเรียนยุคพลิกผัน ผลการวิจัยดังนี้

ตารางที่ 2 ผลการประเมินความเหมาะสมของรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำการเรียนการสอนของผู้บริหารโรงเรียนยุคพลิกผัน

รายการ	ความเหมาะสม			ผลการประเมิน
	\bar{X}	S.D.	ระดับ	
1. หลักการและวัตถุประสงค์	4.70	0.50	มากที่สุด	เหมาะสม
2. วิธีดำเนินการ	4.60	0.53	มากที่สุด	เหมาะสม
3. แนวทางการพัฒนา	4.60	0.53	มากที่สุด	เหมาะสม
4. แนวทางการประเมิน	4.65	0.51	มากที่สุด	เหมาะสม
5. เงื่อนไขความสำเร็จ	4.65	0.51	มากที่สุด	เหมาะสม
โดยรวม	4.64	0.52	มากที่สุด	เหมาะสม

จากตารางที่ 2 ผลการประเมินความเหมาะสมของรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำการเรียนการสอนของผู้บริหารโรงเรียนยุคพลิกผัน โดยเฉลี่ยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.64$, S.D. = 0.52) พิจารณารายพบว่า มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุดทุกส่วน เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้ดังนี้ คือ ส่วนที่ 1 หลักการและวัตถุประสงค์ ($\bar{X} = 4.70$, S.D. = 0.50) ส่วนที่ 4 แนวทางการประเมิน ($\bar{X} = 4.52$, S.D. = 0.52) รองลงมา ส่วนที่ 4 แนวทางการประเมิน และส่วนที่ 5 เงื่อนไขความสำเร็จ ($\bar{X} = 4.65$, S.D. = 0.51) รองลงมา ส่วนที่ 2 วิธีดำเนินการ และส่วนที่ 3 แนวทางการพัฒนา ($\bar{X} = 4.60$, S.D. = 0.53) ตามลำดับ ถือว่ามีความเหมาะสม

6. อภิปรายผลการวิจัย

6.1 ผลการศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของภาวะผู้นำการเรียนการสอนของผู้บริหารโรงเรียนยุคพลิกผัน อภิปรายผล ได้ดังนี้

6.1.1 สภาพปัจจุบันของภาวะผู้นำการเรียนการสอนของผู้บริหารโรงเรียนยุคพลิกผัน โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้เป็นเพราะว่า ผู้วิจัยได้ดำเนินการศึกษาองค์ประกอบและตัวบ่งชี้ของภาวะผู้นำการเรียนการสอนของผู้บริหารโรงเรียน นำมากำหนดนิยามศัพท์เฉพาะสำหรับการสร้างแบบสอบถามเพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นจากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้บริหารโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 จากการวิเคราะห์ข้อมูลแสดงให้เห็นว่าภาวะผู้นำการเรียนการสอนของผู้บริหารโรงเรียนยุคพลิกผัน ยังไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควร เห็นได้จากค่าเฉลี่ยของการดำเนินการยังอยู่ในระดับปานกลาง แสดงให้เห็นว่าภาวะผู้นำการจัดการเรียนการสอนของผู้บริหารมีความสำคัญที่จะส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ของครูเพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษาในยุคพลิกผันให้ประสบความสำเร็จผู้บริหารสถานศึกษาต้องได้รับการพัฒนาอย่างจริงจัง ดังที่ วิโรจน์ สารรัตนะ (2557) ได้นำเสนอว่า ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นองค์ประกอบที่สำคัญของการบริหารงานในองค์กร การบริหารสถานศึกษาจะ ประสบความสำเร็จหรือล้มเหลวในการดำเนินงานนั้น ปัจจัยที่สำคัญที่สุดก็คือผู้บริหาร ถ้าองค์กรใดได้ผู้นำที่มีประสิทธิภาพก็จะสามารถสั่งการและใช้อิทธิพลต่อผู้ใต้บังคับบัญชาให้ปฏิบัติงาน ตลอดจนทำกิจกรรมต่างๆ ในองค์กรให้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี สอดคล้องกับ มงคล พรหมฐาน และธัชชัย จิตรนันท์ (2567) ที่ได้

ศึกษาการพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1 พบว่า สภาพที่เป็นจริงของการเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมาก

6.1.2 สภาพที่พึงประสงค์ของภาวะผู้นำการเรียนการสอนของผู้บริหารโรงเรียนยุคพลิกผัน โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้เป็นเพราะว่า ผู้วิจัยได้นำองค์ประกอบและตัวบ่งชี้ของภาวะผู้นำการเรียนการสอนของผู้บริหารโรงเรียนมากำหนดนิยามศัพท์เฉพาะและนำไปเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นผู้บริหาร ซึ่งเป็นผู้ที่มีบทบาทหน้าที่หลักในการบริหารจัดการเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียน พบว่า ผลการวิเคราะห์สภาพที่พึงประสงค์อยู่ในระดับมากที่สุด แสดงให้เห็นว่า ผู้บริหารโรงเรียนมีสภาพที่พึงประสงค์หรือสภาพที่มุ่งหวังในการพัฒนาภาวะผู้นำการเรียนการสอนของผู้บริหารโรงเรียนยุคพลิกผัน เพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษาอย่างรอบด้านโดยมีเป้าหมายหลักคือคุณภาพของผู้เรียน ดังที่ วรณิ ไชยธีรานุรักษ์ (2560) ได้นำเสนอว่า ภาวะผู้นำการเรียนการสอน เป็นความสามารถของผู้บริหารโรงเรียนในการกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ และเป้าหมายทางการศึกษา พร้อมทั้งเป็นผู้นำในการพัฒนาการจัดการเรียนการสอน เพื่อยกระดับคุณภาพผู้เรียน โดยอาศัยการทำงานร่วมกับครู บุคลากร และผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง สอดคล้องกับ พิชญาดา เทศแก้ว และอำนาจ ชนะวงค์ (2567) ที่ได้ศึกษาแนวทางการพัฒนาสมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ศูนย์พัฒนาคุณภาพการศึกษาที่ 15 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 3 พบว่า สภาพที่พึงประสงค์อยู่ในระดับมากที่สุด

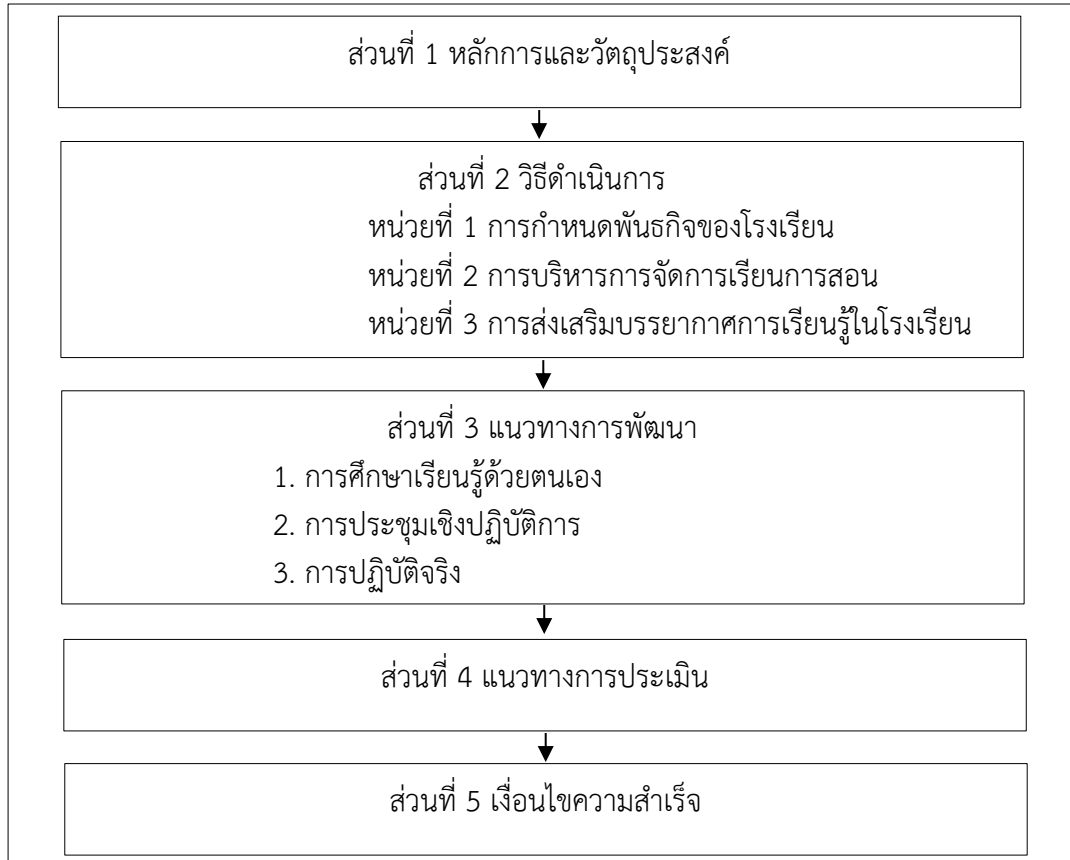
6.1.3 ลำดับความต้องการจำเป็นของการพัฒนาภาวะผู้นำการเรียนการสอนของผู้บริหารโรงเรียนยุคพลิกผัน ด้านการกำหนดพันธกิจของโรงเรียน มีความต้องการจำเป็นมากที่สุด ทั้งนี้เป็นเพราะว่า ผู้วิจัยได้ดำเนินการศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์แล้ววิเคราะห์ค่าดัชนีความต้องการจำเป็น พบว่า การกำหนดพันธกิจของโรงเรียน มีค่าความต้องการจำเป็นสูงสุด แสดงให้เห็นว่า การบริหารสถานศึกษาพันธกิจ ค่าเฉลี่ยหรือข้อความที่แสดงถึงวัตถุประสงค์หลักขององค์กรหรือบริษัท โดยจะอธิบายว่าองค์กรทำอะไร มีเป้าหมายอย่างไร และทำไปเพื่ออะไร มีความสำคัญจำเป็นต่อการพัฒนา ดังที่ Lvancevich and Matteson (2002) ได้นำเสนอว่า ภาวะผู้นำเป็นกระบวนการของการใช้อิทธิพลต่อผู้อื่นเพื่อให้บรรลุถึงเป้าหมายการดำเนินงานขององค์กร สอดคล้องกับ สายฟ้า หาสีสุข และสุธรรม ธรรมทัศนานนท์ (2568) ที่ได้ศึกษาโปรแกรมเสริมสร้างสมรรถนะครูด้านการจัดการเรียนรู้เชิงรุกโดยใช้โครงงานเป็นฐาน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า ความต้องการจำเป็นในการเสริมสร้างสมรรถนะครู ลำดับที่ 1 การออกแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก

6.2 ผลการสร้างรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำการเรียนการสอนของผู้บริหารโรงเรียนยุคพลิกผัน ประกอบด้วย 5 ส่วน 5 ส่วน ดังนี้ ส่วนที่ 1 หลักการและวัตถุประสงค์ ส่วนที่ 2 วิธีดำเนินการ ส่วนที่ 3 แนวทางการพัฒนา ส่วนที่ 4 แนวทางการประเมิน และส่วนที่ 5 เงื่อนไขความสำเร็จ มีความเหมาะสมระดับมากที่สุด ทั้งนี้เป็นเพราะว่า ผู้วิจัยได้ดำเนินการนำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาและเก็บรวบรวมข้อมูลสำหรับการวิจัยทั้งเชิงปริมาณ และเชิงคุณภาพ นำมาเป็นข้อมูลสำคัญในการยกย่องรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำการเรียนการสอนของผู้บริหารโรงเรียนยุคพลิกผัน สำหรับการตรวจสอบยืนยันและประเมินความเหมาะสมสำหรับนำไปใช้ในสถานการณ์จริงเพื่อพัฒนาภาวะผู้นำการเรียนการสอนของผู้บริหารโรงเรียนยุคพลิกผันต่อไป ดังที่ Hallinger and Murphy (1985) ได้เสนอว่า

ภาวะผู้นำการเรียนการสอนประกอบด้วย 3 ด้านหลัก ดังนี้ 1) การกำหนดทิศทางของสถานศึกษา เป็นการกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ และเป้าหมายการเรียนรู้ที่ชัดเจน สื่อสารเป้าหมายให้ครูและบุคลากรเข้าใจตรงกัน 2) การบริหารจัดการการเรียนการสอน เป็นการนิเทศ ติดตาม และประเมินผล การจัดการเรียนรู้ส่งเสริมการพัฒนาวิชาชีพครู จัดสรรทรัพยากรที่จำเป็นต่อการเรียนการสอน และ 3) การส่งเสริมสภาพแวดล้อมทางการเรียนรู้ เป็นการสร้างบรรยากาศแห่งการเรียนรู้ สร้างแรงจูงใจให้ครูและนักเรียน และสนับสนุนวัฒนธรรมองค์กรที่เน้นผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน สอดคล้องกับ ศุภโชค เอี่ยมงาม, อนุชา กอนพ่วง, สติรพร เซาว์นชัย และปกรณ์ ประจัญบาน (2568) ที่ได้ศึกษารูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษามัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษามัธยมศึกษาที่สร้างขึ้น ประกอบด้วย 2 องค์ประกอบหลัก คือ องค์ประกอบภาวะผู้นำเชิงดิจิทัล และแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงดิจิทัล ซึ่งผ่านการตรวจสอบความเหมาะสมโดยผู้เชี่ยวชาญและมีฉันทามติว่ารูปแบบมีความเหมาะสมและสามารถนำไปใช้ได้จริง ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

8. องค์ความรู้ใหม่

จากการวิจัยเรื่องรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำการเรียนการสอนของผู้บริหารโรงเรียนยุคพลิกผัน ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 องค์ความรู้ใหม่ที่ได้จากการวิจัย

จากภาพที่ 1 องค์ความรู้ใหม่ที่ได้จากการวิจัยเรื่อง รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำการเรียน การสอนของผู้บริหารโรงเรียนยุคพลิกผัน ประกอบด้วย 5 ส่วน ดังนี้ ส่วนที่ 1 หลักการและ วัตถุประสงค์ ส่วนที่ 2 วิธีดำเนินการ ประกอบด้วย 3 หน่วย ดังนี้ หน่วยที่ 1 การกำหนดพันธกิจของ โรงเรียน หน่วยที่ 2 การบริหารการจัดการเรียนการสอน และหน่วยที่ 3 การส่งเสริมบรรยากาศการ เรียนรู้ในโรงเรียน ส่วนที่ 3 แนวทางการพัฒนา ส่วนที่ 4 แนวทางการประเมิน และส่วนที่ 5 เงื่อนไข ความสำเร็จ ซึ่งเป็นโครงสร้างที่แสดงความสัมพันธ์ของเนื้อหา กระบวนการในการเป็นนวัตกรรม สำหรับนำไปใช้ในการพัฒนาภาวะผู้นำการเรียนการสอนของผู้บริหารโรงเรียนยุคพลิกผันให้สอดคล้อง กับพลวัตต่อไป

9. ข้อเสนอแนะ

9.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

9.1.1 ผลการศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของ ภาวะผู้นำการเรียนการสอนของผู้บริหารโรงเรียนยุคพลิกผัน พบว่า การกำหนดพันธกิจของโรงเรียน มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด และเมื่อนำมาจัดลำดับความต้องการจำเป็นปรากฏว่ามีความต้องการจำเป็นอยู่ อันดับ 1 แสดงให้เห็นว่าภาวะผู้นำการเรียนการสอนของผู้บริหารโรงเรียน ในส่วนของการกำหนด พันธกิจของโรงเรียน เป็นเป้าหมายสำคัญที่จะบ่งบอกถึงคุณภาพผู้เรียน ดังนั้น ผู้บริหารการศึกษา ระดับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ควรกำหนดนโยบายการพัฒนาภาวะผู้นำการเรียนการสอนของ ผู้บริหารโรงเรียนยุคพลิกผัน อย่างเป็นทางการมีการเสริมสร้างและกำกับติดตามอย่างต่อเนื่องเพื่อให้เกิดคุณภาพที่ยั่งยืน

9.2 ข้อเสนอแนะสำหรับปฏิบัติ

9.2.1 ผู้อำนวยการปฏิบัติตามนโยบายการพัฒนาภาวะผู้นำการเรียนการสอนของ ผู้บริหารโรงเรียนยุคพลิกผัน มีการมอบหมายงานตามโครงสร้างการบริหารสถานศึกษา และ เสริมสร้าง สนับสนุน นิเทศและติดตามอย่างต่อเนื่องโดยทุกฝ่ายเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินการ

9.2.2 ครูและบุคลากรทางการศึกษา ปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายตาม โครงสร้างการบริหารของสถานศึกษาเพื่อสนับสนุนการพัฒนาภาวะผู้นำการเรียนการสอนของ ผู้บริหารโรงเรียนยุคพลิกผัน อย่างเต็มกำลังความสามารถ

9.3 ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

ผลการศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของภาวะผู้นำ การเรียนการสอนของผู้บริหารโรงเรียนยุคพลิกผัน พบว่า การกำหนดพันธกิจของโรงเรียน มีค่าเฉลี่ย น้อยที่สุด และเมื่อนำมาจัดลำดับความต้องการจำเป็นปรากฏว่ามีความต้องการจำเป็นอยู่อันดับ 1 ควรมีการวิจัยในครั้งต่อไปในเชิงลึกด้านดังกล่าวให้มีการพัฒนาในทางที่ดีขึ้น ในลักษณะการวิจัยและ พัฒนา เช่น

9.3.1 ควรวิจัยการพัฒนาแบบการภาวะผู้นำการเรียนการสอนในการกำหนดพันธกิจ ของผู้บริหารโรงเรียนยุคพลิกผัน

9.3.2 ควรวิจัยการพัฒนากลยุทธ์ภาวะผู้นำการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

10. บรรณานุกรม

- ฐิติมา วรรณศรี. (2564). **การบริหารจัดการศึกษายุคดิจิทัล**. พิษณุโลก : รัตนสุวรรณการพิมพ์ 3.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2560). **การวิจัยเบื้องต้น**. พิมพ์ครั้งที่ 10. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.
- พิชญาดา เทศแก้ว และอำนาจ ชนะวงศ์. (2567). แนวทางการพัฒนาสมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ศูนย์พัฒนาคุณภาพการศึกษาที่ 15 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 3. **วารสารการบริหารการศึกษา มจร.วิทยาเขตร้อยเอ็ด**. 4(1). 147-158.
- มงคล พรหมฐาน และธัชชัย จิตรนันท์. (2567). การพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1. **วารสารการบริหารการศึกษา มจร.วิทยาเขตร้อยเอ็ด**. 4(2). 203-214.
- วรรณธิ ไชยธีรานุรักษ์. (2560). **ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา**. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วิจารณ์ พานิช. (2556). **ครูเพื่อศิษย์สร้างห้องเรียนกลับทาง**. กรุงเทพฯ : มูลนิธิสยามกัมมาจล.
- วิโรจน์ สารรัตน์. (2556). **กระบวนทัศน์ใหม่ทางการศึกษา กรณีที่ศนะต่อการศึกษาศตวรรษที่ 21**. กรุงเทพฯ : ทิพยวิสุทธี.
- วิโรจน์ สารรัตน์. (2557). **ภาวะผู้นำ: ทฤษฎีและนันททัศน์ร่วมสมัยปัจจุบัน**. กรุงเทพฯ : ทิพยวิสุทธี.
- ศุภโชค เอี่ยมงาม, อนุชา กอนพ่วง, สติรพร เขาวนชัย และปกรณ์ ประจัญบาน. (2568). รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษามัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. **วารสารสันติศึกษาปริทรรศน์ มจร**. 13(3). 1101–1113.
- สายฟ้า หาสีสุข และสุธรรม ธรรมทัศนานนท์. (2568). โปรแกรมเสริมสร้างสมรรถนะครูด้านการจัดการเรียนรู้เชิงรุกโดยใช้โครงงานเป็นฐาน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. **วารสารสันติศึกษาปริทรรศน์ มจร**. 13(3). 940–954.
- สุกัญญา แซ่มซ้อย. (2562). **การบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล**. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- Hallinger, P., & Murphy, J. (1985). Assessing the Instructional Management Behavior of Principals. **The Elementary School Journal**. 86(2). 217-247.
- Ivancevich, J., & Matteson, M. (2002). **Organizational Behavior and Management**. USA. : McGraw-Hill Company, Inc.

**แนวทางการส่งเสริมการเห็นคุณค่าในตนเองในการปฏิบัติงาน
ของครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก***
**GUIDELINES TO ENHANCE PRIMARY TEACHERS' SELF-ESTEEM ON TEACHER
PERFORMANCE IN SMALL PRIMARY SCHOOLS**

สุประภา วิวัฒน์วงศ์¹, ภาวิณี โสธายะเพชร²
Suprapa Wiwatniwong¹, Pavinee Sothayapetch²
คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย^{1,2}
Faculty of Education, Chulalongkorn University^{1,2}
Email : Suprapa.ru@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาระดับการเห็นคุณค่าในตนเองในการปฏิบัติงานของครูระดับประถมศึกษาในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาการประถมศึกษา และ 2) ศึกษาแนวทางการส่งเสริมการเห็นคุณค่าในตนเองในการปฏิบัติงานครูของครูประถมศึกษาในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาการประถมศึกษา กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ครูประถมศึกษาในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาการประถมศึกษา จำนวน 384 คน และกลุ่มเป้าหมายในการสนทนากลุ่ม คือ ผู้บริหารโรงเรียน นักวิชาการ และผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม และแบบบันทึกการสนทนากลุ่ม สถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า 1) ระดับการเห็นคุณค่าในตนเองของครูประถมศึกษาในโรงเรียนขนาดเล็ก ในลักษณะทางกายภาพ โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก ส่วนข้อเสนอแนะจากคำถามปลายเปิด พบว่าครูในโรงเรียนขนาดเล็กส่วนใหญ่ภาคภูมิใจในบทบาทตนเองจากความทุ่มเทในการสอน ความสำเร็จของนักเรียน และจิตวิญญาณความเป็นครู แม้มีอุปสรรค เช่น ภาระงานที่ไม่เกี่ยวกับการสอนหรือความร่วมมือที่ไม่เพียงพอ แต่ครูสามารถปรับตัวเพื่อรักษาคุณภาพชีวิตและแรงจูงใจในการทำงานได้ 2) การเห็นคุณค่าในตนเองของครูประถมศึกษาขึ้นอยู่กับปัจจัยหลายด้าน ได้แก่ ลักษณะทางกายภาพ เช่น การแต่งกาย และบุคลิกภาพที่ดี ซึ่งช่วยส่งเสริมความมั่นใจ ลักษณะส่วนบุคคล เช่น ทักษะคติ ความสามารถ และนิสัย ก็มีผลต่อการเห็นคุณค่าในตนเอง ความสัมพันธ์ในสังคมก็มีบทบาทสำคัญ ครูที่ได้รับการยอมรับจากผู้บริหาร เพื่อนร่วมงาน และผู้ปกครอง จะรู้สึกภาคภูมิใจในบทบาทของตน

คำสำคัญ : การปฏิบัติงานของครู; การเห็นคุณค่าในตนเอง; แนวทางการส่งเสริมการเห็นคุณค่าในตนเอง

ABSTRACT

The purpose of this research was to 1) examine the level of self-esteem in the work performance of primary school teachers in small-sized schools under the Office of the Primary Education Service Area, and 2) explore strategies to promote self-esteem in the work performance of primary school teachers in small-sized schools under the Office of the Primary Education Service Area. The sample group consisted of 384 primary school teachers from small-sized schools under the Office of the Primary Education Service Area, and the target group for focus group discussions included 5 school administrators, academics, and experts. The research tools used were questionnaires and focus group discussion records. The statistics used in the research included percentages, means, standard deviations, and content analysis.

The findings revealed that 1) the level of self-esteem among primary school teachers in small-sized schools, particularly in physical aspects, was generally high. The open-ended question responses indicated that most teachers in small schools take pride in their roles due to their dedication to teaching, student success, and the spirit of being a teacher. Despite challenges such as non-teaching duties or insufficient cooperation, teachers can adapt to maintain quality of life and motivation at work. 2) The self-esteem of primary school teachers depends on various factors, including physical attributes such as appearance, and good personality, which promote confidence. Personal attributes such as attitude, ability, and habits also influence self-esteem. Social relationships also play an important role, as teachers who are recognized by administrators, colleagues, and parents tend to feel proud of their roles.

Keywords : Teacher's Performance; Self-Esteem; Strategies for Promoting Self-Esteem

1. ความสำคัญและที่มาของปัญหาที่ทำการวิจัย

ครูมีบทบาทสำคัญในการพัฒนาเยาวชนให้เป็นพลเมืองที่ดี มีความรู้ ทักษะ คุณธรรม และสามารถปรับตัวในสังคมที่เปลี่ยนแปลงได้ ครูเป็นผู้ให้และเป็นแบบอย่างที่ดีทั้งในการแสดงออกและความประพฤติ ครูที่มีคุณภาพควรมีความรู้ความสามารถ มีทักษะในการสอน เอาใจใส่นักเรียน วางตัวดี และมีจิตวิญญาณความเป็นครู อีกทั้งปฏิบัติงานด้วยความภาคภูมิใจในวิชาชีพ ซึ่งส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนและสังคมโดยรวม รวมถึงมีบทบาทในการพัฒนาด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง ศาสนา และวัฒนธรรมของประเทศ (ธราญา จิตรชญาวนิช, 2560) โดยเฉพาะครูระดับประถมศึกษาที่ต้องดูแลนักเรียนอย่างใกล้ชิดในช่วงวัยเรียนรู้ ซึ่งเด็กจะเกิดการเรียนรู้ที่ดีจากปฏิสัมพันธ์กับครูที่ให้ความรัก ความเข้าใจ และการอบรมอย่างเหมาะสม (สุรางค์ ไคว้ตระกูล, 2554) อย่างไรก็ตาม หากครูมีภาระงานมากเกินไป อาจนำไปสู่ความเครียดและลดแรงจูงใจในการพัฒนาตนเอง ภาระงานจึงควรอยู่ภายใต้มาตรฐานวิชาชีพของคุรุสภา (ราชกิจจานุเบกษา, 2562) ซึ่งประกอบด้วยมาตรฐานความรู้และ

ประสบการณ์วิชาชีพ มาตรฐานการปฏิบัติงาน และมาตรฐานจรรยาบรรณวิชาชีพครูระดับประถมศึกษา เป็นบุคคลที่ต้องอยู่กับนักเรียนประถมศึกษาตลอดเวลา ซึ่งเป็นวัยที่เด็กชอบไปโรงเรียน ได้พบปะ ปฏิสัมพันธ์กับเพื่อน (สุรางค์ ไคว์ตระกูล, 2554) ดังนั้น การเห็นคุณค่าในตนเองของครูจึงมีความสำคัญ ต่อการปฏิบัติหน้าที่ของครู

การเห็นคุณค่าในตนเอง (Self-Esteem) คือ การประเมินตนเองจากความรู้สึกและทัศนคติที่มีต่อตนเอง โดยมีรากฐานจากประสบการณ์ในอดีตเกี่ยวกับความสำเร็จหรือความล้มเหลว Coopersmith (1981 อ้างถึงใน คาลอส บุญสุภา, 2562) ระบุว่าผู้ที่มีระดับการเห็นคุณค่าในตนเองสูง จะมีความมั่นใจ ยอมรับและเชื่อมั่นในตนเอง ในขณะที่ผู้ที่มีระดับต่ำจะขาดความมั่นใจ ไม่ยอมรับตนเอง และรู้สึกว่าตนเองไม่มีคุณค่า ซึ่งการเห็นคุณค่าในตนเองมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการปรับตัวทั้ง ด้านอารมณ์ สังคม และการเรียนรู้ (กฤษณสิทธิ์ ศรีจันทร์ และคณะ, 2561) บุคคลที่มีการนับถือตนเองสูง (Self-Esteem) สามารถเผชิญอุปสรรคและวิกฤตได้ดีกว่า ในขณะที่ผู้ที่มีระดับต่ำอาจเสี่ยงต่อภาวะ ซึมเศร้า (อังคณา เกิดทองมี, 2565) โดยมีสาเหตุหลากหลาย เช่น การไม่ได้รับการยอมรับจากครอบครัว การถูกบูลลี่ หรือประสบความล้มเหลวในชีวิต ซึ่งล้วนส่งผลต่อมุมมองเชิงลบต่อตนเอง และนำไปสู่โรค ซึมเศร้า จากสถิติของคนไทยพยายามฆ่าตัวตายชั่วโมงละ 6 คน และเสียชีวิตกว่า 4,000 คนต่อปี (กรม สุขภาพจิต, 2565) โรคซึมเศร้าเป็นภาวะเจ็บป่วยทางอารมณ์ที่อาจเกิดจากการสูญเสีย ความผิดหวัง หรือการเปลี่ยนแปลงในชีวิตอย่างกะทันหัน

ครูหรือบุคลากรทางการศึกษาคควรมีการเห็นคุณค่าในตนเองสูง เพราะจะสามารถรับมือกับ อุปสรรคและความผิดหวังได้อย่างมีสติ การเห็นคุณค่าในตนเองเกิดจากประสบการณ์ทางสังคมที่ เหมาะสม โดยเฉพาะการคิดและจัดการกับความท้าทายในชีวิต พร้อมทั้งเชื่อว่าตนเองสมควรได้รับความ สุข (Branden, 1992) หากครูมี Self-Esteem สูง จะส่งผลดีต่อผู้เรียนโดยตรง ครูจะเชื่อมั่นใน ตนเอง เห็นคุณค่าในตนเอง และเชื่อมั่นว่าผู้เรียนสามารถพัฒนาตนเองได้ ซึ่งส่งผลต่อแรงจูงใจในการ พัฒนาผู้เรียน การเห็นคุณค่าในตนเองมี 2 แหล่งที่มา ได้แก่ 1) การรับรู้จากการบอกกล่าวของผู้อื่น และ 2) การประเมินตนเอง หากทั้งสองแหล่งส่งผลในทางบวก บุคคลจะรู้สึกดีต่อตนเอง แต่หากเป็นทางลบ จะรู้สึกไม่มีคุณค่า (Owens, 2002 อ้างถึงใน มาลินี จุฑาปะมา, 2553)

ด้วยเหตุผลและความสำคัญในการที่ครูเห็นคุณค่าในตนเองสูง ย่อมสิ่งที่ดีต่อทั้งตัวครูเองและ ต่อผู้เรียน ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะทำวิจัย เรื่อง แนวทางการส่งเสริมการเห็นคุณค่าในตนเองในการปฏิบัติงาน ของครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก เพื่อให้ทราบระดับและแนวทางการส่งเสริมการเห็นคุณค่าใน ตนเองในการปฏิบัติงานครูต่อไป

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

2.1 เพื่อศึกษาระดับการเห็นคุณค่าในตนเองในการปฏิบัติงานของครูระดับประถมศึกษาใน โรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาการประถมศึกษา

2.2 เพื่อศึกษาแนวทางการส่งเสริมการเห็นคุณค่าในตนเองในการปฏิบัติงานครูของครู ประถมศึกษาในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาการประถมศึกษา

3. ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

3.1 ครูประถมศึกษาเห็นความสำคัญของการคุณค่าในตนเองมากขึ้น ส่งผลให้ปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

3.2 นักเรียนได้รับการส่งเสริมการเรียนรู้ที่ดีจากครูที่สามารถพัฒนาการเห็นคุณค่าในตนเองได้ดีขึ้น

3.3 ผู้ที่สนใจหรือหน่วยงานที่เห็นถึงความสำคัญของการเห็นคุณค่าในตนเอง เพื่อนำไปส่งเสริมให้กับบุคลากรได้มาจากการสุ่มแบบเฉพาะเจาะจง

4. วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบผสม (Mixed Method) เป็นการศึกษาแบบเชิงปริมาณ (Quantitative Research) และแบบเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ผู้วิจัยดำเนินการวิจัย ดังนี้ ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ครูผู้สอนระดับประถมศึกษาในโรงเรียนขนาดเล็ก ในประเทศไทยทั้ง 4 ภูมิภาค จำนวน 103,079 คน ได้แก่ 1) ภาคเหนือ จำนวน 23,490 คน 2) ภาคกลาง จำนวน 17,942 คน 3) ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จำนวน 48,490 คน 4) ภาคใต้ จำนวน 13,157 คน (ข้อมูลสารสนเทศ สพฐ. กทม. ปี 2562) กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ครูประถมศึกษาในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา จำนวน 384 คน โดยการกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างใช้ตารางสำเร็จรูปของ เครจซี่และมอร์แกน (Krejcie & Morgan, 1970) การได้มาโดยการสุ่มแบบหลายขั้นตอน

กลุ่มเป้าหมายในการสนทนากลุ่ม คือ ผู้บริหารโรงเรียน นักวิชาการ และผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้บริหารโรงเรียน จำนวน 5 ท่าน โดยการสุ่มแบบเฉพาะเจาะจง มีการใช้เกณฑ์ในการคัดเลือกกลุ่มเป้าหมาย ดังนี้ 1) เป็นผู้บริหารสถานศึกษา จากสถานศึกษาที่เป็นโรงเรียนขนาดเล็ก (โรงเรียนที่มีนักเรียนน้อยกว่า 120 คน) ตามเกณฑ์ของกระทรวงศึกษาธิการ มีประสบการณ์ในวิชาชีพ 5 ปีขึ้นไป 2) ผู้ทรงคุณวุฒิเป็นบุคคลที่เป็นอาจารย์มหาวิทยาลัย มีความเชี่ยวชาญทางการจัดการเรียนการสอน และด้านจิตวิทยา มีประสบการณ์ในการสอนในระดับอุดมศึกษา 5 ปีขึ้นไป และ 3) เป็นศึกษานิเทศก์เป็นผู้ที่ทำงานเกี่ยวกับการนิเทศการสอน ประเมินการสอนในสถานศึกษา มีประสบการณ์ในการทำงานที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา 5 ปีขึ้นไป

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ 1) แบบสอบถามการเห็นคุณค่าในตนเองเกี่ยวกับการปฏิบัติงานของครูประถมศึกษามีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 4 ระดับ แบ่งออกเป็น 3 ตอน ได้แก่ ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคลของครูผู้สอนระดับประถมศึกษา ตอนที่ 2 การเห็นคุณค่าในตนเองเกี่ยวกับการปฏิบัติงานของครูประถมศึกษา และตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม โดยหากคุณภาพโดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน และมีค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่นแบบความสอดคล้องภายใน (Internal consistency) ครอนบาคแอลฟาทั้งฉบับ เท่ากับ 0.94 2) แบบบันทึกการสนทนากลุ่มเกี่ยวกับแนวทางในการส่งเสริมการเห็นคุณค่าในตนเองมีลักษณะเป็นแนวคำถามและประเด็นคำถาม

การเก็บรวบรวมข้อมูล แบ่งออกเป็น 2 ระยะ คือ 1) ผู้วิจัยดำเนินการขอความอนุเคราะห์จาก คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และประสานงานกับศึกษานิเทศก์ เพื่อจัดส่งแบบสอบถามให้ครูประถมศึกษาในเขตพื้นที่ที่สุ่มได้ ผ่าน Google Form จากนั้นตรวจสอบความสมบูรณ์ของ

แบบสอบถามที่ได้รับคืน ซึ่งครบถ้วนทั้งหมด และนำข้อมูลไปวิเคราะห์ต่อไป 2) ผู้วิจัยนำผลจากแบบสอบถามมาสังเคราะห์เป็นประเด็นคำถามเพื่อใช้ในการสนทนากลุ่ม พร้อมจัดทำหนังสือขอความอนุเคราะห์ถึงกลุ่มเป้าหมายจากคณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เพื่อเข้าร่วมการสนทนา จากนั้นดำเนินการสนทนากลุ่มและรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบบันทึกการสนทนากลุ่ม เพื่อวิเคราะห์แนวทางการเสริมสร้างการเห็นคุณค่าในตนเองของครู

การวิเคราะห์ข้อมูล เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณจากแบบสอบถามการเห็นคุณค่าในตนเองของครูประถมศึกษาเกี่ยวกับการปฏิบัติงานครู โดยใช้ค่าเฉลี่ย ร้อยละ และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสนทนากลุ่ม จากประเด็นคำถามที่ใช้ในการสนทนากลุ่มเกี่ยวกับแนวทางการเสริมสร้างการเห็นคุณค่าในตนเองของครูประถมศึกษา และใช้การวิเคราะห์เนื้อหาในการวิเคราะห์ข้อมูล โดยการนำเสนอในรูปแบบความเรียงโดยนำเสนอในรูปแบบตารางประกอบความเรียง

5. ผลการวิจัย

5.1 ผลการศึกษาระดับการเห็นคุณค่าในตนเองในการปฏิบัติงานของครูระดับประถมศึกษา ในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาการประถมศึกษา

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับการเห็นคุณค่าในตนเองเกี่ยวกับการปฏิบัติงานครู ในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาการประถมศึกษา

ข้อ	ลักษณะทางกายภาพ	\bar{X}	S.D.	แปล ความหมาย
1	ลักษณะทางกายภาพ	3.57	0.50	มาก
2	ลักษณะส่วนบุคคล	3.54	0.50	มาก
3	ลักษณะความสัมพันธ์ในสังคม	3.55	0.51	มาก
รวม		3.55	0.50	มาก

จากตารางที่ 1 พบว่า ระดับการเห็นคุณค่าในตนเองเกี่ยวกับการปฏิบัติงานครูในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาการ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.55$, S.D. = 0.51) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านลักษณะทางกายภาพ รองลงมา คือ ด้านลักษณะความสัมพันธ์ในสังคม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.55$, S.D. = 0.51) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านลักษณะส่วนบุคคล อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.54$, S.D. = 0.50)

5.2 ข้อเสนอแนะจากคำถามปลายเปิด การเห็นคุณค่าในตนเองเกี่ยวกับการปฏิบัติงานครูในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาการประถมศึกษา พบว่า ครูส่วนใหญ่มีระดับความภาคภูมิใจในการปฏิบัติงานอยู่ในระดับมากถึงมากที่สุด ซึ่งสะท้อนถึงความรู้สึกภาคภูมิใจในบทบาทของตนเองในฐานะผู้ถ่ายทอดความรู้ให้กับผู้เรียน เหตุผลที่ครูรู้สึกภาคภูมิใจสามารถแบ่งได้เป็นสามประเด็นหลัก ได้แก่ 1) ความทุ่มเทในการสอนที่ทำให้นักเรียนมีความเข้าใจในบทเรียนและเรียน

อย่างมีความสุข 2) ความสำเร็จของนักเรียนที่แสดงถึงพัฒนาการตามศักยภาพ และ 3) จิตวิญญาณ ความเป็นครูที่ประกอบด้วยการดูแล เอาใจใส่ และการเสียสละเพื่อนักเรียน อย่างไรก็ตาม ยังมีปัจจัยที่ บั่นทอนจิตใจ ในการทำงาน เช่น ภาระงานที่ไม่เกี่ยวข้องกับการสอน ความร่วมมือที่ไม่เพียงพอจาก ผู้ปกครอง และปัญหาในการบริหารจัดการในชั้นเรียน ซึ่งครูได้หาวิธีรับมือด้วยการวางแผนจัดสรรเวลา และใช้การสื่อสารสร้างความเข้าใจ สำหรับผลกระทบด้านชีวิตส่วนตัว แม้ส่วนใหญ่ไม่รู้สึกรู้สีกว่างานส่งผล ต่อชีวิต แต่บางส่วนรายงานว่าผลกระทบ จึงปรับเปลี่ยนวิถีคิด วิถีทำงาน และเรียนรู้ที่จะปล่อยวางเพื่อ คุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น

5.3 แนวทางการส่งเสริมการเห็นคุณค่าในตนเองในการปฏิบัติงานครูของครูประถมศึกษาใน โรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาการประถมศึกษา

5.3.1 ลักษณะทางกายภาพ พบว่า การดูแลรูปลักษณ์และสุขภาพของตนเองช่วยเสริม ความมั่นใจและภาพลักษณ์ของครูประถมศึกษา ทั้งการแต่งกายให้เหมาะสม สุขภาพที่แข็งแรง และ บุคลิกภาพที่ดี เช่น การยิ้ม การใช้ภาษา กาย การพูดจา ล้วนส่งเสริมความสัมพันธ์กับผู้อื่น ครูที่ใส่ใจ ลักษณะทางกายภาพมีแนวโน้มเห็นคุณค่าในตนเองสูง มีแรงจูงใจในการทำงาน และพัฒนาตนเองอย่าง ต่อเนื่องเพื่อประโยชน์ของผู้เรียนและบทบาทครูในระยะยาว

5.3.2 ลักษณะส่วนบุคคล พบว่า ลักษณะส่วนบุคคล เช่น ทักษะ ความสามารถ และนิสัย ส่งผลต่อการเห็นคุณค่าในตนเองของครู ครูที่ปรับตัวได้ดี และได้รับการสนับสนุนอย่างเหมาะสมจะมี ความมั่นใจในการทำงานมากขึ้น โอกาสในการพัฒนาตนเองช่วยเสริมศักยภาพ ขณะเดียวกัน ความเครียดจากงานหากไม่ได้รับการดูแล อาจบั่นทอนคุณค่าในตนเองได้ การสนับสนุนจากผู้บริหาร และเพื่อนครูเป็นแรงผลักดันสำคัญในการรักษาแรงบันดาลใจและความภาคภูมิใจในบทบาทครู

5.3.3 ลักษณะความสัมพันธ์ในสังคม พบว่า ความสัมพันธ์ที่ดีของครูกับเพื่อนร่วมงาน ผู้บริหาร และผู้ปกครอง ส่งผลต่อการเห็นคุณค่าในตนเอง ครูที่ได้รับการยอมรับและมีส่วนร่วมในองค์กร จะรู้สึกภาคภูมิใจในบทบาทของตน บรรยากาศการทำงานที่ให้เกียรติ รับฟังความคิดเห็น และส่งเสริม เป้าหมายร่วมกัน ผู้บริหารที่สนับสนุนความร่วมมือและเปิดโอกาสให้ครูแสดงศักยภาพ จะช่วย เสริมสร้างพลังใจในการทำงานอย่างต่อเนื่องและยั่งยืน

6. อภิปรายผลการวิจัย

6.1 จากการศึกษาในระดับการเห็นคุณค่าในตนเองเกี่ยวกับการปฏิบัติงานครูในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาการประถมศึกษา สามารถแบ่งออกเป็น 3 ลักษณะ ดังนี้ 1) ลักษณะทางกายภาพ แสดงให้เห็นว่าครูประถมศึกษาที่มีความคิดเห็นต่อลักษณะทางกายภาพของ ตนเองอยู่ในระดับมาก ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงการให้ความสำคัญในการดูแลร่างกาย บุคลิกภาพการ แสดงออก และภาพลักษณ์ภายนอกในบทบาทของการเป็นครูที่เหมาะสมและน่าเชื่อถือ อีกทั้งยังพบว่า ครูส่วนใหญ่แสดงความมั่นใจในรูปร่างของตนเองขณะปฏิบัติหน้าที่ ไม่ว่าจะอยู่ในห้องเรียนหรือใน โอกาสที่ต้องพบปะกับบุคคลอื่น ส่งผลให้การจัดการเรียนการสอนเป็นไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ และ ช่วยเสริมสร้างความมั่นใจในตนเองและเพิ่มการเห็นคุณค่าในตนเองมากขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Coopersmith (1981) ได้กล่าวไว้ว่า ลักษณะทางกายภาพของบุคคลมีความสัมพันธ์กับการเห็นคุณค่า ในตนเอง ซึ่งบางลักษณะมีส่วนช่วยให้บุคคลเกิดการเห็นคุณค่าในตนเองเพิ่มขึ้น การแต่งกายอย่าง

สภาพเหมาะสมไม่เพียงแต่เป็นมารยาททางสังคมเท่านั้น แต่เป็นส่วนหนึ่งของการสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ส่งผลให้บรรยากาศการเรียนรู้ น่าสนใจมากขึ้น และส่งเสริมให้นักเรียนเกิดความรู้สึกรู้สึกว่าตนเองมีคุณค่า มีพลังในการเรียนรู้ (สุธีรา งามเกียรติทรัพย์, 2564) ทำให้ครูผู้สอนเกิดความภูมิใจในตนเอง และเห็นคุณค่าในตนเองมากขึ้น สอดคล้องกับงานวิจัยของ Michelle A. Harris (2019) ที่กล่าวถึงปัจจัยที่ส่งผลต่อการเห็นคุณค่าในตนเองซึ่งมีปัจจัยด้านกายภาพที่เห็นได้ชัดเจนว่าส่งผลให้บุคคลเห็นคุณค่าได้มากหรือน้อยได้เช่นกัน 2) ลักษณะส่วนบุคคล พบว่า ส่วนใหญ่อยู่ในระดับมาก แสดงให้เห็นว่าครูส่วนใหญ่มีทัศนคติเชิงบวก ในการปฏิบัติงานของตนเอง และประเด็นที่ได้รับคะแนนสูงสุดคือครูมีความรู้สึกสนุกและท้าทายในการเข้าร่วมอบรมเชิงปฏิบัติการของโรงเรียน แสดงให้เห็นถึงความพร้อมที่จะพัฒนาตนเองและความกระตือรือร้นในการเรียนรู้ ถ้างานที่ลงมือปฏิบัติประสบความสำเร็จจะสามารถเสริมสร้างความเชื่อมั่นในตนเองและเห็นคุณค่าในตนเองเพิ่มมากขึ้น (Bandura, 1997) ซึ่งมีความสำคัญต่อการพัฒนาทักษะและความสำเร็จในหน้าที่การทำงานต่าง ๆ ส่งผลดีต่อการสร้างประสบการณ์การเรียนรู้ให้กับนักเรียน คือ ครูจะรู้สึกสนุกกับการค้นหากิจกรรมการสอนที่เหมาะสมกับนักเรียน ทำให้นักเรียนสนุกและกระตือรือร้นในการเรียน แสดงให้เห็นถึงความใส่ใจนักเรียน และหากนักเรียนเกิดปัญหาขึ้นที่ควรรับฟัง ส่งผลให้ความสัมพันธ์ของครูกับนักเรียนดีเอื้อต่อความสำเร็จด้านต่าง ๆ ของนักเรียน (Gerner, 1979) และครูเกิดความมั่นใจในตนเองมากขึ้น สอดคล้องกับงานวิจัยของ Azizuddin Khan, Eleni Fleva, Tabassum Qazi (2015) ที่กล่าวถึงการเห็นคุณค่าในตนเองของครูมากหรือน้อยเกิดจากการมองตนเองหรือรับรู้ตนเองในแต่ละบุคคลในแต่ละสถานการณ์ที่พบเจอ และ 3) ลักษณะความสัมพันธ์ในสังคม โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก แสดงให้เห็นว่าครูส่วนใหญ่มีทัศนคติเชิงบวกเกี่ยวกับการปฏิบัติงานร่วมกับผู้อื่นในสังคม ครูมีความร่วมมือในการพัฒนางานวิชาการอย่างชัดเจน โดยครูและเพื่อนครูช่วยเหลือกันเกี่ยวกับงานเพื่อพัฒนาตนเองในด้านตำแหน่งทางวิชาการแสดงถึงความพร้อมในการพัฒนาความสามารถร่วมกัน ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคมของ Bandura (1977) ที่เน้นว่าการสนับสนุนจากคนรอบข้างช่วยเพิ่มแรงจูงใจในการพัฒนาตนเอง ส่งผลให้พัฒนาการด้านวิชาการได้ดี ดังนั้นลักษณะความสัมพันธ์ในสังคมดังกล่าวสะท้อนให้เห็นถึงบทบาทของครูในโรงเรียนขนาดเล็กที่ต้องพึ่งพาและสนับสนุนซึ่งกันและกัน เนื่องจากบุคลากรมีจำนวนจำกัดส่งผลให้การทำงานเป็นทีมในโรงเรียนขนาดเล็กเป็นสิ่งสำคัญ มีเป้าหมายร่วมกัน (Pitsoe & Isingoma, 2014) นอกจากนี้การสื่อสารและการประสานงานระหว่างครูและผู้ปกครองและชุมชนมีความสำคัญ ครูมักใช้การพูดคุยเพื่อรับฟังความคิดเห็นจากนักเรียนและผู้ปกครอง รวมถึงการนำข้อมูลจากชุมชนมาใช้เป็นสื่อการเรียนการสอน ซึ่งแสดงถึงความพยายามในการเชื่อมโยงความรู้จากภายนอกห้องเรียนเข้าสู่ภายในห้องเรียนเพื่อจัดการเรียนรู้ให้นักเรียน การร่วมมือกันของครูส่งผลให้แนวโน้มความสำเร็จของงานมีมากขึ้น ทำให้ครูเกิดความมั่นใจและเห็นคุณค่าในตนเองมากขึ้น สอดคล้องกับงานวิจัยของ Michelle A. Harris (2019) กล่าวไว้ว่าการมีความสัมพันธ์ระหว่างในสังคม ไม่ว่าจะเป็นครูกับนักเรียน ครูกับผู้ปกครอง ส่งผลให้การเห็นคุณค่าในตนเองมีความแข็งแรง หรือมีมากขึ้นได้เช่นกัน

6.2 ผลการวิเคราะห์แบบสอบถามปลายเปิด เกี่ยวกับข้อมูลการเห็นคุณค่าในตนเองเกี่ยวกับการปฏิบัติงานของครูประถมศึกษา

6.2.1 จากผลการวิเคราะห์แบบสอบถามปลายเปิดเกี่ยวกับข้อมูลการเห็นคุณค่าในตนเองเกี่ยวกับการปฏิบัติงานของครูประถมศึกษา พบว่าครูผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีความภาคภูมิใจใน

งานของตนเองในระดับสูง ซึ่งแสดงให้เห็นว่าครูมีความภาคภูมิใจจากการที่ได้ทุ่มเทในการสอนและเห็นผลลัพธ์จากความสำเร็จของนักเรียน การที่ครูสามารถพัฒนานักเรียนให้เกิดการเรียนรู้ได้ตามเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพส่งผลให้ครูเกิดความภาคภูมิใจในตนเองมากขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Maslow (1970) ที่กล่าวไว้ว่าความสำเร็จของงานที่ทำและการได้รับการยอมรับจากสังคมช่วยส่งเสริมความภาคภูมิใจและการเห็นคุณค่าในตนเองว่าตนเองมีความสามารถ อีกทั้งยังส่งผลให้การทำงานอื่น ๆ มีแนวโน้มที่ดีและประสบผลสำเร็จตามมา

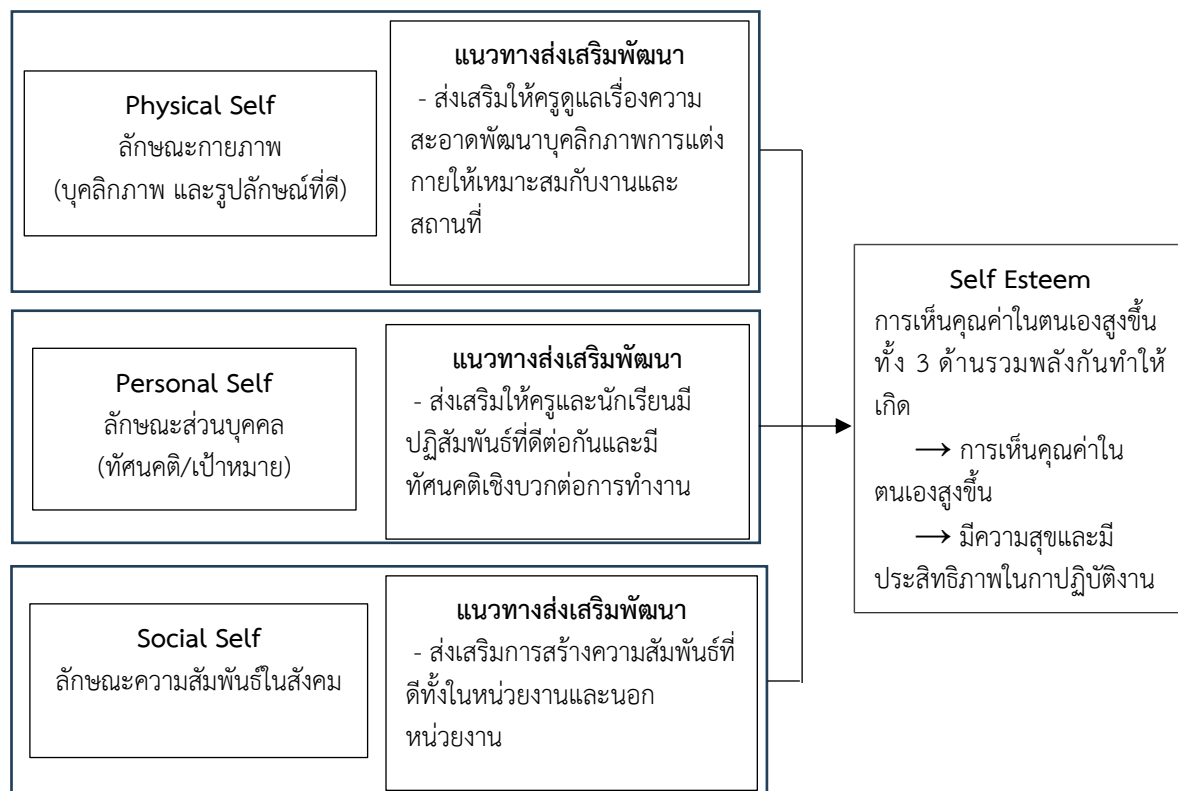
6.2.2 ผลการศึกษาปัจจัยที่บั่นทอนการปฏิบัติงานของครู เป็นปัจจัยที่นอกเหนือการควบคุม ไม่ว่าจะเป็นด้านภาระงานที่นอกเหนือจากงานสอน โดยเฉพาะงานเอกสาร งานโครงการต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นโดยไม่ได้อยู่ในแผนงาน แต่ในภาระงานครูนั้นย่อมหลีกเลี่ยงไม่ได้เพราะเป็นส่วนหนึ่งของมาตรฐานการปฏิบัติงาน (ราชกิจจานุเบกษา ข้อบังคับคุรุสภา ว่าด้วยมาตรฐานวิชาชีพครู, 2562) ของครูในเรื่องของการร่วมมือในงานต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นงานในแผน หรืองานตามนโยบาย ซึ่งหลีกเลี่ยงไม่ได้ แต่ครูต้องมีวิธีการรับมือ โดยการวางแผนใหม่ แบ่งเวลาให้เหมาะสม และทำงานให้เสร็จภายในเวลาที่กำหนด ซึ่งแสดงให้เห็นถึงความพยายามในการปรับตัวเพื่อรักษาคุณภาพการสอนให้ดีที่สุด สอดคล้องกับแนวคิดของ Lazarus and Folkman (1984) เกี่ยวกับการเผชิญปัญหาไม่ว่าจะเป็นสถานการณ์ความเครียดใด ก็สามารถปรับตัว วางแผนและจัดการตนเองได้อย่างดี

6.2.3 ผลการศึกษาผลกระทบของงานต่อคุณภาพชีวิต และแนวทางจัดการของครู ส่วนใหญ่ครูผู้ตอบแบบสอบถามระบุว่างานไม่ส่งผลกระทบต่อคุณภาพชีวิต โดยมีการจัดการผ่านการวางแผนงานและการแบ่งเวลาที่เหมาะสม การปรับวิธีการทำงานให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น รวมถึงการปรับทัศนคติโดยการปล่อยวางและทำความเข้าใจในสถานการณ์ เรียนรู้ที่จะยอมรับปัญหาและปรับปรุงวิธีการทำงานอย่างสร้างสรรค์ แต่ในบางส่วนก็ระบุว่างานส่งผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตเนื่องจากการจัดการเวลาไม่ดี หรือแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นไม่ได้ จึงทำให้เกิดผลกระทบต่อครู ดังนั้นครูจึงต้องมีการวางแผนการทำงานและจัดสรรเวลาเพื่อไม่ให้กระทบต่อชีวิต ปรับตัว ปรับวิธีการการทำงานพร้อมรับความท้าทายที่เข้ามา และพยายามเรียนรู้จากสิ่งที่ไม่คาดคิดให้เปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีได้ สอดคล้องกับแนวคิดของ Bandura (1997) ที่ชี้ว่าการเห็นคุณค่าในตนเองเกี่ยวข้องกับความสามารถในการเผชิญกับความท้าทายและความพยายามในการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง อีกทั้งยังสามารถแก้ปัญหาได้อย่างมีประสิทธิภาพ

6.3 แนวทางการส่งเสริมการเห็นคุณค่าในตนเองในการปฏิบัติงานของครูประถมศึกษาในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาการประถมศึกษา แบ่งเป็น 3 ลักษณะ คือ 1) ลักษณะทางกายภาพ คือ ครูประถมศึกษาควรดูแลเรื่องความสะอาด บุคลิกภาพการแต่งกายให้เหมาะสมกับงานและสถานที่ ซึ่งเป็นสิ่งที่ครูควรพึงกระทำตามมาตรฐานการปฏิบัติงานของคุรุสภา (ราชกิจจานุเบกษา ข้อบังคับคุรุสภา ว่าด้วยมาตรฐานวิชาชีพครู, 2562) ในมาตรฐานที่ 8 การปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ผู้เรียน ที่กล่าวไว้ว่า “การแสดงออกการประพฤติและปฏิบัติในด้านบุคลิกภาพทั่วไป การแต่งกาย กิริยา วาจา และจริยธรรมที่เหมาะสมกับความเป็นครูอย่างสมำเสมอที่ทำให้ผู้เรียนเลื่อมใสศรัทธา และถือเป็นแบบอย่าง” อีกทั้งครูประถมศึกษาควรดูแลรักษารูปร่างให้สมส่วนเพื่อความสะดวกและคล่องตัวในการทำงานและการใช้ชีวิตเนื่องจากครูระดับประถมศึกษาในโรงเรียนขนาดเล็กต้องดูแลนักเรียน ทนต่อสถานการณ์ต่าง ๆ ที่อาจเกิดขึ้นอย่างกะทันหัน 2) ลักษณะส่วนบุคคล เป็นเรื่องของแต่ละบุคคลและเป็นเอกลักษณ์ของแต่ละบุคคล ซึ่งมีความสำคัญต่อการดำเนินชีวิตในด้านต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็น

เป็นเรื่องส่วนตัวและการทำงาน จากที่ผู้วิจัยได้เก็บข้อมูลสามารถกล่าวได้ว่ามีความเกี่ยวข้องกับทัศนคติของครู ซึ่งหากครูมีทัศนคติเชิงบวกต่อการทำงานไม่ว่าจะเป็นภาระหน้าที่หลักหรือภาระงานที่นอกเหนือจากการสอน จะส่งผลให้การทำงานเกิดความสนุกและทำท่าย อีกทั้งยังส่งผลต่อพฤติกรรมของครูและพฤติกรรมนักเรียนอีกด้วย (Pati & Khamari, 2022) ดังนั้นการส่งเสริมให้ครูและนักเรียนมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีต่อกันและมีทัศนคติเชิงบวกต่อการทำงาน ส่งผลให้งานของครูเกิดความสำเร็จและนักเรียนเกิดการเรียนรู้ที่ได้อย่างเหมาะสม ครูจะเกิดความภาคภูมิใจในตนเอง โดยเฉพาะงานวิชาการที่ช่วยให้ครูสามารถทำผลงานวิชาการได้อย่างมีประสิทธิภาพและเลื่อนวิทยฐานะได้ อันนำไปสู่ความภาคภูมิใจและการเห็นคุณค่าในตนเอง (Hendrati, 2014) 3) ลักษณะความสัมพันธ์ในสังคม ความสัมพันธ์ในสังคม เป็นการเชื่อมโยง การปฏิสัมพันธ์ และการติดต่อกันระหว่างบุคคล กลุ่มบุคคล หรือสถาบันต่างๆ ที่อาศัยอยู่ร่วมกันในสังคม หากความสัมพันธ์ไม่ดีอาจส่งผลกระทบต่อการทำงาน โดยเฉพาะในวิชาชีพครูผู้ซึ่งต้องทำงานกับบุคคลที่หลากหลาย ไม่ว่าจะเป็นเพื่อนร่วมงาน ผู้บริหาร นักเรียน และชุมชน การสร้างสัมพันธ์ภาพเชิงบวกเป็นสิ่งสำคัญ อีกทั้งในบริบทของโรงเรียนขนาดเล็กที่ครูต้องทำงานร่วมกับเพื่อนร่วมงานและชุมชนอย่างใกล้ชิด ดังนั้นลักษณะความสัมพันธ์ในสังคมที่ดีจะส่งผลให้ครูเห็นคุณค่าในตนเองเพิ่มขึ้น และเปิดกว้างรับฟังความคิดเห็น ช่วยลดความขัดแย้งและเพิ่มประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน ซึ่งสอดคล้องกับแนวของ Maslow (1970) ที่ชี้ว่าการมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีและมีประสิทธิภาพในสังคมช่วยให้บุคคลมีความสุขและเห็นคุณค่าในตนเองเพิ่มขึ้น

7. องค์ความรู้ใหม่

ภาพที่ 1 องค์ประกอบและแนวทางในการส่งเสริมพัฒนาการเห็นคุณค่าในตนเองที่สูงขึ้นของครูประถมศึกษาในโรงเรียนขนาดเล็ก

จากแผนภาพที่ 1 พบว่า การส่งเสริมการเห็นคุณค่าในตนเองของครูให้สูงขึ้นเกี่ยวเนื่องกับองค์ประกอบ 3 ส่วนด้วยกัน คือ ลักษณะทางกาย ลักษณะส่วนบุคคล และลักษณะความสัมพันธ์ในสังคม ที่ช่วยส่งเสริมให้ครูมีทั้งทัศนคติเชิงบวก และมีการเห็นคุณค่าในตนเองเพิ่มมากขึ้น หากครูยังมีทัศนคติที่ไม่ดีต่อตนเองแล้ว ความสัมพันธ์ต่าง ๆ ที่ตามมาก็ไม่ดีด้วยส่งผลต่อการทำงานในอนาคต แต่หากครูมีทัศนคติที่ดี และเห็นคุณค่าในตนเองมากขึ้น การทำงานของครูจะมีความสุขและมีประสิทธิภาพ

8. ข้อเสนอแนะ

8.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

8.1.1 จากผลการศึกษาระดับการเห็นคุณค่าในตนเองของครูประถมศึกษา กล่าวถึงความสำคัญของการเห็นคุณค่าในตนเองของครูผู้สอน ซึ่งการเห็นคุณค่าในตนเองสูงของครูส่งผลให้ครูมีแรงจูงใจในการทำงานต่อไปได้ ดังนั้น สถานศึกษาและผู้บริหารควรจัดกิจกรรมส่งเสริมการเห็นคุณค่าในตนเอง หรือการปลูกฝังทัศนคติเชิงบวกให้กับครูเพื่อให้การทำงานของครูมีประสิทธิภาพมากขึ้น

8.2 ข้อเสนอแนะสำหรับผู้ปฏิบัติ

8.2.1 ผลการศึกษาระดับการเห็นคุณค่าในตนเองในการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียนขนาดเล็ก สามารถนำไปประยุกต์ใช้กับครูที่อยู่โรงเรียนขนาดเล็กหรือโรงเรียนขนาดอื่น ๆ ได้ เนื่องจากเป็นแนวทางเชิงบวกที่ทำให้ครูเห็นคุณค่าในตนเองเพิ่มมากขึ้น

8.2.2 โรงเรียนหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรพิจารณาจัดกิจกรรมหรือการอบรมเกี่ยวกับการสร้างแรงบันดาลใจในการทำงานของครู เพื่อส่งเสริมการเห็นคุณค่าในตนเองของครู และมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีต่อเพื่อนร่วมงาน อีกทั้งยังส่งเสริมสุขภาพจิตที่ดีให้แก่ครู

8.3 ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

8.3.1 การศึกษาตัวแปรด้านความเครียด หรือการจัดการอารมณ์เพิ่มเติมเพื่อให้ทราบปัจจัยด้านอื่นว่าส่งผลต่อการปฏิบัติงานมากน้อยเพียงใด

8.3.2 การศึกษาข้อมูลเพิ่มเติมจากกลุ่มตัวอย่างอื่น เพื่อให้ทราบข้อมูลที่แตกต่างกันออกไป เช่น ศึกษากับผู้บริหาร หรือนักเรียน จะสามารถได้รายละเอียดและผลการศึกษาที่ต่างกันไป เพื่อกำหนดแนวทางในการรับมือปัญหาได้ครอบคลุมมากขึ้น

9. บรรณานุกรม

- กรมสุขภาพจิต. (2565). รายงานสถานการณ์สุขภาพจิตของคนไทย ปี 2565. สืบค้นเมื่อ 15 ธันวาคม 2567. จาก <https://www.dmh.go.th>
- คาลอส บุญสุภา. (2562). การพัฒนาการเห็นคุณค่าในตนเองของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร.
- มาลีณี จุฑาปะมา. (2553). การพัฒนาโปรแกรมเพื่อเสริมสร้างการเห็นคุณค่าในตนเองของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ราชกิจจานุเบกษา. (2562). ข้อบังคับคุรุสภา ว่าด้วยมาตรฐานวิชาชีพ พ.ศ. 2562. สืบค้นเมื่อ 10 กันยายน 2567. จาก <http://www.ksp.or.th/ksp2018>

- ราชกิจจานุเบกษา. (2562). **มาตรฐานวิชาชีพทางการศึกษา**. สืบค้นเมื่อ 10 กันยายน 2567. จาก <https://www.ratchakitcha.soc.go.th>
- สุธีรา งามเกียรติทรัพย์. (2564). ลักษณะทางกายภาพกับการเห็นคุณค่าในตนเองของครูประถมศึกษา. **วารสารศึกษาศาสตร์ปริทัศน์**. 36(2). 91–105.
- สุรงค์ ไคว้ตระกูล. (2554). **จิตวิทยาสำหรับครู**. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อังคณา เกิดทองมี. (2565). ความสัมพันธ์ระหว่างการเห็นคุณค่าในตนเองกับภาวะซึมเศร้าของวัยรุ่น. **วารสารจิตวิทยาไทย**. 32(1). 34-50.
- Azizuddin Khan, Eleni Fleva, Tabassum Qazi. (2015). Role of Self-Esteem and General Self-Efficacy in Teachers' Efficacy in Primary Schools. **Scientific Research Publishing**. (6)6. 117-125.
- Bandura, A. (1997). **Self-efficacy: The exercise of control**. New York : W.H. Freeman.
- Branden, N. (1992). **The power of self-esteem**. Health. New York : Communications, Inc.
- Gerner, B. (1979). **The Empathic Response in Teaching**. สืบค้นเมื่อ 10 กันยายน 2567. จาก <https://doi.org/10.1080/0311213790070305>
- Hendrati, N. R. (2014). Teachers' self-esteem and the effect on the performance of academic duties. **Journal of Education and Practice**. 5(7). 132-137.
- Krejcie, R. V., & Morgan, D. W. (1970). Determining sample size for research activities. **Educational and Psychological Measurement**. 30(3). 607–610.
- Lazarus, R. S., & Folkman, S. (1984). **Stress, appraisal, and coping**. English : Springer Publishing Company.
- Maslow, A. H. (1970). **Motivation and personality**. 2nd ed. New York : Harper & Row.
- Michelle A. Harris. (2019). The Link Between Self-Esteem and Social Relationships: A Meta-Analysis of Longitudinal Studies. **Journal of Personality and Social Psychology**. 119(6). 1459-1477.
- Pati, L. P., & Khamari, D. (2022). Positive attitude and teaching effectiveness among school teachers. **Journal of Educational Psychology**. 45(2). 155-64.
- Pitsoe, V. J., & Isingoma, P. (2014). How do school management teams experience teamwork: A case study in the schools in the Kamwenge district, Uganda. **Mediterranean Journal of Social Sciences**. 5(3). 138-145.
- Sari, D., Napisah, S., & Sulthoni, A. (2023). The effect of intrinsic motivation on teachers' performance in primary schools. **Journal of Educational Research and Practice**. 13(1). 24–33.

รูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมเพื่อส่งเสริมระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน
ของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 1*

A MODEL PARTICIPATION MANAGEMENT TO STRENGTHEN THE STUDENT
CARE AND SUPPORT SYSTEM IN SCHOOLS UNDER THE SARABURI
PRIMARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE 1

วิภา สายรัตน์¹

Wipha Sairat¹

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 1¹

Saraburi Primary Educational Service Area Office 1¹

Email : wiphasayratn@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาข้อมูลพื้นฐานสำหรับสร้างรูปแบบ กลุ่มตัวอย่าง
เป็นผู้บริหารและครู 147 คน โดยการสุ่มแบบแบ่งชั้น และกลุ่มผู้ให้ข้อมูลในการสัมภาษณ์เป็น
ผู้บริหารสถานศึกษาและครู 6 คน เลือกแบบเจาะจง 2) สร้างและตรวจสอบยืนยันรูปแบบฯ กลุ่มผู้ให้
ข้อมูลในการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญเป็นผู้ทรงคุณวุฒิ 9 คน เลือกแบบเจาะจง 3) ทดลองใช้รูปแบบ
กลุ่มเป้าหมายเป็นผู้บริหารสถานศึกษา และครู 236 คน โดยสมัครใจ และ 4) ประเมินรูปแบบ
กลุ่มผู้ให้ข้อมูลเป็นผู้ใช้และผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย 266 คน ประเมินความพึงพอใจโดยผู้ใช้ 236 คน เลือก
แบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ ได้แก่ แบบสอบถามสภาพปัจจุบันสภาพที่พึงประสงค์ แบบสัมภาษณ์
ประเด็นการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ แบบสอบถามความเป็นไปได้ แบบสอบถามความเหมาะสม
แบบทดสอบ แบบสังเกตพฤติกรรม แบบสอบถามความเหมาะสมและความเป็นประโยชน์
และแบบสอบถามความพึงพอใจ สถิติที่ใช้ ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
ค่าความต้องการจำเป็น และค่าสหสัมพันธ์

ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพปัจจุบันโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง สภาพที่พึงประสงค์โดย
รวมอยู่ในระดับมากที่สุด และลำดับความต้องการจำเป็น ลำดับที่ 1 การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ
2) ผลการสร้างรูปแบบ ประกอบด้วย 5 ส่วน ส่วนที่ 1 หลักการและวัตถุประสงค์ ส่วนที่ 2
วิธีดำเนินการ ส่วนที่ 3 กลไกการบริหาร ส่วนที่ 4 แนวทางการประเมิน และส่วนที่ 5 เงื่อนไข
ความสำเร็จ มีความเป็นไปได้อยู่ในระดับมากที่สุด คู่มีมีความเหมาะสมมากที่สุด 3) ผลการทดลอง
ใช้กลุ่มเป้าหมายมีพัฒนาการระดับสูง มีคะแนนเฉลี่ยพฤติกรรมหลังการพัฒนาสูงกว่าก่อนการพัฒนา
และ 4) ผลการประเมินรูปแบบมีความเหมาะสมและความเป็นไปได้ และมีความพึงพอใจมากที่สุด

คำสำคัญ : รูปแบบ; การบริหารแบบมีส่วนร่วม; ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

ABSTRACT

The purposes of this research were to 1) study basic information for set a model participation management to strengthen the student care and support system in schools under the Saraburi Primary Educational Service Area Office 1. The sample group 147 school administrators and teachers, by stratified random sampling. the group of informants interview 6 school administrators and teachers, by purposive sampling. 2) Set a model, the informant group in connoisseurship of 9 experts, by purposive sampling. 3) Implement a model, 236 school administrators and teachers, by willing. 4) Assessment a model, 266 are users and stakeholders. satisfaction assessment by 236 user. tools used in data collection including, the current condition questionnaire the desired condition questionnaire, interview form, connoisseurship issue, questionnaire feasibility, quiz, behavior questionnaire, questionnaire appropriateness and usefulness, and a satisfaction questionnaire. the current condition and the desired condition form statistics used in data analysis are percentage. average and standard deviation, priority needs index and relative growth score.

The results were as follows: 1) Study results basic information, current condition at medium level, desirable condition at the highest level, and the number one need Implementation. 2) Set results a model, consists of 5 parts: part 1 principles and objectives, part 2 procedure, part 3 management mechanism, part 4 assessment guidelines, and part 5 success conditions. assessment results on appropriate at the highest level. and the manual was found to be the most suitable. 3) implement results a model the target group has a high level of development. and behavior assessment scores after development were higher than before development. and 4) evaluation results suitability, usefulness. and the level of satisfaction is at the highest level.

Keywords : A model; Participation management; The student care and support system

1. ความสำคัญและที่มาของปัญหาที่ทำการวิจัย

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานได้กำหนดนโยบายให้สถานศึกษาทุกแห่งในสังกัด ดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างมีประสิทธิภาพเพื่อให้ นักเรียนทุกคนได้รับการดูแลช่วยเหลือจากครูประจำชั้น ครูที่ปรึกษาอย่างทั่วถึงโดยมีผู้ปกครอง ชุมชนหน่วยงานและองค์กรที่เกี่ยวข้องเข้ามามีส่วนร่วมโดยมีแนวดำเนินงานในการปรับเปลี่ยนบทบาทและเจตคติของผู้บริหารและครูอาจารย์ให้ส่งเสริมดูแลพัฒนานักเรียนทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา อารมณ์ และสังคม วางระบบที่จะสร้างความมั่นใจว่า นักเรียนทุกคนมีครูอาจารย์อย่างน้อยหนึ่งคนที่จะคอยดูแลทุกข์สุขอย่างใกล้ชิดและต่อเนื่องสนับสนุนให้ครูอาจารย์มีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับผู้ปกครองเพื่อให้บ้าน โรงเรียนและชุมชนเชื่อมประสานและรวมกลุ่มกันเป็นเครือข่ายช่วยกันเฝ้าระวังดูแลช่วยเหลือนักเรียนและประสาน

สัมพันธ์ระหว่างนักเรียน ชุมชนและผู้ชำนาญการในสาขาต่าง ๆ เพื่อให้มีการส่งต่อและรับช่วงการแก้ไขส่งเสริมพัฒนานักเรียนและเยาวชนในรูปแบบสหวิทยาการ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2559)

ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนเป็นระบบที่ช่วยในการแก้ปัญหาให้นักเรียน กรมวิชาการร่วมกับกรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข ได้กำหนดแนวทางในระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนไว้ 5 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล 2) การคัดกรองนักเรียน 3) การส่งเสริมนักเรียน 4) การป้องกันและแก้ไข 5) การส่งต่อนักเรียน ซึ่งระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนเป็นระบบที่ส่งผลให้ความสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียนเป็นไปด้วยดี (กรมสุขภาพจิต, 2551) โดยที่ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน เป็นกลไกในการพัฒนาผู้เรียนทั้งในทางส่งเสริมพัฒนาการป้องกันแก้ไขและให้ความช่วยเหลืออย่างสอดคล้องประสาน เชื่อมโยงผสมกลมกลืนไปกับการจัดการเรียนรู้ตามธรรมชาติของผู้เรียนในแต่ละช่วงวัย (สันติสุข สันติศาสนสุข และคณะ, 2559)

การดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษาปัจจุบันยังไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควร สังเกตได้จากปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น ไม่ว่าจะเป็นปัญหาเกี่ยวกับ คุณธรรมจริยธรรมยังคงปรากฏขึ้นสม่ำเสมอและรุนแรงขึ้นตามลำดับ ปัญหาการมีเพศสัมพันธ์ในวัยเรียน ปัญหาการติดเกมส์ (นลินทิพย์ พรหมสังข์ และเด่น ชะเนติยง, 2558) และสภาพปัญหาในการดำเนินงานตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 1 พบประเด็นสำคัญคือ ผลการประเมินคุณลักษณะพึงประสงค์ของผู้เรียนที่ต้องได้รับการส่งเสริมพัฒนาให้เกิดคุณลักษณะตามหลักสูตรที่กำหนด ปัญหาการแพร่ระบาดของยาเสพติดเพิ่มมากขึ้น ความเสี่ยงการท้องไม่พร้อม อาชญากรรม และการหลกหลาย ละเมิดสิทธิของข้อมูลส่วนตัวทางอิเล็กทรอนิกส์ PDPA การแตกแยกหย่าร้างของสภาพครอบครัว หรือการไม่ได้อยู่ร่วมกับบิดา มารดา ซึ่งปัญหาเหล่านี้เกิดขึ้นและส่งผลกระทบต่อนักเรียนโดยตรงต้องได้รับการแก้ไขปัญหาเพื่อให้นักเรียนมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 1, 2566) สอดคล้องกับการวิจัยของ จุรี ชูแก้ว และสุนทร โคตรบรรเทา (2565) ได้วิจัย การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนในอำเภอเสนาให้ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 1 พบว่ามีการดำเนินงานโดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า อยู่ในระดับมาก 3 ด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย คือ ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ด้านการคัดกรองนักเรียน และด้านการส่งเสริมพัฒนานักเรียน ส่วนอีก 2 ด้านอยู่ในระดับปานกลาง โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย คือ ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียน และด้านการส่งต่อนักเรียน ตามลำดับ จึงจำเป็นต้องได้รับการพัฒนาให้มีนวัตกรรมการบริหารสำหรับใช้ในการขับเคลื่อนอย่างเป็นรูปธรรม

การบริหารแบบมีส่วนร่วมเป็นการจัดการที่เปิดโอกาสให้ผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายได้มีโอกาสแสดงบทบาทของตนอย่างเต็มที่ในกระบวนการบริหาร ตั้งแต่การกำหนดเป้าหมาย การวางแผน การดำเนินงาน ไปจนถึงการประเมินผล เพื่อให้เกิดความรู้สึกมีส่วนร่วมเป็นเจ้าของ ร่วมรับผิดชอบ และเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารจัดการ (ไพฑูริย์ สีนลารัตน์, 2562) ประกอบด้วย การมีส่วนร่วมในการวางแผน การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ และการมีส่วนร่วมในการประเมินผล (Fornaroff, 1980; Robbins and Judge, 2021)

จากแนวคิดและหลักการที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะทำการวิจัย รูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมเพื่อส่งเสริมระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 1 ทั้งนี้เพื่อให้ได้ข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ในการพัฒนาการบริหารสถานศึกษา เพื่อขับเคลื่อนระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างมีคุณภาพส่งผลต่อคุณภาพการศึกษาที่ตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงและนโยบายหน่วยงานต้นสังกัด

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

2.1 เพื่อศึกษาข้อมูลพื้นฐานสำหรับสร้างรูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมเพื่อส่งเสริมระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 1

2.2 เพื่อสร้างและตรวจสอบยืนยันรูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมเพื่อส่งเสริมระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 1

2.3 เพื่อทดลองใช้รูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมเพื่อส่งเสริมระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 1

2.4 เพื่อประเมินรูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมเพื่อส่งเสริมระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 1

3. ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

3.1 ผลการวิจัยครั้งนี้เป็นข้อมูล/สารสนเทศสำหรับผู้อำนวยการ นำไปเป็นแนวทางในการบริหารแบบมีส่วนร่วมเพื่อส่งเสริมระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 1

3.2 เป็นข้อเสนอแนะสำหรับสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 1 ในการส่งเสริมระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนในสังกัดให้บรรลุวัตถุประสงค์ต่อไป

4. วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัย รูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมเพื่อส่งเสริมระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 1 เป็นการวิจัยและพัฒนา (Research and Development: R&D) มีการดำเนินการวิจัย 4 ขั้นตอนตามวัตถุประสงค์การวิจัย ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาข้อมูลพื้นฐานสำหรับสร้างรูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมเพื่อส่งเสริมระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียน ประชากร ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียน และครูผู้รับผิดชอบระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 1 จำนวน 236 คน ในปีการศึกษา 2566 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้รับผิดชอบระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน 147 คน ซึ่งผู้วิจัยกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยเปิดตารางของเครจซีและมอร์แกนและเลือกกลุ่มตัวอย่างด้วยการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) (บุญชม ศรีสะอาด, 2560) และการศึกษาแนวทางการพัฒนาการบริหารแบบมีส่วนร่วมเพื่อส่งเสริมระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน กลุ่มผู้ให้ข้อมูลในการสัมภาษณ์ ได้แก่ ผู้บริหาร

สถานศึกษาและครูผู้รับผิดชอบระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนจากโรงเรียนที่มีวิธีปฏิบัติที่ดี โดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล 1) แบบสอบถามสภาพปัจจุบัน มีค่าความตรงเชิงเนื้อหา ระหว่าง 0.80 – 1.00 ค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.85 มีค่าอำนาจจำแนกรายข้อ อยู่ระหว่าง 0.56-0.87 แบบสอบถามสภาพที่พึงประสงค์มีค่าความตรงเชิงเนื้อหา ระหว่าง 0.80 – 1.00 มีความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.89 มีค่าอำนาจจำแนกรายข้อ อยู่ระหว่าง 0.58-0.91 นำข้อมูลจากแบบสอบถามมาหาค่าดัชนีความต้องการจำเป็น (Priority Needs Index) และ 2) แบบสัมภาษณ์ มีความตรงเชิงโครงสร้างตามองค์ประกอบของรูปแบบ ระหว่าง 0.80 – 1.00 สถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าดัชนีความสอดคล้อง และค่าดัชนีความต้องการจำเป็น และนำข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์มาวิเคราะห์ข้อมูลด้วยการสรุปประเด็น และวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนา

ขั้นตอนที่ 2 การสร้างและตรวจสอบยืนยันรูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมเพื่อส่งเสริมระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียน ผู้วิจัยยกตัวเองจากข้อมูลในขั้นตอนที่ 1 และการตรวจสอบยืนยันรูปแบบ ด้วยการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ กลุ่มผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิ 9 คน ได้มาด้วยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ซึ่งแบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม ดังนี้ กลุ่มที่ 1 นักวิชาการ กลุ่มที่ 2 ผู้บริหารการศึกษา กลุ่มที่ 3 ผู้บริหารสถานศึกษา ที่มีวุฒิการศึกษาเกี่ยวกับการบริหารการศึกษา และวุฒิที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาตั้งแต่ระดับปริญญาโทขึ้นไป และมีความรู้และประสบการณ์เกี่ยวกับการบริหารการศึกษา หรือการบริหารสถานศึกษา หรือระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนมาแล้วไม่น้อยกว่า 10 ปี และการประเมินความเหมาะสมของรูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมเพื่อส่งเสริมระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย 1) ประเด็นการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ มีองค์ประกอบตามโครงสร้างของรูปแบบ มีค่าความตรงเชิงเนื้อหา ระหว่าง 0.80 – 1.00 2) แบบสอบถามความเป็นไปได้ของรูปแบบ เป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check list) และแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ มีความตรงเชิงโครงสร้าง ระหว่าง 0.80 – 1.00 และ 3) แบบสอบถามความเหมาะสมของคู่มือ เป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check list) และแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ มีความตรงเชิงโครงสร้าง ระหว่าง 0.80 – 1.00 สถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ร้อยละ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนา

ขั้นตอนที่ 3 การทดลองใช้รูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมเพื่อส่งเสริมระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียน กลุ่มเป้าหมายเป็นผู้บริหารสถานศึกษา 118 คน โดยความสมัครใจ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย 1) คู่มือรูปแบบ 2) แบบทดสอบ มีค่าความตรงเชิงเนื้อหา ระหว่าง 0.80 – 1.00 3) แบบสังเกตพฤติกรรม เป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check list) และแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ มีความตรงเชิงโครงสร้าง ระหว่าง 0.80 – 1.00 สถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสหสัมพันธ์ และวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนา

ขั้นตอนที่ 4 การประเมินรูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมเพื่อส่งเสริมระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียน กลุ่มผู้ให้ข้อมูลในการประเมินความเหมาะสมและความเป็นประโยชน์ โดยผู้ใช้ 118 คน และผู้มีส่วนได้เสีย 30 คน รวม 148 คน ได้มาด้วยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ประเมินความพึงพอใจโดยผู้ใช้ 118 คน ได้มาด้วยการเลือกแบบเจาะจง

(Purposive Sampling) และปรับปรุงรูปแบบ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย 1) แบบสอบถามความเหมาะสมและความเป็นประโยชน์ เป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check list) และแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ มีความตรงเชิงโครงสร้าง ระหว่าง 0.80 – 1.00 2) แบบสอบถามความพึงพอใจ เป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check list) และแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ มีความตรงเชิงโครงสร้าง ระหว่าง 0.80 – 1.00 สถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนา

5. ผลการวิจัย

5.1 ผลการศึกษาข้อมูลพื้นฐานสำหรับสร้างรูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมเพื่อส่งเสริมระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และค่าความต้องการจำเป็น โดยรวมรายด้าน

รายการ	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์			PNI (I-D) D	ลำดับ
	\bar{X}	S.D.	ระดับการดำเนินงาน	\bar{X}	S.D.	ระดับการดำเนินงาน		
1. การมีส่วนร่วมในการวางแผน	3.37	0.52	ปานกลาง	4.62	0.50	มากที่สุด	0.371	2
2. การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ	3.33	0.53	ปานกลาง	4.65	0.50	มากที่สุด	0.396	1
3. การมีส่วนร่วมในการได้รับผลประโยชน์	3.45	0.51	ปานกลาง	4.57	0.51	มากที่สุด	0.325	3
4. การมีส่วนร่วมในการประเมินผล	3.48	0.5	ปานกลาง	4.55	0.53	มากที่สุด	0.307	4
รวมเฉลี่ย	3.41	0.52	ปานกลาง	4.60	0.51	มากที่สุด	0.349	

จากตารางที่ 1 สภาพปัจจุบันโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.41$, S.D. = 0.52) สภาพที่พึงประสงค์โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.60$, S.D. = 0.51) ลำดับความต้องการจำเป็นเรียงลำดับความต้องการจำเป็นจากมากไปหาน้อย ได้ดังนี้ ลำดับที่ 1 การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ ($PNI_{\text{modified}} = 0.396$) ลำดับที่ 2 การมีส่วนร่วมในการวางแผน ($PNI_{\text{modified}} = 0.371$) ลำดับที่ 3 การมีส่วนร่วมในการได้รับผลประโยชน์ ($PNI_{\text{modified}} = 0.325$) และลำดับที่ 4 การมีส่วนร่วมในการประเมินผล ($PNI_{\text{modified}} = 0.307$) ตามลำดับ

5.2 ผลการสร้างและตรวจสอบยืนยันรูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมเพื่อส่งเสริมระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 1 ผลการวิจัยดังนี้

ตารางที่ 2 ผลการประเมินความเป็นไปได้ของรูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมเพื่อส่งเสริมระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียน

รายการ	ความเหมาะสม			ผลการประเมิน
	\bar{X}	S.D.	ระดับ	
1. หลักการและวัตถุประสงค์	4.65	0.50	มากที่สุด	ความเป็นไปได้
2. วิธีดำเนินการ	4.64	0.51	มากที่สุด	ความเป็นไปได้
3. กลไกการบริหาร	4.61	0.50	มากที่สุด	ความเป็นไปได้
4. แนวทางการประเมิน	4.66	0.50	มากที่สุด	ความเป็นไปได้
5. เงื่อนไขความสำเร็จ	4.67	0.49	มากที่สุด	ความเป็นไปได้
โดยรวม	4.65	0.50	มากที่สุด	ความเป็นไปได้

จากตาราง 2 ผลการประเมินความเหมาะสมของรูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมเพื่อส่งเสริมระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียน โดยเฉลี่ยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.65$, S.D. = 0.50) พิจารณารายพบว่ามีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุดทุกส่วน เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้ดังนี้ คือ ส่วนที่ 5 เงื่อนไขความสำเร็จ ($\bar{X} = 4.67$, S.D. = 0.49) รองลงมา ส่วนที่ 4 แนวทางการประเมิน ($\bar{X} = 4.66$, S.D. = 0.50) รองลงมา ส่วนที่ 1 หลักการและวัตถุประสงค์ ($\bar{X} = 4.65$, S.D. = 0.50) รองลงมา ส่วนที่ 2 วิธีดำเนินการ ($\bar{X} = 4.64$, S.D. = 0.51) และ ส่วนที่ 3 กลไกการบริหาร ($\bar{X} = 4.61$, S.D. = 0.50) ตามลำดับ ถือว่ามีความเป็นไปได้ และคู่มือมีความเหมาะสมระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.62$, S.D. = 0.50)

5.3 ผลการทดลองใช้รูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมเพื่อส่งเสริมระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 1 ผลการวิจัยดังนี้

5.3.1 กลุ่มเป้าหมายที่เข้าร่วมประชุมเชิงปฏิบัติการ มีคะแนนพัฒนาการโดยรวมอยู่ในระดับสูง ถือว่าผ่านเกณฑ์การประเมินทุกคน

5.3.2 ผลการประเมินระดับพฤติกรรมตามรูปแบบ โดยรวมก่อนการพัฒนาอยู่ในระดับปานกลาง และหลังการพัฒนาอยู่ในระดับมากที่สุด สรุปได้ว่า ระดับพฤติกรรมหลังการพัฒนาสูงกว่าก่อนการพัฒนา และผ่านเกณฑ์การประเมินทุกหน่วยการพัฒนา

5.4 ผลการประเมินรูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมเพื่อส่งเสริมระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 1 ผลการวิจัยดังนี้

5.4.1 รูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมเพื่อส่งเสริมระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน มีความเหมาะสมและความเป็นประโยชน์อยู่ในระดับมากที่สุด

5.4.2 ความพึงพอใจของผู้ใช้รูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมเพื่อส่งเสริมระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน อยู่ในระดับมากที่สุด

6. อภิปรายผลการวิจัย

6.1 ผลการศึกษาข้อมูลพื้นฐานสำหรับสร้างรูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมเพื่อส่งเสริมระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียน พบว่า สภาพปัจจุบัน อยู่ในระดับปานกลาง สภาพที่พึงประสงค์อยู่ในระดับมากที่สุด ความต้องการจำเป็นอันดับ 1 คือ การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ ทั้งนี้เป็นเพราะว่า ผู้วิจัยได้ดำเนินการสังเคราะห์เอกสารเพื่อให้ได้องค์ประกอบและตัวบ่งชี้ของการบริหารแบบมีส่วนร่วม สำหรับไปศึกษาสภาพส่งเสริมระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน แสดงให้เห็นว่าสภาพที่เป็นอยู่ยังมีการดำเนินการที่ต้องได้รับการพัฒนาให้มีการดำเนินการที่ดีขึ้น สภาพที่พึงประสงค์แสดงให้เห็นว่าผู้บริหารและครูผู้รับผิดชอบงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนมีความต้องการให้มีการขับเคลื่อนด้วยการบริหารแบบมีส่วนร่วมอย่างเป็นระบบ เมื่อนำมาวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นในด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ ซึ่งเป็นขั้นตอนของการลงมือดำเนินงานจริงมีความต้องการสูงสุดแสดงให้เห็นว่าการวางแผนแบบมีส่วนร่วมเป็นองค์ประกอบสำคัญในการดำเนินงาน ดังที่ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2559) แนะนำว่าสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานได้กำหนดนโยบายให้สถานศึกษาทุกแห่งในสังกัด ดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างมีประสิทธิภาพเพื่อให้นักเรียนทุกคนได้รับการดูแลช่วยเหลือจากครูประจำชั้น ครูที่ปรึกษาอย่างทั่วถึงโดยมีผู้ปกครอง ชุมชน หน่วยงานและองค์กรที่เกี่ยวข้องเข้ามามีส่วนร่วมโดยมีแนวดำเนินงานในการปรับเปลี่ยนบทบาทและเจตคติของผู้บริหารและครูอาจารย์ให้ส่งเสริมดูแลพัฒนานักเรียนทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา อารมณ์ และสังคม สอดคล้องกับ ญาดดา สังขภิญโญ และลักขณา สรวิวัฒน์ (2566) วิจัยเรื่อง รูปแบบการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโดยใช้แนวคิดวงจรคุณภาพเดมมิงสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายเลย เขต 1 พบว่า สภาพปัจจุบัน อยู่ในระดับปานกลาง สภาพที่พึงประสงค์ อยู่ในระดับมากที่สุด ลำดับความต้องการจำเป็นมากที่สุดคือ การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล

6.2 ผลการสร้างและตรวจสอบยืนยันรูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมเพื่อส่งเสริมระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียน พบว่า รูปแบบประกอบด้วยองค์ประกอบ 5 ส่วน ได้แก่ ส่วนที่ 1 หลักการและวัตถุประสงค์ ส่วนที่ 2 วิธีดำเนินการ ประกอบด้วย หน่วยที่ 1 การมีส่วนร่วมในการวางแผน หน่วยที่ 2 การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ หน่วยที่ 3 การมีส่วนร่วมในการได้รับผลประโยชน์ หน่วยที่ 4 การมีส่วนร่วมในการประเมินผล ส่วนที่ 3 กลไกการบริหาร ส่วนที่ 4 แนวทางการประเมิน และส่วนที่ 5 เงื่อนไขความสำเร็จ มีความเป็นไปได้อยู่ในระดับมากที่สุด และคู่มือรูปแบบมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้เป็นเพราะว่าผู้วิจัยได้ดำเนินการยกกร่างรูปแบบการบริหารจากข้อมูลที่ได้จากการศึกษาทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ นำเข้าสู่กระบวนการตรวจสอบยืนยันด้วยการสัมมนาอิงผู้เชี่ยวชาญเพื่อให้ได้รูปแบบที่มีความถูกต้องและเป็นไปได้ตามหลักวิชาการผ่านการประเมินความเป็นไปได้ และนำมาสร้างคู่มือประเมินโดยผู้ทรงคุณวุฒิชุดเดียวกับการสัมมนาอิงผู้เชี่ยวชาญมีความเหมาะสมมากที่สุดแสดงให้เห็นว่าคู่มือมีความเหมาะสมสามารถนำไปขับเคลื่อนในสถานการณ์จริงเพื่อส่งเสริมระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ดังที่ สันติสุข สันติศาสนสุข และคณะ (2559) ได้เสนอไว้ว่าระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน เป็นกลไกในการพัฒนาผู้เรียนทั้งในทางส่งเสริมพัฒนาการป้องกันแก้ไข และให้ความช่วยเหลืออย่างสอดประสาน เชื่อมโยงผสมกลมกลืนไปกับการจัดการเรียนรู้ตามธรรมชาติของผู้เรียนในแต่ละช่วงวัย สอดคล้องกับ อารังค์ จันฤทธิ์ สติพร เขาวนชัย และฉลอง ชาตรุประชีวิน (2567) วิจัยเรื่อง รูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมเพื่อสร้างความปลอดภัยในสถานศึกษา โรงเรียนใน

สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา พบว่า การสร้างรูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมเพื่อสร้างความปลอดภัยในสถานศึกษา องค์กรประกอบดังนี้ องค์กรประกอบที่ 1 ปัจจัยการบริหารแบบมีส่วนร่วมเพื่อสร้างความปลอดภัยในสถานศึกษา องค์กรประกอบที่ 2 ผู้มีส่วนร่วมด้านการบริหารแบบมีส่วนร่วมเพื่อสร้างความปลอดภัยในสถานศึกษา องค์กรประกอบที่ 3 ขอบข่ายความปลอดภัยในสถานศึกษา องค์กรประกอบที่ 4 กระบวนการบริหารแบบมีส่วนร่วมเพื่อสร้างความปลอดภัยในสถานศึกษา ผลการประเมินความเป็นไปได้อยู่ในระดับมากที่สุด

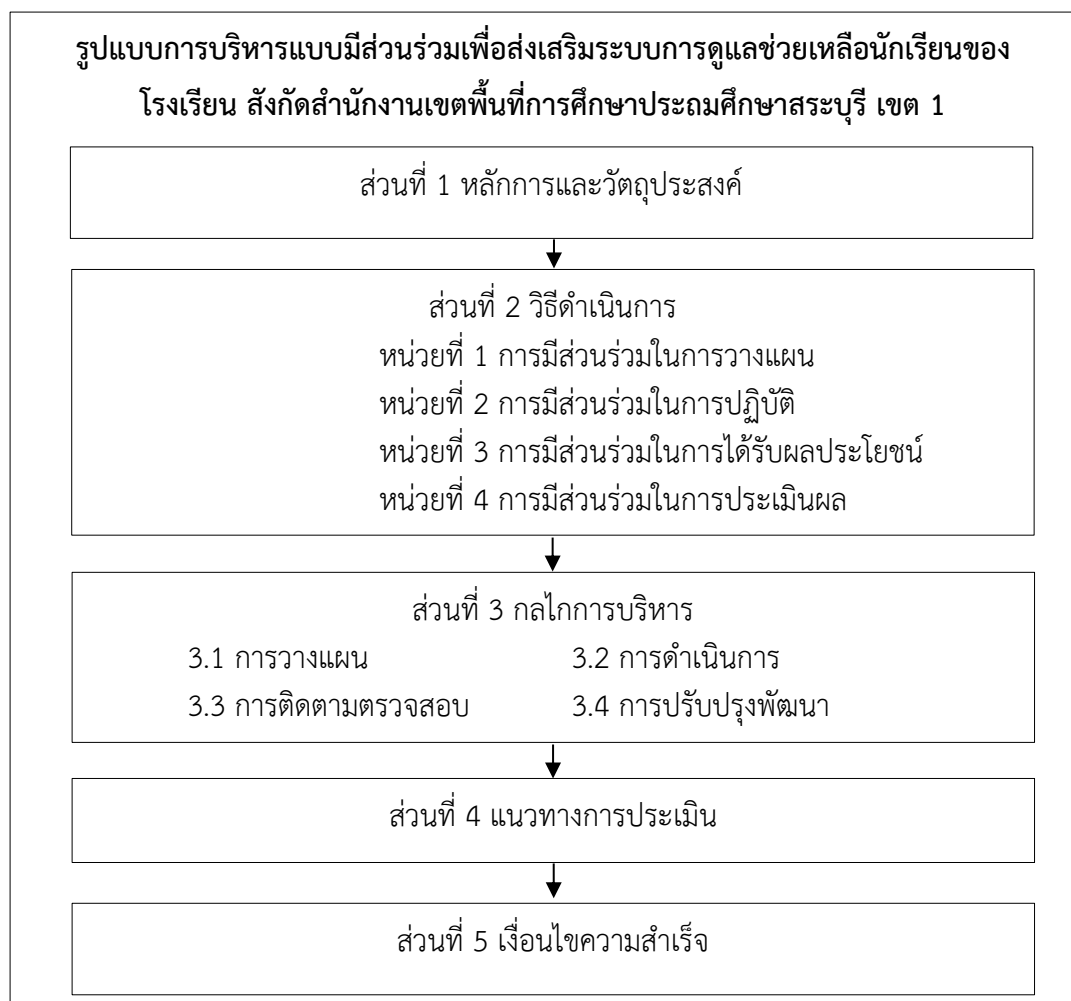
6.3 ผลการทดลองใช้รูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมเพื่อส่งเสริมระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียน พบว่า กลุ่มเป้าหมายที่เข้าร่วมประชุมเชิงปฏิบัติการ มีคะแนนพัฒนาการโดยรวมอยู่ในระดับสูง ถือว่าผ่านเกณฑ์การประเมินทุกคน และผลการประเมินระดับพฤติกรรมตามรูปแบบ โดยรวมก่อนการพัฒนาอยู่ในระดับปานกลาง และหลังการพัฒนาอยู่ในระดับมากที่สุด สรุปได้ว่า ระดับพฤติกรรมหลังการพัฒนาสูงกว่าก่อนการพัฒนา และผ่านเกณฑ์การประเมินทุกหน่วยการพัฒนา ทั้งนี้เป็นเพราะว่าผู้วิจัยได้นำรูปแบบที่ผ่านการตรวจสอบยืนยันและประเมินความเป็นไปได้ และคู่มือที่มีความเหมาะสมมาใช้ในสถานการณ์จริงโดยผู้ใช้เป็นผู้บริหารสถานศึกษาซึ่งเป็นกลไกสำคัญในการขับเคลื่อนให้ประสบผลสำเร็จ จากการทดลองใช้พบว่าทั้งด้านความรู้ความเข้าใจในการทำแบบทดสอบและการสังเกตพฤติกรรมจากการนิเทศติดตามของคณะทำงานมีการพัฒนาตามวัตถุประสงค์ แสดงให้เห็นว่ารูปแบบที่ผู้วิจัยได้พัฒนาขึ้นสามารถนำเดินการบริหารให้เกิดประสิทธิผลได้จริง ดังที่ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2559) ได้นำเสนอว่า ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนเป็นการวางระบบที่จะสร้างความมั่นใจว่า นักเรียนทุกคนมีครูอาจารย์อย่างน้อยหนึ่งคนที่จะคอยดูแลทุกข์สุขอย่างใกล้ชิดและต่อเนื่องสนับสนุนให้ครูอาจารย์มีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับผู้ปกครองเพื่อให้บ้าน โรงเรียนและชุมชนเชื่อมประสานและรวมกลุ่มกันเป็นเครือข่ายช่วยกันเฝ้าระวังดูแลช่วยเหลือนักเรียนและประสานสัมพันธ์ระหว่างนักเรียน ชุมชนและผู้ชำนาญการในสาขาต่าง ๆ เพื่อให้มีการส่งต่อและรับช่วงการแก้ไขส่งเสริมพัฒนานักเรียนและเยาวชนในรูปแบบสหวิทยาการ สอดคล้องกับ จิราภรณ์ ทองศิริ, พระมหาสกุล มหาวิโร และฉัตรชัย ศิริกุลพันธ์ (2566) วิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลโดยใช้หลักพรหมวิหาร 4 ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนแม่วินสามัคคี อำเภอมะนัง จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า ผลจากการทดลอง พบว่า ค่าสถิติ มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 ซึ่งทุกข้อในทุกด้านมีค่า t-test น้อยกว่า 0.05 แสดงว่ามีคะแนนเฉลี่ยแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

6.4 ผลการประเมินรูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมเพื่อส่งเสริมระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียน พบว่า มีความเหมาะสมและความเป็นประโยชน์อยู่ในระดับมากที่สุด ผู้เข้ารับการพัฒนามีความพึงพอใจมากที่สุด ทั้งนี้เป็นเพราะว่าผู้วิจัยได้นำรูปแบบที่ผ่านการประเมินมาใช้ในการบริหารจัดการในสถานการณ์จริงหลังจากสิ้นสุดการทดลองใช้มีการประเมินโดยผู้ใช้และผู้มีส่วนได้เสียจากการดำเนินงานตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนมีความเหมาะสมและความเป็นประโยชน์อยู่ในระดับมากที่สุดแสดงให้เห็นถึงประสิทธิภาพจากการทดลองใช้ และผู้ใช้ประเมินความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด แสดงให้เห็นว่า รูปแบบที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นสามารถนำไปใช้ได้จริงและมีผลลัพธ์เกิดขึ้นตามวัตถุประสงค์ ซึ่งหลักจากประเมินความพึงพอใจแล้วผู้วิจัยได้นำข้อเสนอแนะจากแบบสอบถามปลายปิดนำไปปรับปรุงแก้ไขรูปแบบให้มีความเหมาะสมกับบริบทต่อไป ดังที่ กรม

สุขภาพจิต (2551) ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนเป็นระบบที่ช่วยในการแก้ปัญหาให้นักเรียน กรมวิชาการร่วมกับกรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข ได้กำหนดแนวทางในระบบดูแลช่วยเหลือ นักเรียนไว้ 5 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล 2) การคัดกรองนักเรียน 3) การ ส่งเสริมนักเรียน 4) การป้องกันและแก้ไข 5) การส่งต่อนักเรียน ซึ่งระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนเป็น ระบบที่ส่งผลให้ความสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียนเป็นไปด้วยดี สอดคล้องกับ รัตนา มูลป้อม (2567) วิจัยเรื่องรูปแบบการบริหารงานแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา ของ โรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานศึกษาธิการภาค 12 พบว่า รูปแบบด้านความเป็นประโยชน์ อยู่ใน ระดับมากที่สุด และระดับความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด

8. องค์ความรู้ใหม่

จากการวิจัยเรื่อง รูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมเพื่อส่งเสริมระบบการดูแล ช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 1

ภาพที่ 1 องค์ความรู้ใหม่ที่ได้จากการวิจัย

จากภาพที่ 1 องค์ความรู้ใหม่ที่ได้จากการวิจัยเรื่อง รูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมเพื่อส่งเสริมระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ประกอบด้วย 5 ส่วน ดังนี้ ส่วนที่ 1 หลักการและวัตถุประสงค์ ส่วนที่ 2 วิธีดำเนินการ ประกอบด้วย 3 หน่วย ดังนี้ หน่วยที่ 1 การมีส่วนร่วมในการวางแผน หน่วยที่ 2 การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ หน่วยที่ 3 การมีส่วนร่วมในการได้รับผลประโยชน์ หน่วยที่ 4 การมีส่วนร่วมในการประเมินผล ส่วนที่ 3 กลไกการบริหาร ส่วนที่ 4 แนวทางการประเมินและส่วนที่ 5 เงื่อนไขความสำเร็จ ซึ่งเป็นโครงสร้างที่แสดงความสัมพันธ์ของเนื้อหา กระบวนการในการเป็นนวัตกรรมสำหรับนำไปใช้ในการส่งเสริมระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนให้สำเร็จตามวัตถุประสงค์

9. ข้อเสนอแนะ

9.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

9.1.1 ผลการศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของการบริหารแบบมีส่วนร่วมเพื่อส่งเสริมระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน พบว่า การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติมีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด และเมื่อนำมาจัดลำดับความต้องการจำเป็นปรากฏว่ามีความต้องการจำเป็นอยู่อันดับ 1 แสดงให้เห็นว่าการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ เป็นขั้นตอนของการลงมือปฏิบัติจริงซึ่งต้องอาศัยความร่วมมือจากทุกส่วนเพื่อสนับสนุนการบริหารให้เกิดผลสำเร็จ ดังนั้น ผู้บริหารการศึกษาระดับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ควรกำหนดนโยบายการบริหารแบบมีส่วนร่วมเพื่อส่งเสริมระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน อย่างเป็นรูปธรรมมีการเสริมสร้างและกำกับติดตามอย่างต่อเนื่องเพื่อให้เกิดคุณภาพที่ยั่งยืน

9.2 ข้อเสนอแนะสำหรับผู้ปฏิบัติ

9.2.1 ผู้อำนวยการปฏิบัติตามนโยบายการบริหารแบบมีส่วนร่วมเพื่อส่งเสริมระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนมีการมอบหมายงานตามโครงสร้างการบริหารสถานศึกษา และเสริมสร้างสนับสนุน นิเทศและติดตามอย่างต่อเนื่องโดยทุกฝ่ายเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินการ

9.2.2 ครูและบุคลากรทางการศึกษา ปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายตามโครงสร้างการบริหารของสถานศึกษาเพื่อสนับสนุนการบริหารแบบมีส่วนร่วมเพื่อส่งเสริมระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างเต็มกำลังความสามารถ

9.3 ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

ผลการศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของการบริหารแบบมีส่วนร่วมเพื่อส่งเสริมระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน พบว่า การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติมีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด และเมื่อนำมาจัดลำดับความต้องการจำเป็นปรากฏว่ามีความต้องการจำเป็นอยู่อันดับ 1 ควรมีการวิจัยในครั้งต่อไปในเชิงลึกด้านดังกล่าวให้มีการพัฒนาในทางที่ดีขึ้น ในลักษณะการวิจัยและพัฒนา เช่น

9.3.1 ควรวิจัยการพัฒนาารูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมในการปฏิบัติเพื่อส่งเสริมระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

9.3.2 ควรวิจัยการพัฒนากลยุทธ์การบริหารแบบมีส่วนร่วมในการปฏิบัติเพื่อส่งเสริมระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

10. บรรณานุกรม

- กรมสุขภาพจิต. (2551). **คู่มือครูระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ช่วงชั้นที่ 3-4 (ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-6)**. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- จิราภรณ์ ทองสิริ, พระมหาสุกุล มหาวิโร และฉัตรชัย ศิริกุลพันธ์. (2566). การพัฒนารูปแบบการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลโดยใช้หลักพรหมวิหาร 4 ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนแม่วินสามัคคี อำเภอมะนัง จังหวัดเชียงใหม่. **วารสาร มจร.ทริภุญชัยปริทรรศน์**. 7(1). 30-43.
- จรี ชูเกื้อ และสุนทร โคตรบรรเทา. (2565). การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนในอำเภอสหัสขันธ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1. **วารสารสถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม**. 9(3). 529-542.
- ญาดา สังข์ภิญโญ และลักขณา สรวิวัฒน์. (2566). รูปแบบการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโดยใช้แนวคิดวงจรคุณภาพเดมมิ่งสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1. **วารสารพุทธปรัชญาวิวัฒน์**. 7(2). 44-58.
- ธำรงค์ จันทฤทธิ สติพร เขาวนชัย และฉลอง ชาตรุประชีวิน. (2567). รูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมเพื่อสร้างความปลอดภัยในสถานศึกษา โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา. **Journal of Roi Kaensarn Academi**. 9(9). 778-792.
- นลินทิพย์ พรหมสังข์ และเด่น ชะเนติยง. (2558). รูปแบบการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรม แก่นักเรียนประถมศึกษา ให้เติบโตเป็นคนดีของสังคมไทย. **วารสารปาริชาติ มหาวิทยาลัยทักษิณ**. 28(1). 31-32.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2560). **การวิจัยเบื้องต้น**. พิมพ์ครั้งที่ 10. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.
- ไพฑูรย์ สีนลารัตน์. (2562). **การบริหารการศึกษาแนวใหม่**. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- รัตนา มูลป้อม. (2567). รูปแบบการบริหารงานแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานศึกษาธิการภาค 12. วิทยานิพนธ์ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต. ขอนแก่น : มหาวิทยาลัยศรีปทุม วิทยาเขตขอนแก่น.
- สันติสุข สันติศาสนสุข และคณะ. (2559). **การพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน**. กรุงเทพฯ : สมาคมแนะแนวแห่งประเทศไทย.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1. (2566). **แผนปฏิบัติการ ปีงบประมาณ พ.ศ. 2568**. สกลนคร : สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2553). **แนวทางการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2550**. กรุงเทพฯ : ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- Fornaroff, A. (1980). **Community involvement in Health System for Primary Health Care**. Geneva : World Health Organization.
- Robbins, S. P., and Judge, T. A. (2021). **Organizational Behavior**. 18th ed. London : Pearson.

การพัฒนาทรัพยากรการเรียนรู้ออนไลน์สาขาเศรษฐศาสตร์
ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย*

DEVELOPMENT OF ONLINE LEARNING RESOURCES IN HOME
ECONOMICS FOR UPPER SECONDARY EDUCATION

ธมน ถาวรจักร¹, ศิริรัตน์ ศรีสอาด², นาทยา ปิลันธนานนท์³
Thamon Thavornrachak¹, Sirirat Srisa-Ard², Nataya Pilanphananond³
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์^{1,2,3}
Kasetsart University^{1,2,3}
Email : thamon.tha@ku.th

บทคัดย่อ

“ทรัพยากรการเรียนรู้” เป็นแหล่งการเรียนรู้ที่รวบรวมข้อมูล และองค์ความรู้ออนไลน์ ที่กระจัดกระจายให้เป็นหมวดหมู่ ง่ายต่อการศึกษาค้นคว้า โดยงานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนา และประเมินทรัพยากรการเรียนรู้ออนไลน์สาขาเศรษฐศาสตร์ ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ซึ่งมีวิธีการดำเนินการวิจัย ด้วยการกำหนดเรื่องทางเศรษฐศาสตร์และรูปแบบของทรัพยากรการเรียนรู้ จากการสอบถามความเห็นของผู้สอนเศรษฐศาสตร์ ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย แล้วจึงพัฒนา ทรัพยากรการเรียนรู้ออนไลน์ และประเมินคุณภาพด้านเนื้อหา ด้านประโยชน์ ด้านรูปแบบ และ ด้านการใช้งาน จากความเห็นของผู้เชี่ยวชาญด้านเศรษฐศาสตร์ ด้านหลักสูตรและการสอน และ ด้านเทคโนโลยีทางการศึกษา จากนั้นจึงตรวจสอบคุณภาพด้านเนื้อหา และด้านการใช้งาน จากความเห็นของผู้สอนเศรษฐศาสตร์ ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย

ผลการวิจัยพบว่า ได้รูปแบบของทรัพยากรการเรียนรู้สาขาเศรษฐศาสตร์ ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย จำนวน 6 ประเภท จากทั้งหมด 17 เรื่อง ประกอบด้วย คลังภาพ สื่อมัลติมีเดีย แผนการจัดการเรียนรู้ แบบฝึกหัด แหล่งเรียนรู้ และคลังแบบทดสอบ โดยพัฒนาและเผยแพร่ ผ่านเว็บไซต์โรงเรียนชินรสุวิทย์วิทยาลัยที่ <https://thamontha.wixsite.com/homeecresources> ทั้งผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านและผู้สอนเศรษฐศาสตร์ ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย เห็นด้วยว่า ทรัพยากรการเรียนรู้ดังกล่าวมีคุณภาพสูง

คำสำคัญ : ทรัพยากรการเรียนรู้; ทรัพยากรการเรียนรู้ออนไลน์; ทรัพยากรการเรียนรู้เศรษฐศาสตร์; เศรษฐศาสตร์, การสอนเศรษฐศาสตร์

ABSTRACT

“Learning Resources” are online resources of data and knowledge that gather dispersed information into categories, making it easier for the purpose of study and research. This research aimed to develop and evaluate online learning resources in the field of home economics for upper secondary education. The research methodology involved identifying topics in home economics and the format of learning resources through a survey of opinions from home economics teachers at the upper secondary level. Subsequently, Online learning resources were developed and the quality was assessed in terms of content, usefulness, format, and usability based on feedback from experts in home economics, curriculum and instruction, and educational technology. Finally, the quality of content and usability was verified based on the opinions of home economics teachers at the upper secondary level.

The research findings resulted in a model of learning resources in the field of home economics for upper secondary education, covering of 6 types out of a total of 17 topics consist of image gallery, multimedia, lesson plan, practice, learning resources and test bank. These resources were developed and disseminated through the website of Chinorotwittayalai School at <https://thamontha.wixsite.com/homeecresources>. Both specialist experts and home economics teachers at the upper secondary level agreed that these learning resources are of high quality.

Keywords : Learning Resources; Online Learning Resources; Home Economics Learning Resources; Home Economics; Teaching Home Economics

1. ความสำคัญและที่มาของปัญหาที่ทำการวิจัย

คหกรรมศาสตร์ เป็นศาสตร์แห่งการพัฒนาคุณภาพชีวิต ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการบ้าน การดำรงชีวิตภายในบ้าน การจัดการทรัพยากรครอบครัว ชุมชน และสังคม รวมถึงการบริหารจัดการทรัพยากรให้เหมาะสมต่อความต้องการของการดำรงชีวิต และเป็นศาสตร์สหวิทยาการที่เกี่ยวข้องกับความรู้ทางวิทยาศาสตร์ สังคมศาสตร์ มนุษยศาสตร์ และศิลปะ (กาญจนา เกียรติมนีรัตน์, 2558) ซึ่งผสมผสานศาสตร์ต่าง ๆ เหล่านั้นเพื่อมุ่งหวังให้ผู้ศึกษาทางคหกรรมศาสตร์ได้เรียนรู้ความเป็นตนเอง การปรับตัวให้เหมาะสมตามความเป็นไปหรือการเปลี่ยนแปลงของสังคมและสิ่งแวดล้อมที่ใกล้และไกลตัว จนเกิดทักษะพื้นฐานและตอบสนองความต้องการที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิต หรือปัจจัยการดำรงชีวิต (ปัจจัย 4) เช่น ทักษะการประกอบอาหาร ทักษะการตัดเย็บสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่ม ทักษะการเลือกใช้และดูแลเสื้อผ้าและเครื่องแต่งกาย ทักษะการดูแลรักษาบ้านและที่อยู่อาศัย นอกจากนี้คหกรรมศาสตร์ยังมุ่งพัฒนาความมั่นคงของครอบครัว สังคม ชุมชน และประเทศชาติ ให้เกิดประโยชน์สูงสุดจนส่งผลต่อการมีคุณภาพชีวิตที่ดีผ่านการบริหารจัดการทรัพยากรบุคคล วัสดุ และสิ่งแวดล้อม (นฤมล ศรราชพันธุ์ และคณะ, 2566)

การจัดการเรียนการสอนคหกรรมศาสตร์ ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในสถานศึกษา มีเป้าหมายเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้เกิดความรู้ทางคหกรรมศาสตร์อย่างเป็นองค์รวมควบคู่ไปกับทักษะ การดำรงชีวิตพื้นฐาน ตลอดจนสามารถนำความรู้และทักษะพื้นฐานไปประยุกต์ใช้และแก้ปัญหาที่ เกิดขึ้นในการดำรงชีวิต และส่งเสริมทักษะกระบวนการในการทำงาน เพื่อให้ผู้เรียนสามารถมองเห็น แนวทางในการศึกษาต่อ และแนวทางการประกอบอาชีพในอนาคต (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551) ทั้งนี้ในการบริหารจัดการหลักสูตรของสถานศึกษาที่มีความแตกต่างกัน เป็นผลให้การจัดการเรียน การสอนคหกรรมศาสตร์ในสถานศึกษาต่างกันไปด้วย ซึ่งบางสถานศึกษาจัดการเรียนการสอนโดย แบ่งเป็นรายวิชาตามกลุ่มวิชาทางคหกรรมศาสตร์ ดังนี้ 1) กลุ่มวิชาอาหารและโภชนาการ 2) กลุ่มวิชา สิ่งทอและเครื่องนุ่งห่ม 3) กลุ่มวิชาศิลปะประดิษฐ์และงานสร้างสรรค์ 4) กลุ่มวิชาพัฒนาการมนุษย์ และครอบครัว และ 5) กลุ่มวิชาการจัดการบ้านและที่อยู่อาศัย แต่บางสถานศึกษารวมกลุ่มวิชาต่าง ๆ ในรายวิชางานบ้าน งานประดิษฐ์ หรือรายวิชาการงานอาชีพ

อีกทั้งรูปแบบของการจัดการเรียนการสอนคหกรรมศาสตร์ ในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยส่วนมากมีรูปแบบการเรียนการสอน 2 ลักษณะ คือ 1) การเรียนการสอนที่มีทั้งภาคทฤษฎี และภาคปฏิบัติ และ 2) การเรียนการสอนที่เน้นภาคปฏิบัติ เป็นผลให้ผู้สอนจำเป็นต้องมีความรู้ทั้ง ทางด้านวิชาการและทักษะวิชาชีพในการปฏิบัติงานคหกรรมศาสตร์ (โสธมา เครือเมฆ, 2562) ซึ่ง ทำให้ผู้สอนต้องหาแนวทางหรือวิธีการจัดการเรียนการสอนที่สามารถส่งเสริมผู้เรียนให้เกิดความรู้และ ทักษะในการดำรงชีวิต และควรส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถเชื่อมโยงความรู้ หรือดัดแปลงผลงานทาง คหกรรมศาสตร์จากวัตถุดิบหรือวัสดุที่นอกเหนือจากที่เคยฝึกปฏิบัติในกิจกรรมการเรียนการสอน และสอดคล้องกับบณกุล สราธพันธุ์ และคณะ (2566) ที่กล่าวว่า การเรียนการสอนคหกรรมศาสตร์ ต้องการให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้แบบเป็นองค์รวม ผู้สอนจำเป็นต้องนำหลักการหรือทฤษฎีจาก หลากหลายสาขาวิชามารวมกัน เพื่อออกแบบการเรียนการสอนที่เหมาะสม และถ่ายทอด องค์ความรู้เชิงบูรณาการ พัฒนาทักษะการทำงานและการคิดเชิงวิพากษ์ จนเกิดผลสำเร็จที่มีคุณค่า ตามจุดมุ่งหมาย และนำความรู้ไปปรับใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อตนเอง ครอบครัว สังคม และประเทศ

ทรัพยากรการเรียนรู้ คือ แหล่งการเรียนรู้ที่รวบรวมองค์ความรู้จากแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ เพื่อ ส่งเสริมการเรียนรู้ทั้งในห้องเรียน นอกห้องเรียน และการเรียนรู้ด้วยตนเอง ซึ่งมีรูปแบบที่เป็นทางการ และไม่เป็นทางการ (UNESCO, 2019) และมีอิสระในการเรียนรู้ โดยเข้าถึง ใช้ซ้ำ นำมาปรับใช้ ดัดแปลง และเผยแพร่ซ้ำได้โดยไม่มีค่าใช้จ่าย เป็นคลังความรู้ที่มีประโยชน์เพื่อการออกแบบการเรียน การสอน ตอบสนองความต้องการในการเรียนรู้ของผู้เรียน ดังนั้นการรวบรวมทรัพยากรการเรียนรู้ที่มี อยู่อย่างกระจัดกระจายให้มาอยู่รวมกันเป็นหมวดหมู่ มีการตรวจสอบคุณภาพให้เป็นไปตามหลักทาง วิชาการ มีความถูกต้อง และมีแหล่งอ้างอิงของข้อมูลที่ชัดเจน จะช่วยอำนวยความสะดวกใน การศึกษาและ / หรือเลือกใช้งานตามบริบทได้อย่างเหมาะสม โดยเฉพาะการจัดการเรียนการสอนที่มี ช่วงเวลาจำกัด (ศิริรัตน์ ศรีสอาด, 2552)

อย่างไรก็ตาม แม้ว่าทรัพยากรการเรียนรู้จะเป็นแหล่งเรียนรู้ที่มีข้อมูลหลากหลาย ทันสมัย เข้าถึงได้ง่าย หากแต่ผู้ใช้งานขาดองค์ความรู้ที่ถูกต้องในการใช้งาน จะส่งผลให้เกิดความลำบากใน การเลือกข้อมูลสำหรับนำมาปรับใช้อย่างเหมาะสม ดังนั้นการรวบรวมทรัพยากรการเรียนรู้ที่มีอยู่ อย่างหลากหลายและกระจัดกระจายให้มาอยู่รวมกันเป็นหมวดหมู่ และมีแหล่งอ้างอิงของข้อมูลที่

ชัดเจน จะช่วยอำนวยความสะดวกในการนำไปปรับใช้ในการจัดการเรียนรู้ได้เป็นอย่างดี โดยเฉพาะอย่างยิ่งทรัพยากรการเรียนรู้สาขาเกษตรศาสตร์ที่มีความหลากหลายของกลุ่มวิชาเกษตรศาสตร์ ดังนั้นผู้สอนก็ต้องให้ความสำคัญกับการจัดหมวดหมู่ การพิจารณาคุณภาพของทรัพยากรการเรียนรู้ ซึ่งต้องเลือกทรัพยากรการเรียนรู้ที่มีคุณภาพและเหมาะสมต่อการเรียนรู้ และสามารถตอบสนอง ความหลากหลายของผู้เรียนได้อย่างแท้จริง

ผู้วิจัยในฐานะผู้สอนคหกรรมศาสตร์ ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน จึงมีความสนใจที่จะศึกษา และดำเนินการวิจัยเรื่องการพัฒนาทรัพยากรการเรียนรู้ออนไลน์สาขาเกษตรศาสตร์ ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย โดยดำเนินการศึกษา สืบค้น และรวบรวมองค์ความรู้ทางคหกรรมศาสตร์ที่มีคุณภาพทางวิชาการจากแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ ทั้งในประเทศ และต่างประเทศ มาจัดทำเป็นหมวดหมู่ และ/หรือคลังความรู้ เพื่อส่งเสริมศักยภาพในการจัดการเรียนการสอนคหกรรมศาสตร์ในระดับ การศึกษาขั้นพื้นฐานของผู้สอนคหกรรมศาสตร์ทั้งที่จบการศึกษาทางคหกรรมศาสตร์โดยตรงและ / หรือจบการศึกษาทางด้านอื่น ๆ ให้ถูกต้องตามปรัชญาและหลักการทางคหกรรมศาสตร์ จนเป็นผลให้ เกิดความน่าเชื่อถือในการจัดการเรียนการสอน และส่งเสริม สนับสนุนให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ อย่างเป็นองค์รวมที่ถูกต้องครบถ้วน สามารถนำความรู้ที่ได้รับไปปรับใช้ในการดำรงชีวิตประจำวัน

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

- 2.1 เพื่อพัฒนาทรัพยากรการเรียนรู้ออนไลน์สาขาเกษตรศาสตร์ ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย
- 2.2 เพื่อประเมินทรัพยากรการเรียนรู้ออนไลน์สาขาเกษตรศาสตร์ ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย

3. ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

- 3.1 ได้ทรัพยากรการเรียนรู้ออนไลน์สาขาเกษตรศาสตร์ ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ที่ช่วยส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนของผู้สอนให้มีประสิทธิภาพ จนเป็นผลให้ผู้เรียนเกิดความรู้ ทักษะ เจตคติที่ดีในการเรียนรู้ทางด้านคหกรรมศาสตร์
- 3.2 ได้แนวทางในการพัฒนาองค์ความรู้ทางคหกรรมศาสตร์ เพื่อก่อให้เกิดประโยชน์ต่อ การศึกษาทางคหกรรมศาสตร์ในทุกระดับการศึกษา
- 3.3 ได้แนวทางการจัดการเรียนการสอนคหกรรมศาสตร์ ที่จะทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ ทางคหกรรมศาสตร์อย่างเป็นองค์รวมจนส่งผลให้เกิดความรู้ ทักษะ และเจตคติที่ดีในการดำรงชีวิต
- 3.4 เป็นแนวทางในการพัฒนาทรัพยากรการเรียนรู้ในศาสตร์ความรู้อื่น ๆ

4. วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัย เรื่อง การพัฒนาทรัพยากรการเรียนรู้ออนไลน์สาขาเกษตรศาสตร์ ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย เป็นการศึกษาขั้นพื้นฐาน (Basic Research) โดยผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตด้านเนื้อหา ของทรัพยากรการเรียนรู้ออนไลน์ที่พัฒนาขึ้นจากการสังเคราะห์เอกสารและทบทวนวรรณกรรมที่ เกี่ยวข้อง และการสอบถามความเห็นเกี่ยวกับเรื่องทางคหกรรมศาสตร์และรูปแบบทรัพยากรการเรียนรู้ที่ ต้องการจากผู้สอนคหกรรมศาสตร์ ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย จำนวน 30 คนที่เลือกอย่างเจาะจง

(Purposive Sampling) และจำแนกกลุ่มวิชาทางคหกรรมศาสตร์ออกเป็น 5 กลุ่มวิชา และคุณภาพของทรัพยากรการเรียนรู้ถูกตรวจสอบทั้งด้านเนื้อหา ด้านประโยชน์ ด้านรูปแบบ และด้านการใช้งาน โดยสอบถามความเห็นของผู้เชี่ยวชาญ 3 ด้าน คือ ด้านคหกรรมศาสตร์ จำนวน 10 คน ด้านหลักสูตรและการสอน จำนวน 3 คน และด้านเทคโนโลยีทางการศึกษา จำนวน 5 คน ที่ได้จากการเลือกอย่างเจาะจง (Purposive Sampling)

วิธีการดำเนินการวิจัย แบ่งออกเป็น 2 ขั้นตอน ตอนที่ 1 การพัฒนาทรัพยากรการเรียนรู้ออนไลน์สาขาคหกรรมศาสตร์ ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย โดยเริ่มดำเนินงานจากการสอบถามความเห็นของผู้สอนคหกรรมศาสตร์ จำนวน 30 คนเกี่ยวกับเรื่องทางคหกรรมศาสตร์และรูปแบบของทรัพยากรการเรียนรู้ที่ต้องการ โดยใช้แบบสอบถามความคิดเห็น จากนั้นจึงจัดลำดับความต้องการ เลือกเรื่องทางคหกรรมศาสตร์ และรูปแบบทรัพยากรการเรียนรู้ เพื่อนำมาจัดทำทรัพยากรการเรียนรู้ออนไลน์สาขาคหกรรมศาสตร์ ระดับมัธยมศึกษาตอนปลายในรูปแบบเว็บไซต์ ซึ่งได้ดำเนินการออกแบบแผนผังเว็บไซต์ ออกแบบหน้าเว็บไซต์ และพัฒนาเว็บไซต์ทรัพยากรการเรียนรู้สาขาคหกรรมศาสตร์ ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย จากนั้นจึงตรวจสอบคุณภาพในด้านเนื้อหา ด้านประโยชน์ ด้านรูปแบบ และด้านการใช้งาน โดยสอบถามความเห็นของผู้เชี่ยวชาญ 3 ด้าน รวมทั้งสิ้น 18 คน โดยใช้แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณภาพของทรัพยากรการเรียนรู้ออนไลน์สาขาคหกรรมศาสตร์ ระดับมัธยมศึกษาตอนปลายที่เป็นแบบมาตราประมาณค่า (Rating Scale) และวิเคราะห์ข้อมูลจากค่าสถิติบรรยาย ได้แก่ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และตอนที่ 2 การประเมินทรัพยากรการเรียนรู้ออนไลน์สาขาคหกรรมศาสตร์ ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ด้านเนื้อหาและการนำไปใช้ โดยสอบถามความเห็นของผู้สอนคหกรรมศาสตร์ ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย จำนวน 18 คนที่ได้จากการเลือกอย่างเจาะจง (Purposive Sampling) โดยใช้แบบสอบถามความคิดเห็นที่เป็นแบบมาตราประมาณค่า (Rating Scale) และวิเคราะห์ข้อมูลจากค่าสถิติบรรยาย ได้แก่ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

5. ผลการวิจัย

5.1 การพัฒนาทรัพยากรการเรียนรู้ออนไลน์สาขาคหกรรมศาสตร์ ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย

5.1.1 ได้เรื่องทางคหกรรมศาสตร์ จำนวน 17 เรื่อง ซึ่งสามารถจำแนกตามกลุ่มวิชาทางคหกรรมศาสตร์ รายละเอียด ดังนี้

1) กลุ่มวิชาอาหารและโภชนาการ จำนวน 9 เรื่อง ได้แก่ อาหารไทย ขนมไทย อาหารนานาชาติ ขนมอบ เครื่องดื่ม การถนอมและแปรรูปอาหาร โภชนาการสุขภาพ สุขภาพอาหาร และธุรกิจอาหาร

2) กลุ่มวิชาสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่ม จำนวน 3 เรื่อง ได้แก่ การตัดเย็บสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่ม การออกแบบสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่ม และธุรกิจสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่ม

3) กลุ่มวิชาศิลปะประดิษฐ์และงานสร้างสรรค์ จำนวน 3 เรื่อง ได้แก่ การจัดดอกไม้และงานใบตอง การแกะสลักผักและผลไม้ และงานหัตถกรรม (งานฝีมือ)

4) กลุ่มวิชาพัฒนาการมนุษย์และครอบครัว จำนวน 1 เรื่อง ได้แก่ การจัดการครอบครัวและชุมชน

5) กลุ่มวิชาการจัดการบ้านและที่อยู่อาศัย จำนวน 1 เรื่อง ได้แก่ การจัดและตกแต่งบ้านและที่อยู่อาศัย

5.1.2 ได้รูปแบบทรัพยากรการเรียนรู้จำนวน 6 ประเภท ได้แก่ คลังภาพ สื่อมัลติมีเดีย แผนการจัดการเรียนรู้ แบบฝึกหัด แหล่งเรียนรู้ และคลังแบบทดสอบ

5.1.3 ได้ทรัพยากรการเรียนรู้สาขาเกษตรศาสตร์ ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ในรูปแบบของเว็บไซต์ <https://thamontha.wixsite.com/homeecresources> ที่ประกอบด้วย 4 เมนู ดังนี้ ทรัพยากรการเรียนรู้ แผนผังเว็บไซต์ ผู้พัฒนา และกิตติกรรมประกาศ ซึ่งเผยแพร่ผ่านเว็บไซต์ของโรงเรียนชินโรรสวิทยาลัย

5.1.4 ผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นในระดับมาก และมากที่สุด ว่าทรัพยากรการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้นมีคุณภาพทั้ง 4 ด้าน คือ ด้านเนื้อหา ด้านประโยชน์ ด้านรูปแบบ และด้านการใช้งาน และมีความเห็นเพิ่มเติมว่าสามารถนำไปใช้เป็นแหล่งเรียนรู้เพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนการสอน การวิจัย และการปฏิบัติงานในหน้าที่ครู รวมทั้งส่งเสริมการเรียนรู้นอกห้องเรียน การเรียนรู้แบบนำตนเอง (Self – Directed Learning) และการเรียนรู้ตลอดชีวิต รายละเอียด ดังนี้

5.1.4.1 ความเห็นด้านเนื้อหาของผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 13 คน

ตารางที่ 1 ความเห็นของผู้เชี่ยวชาญ: ด้านเนื้อหา

n=13

ประเด็นพิจารณา	ระดับความคิดเห็น		
	\bar{X}	S.D.	ความหมาย
1. การจัดหมวดหมู่ของทรัพยากรได้ถูกต้อง	4.85	0.36	มากที่สุด
2. การสรุปข้อความหรือสาระสำคัญของแหล่งข้อมูลแต่ละรายการ.....			
2.1 ถูกต้อง สมบูรณ์	4.54	0.50	มากที่สุด
2.2 สะดวกในการใช้งาน	4.54	0.63	มากที่สุด
2.3 ให้ข้อมูลที่หลากหลาย	4.62	0.49	มากที่สุด
2.4 ให้ข้อมูลที่เหมาะสม เพียงพอต่อการตัดสินใจที่ใช้แหล่งข้อมูลเหล่านั้น	4.15	0.36	มาก
2.5 ส่งผลให้ใช้เวลาในการสืบค้นน้อย หรือประหยัดเวลาในการสืบค้น	4.31	0.61	มากที่สุด
3. คลังภาพ.....			
3.1 เป็นตัวอย่างที่ดี สื่อความหมายได้ถูกต้อง	4.62	0.62	มากที่สุด
3.2 มีความชัดเจน ทำให้เข้าใจบทเรียนได้ดีขึ้น	4.38	0.49	มากที่สุด
3.3 มีความหลากหลาย เหมาะสมต่อการใช้งาน และส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนได้ดี	4.54	0.63	มากที่สุด
3.4 มีปริมาณเพียงพอต่อการใช้งาน	4.15	0.53	มาก

ประเด็นพิจารณา	ระดับความคิดเห็น		
	\bar{X}	S.D.	ความหมาย
3.5 สามารถนำไปปรับขนาด แทรก และ/หรือ ตัดต่อจนเกิดความเหมาะสมในการใช้งาน	4.54	0.50	มากที่สุด
3.6 สอดคล้องกับการจัดการเรียนรู้ในกลุ่มวิชา			
3.6.1 อาหารและโภชนาการ	4.54	0.50	มากที่สุด
3.6.2 สิ่งทอและเครื่องนุ่งห่ม	4.54	0.50	มากที่สุด
3.6.3 ศิลปะประดิษฐ์และงานสร้างสรรค์	4.46	0.63	มากที่สุด
3.6.4 พัฒนาการมนุษย์และครอบครัว	4.31	0.61	มากที่สุด
3.6.5 การจัดการบ้านและที่อยู่อาศัย	4.38	0.62	มากที่สุด
4. สื่อมัลติมีเดีย.....			
4.1 เป็นตัวอย่างที่ดี สื่อความหมายได้ถูกต้อง ครบถ้วน สมบูรณ์	4.38	0.62	มากที่สุด
4.2 มีความชัดเจน ทำให้เข้าใจบทเรียนได้ดีขึ้น	4.46	0.63	มากที่สุด
4.3 มีความหลากหลาย เหมาะสมต่อการใช้งาน	4.23	0.58	มากที่สุด
4.4 มีปริมาณเพียงพอต่อการใช้งาน	4.15	0.53	มาก
4.5 น่าสนใจ และทดแทนการเรียนรู้ในห้องเรียน	4.38	0.62	มากที่สุด
4.6 สอดคล้องกับการจัดการเรียนรู้ในกลุ่มวิชา			
4.6.1 อาหารและโภชนาการ	4.62	0.49	มากที่สุด
4.6.2 สิ่งทอและเครื่องนุ่งห่ม	4.54	0.50	มากที่สุด
4.6.3 ศิลปะประดิษฐ์และงานสร้างสรรค์	4.46	0.63	มากที่สุด
4.6.4 พัฒนาการมนุษย์และครอบครัว	4.46	0.63	มากที่สุด
4.6.5 การจัดการบ้านและที่อยู่อาศัย	4.54	0.63	มากที่สุด
5. แผนการจัดการเรียนรู้.....			
5.1 เป็นตัวอย่างและ / หรือแนวทางที่ดีสำหรับ การออกแบบการจัดการกิจกรรมการเรียนการสอน	4.31	0.46	มากที่สุด
5.2 เป็นตัวอย่างที่ดีในการศึกษาเพื่อการทำงาน	4.38	0.49	มากที่สุด
5.3 มีการออกแบบกิจกรรมการเรียนการสอน ที่สามารถนำไปปฏิบัติตาม หรือประยุกต์ใช้	4.31	0.61	มากที่สุด
5.4 มีความหลากหลาย เหมาะสมต่อการใช้งาน	4.31	0.61	มากที่สุด
5.5 มีปริมาณเพียงพอต่อการใช้งาน	4.08	0.73	มาก
5.6 สอดคล้องกับการจัดการเรียนรู้ในกลุ่มวิชา			
5.6.1 อาหารและโภชนาการ	4.46	0.50	มากที่สุด
5.6.2 สิ่งทอและเครื่องนุ่งห่ม	4.38	0.49	มากที่สุด
5.6.3 ศิลปะประดิษฐ์และงานสร้างสรรค์	4.23	0.70	มากที่สุด

ประเด็นพิจารณา	ระดับความคิดเห็น		
	\bar{X}	S.D.	ความหมาย
5.6.4 พัฒนาการมนุษย์และครอบครัว	4.31	0.61	มากที่สุด
5.6.5 การจัดการบ้านและที่อยู่อาศัย	4.23	0.58	มากที่สุด
6. แบบฝึกหัด.....			
6.1 มีข้อความที่ดี สามารถนำไปปรับใช้ได้	4.23	0.42	มากที่สุด
6.2 ส่งผลให้ผู้เรียนเข้าใจบทเรียนได้ดีขึ้น	4.23	0.42	มากที่สุด
6.3 ส่งผลให้ผู้เรียนเข้าใจสาระสำคัญของเนื้อหา	4.38	0.49	มากที่สุด
6.4 มีความหลากหลาย เหมาะสมต่อการใช้งาน	4.31	0.46	มากที่สุด
6.5 มีปริมาณเพียงพอต่อการใช้งาน	4.31	0.46	มากที่สุด
6.6 น่าสนใจ และเหมาะสมกับผู้เรียน	4.38	0.49	มากที่สุด
6.7 สอดคล้องกับบทเรียนในกลุ่มวิชา			
6.7.1 อาหารและโภชนาการ	4.54	0.50	มากที่สุด
6.7.2 สิ่งทอและเครื่องนุ่งห่ม	4.54	0.50	มากที่สุด
6.7.3 ศิลปะประดิษฐ์และงานสร้างสรรค์	4.46	0.50	มากที่สุด
6.7.4 พัฒนาการมนุษย์และครอบครัว	4.46	0.50	มากที่สุด
6.7.5 การจัดการบ้านและที่อยู่อาศัย	4.46	0.50	มากที่สุด
7. แหล่งเรียนรู้.....			
7.1 เป็นตัวอย่างและ / หรือแนวทางที่ดีสำหรับการออกแบบการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน	4.69	0.46	มากที่สุด
7.2 ส่งผลให้ผู้เรียนเข้าใจบทเรียนได้ดีขึ้น	4.46	0.50	มากที่สุด
7.3 มีความหลากหลาย เหมาะสมต่อการใช้งาน	4.54	0.50	มากที่สุด
7.4 มีปริมาณเพียงพอต่อการใช้งาน	4.38	0.49	มากที่สุด
7.5 น่าสนใจ และเหมาะสมกับผู้เรียน	4.46	0.50	มากที่สุด
7.6 สอดคล้องกับการจัดการเรียนรู้ในกลุ่มวิชา			
7.6.1 อาหารและโภชนาการ	4.54	0.50	มากที่สุด
7.6.2 สิ่งทอและเครื่องนุ่งห่ม	4.46	0.50	มากที่สุด
7.6.3 ศิลปะประดิษฐ์และงานสร้างสรรค์	4.46	0.50	มากที่สุด
7.6.4 พัฒนาการมนุษย์และครอบครัว	4.38	0.49	มากที่สุด
7.6.5 การจัดการบ้านและที่อยู่อาศัย	4.46	0.50	มากที่สุด
7.7 ส่งผลให้เกิดการสืบค้นไปยังแหล่งเรียนรู้อื่น	4.62	0.62	มากที่สุด
8. คลังแบบทดสอบ.....			
8.1 เป็นตัวอย่างและ / หรือแนวทางที่ดีสำหรับการเรียนการสอนและการวัดประเมินผล	4.23	0.58	มากที่สุด
8.2 มีข้อความที่ดี สามารถนำไปปรับใช้ได้	4.46	0.50	มากที่สุด

ประเด็นพิจารณา	ระดับความคิดเห็น		
	\bar{X}	S.D.	ความหมาย
8.3 มีความหลากหลาย เหมาะสมต่อการใช้งาน	4.23	0.42	มากที่สุด
8.4 มีปริมาณเพียงพอต่อการใช้งาน	4.23	0.42	มากที่สุด
8.5 น่าสนใจ และเหมาะสมกับผู้เรียน	4.23	0.58	มากที่สุด
8.6 สอดคล้องกับการจัดการเรียนรู้ในกลุ่มวิชา			
8.6.1 อาหารและโภชนาการ	4.54	0.50	มากที่สุด
8.6.2 สิ่งทอและเครื่องนุ่งห่ม	4.62	0.49	มากที่สุด
8.6.3 ศิลปะประดิษฐ์และงานสร้างสรรค์	4.54	0.50	มากที่สุด
8.6.4 พัฒนาการมนุษย์และครอบครัว	4.46	0.50	มากที่สุด
8.6.5 การจัดการบ้านและที่อยู่อาศัย	4.54	0.50	มากที่สุด

จากตารางที่ 1 แสดงให้เห็นว่า ผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นเกี่ยวกับด้านเนื้อหา ในระดับมากที่สุด ทุกประเด็นคำถาม ยกเว้นการสรุปข้อความรู้หรือสาระสำคัญของแหล่งข้อมูลแต่ละรายการให้ข้อมูลที่ เหมาะสม เพียงพอต่อการตัดสินใจที่ใช้แหล่งข้อมูลเหล่านั้น และการมีปริมาณเพียงพอต่อการใช้งาน ของทรัพยากรการเรียนรู้ประเภทคลังภาพ สื่อมัลติมีเดีย และแผนการจัดการเรียนรู้

5.1.4.2 ความเห็นด้านประโยชน์ ด้านรูปแบบ และด้านการใช้งานของผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 18 คน

ตารางที่ 2 ความเห็นของผู้เชี่ยวชาญ: ด้านประโยชน์ ด้านรูปแบบ และด้านการใช้งาน

n=18

ประเด็นพิจารณา	ระดับความคิดเห็น		
	\bar{X}	S.D.	ความหมาย
ด้านประโยชน์			
1. ผู้สอนสามารถนำข้อมูลไปประยุกต์ใช้ได้ อย่างหลากหลาย	4.67	0.47	มากที่สุด
2. ส่งเสริมการพัฒนาศักยภาพทางวิชาการของผู้สอน ในด้านที่ต้องการได้	4.44	0.60	มากที่สุด
3. ส่งเสริมให้ผู้สอนได้พัฒนาศักยภาพการออกแบบ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้	4.39	0.59	มากที่สุด
4. ส่งเสริมการพัฒนาศักยภาพการเรียนรู้ของผู้เรียน ในด้านที่ต้องการได้	4.50	0.60	มากที่สุด
5. เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาคุณภาพการเรียนรู้ ของผู้เรียนในห้องเรียน	4.39	0.59	มากที่สุด

ประเด็นพิจารณา	ระดับความคิดเห็น		
	\bar{X}	S.D.	ความหมาย
6. เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาศักยภาพการเรียนรู้ของผู้เรียนนอกห้องเรียน	4.50	0.60	มากที่สุด
7. เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาศักยภาพการเรียนรู้ด้วยตนเองของผู้เรียน	4.56	0.60	มากที่สุด
ด้านรูปแบบ			
8. มีขนาดตัวอักษรที่อ่านได้ชัดเจน	4.72	0.45	มากที่สุด
9. มีการใช้สีที่ทำให้อ่านได้ชัดเจน	4.61	0.49	มากที่สุด
10. เลือกใช้ภาพประกอบที่เหมาะสม	4.56	0.50	มากที่สุด
11. เลือกใช้เมนูหรือรายการที่เข้าใจง่าย	4.56	0.50	มากที่สุด
12. มีการจัดวางเมนูหรือรายการที่สับสนได้สะดวก	4.50	0.50	มากที่สุด
13. มีรูปแบบการนำเสนอที่น่าสนใจ	4.61	0.49	มากที่สุด
14. มีการออกแบบที่เหมาะสมกับผู้ใช้งานที่หลากหลาย	4.56	0.50	มากที่สุด
ด้านการใช้งาน			
16. มีรูปแบบของทรัพยากรการเรียนรู้ที่หลากหลายสามารถนำไปใช้งานได้	4.56	0.60	มากที่สุด
17. ข้อมูลมีความหลากหลายเหมาะสมต่อการใช้งาน	4.50	0.50	มากที่สุด
18. ข้อมูลมีปริมาณเพียงพอเหมาะสมต่อการใช้งาน	4.17	0.50	มาก
19. มีความทันสมัย และสะดวกในการใช้งาน	4.44	0.60	มากที่สุด
20. มีความสะดวกในการสืบค้นเพื่อนำข้อมูลไปใช้งาน	4.61	0.49	มากที่สุด
21. เชื่อมโยงข้อมูลไปยังแหล่งที่มาได้ถูกต้อง	4.67	0.47	มากที่สุด
22. เหมาะสมในการนำไปใช้งานเพื่อส่งเสริม และ / หรือพัฒนาการเรียนรู้ทางคหกรรมศาสตร์	4.50	0.60	มากที่สุด

จากตารางที่ 2 แสดงให้เห็นว่าผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นเกี่ยวกับด้านประโยชน์ ด้านรูปแบบ และด้านการใช้งาน ในระดับมากที่สุดทุกประเด็นคำถาม ยกเว้นประเด็นข้อมูลมีปริมาณเพียงพอเหมาะสมต่อการใช้งานที่ผู้เชี่ยวชาญให้ ความเห็นในระดับมาก

5.2 การประเมินทรัพยากรการเรียนรู้ออนไลน์สาขาคหกรรมศาสตร์ ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย โดยการเลือกอย่างเจาะจง ซึ่งเป็นผู้สอนคหกรรมศาสตร์ ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย จำนวน 18 ท่าน และส่วนใหญ่มีความเห็นในระดับมากที่สุดว่าทรัพยากรการเรียนรู้มีคุณภาพ

ตารางที่ 3 ความเห็นเกี่ยวกับการประเมินด้านเนื้อหาและด้านการนำไปใช้

n=18

ประเด็นพิจารณา	ระดับความคิดเห็น		
	\bar{X}	S.D.	ความหมาย
ด้านเนื้อหา			
1. ทรัพยากรการเรียนรู้มีความหลากหลาย เหมาะสมต่อการนำไปออกแบบการจัดการเรียนรู้	4.50	0.50	มากที่สุด
2. ทรัพยากรการเรียนรู้มีความน่าสนใจและทันสมัย เหมาะสมต่อการนำไปออกแบบการจัดการเรียนรู้	4.67	0.58	มากที่สุด
3. ทรัพยากรการเรียนรู้เป็นแหล่งความรู้เพิ่มเติมที่สะดวกต่อการนำไปออกแบบการจัดการเรียนรู้	4.39	0.68	มากที่สุด
4. ทรัพยากรการเรียนรู้มีความน่าเชื่อถือสามารถนำข้อมูลไปประยุกต์ใช้ออกแบบการจัดการเรียนรู้	4.50	0.60	มากที่สุด
5. ทรัพยากรการเรียนรู้ให้ข้อมูลที่เพียงพอต่อการเลือกใช้แหล่งข้อมูล เพื่อออกแบบการเรียนรู้	4.22	0.63	มากที่สุด
6. ทรัพยากรการเรียนรู้มีความสอดคล้องกับการจัดการเรียนรู้ในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน	4.61	0.49	มากที่สุด
7. ทรัพยากรการเรียนรู้มีความสอดคล้องกับการจัดการเรียนรู้ในกลุ่มวิชาทางคหกรรมศาสตร์	4.83	0.37	มากที่สุด
8. ทรัพยากรการเรียนรู้ส่งเสริมให้เกิดการค้นคว้าความรู้เพิ่มเติมบนเครือข่ายอินเทอร์เน็ต	4.78	0.42	มากที่สุด
9. มีการอ้างอิงแหล่งที่มาของข้อมูลอย่างชัดเจน	4.56	0.60	มากที่สุด
10. สามารถส่งเสริมการพัฒนาศักยภาพทางวิชาการของผู้สอนในด้านที่ต้องการได้	4.56	0.50	มากที่สุด
11. เป็นประโยชน์ในการนำไปใช้งานเพื่อส่งเสริมและ / หรือพัฒนาการเรียนรู้ทางคหกรรมศาสตร์	4.56	0.50	มากที่สุด
ด้านการนำไปใช้			
12. เว็บไซต์ออกแบบสวยงาม เหมาะสมกับผู้ใช้งาน	4.78	0.42	มากที่สุด
13. หน้าเว็บไซต์จัดวางหน้าจอที่สะดวกต่อการใช้งาน	4.72	0.45	มากที่สุด
14. หน้าเว็บไซต์มีการจัดวางข้อความที่ทำให้สับสนและ / หรืออ่านง่าย	4.67	0.47	มากที่สุด
15. การเข้าออกระหว่างหน้าเว็บสะดวก ไม่ซับซ้อน	4.61	0.68	มากที่สุด
16. เลือกใช้สี รูปแบบตัวอักษร และขนาดที่ชัดเจน	4.78	0.42	มากที่สุด
17. สามารถเข้าถึงได้ทั้งคอมพิวเตอร์ และโทรศัพท์ ทำให้สะดวกต่อการใช้งาน	4.83	0.37	มากที่สุด

จากตารางที่ 3 แสดงให้เห็นว่าผู้สอนคหกรรมศาสตร์ส่วนใหญ่มีความเห็นเกี่ยวกับคุณภาพ
ทรัพยากรการเรียนรู้ออนไลน์สาขาคหกรรมศาสตร์ ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ด้านเนื้อหาและ
ด้านการนำไปใช้ในระดับมากที่สุด ทุกประเด็นคำถาม

6. อภิปรายผลการวิจัย

6.1 ทรัพยากรการเรียนรู้สาขาคหกรรมศาสตร์

6.1.1 เรื่องทางคหกรรมศาสตร์ จากผลการวิจัย พบว่า ผู้สอนคหกรรมศาสตร์ระดับ
การศึกษาขั้นพื้นฐานมีความต้องการทรัพยากรการเรียนรู้ เรื่องอาหารไทยมากที่สุด ที่เป็นเช่นนี้ ผู้วิจัย
เห็นว่ามีสาเหตุจาก

6.1.1.1 สอดคล้องกับเป้าหมายในการเรียนคหกรรมศาสตร์ อาหารไทยเป็นเรื่องที่
ต้องศึกษาในลำดับแรกของกลุ่มวิชาอาหารและโภชนาการเพื่อส่งเสริมความรู้และความชำนาญของ
ผู้เรียน เช่น การประกอบอาหาร การจัดเตรียมอาหาร ซึ่งเน้นการปฏิบัติการด้านอาหาร สามารถสร้าง
ทักษะการทำงาน ซึ่งเป็นหัวใจสำคัญของการเรียนรู้คหกรรมศาสตร์ที่มุ่งหวังให้สามารถนำความรู้ไปใช้
อย่างถูกต้องและมีประสิทธิภาพ จนเกิดทักษะพื้นฐานและตอบสนองความต้องการที่จำเป็นต่อ
การดำรงชีวิต สอดคล้องกับ Matt Davis (2019) ที่กล่าวว่า การประกอบอาหารเป็นทักษะชีวิต ซึ่ง
อาจจะเกิดจากประสบการณ์ส่วนตัว และเป็นทักษะชีวิตที่จะช่วยส่งเสริมสุขภาพกายและสุขภาพจิต
อีกทั้งเรื่องอาหารไทยเป็นวิชาที่มีความสำคัญกับการดำรงชีวิตประจำวันของมนุษย์ และการศึกษา
ด้านอาหารและโภชนาการมีวิสัยทัศน์ที่กว้างไกล ซึ่งครอบคลุมถึงการสนับสนุนด้านการเลือกอาหาร
และรูปแบบการกินที่ดีต่อสุขภาพและยั่งยืน และส่งเสริมการคิดวิเคราะห์ การเปลี่ยนแปลงทัศนคติ
และทักษะในการปฏิบัติจริง รวมถึงส่งเสริมพฤติกรรมมารับประทานอาหารที่ดีต่อสุขภาพ และ
กระแสรองอาหารเพื่อสุขภาพ การบริโภคอาหารอย่างยั่งยืน อาหารกับสิ่งแวดล้อม และการจัดการ
ขยะทางอาหาร ซึ่งเป็นเรื่องที่กำลังเป็นที่นิยมในปัจจุบัน สอดคล้องกับ นักสิทธิ์ ปัญญาใหญ่ (2564) ที่
กล่าวว่า การศึกษาทางอาหารมีความเชื่อมโยงกับเทคโนโลยีมากขึ้นเพื่อตอบสนองความต้องการ
ทางด้านสุขภาพ เช่น การใช้เทคโนโลยีในการสกัดโปรตีนจากพืช อาหารจากธรรมชาติกับการบริโภค
แนวใหม่ รวมทั้งอาหารศึกษาในมิติต่าง ๆ สอดคล้องกับสุวิมล อุไกรษา (2562) ที่กล่าวว่า ความฉลาด
รู้ทางอาหาร เป็นการบูรณาการความรู้เพื่อการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน ซึ่งอาหารเป็นสื่อกลางใน
ประเด็นต่าง ๆ ทั้งการเปลี่ยนแปลงเรื่องอาหารเพื่อแก้ปัญหาสุขภาพ สิ่งแวดล้อม ระบบนิเวศ สังคม
และการเกษตร รวมทั้งเป็นแนวทางหนึ่งที่จะช่วยในการบรรลุเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน

6.1.1.2 ความหลากหลายขององค์ความรู้ในกลุ่มวิชาอาหารและโภชนาการ สามารถ
บูรณาการกับศาสตร์ความรู้อื่น ๆ เช่น วิทยาศาสตร์ สังคมศาสตร์ ศิลปะ และสุขศึกษาและพลศึกษา
ซึ่งกลุ่มวิชาอาหารและโภชนาการเป็นการเรียนรู้เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของบุคคล และสังคม โดย
เป็นบูรณาการความรู้กับเรื่องต่าง ๆ ในชีวิตเพื่อพัฒนาทักษะการเรียนรู้ และการแก้ปัญหา อีกทั้ง
สามารถนำองค์ความรู้ไปปรับใช้ตามความนิยมของกระแสสังคมที่เปลี่ยนแปลงได้ หรือกล่าวได้ว่า
แนวโน้มทางด้านอาหารที่มีการเปลี่ยนแปลงตามแนวคิดของกลุ่มคนในสังคม เช่น การบริโภคอาหาร
เพื่อสุขภาพ และอาหารไขมันต่ำ รวมไปถึงการคิดค้นและพัฒนาารูปแบบอาหารขึ้นใหม่อยู่เสมอ
สอดคล้องกับสำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ กระทรวงวิทยาศาสตร์และ
เทคโนโลยี (2561) ที่กล่าวว่าความต้องการอาหารของผู้บริโภคมีความเปลี่ยนแปลงจากในอดีต เช่น

ใส่กรอกไขมันต่ำ ขนมปังที่ปราศจากกลูเตน ซึ่งเป็นการนำเทคโนโลยีเข้ามาแก้ปัญหาทางอาหาร และถือได้ว่าเป็นการกล่าวถึง อาหารในโลกอนาคต (Food For Future)

6.1.2 รูปแบบทรัพยากรการเรียนรู้ จากผลการวิจัย พบว่า รูปแบบของทรัพยากรการเรียนรู้ที่ผู้สอนคหกรรมศาสตร์ ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย มีความต้องการมากที่สุด คือ “สื่อมัลติมีเดีย” ที่เป็นเช่นนี้ ผู้วิจัยเห็นว่ามิสาเหตุจาก

6.1.2.1 นำเสนอได้อย่างหลากหลาย ทั้งสื่อภาพพร้อมคำบรรยาย สื่ออินโฟกราฟิก สื่อวีดิทัศน์ (video) และสื่อที่มีทั้งภาพ ข้อความ และเสียงในรูปแบบอื่น ๆ ซึ่งทรัพยากรการเรียนรู้มีรูปแบบการนำเสนอที่หลากหลายช่วยสร้างแรงจูงใจในการเรียนรู้ ส่งผลต่อการเรียนรู้ที่มีชีวิตชีวา และเพิ่มประสิทธิภาพในการเรียนรู้ และสอดคล้องกับอนุวัฒน์ จันทะ (2566) ที่กล่าวว่า สื่อมัลติมีเดียช่วยลดความเหลื่อมล้ำในการเรียนรู้ ส่งเสริมปฏิสัมพันธ์ทางการศึกษา ตอบสนองความหลากหลายของผู้เรียน ช่วยให้ผู้เรียนเรียนรู้ได้อย่างอิสระ ซึ่งช่วยให้ผู้สอน สามารถยกตัวอย่างองค์ความรู้ได้ง่าย เพราะผู้เรียนมองเห็นภาพอย่างชัดเจน ส่งผลให้เป็นการเพิ่มประสิทธิภาพของการเรียนรู้ที่เหมาะสม

6.1.2.2 ตอบสนองความหลากหลายของเนื้อหาคหกรรมศาสตร์ สื่อมัลติมีเดียเป็นเครื่องมือที่ดีในการยกตัวอย่าง ทำให้ผู้เรียนมองเห็นภาพการทำงานของวัสดุอุปกรณ์ หรือช่วยอธิบายองค์ความรู้แทนผู้สอน ซึ่งสอดคล้องกับสุคนธ์ สินธพานนท์ (2552) ที่กล่าวว่า สื่อมัลติมีเดียทำให้ผู้เรียนเข้าใจบทเรียนกระจ่างชัดเจนขึ้น รวมทั้งผู้เรียนยังสามารถศึกษาด้วยตนเองได้ทั้งในและนอกห้องเรียน อีกทั้งผู้เรียนที่เรียนรู้ได้ช้าก็สามารถใช้เวลาในการทบทวนความรู้ด้วยตนเองได้ ซึ่งผู้สอนต้องเลือกทรัพยากรการเรียนรู้ที่เหมาะสมและตอบสนองความต้องการที่หลากหลายของผู้เรียน เพื่อให้เกิดความเข้าใจ และสามารถประยุกต์ใช้ในการเรียนการสอนที่เหมาะสมกับผู้เรียนแต่ละบุคคล ซึ่งสอดคล้องกับณัฐกร สงคราม (2557) ที่กล่าวว่า สื่อมัลติมีเดีย เป็นสื่อที่สร้างแรงจูงใจในการเรียนรู้ทันสมัย เข้าถึงได้ง่าย และมีปฏิสัมพันธ์กับผู้เรียน ส่งผลให้ผู้เรียนเข้าใจเนื้อหา อีกทั้งเป็นสื่อที่นำเสนอในรูปแบบออนไลน์สามารถเลือกใช้เพื่อให้เกิดความเหมาะสมกับการจัดการเรียนการสอน

6.2 คุณภาพทรัพยากรการเรียนรู้สาขาคหกรรมศาสตร์

6.2.1 ด้านเนื้อหา จากผลการวิจัยพบว่า ผู้เชี่ยวชาญส่วนใหญ่มีความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณภาพด้านเนื้อหาในระดับมากที่สุด เนื่องจากมีการจัดหมวดหมู่ที่เป็นระบบและชัดเจน เป็นผลให้ผู้ใช้งานได้รับองค์ความรู้ที่เสถียร และถูกต้องตามหลักทางวิชาการ ซึ่งต้องคำนึงถึงหลักการคัดเลือกเนื้อหาและองค์ความรู้เพื่อให้ครอบคลุมเนื้อหา และรวบรวมองค์ความรู้จากแหล่งการเรียนรู้ต่าง ๆ มาไว้เป็นหมวดหมู่ จัดระเบียบข้อมูล สรุป และวิเคราะห์สาระสำคัญ นอกจากนั้นการเลือกใช้ทรัพยากรการเรียนรู้ต้องตั้งวัตถุประสงค์เพื่อเป็นตัวชี้นำ จัดลำดับความยากง่ายของเนื้อหาให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์การเรียนรู้ และคำนึงถึงการอ้างอิงแหล่งที่มาของทรัพยากรการเรียนรู้ ซึ่งเป็นทรัพย์สินทางปัญญา และสามารถยืนยันความน่าเชื่อถือของข้อมูล

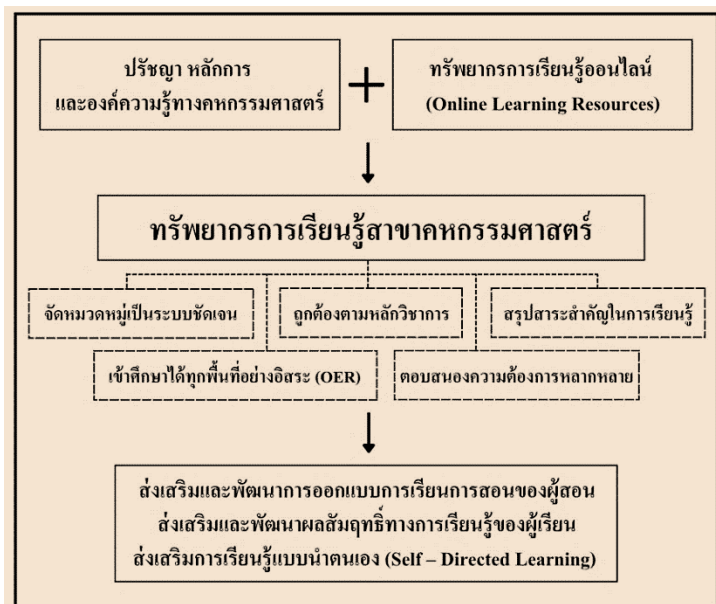
6.2.2 ด้านประโยชน์ จากผลการวิจัยพบว่า ผู้เชี่ยวชาญให้ความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณภาพด้านประโยชน์ในระดับมากที่สุดทุกประเด็น เนื่องจากมีความเหมาะสมสำหรับผู้สอนที่เชี่ยวชาญ และไม่เชี่ยวชาญทางคหกรรมศาสตร์ เนื่องจากมีคุณภาพวิชาการในระดับสากล ตอบสนองการจัดการเรียนรู้ทางวิชาการและทักษะวิชาชีพ และมีการสรุปสาระสำคัญของข้อมูลจากแหล่งการเรียนรู้ที่ถูกต้อง กระชับ ครอบคลุมเนื้อหา และเข้าใจง่าย ซึ่งสอดคล้องกับศิริรัตน์ ศรีสอาด (2552) ที่กล่าวว่า

การสรุปสาระสำคัญของแต่ละแหล่งการเรียนรู้ ควรเลือกใช้คำที่สั้น กระชับ หรือภาษาที่สามารถสื่อความได้อย่างชัดเจน รวมไปถึงต้องเขียนข้อความสรุปให้ครอบคลุมความสำคัญของแหล่งเรียนรู้

6.2.3 ด้านรูปแบบ จากผลการวิจัยพบว่า ผู้เชี่ยวชาญให้ความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณภาพด้านรูปแบบในระดับมากที่สุดทุกประเด็น เนื่องจากการให้ความสำคัญของ User Interface (UI) และ User Experience (UX) ในการออกแบบเว็บไซต์ ใช้รูปแบบและขนาดของตัวอักษรที่อ่านง่าย เลือกใช้สีที่ทำให้เกิดแรงจูงใจในการเข้าใช้งาน และให้ความสำคัญกับการนำเสนอรูปแบบของเว็บไซต์ และที่สำคัญคือการแสดงผลในรูปแบบโทรศัพท์ได้ ส่งผลให้เกิดความสะดวกในการใช้งาน

6.2.4 การใช้งาน จากผลการวิจัยพบว่า ผู้เชี่ยวชาญส่วนใหญ่เห็นว่ามีเหมาะสมด้านการใช้งานในระดับมากที่สุด เนื่องจากการระบุตัวชี้แหล่งในอินเทอร์เน็ต (URL) ของเว็บไซต์หรือเว็บเพจตั้งต้น และมีการเชื่อมโยง (link) ไปยังเว็บไซต์หรือเว็บเพจตั้งต้นของแหล่งที่มาของข้อมูล และการนำหลักการของทรัพยากรการเรียนรู้แบบเปิด (Open Learning Resource) ร่วมกับแนวทางการใช้สื่อเทคโนโลยีสารสนเทศในรูปแบบออนไลน์ ซึ่งให้อิสระทางการเรียนรู้หรือการเข้าศึกษากับผู้ที่สนใจในการศึกษา โดยไม่มีข้อกำหนดในการเข้าใช้งานเว็บไซต์ และไม่มีภาระงานลำดับการเข้าใช้งานในการศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับทัศนพร กั้นพรหม (2561) ที่กล่าวว่าคลังทรัพยากรการเรียนรู้แบบเปิดเป็นช่องทางการเรียนรู้ที่มีจุดเน้นเพื่อส่งเสริมการศึกษา และการเรียนรู้ตลอดชีวิต เข้าศึกษาใช้งานได้ทุกที่ ทุกเวลา อีกทั้งทรัพยากรการเรียนรู้ต้องเหมาะสมกับความแตกต่างระหว่างบุคคล ยืดหยุ่น และสร้างทางเลือกที่หลากหลายให้กับผู้ใช้งาน และไม่กำหนดรูปแบบในการศึกษาเรียนรู้ และส่งเสริมรูปแบบการเรียนรู้แบบนำตนเอง (Self – Directed Learning) ซึ่งเป็นกระบวนการเรียนรู้ที่ริเริ่มด้วยตนเองตามความต้องการ และความสนใจ มีทางเลือกเกี่ยวกับทิศทางที่ต้องการศึกษา รู้จักแสวงหาแหล่งทรัพยากร และวิธีการเรียนรู้ของตนเอง

7. องค์ความรู้ใหม่

ภาพที่ 1 องค์ความรู้ใหม่จากกระบวนการวิจัย

จากภาพที่ 1 แสดงองค์ความรู้ใหม่ที่สะท้อนถึงทรัพยากรการเรียนรู้สาขาคุณธรรมศาสตร์ ซึ่งเกิดจากการบูรณาการปรัชญา หลักการ และองค์ความรู้ทางคุณธรรมศาสตร์ร่วมกับแนวคิดของทรัพยากรการเรียนรู้ออนไลน์ จนเป็นผลให้ได้ทรัพยากรการเรียนรู้ออนไลน์ผ่านรูปแบบของเว็บไซต์ที่มีจุดเด่น ดังนี้ เป็นทรัพยากรการเรียนรู้ที่มีการจัดหมวดหมู่เป็นระบบอย่างชัดเจน มีความถูกต้องตามหลักทางวิชาการในระดับสากล สรุปลักษณะสำคัญของแต่ละแหล่งการเรียนรู้ไว้อย่างชัดเจน สามารถเข้าศึกษาหรือเข้าถึงได้อย่างอิสระโดยไม่มีข้อกำหนดในการใช้งาน รวมทั้งตอบสนองความต้องการที่หลากหลายของผู้ใช้งาน และเอื้อประโยชน์ต่อการนำไปปรับใช้ในการจัดการเรียนการสอน

8. ข้อเสนอแนะ

8.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

8.1.1 หน่วยงานต้นสังกัด หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรส่งเสริมหรือพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาร่วมกับการพัฒนาทรัพยากรการเรียนรู้ในทุก ๆ รายวิชา และ/หรือ กลุ่มสาระการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนของครูให้เป็นไปตามมาตรฐานการเรียนรู้ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน และบริบทของสถานศึกษา

8.1.2 โรงเรียนหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรส่งเสริมให้มีการสร้างภาคีเครือข่ายเพื่อเป็นพื้นที่ในการเผยแพร่องค์ความรู้ และแต่งตั้งคณะกรรมการดูแลระบบเพื่อการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

8.2 ข้อเสนอแนะสำหรับผู้ปฏิบัติ

8.2.1 ผู้ใช้งานควรตรวจสอบความพร้อมของระบบเครือข่ายเทคโนโลยี อุปกรณ์สำหรับการเรียนรู้ต่าง ๆ เนื่องจากทรัพยากรการเรียนรู้นี้เป็นรูปแบบออนไลน์

8.2.2 การนำไปประยุกต์ใช้ให้พิจารณาบริบทต่าง ๆ ในสถานศึกษา ดังนี้

8.2.2.1 พิจารณาบริบทของสถานศึกษาและ / หรือเนื้อหา สาระการเรียนรู้ในรายวิชาที่รับผิดชอบกับการนำทรัพยากรการเรียนรู้ไปประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนการสอน

8.2.2.2 พิจารณาบริบทของของผู้เรียน ทั้งระดับชั้น และระดับความสามารถ เพื่อพัฒนาศักยภาพ ส่งเสริมการเรียนรู้ในห้องเรียน นอกห้องเรียน และการเรียนรู้ด้วยตนเองของผู้เรียน

8.2.2.3 พิจารณาระดับความยากง่ายของทรัพยากรการเรียนรู้ก่อนเริ่มต้นใช้งาน เนื่องจากทรัพยากรการเรียนรู้มีเป้าหมายสำหรับผู้เรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย

8.2.3 แหล่งเรียนรู้ที่สามารถนำไปใช้ได้หลากหลาย แต่ควรคำนึงถึงความต้องการและความสนใจ เนื่องจากเป็นแหล่งเรียนรู้ที่รวบรวมข้อมูลที่หลากหลาย กระจัดกระจายมาไว้รวมกัน

8.3 ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

8.3.1 ควรเพิ่มจำนวนทรัพยากรการเรียนรู้ และปรับปรุงให้มีความทันสมัย เป็นปัจจุบัน

8.3.2 ควรศึกษาผลหรือแนวทางในการใช้งานทรัพยากรการเรียนรู้เพื่อการจัดการเรียนการสอนของผู้สอนคุณธรรมศาสตร์ว่ามีรูปแบบใดบ้าง และได้ผลอย่างไร

9. บรรณานุกรม

กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). **หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551**. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.

- กาญจนา เกียรติมณีรัตน์. (2558). **องค์ความรู้ทางคหกรรมศาสตร์ในบริบทครอบครัว การศึกษา และชุมชน**. เชียงใหม่ : ห้างหุ้นส่วน ภระพรีเพรส.
- ณัฐกร สงคราม. (2557). **การออกแบบและพัฒนามัลติมีเดียเพื่อการเรียนรู้**. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ทัศนพร กันพรหม. (2561). **การพัฒนาคลังทรัพยากรการศึกษาแบบเปิดส่งเสริมการเรียนการสอน วิทยาศาสตร์ ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย โดยใช้แหล่งทรัพยากรเป็นฐาน โรงเรียนในเครือ เตรียมอุดมศึกษาพัฒนาการ**. **วารสารศึกษาศาสตร์ ฉบับวิจัยบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยขอนแก่น**. (12)1. 42-52.
- นฤมล ศรารักษ์ และคณะ. (2566). **ศาสตร์การสอนคหกรรมศาสตร์แนวใหม่ การสังเคราะห์งานวิจัย ในฐานข้อมูล Scopus ช่วงทศวรรษที่ผ่านมา**. **วารสารศึกษาศาสตร์ปริทัศน์**. (38)2. 98-111.
- นักสิทธิ์ ปัญญาใหญ่. (2564). **การศึกษาอาหารในประเทศไทยไปสู่ฐานวิถีชีวิตใหม่**. **พจนานุกรมสาร**. (17)2. 15-27.
- ศิริรัตน์ ศรีสะอาด. (2552). **การพัฒนาทรัพยากรการเรียนรู้สาขาวิชาฟิสิกส์ สำหรับระดับ มัธยมศึกษาตอนปลาย**. **วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์**.
- สำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ กระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี. (2561). **Food for Future อาหารเพื่ออนาคต สืบค้นเมื่อ 10 พฤษภาคม 2567**. จาก <https://waa.inter.nstda.or.th/stks/pub/2018/20180718-Food-for-Future.pdf>
- สุคนธ์ สิ้นพานนท์. (2552). **การออกแบบและพัฒนามัลติมีเดียเพื่อการเรียนรู้**. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุวิมล อุไกรษา. (2562). **ความฉลาดรู้ทางอาหาร: แนวคิดในการเรียนรู้คหกรรมศาสตร์แบบบูรณาการ เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน**. **วารสารศึกษาศาสตร์ปริทัศน์**. (34)3. 128-136.
- โสธรรมา เครือเมฆ. (2562). **รูปแบบการเรียนการสอนปฏิบัติการเพื่อส่งเสริมทักษะการคิดแก้ปัญหา อนาคตของผู้เรียนคหกรรมศาสตร์**. **วารสารวิจัยราชภัฏพระนคร สาขามนุษยศาสตร์และ สังคมศาสตร์**. (14)1. 339-355.
- อนุวัฒน์ จันทส. (2566). **สื่อมัลติมีเดียและเทคโนโลยีการศึกษาแบบปฏิสัมพันธ์เพื่อส่งเสริม การเรียนรู้ผู้เรียนที่มีความต้องการพิเศษทางการได้ยิน**. **วารสารมหาจุฬานาครทรรศน์**. (10)10. 222-231.
- Matt Davis. (2019). **The surprising benefits of cooking as a life skill**. Retrieved 12 June 2023. From <https://contributor.lib.kmutt.ac.th/>
- UNESCO. (2019). **Open Educational Resources**. Retrieved 26 April 2023. From <https://www.unesco.org/en/open-educational-resources>

การพัฒนาแนวทางการบริหารความเสี่ยงด้านงานงบประมาณในสถานศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคาม*
DEVELOPING GUIDELINES OF RISK MANAGEMENT OF BUDGET IN THE
SCHOOLS UNDER THE SECONDARY EDUCATION SERVICE AREA
OFFICE MAHASARAKHAM

บุศราคม คำปลิว¹, ธรินธร นามวรรณ²
Bootsarakum Kumplio¹, Tharintorn Namwan²
มหาวิทยาลัยมหาสารคาม^{1,2}
Mahasarakham University^{1,2}
Email : jet.bootsarakum@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นของการบริหารความเสี่ยงด้านงานงบประมาณในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคาม 2) พัฒนาแนวทางการบริหารความเสี่ยงด้านงานงบประมาณในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคาม โดยกำหนดกระบวนการวิจัยและพัฒนาแบบผสมผสาน (Mixed Methods Research) แบ่งเป็น 2 ระยะ คือ ระยะที่ 1 ศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นของการบริหารความเสี่ยง กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 44 คน และครูที่ปฏิบัติหน้าที่หัวหน้างานในกลุ่มงานบริหารงบประมาณ ได้แก่ งานแผนงาน งานพัสดุ งานการเงิน และงานบัญชี จำนวน 92 คน รวมทั้งหมด 136 คน โดยใช้เทคนิคการสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิ ระยะที่ 2 พัฒนาแนวทางการบริหารความเสี่ยงด้านงานงบประมาณในสถานศึกษา ผู้ให้ข้อมูล คือ ผู้บริหารสถานศึกษา และครูที่ปฏิบัติหน้าที่หัวหน้างานในกลุ่มงานบริหารงบประมาณ ได้แก่ งานแผนงาน งานพัสดุ งานการเงิน และงานบัญชี จำนวน 12 คน ใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์ และแบบประเมิน ค่าความเชื่อมั่นแบบสอบถามสภาพปัจจุบันเท่ากับ 0.922 และสภาพที่พึงประสงค์เท่ากับ 0.953 สถิติที่ใช้ ได้แก่ ค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าความต้องการจำเป็น $PNI_{modified}$ และการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า 1. สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารความเสี่ยงด้านงานงบประมาณในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคาม โดยรวมอยู่ในระดับมาก และมากที่สุด ตามลำดับ เมื่อพิจารณารายด้านและรายชื่อ พบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับมากถึงมากที่สุด ตามลำดับ เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยของสภาพปัจจุบัน คือ งานการเงิน งานพัสดุ งานบัญชี และงานแผนงาน และเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยของสภาพที่พึงประสงค์ คือ งานแผนงาน งานพัสดุ งานบัญชี และงานการเงิน ค่าดัชนีความต้องการจำเป็นมีค่าอยู่

ระหว่าง 0.176-0.187 ค่าพิสัยเท่ากับ 0.011 เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า งานแผนงาน มีความต้องการจำเป็นที่ต้องพัฒนาโดยเร่งด่วน รองลงมาคือ งานพัสดุ งานบัญชี และงานการเงิน 2. แนวทางการบริหารความเสี่ยงด้านงานงบประมาณในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษามหาสารคาม มี 4 องค์ประกอบ 20 แนวทาง ประกอบด้วย 1) งานแผนงาน 2) งานพัสดุ 3) งานการเงิน และ 4) งานบัญชี แต่ละงานประกอบด้วย 5 แนวทางตามกระบวนการบริหารความเสี่ยง ผลการประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทางการบริหารความเสี่ยงด้านงานงบประมาณในสถานศึกษาโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณารายด้าน ทุกด้านมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด และความเป็นไปได้ของแนวทางการบริหารความเสี่ยงด้านงานงบประมาณในสถานศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน ทุกด้านมีความเป็นไปได้อยู่ในระดับมาก

คำสำคัญ : การพัฒนาแนวทาง; การบริหารความเสี่ยง; งานงบประมาณ

ABSTRACT

This research aimed to 1) examine the current conditions, desired conditions, and needs for risk management in budget administration within schools under the Mahasarakham Secondary Educational Service Area Office, 2) develop a risk management guideline for budget administration in these schools. The study employed a mixed methods research design and was conducted in two phases. Phase 1 focused on studying the current and desired condition, as well as the needs for risk management. The sample group included 44 school administrators and 92 teachers responsible for budget related duties comprising financial affairs procurement, accounting, and planning totaling 136 participants. Stratified random sampling was used. Phase 2 involved developing risk management guidelines for budget administration. Data were collected from 12 key informants, consisting of school administrators and teachers responsible for the four budget-related domains, using purposive sampling. Research instruments included questionnaires, interviews, and evaluation forms. The reliability coefficients (Cronbach's Alpha) for the questionnaires were 0.922 for the current conditions and 0.953 for the desired conditions. Data were analyzed using frequency, percentage, mean, standard deviation, $PNI_{modified}$, and content analysis.

The research results were as follows: 1) The current and desired conditions of risk management in budget administration were rated at high to highest levels overall. When analyzed by domain, the current condition was highest in financial affairs, followed by procurement, accounting, and planning. In contrast, the desired condition ranked highest in planning, followed by procurement, accounting, and financial affairs. The $PNI_{modified}$ values ranged from 0.176 to 0.187, with a range of 0.011. Planning had the most urgent need for development, followed by procurement,

accounting, and financial affairs. 2) The developed risk management guidelines for budget administration consisted of four components and 20 strategies 1) planning, 2) procurement, 3) financial affairs, and 4) accounting, each with five strategies. The evaluation results indicated that the appropriateness of the developed guidelines was at the highest level overall, with all domains rated at the highest level. The feasibility of implementing the guidelines was rated at a high level overall, with each domain similarly rated at a high level.

Keywords : Developing of guideline; Risk Management; Budget

1. ความสำคัญและที่มาของปัญหาที่ทำการวิจัย

ในปัจจุบันทั่วโลก รวมถึงประเทศไทย มีแนวโน้มของการพัฒนาของเทคโนโลยีอย่างก้าวกระโดด การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศที่เพิ่มขึ้น การเป็นสังคมสูงวัยของประเทศไทยและหลายประเทศทั่วโลก ตลอดจนการเปลี่ยนแปลงด้านภูมิรัฐศาสตร์ระหว่างประเทศ การขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศท่ามกลางกระแสแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวจึงต้องให้ความสำคัญกับการเสริมสร้างความเข้มแข็งจากภายในให้สามารถเติบโตได้อย่างมั่นคงท่ามกลางความผันแปรที่เกิดขึ้นรอบด้าน และคำนึงถึงผลประโยชน์ของประเทศทั้งทางเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม (ราชกิจจานุเบกษา, 2565) สอดคล้องกับ พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน ฉบับที่ 8 พ.ศ. 2553 ที่ได้กล่าวไว้ว่า ระบบการบริหารราชการสมควรปรับปรุงให้สอดคล้องกับทิศทางการนำพาประเทศไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน และเพื่อให้การปฏิบัติราชการสามารถอำนวยความสะดวกและให้บริการแก่ประชาชนได้อย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น สนับสนุนให้มีการมอบอำนาจให้ปฏิบัติราชการแทนได้กว้างขวางขึ้น เพื่อเน้นการบริการประชาชนให้มีความสะดวกและรวดเร็ว นอกจากนี้ เพื่อให้การบริหารราชการในราชการบริหารส่วนภูมิภาคสอดคล้องกับทิศทางการพัฒนาประเทศ และให้การบริหารงานแบบบูรณาการในจังหวัดบรรลุผล สมควรปรับปรุงอำนาจการดำเนินการของจังหวัด การจัดทำแผนพัฒนาจังหวัดและการจัดทำงบประมาณของจังหวัดให้เหมาะสม อันจะทำให้การบริหารเป็นไปด้วยความโปร่งใสเป็นธรรม และมีความรับผิดชอบ ซึ่งการบริหารในปัจจุบันมีความตื่นตัวด้านความสำเร็จขององค์การจากประสิทธิภาพของปัจจัย ได้แก่ คน งบประมาณ วัสดุ และการจัดการ เพราะทุกองค์การเผชิญกับการแข่งขัน สิ่งที่ชี้ความสำเร็จขึ้นอยู่กับศักยภาพการบริหารจัดการ หลายประเทศใช้การศึกษาพัฒนาศักยภาพของตน เป็นกุญแจสำคัญในการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และการเมือง สอดคล้องกับแนวทางใน “ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (2561–2580)” ที่ชี้ว่า การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ และระบบบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพ เป็นกลไกสำคัญในการขับเคลื่อนประเทศสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน (สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2561)

การศึกษามีจุดมุ่งหมายและหลักการของการจัดการศึกษาที่มุ่งเน้นคุณภาพ มาตรฐาน การประกันคุณภาพการศึกษาประกอบด้วย การประกันคุณภาพภายในและการประกันคุณภาพภายนอก เพื่อเป็นกลไกในการรักษาคุณภาพและมาตรฐานของสถาบันการศึกษาและกำหนดให้สถานศึกษาทุกแห่งต้องได้รับการประเมินคุณภาพภายนอกอย่างน้อย 1 ครั้งในทุกรอบ 5 ปี โดยสำนักงานรับรอง

มาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา, 2565) ซึ่งสอดคล้อง พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ ที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2562 ว่าการบริหารจัดการด้านการศึกษาเพื่อรักษาคุณภาพและมาตรฐานมีปัญหาทำให้มีการปฏิรูปการศึกษาให้มีการระดมทรัพยากรและการลงทุนด้านงบประมาณ การเงิน และทรัพย์สิน ทั้งจากรัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น บุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชนเอกชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ สถาบันสังคมอื่น และต่างประเทศมาใช้จัดการศึกษา ดังนี้ 1) ให้รัฐและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา โดยอาจจัดเก็บภาษีเพื่อการศึกษาได้ตามความเหมาะสม ทั้งนี้ให้เป็นไปตามที่กฎหมายกำหนด 2) ให้บุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ สถาบันสังคมอื่น และต่างประเทศมาใช้จัดการศึกษา โดยเป็นผู้จัดและมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา บริจาคทรัพย์สิน และทรัพยากรอื่นให้แก่สถานศึกษา และมีส่วนร่วมรับภาระค่าใช้จ่ายทางการศึกษาตามความเหมาะสมและความจำเป็น ซึ่งเห็นได้ว่าความจำเป็นที่กล่าวถึงนั้นมีการมุ่งเน้นไปในการบริหารงานงบประมาณ (ราชกิจจานุเบกษา, 2562)

การบริหารงานงบประมาณ ทำให้การบริหารการศึกษาของโรงเรียนมุ่งสู่การเรียนรู้ การปฏิรูปการศึกษาได้กำหนดไว้ในกฎหมายและแนวทางของกระทรวงศึกษาธิการ ให้มีการกระจายอำนาจในเรื่องการบริหารงานงบประมาณของโรงเรียน เพื่อให้สถานศึกษาสามารถบริหารจัดการงบประมาณได้อย่างอิสระและสอดคล้องกับความต้องการที่แท้จริงของพื้นที่ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2563) แต่ด้วยภาครัฐก็ยังขาดความสามารถในการบริหารจัดการ และไม่ได้ปรับตัวให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของสังคมปัจจุบันที่เกิดขึ้น จึงทำให้เกิดความเสี่ยงขึ้นในองค์กร ดังที่ พิมพ์ชนก อินทรสุข (2566) กล่าวว่า ความเสี่ยงที่เกิดขึ้นในงานการเงินและงบประมาณของสถานศึกษา มักเกิดจากความล่าช้า ความคลาดเคลื่อน การขาดความเข้าใจในระเบียบ และขั้นตอนการเบิกจ่ายงบประมาณ ซึ่งส่งผลให้เกิดปัญหาในการบริหารงานและเป็นช่องทางให้เกิดข้อผิดพลาด และการทุจริตประพตมิชอบได้ สถานศึกษาจึงต้องทำงานเชิงรุกเพื่อให้สามารถมองเห็นปัญหาที่จะเกิดขึ้นในอนาคต ซึ่งถือเป็น “ความเสี่ยง” ที่ต้องมีแนวทางควบคุมหรือจัดการ เพื่อป้องกันหรือลดความเสียหาย เช่นเดียวกับที่ วิภาดา ศิริวงศ์ (2566) กล่าวว่า ความเสี่ยงนั้นสามารถเกิดขึ้นได้เสมอ ทั้งในชีวิตประจำวันและในการทำงานในทุกองค์กร ซึ่งจะมีความแฝงของความเสี่ยงที่เป็นอุปสรรคต่อความสำเร็จของงาน หากไม่มีข้อมูลหรือการวางแผนที่เหมาะสม การตัดสินใจใด ๆ ในลักษณะดังกล่าว จึงอยู่ในสภาวะของ “ความเสี่ยง” ที่จำเป็นต้องมีการประเมินและวางแนวทางรองรับ

การบริหารความเสี่ยง จึงถือเป็นเครื่องมือที่นำมาพัฒนาและดำเนินกลยุทธ์ในการป้องกันการเกิดความเสียหาย การค้นหาโอกาสที่จะเกิดความเสี่ยง หรือลดความเสียหาย (นิรัตน์ สิ้นจรรย์รัตน์, สมหญิง เศรษฐกุล และณัฐชา นาคเกษม, 2565) ซึ่งสอดคล้องกับ พิมพ์ชนก อินทรสุข (2566) ว่าการบริหารความเสี่ยงเป็นเรื่องที่ทุกหน่วยงานต้องดำเนินการ คือต้องทำอะไรให้ปัญหาอุปสรรคต่าง ๆ ที่มีทั้งภายในและภายนอกองค์กรไม่มาอุปสรรค ต้องรู้เข้าใจและปฏิบัติได้ ความเสี่ยงเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องทั้งปัจจัยภายในและภายนอก การที่องค์กรจะดำเนินงานเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่ต้องการได้นั้นองค์กรจะต้องเผชิญกับความไม่แน่นอนและความเสี่ยงที่อาจจะส่งผลต่อการที่จะบรรลุ

วัตถุประสงค์ที่ต้องการ อีกทั้งเป็นการทำให้ผู้บริหารสามารถดำเนินงานได้อย่างมีประสิทธิภาพภายใต้สถานะที่มีความเสี่ยง ซึ่งความเสี่ยงเหล่านั้นมีทั้งความเสี่ยงที่สามารถวัดมูลค่าเป็นตัวเงินได้ และความเสี่ยงที่ไม่สามารถวัดมูลค่าเป็นตัวเงินได้ เป็นความเสี่ยงที่เหตุการณ์ต่าง ๆ เกิดขึ้นแล้วไม่สามารถประเมินความเสียหายได้ (นิรัตน์ สันธรัตน์ และคณะ, 2565) จึงถือว่าการบริหารความเสี่ยงถือเป็นเรื่องสำคัญ

กรอบและกระบวนการบริหารความเสี่ยงมีความหลากหลายและแตกต่างกัน จึงต้องมีกระบวนการค้นหาความเสี่ยงที่มีผลกระทบต่อคุณภาพ ความปลอดภัยและประสิทธิภาพ การให้บริการนำความเสี่ยงนั้นมาประเมินค่าและดำเนินการขจัดหรือลดความเสี่ยงดังกล่าว (R. Wilson และ Tingle, 1990) สอดคล้องกับ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคาม (2567) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคาม จังหวัดมหาสารคาม เป็นองค์กรทางการศึกษาที่อยู่ภายใต้การกำกับดูแลของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ มีอำนาจหน้าที่ตามมติคณะกรรมการขับเคลื่อนการปฏิรูปการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ ได้เน้นการจัดการศึกษาโดยการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาทางด้านวิชาการ ด้านงบประมาณ ด้านบุคลากรและด้านบริหารงานทั่วไป ให้ถึงระดับสถานศึกษาให้สถานศึกษาได้รับเงินงบประมาณในการบริหารจัดการมากยิ่งขึ้น การบริหารงานการเงิน บัญชีและการพัสดุในสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพจึงเป็นเรื่องสำคัญยิ่ง และจำเป็นต้องมีระบบควบคุมภายในที่ดี เพื่อป้องกันการทุจริตและการบริหารความเสี่ยงในการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ตามเป้าหมายที่กำหนด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคามมีหน่วยตรวจสอบภายในโดยมีหน้าที่เพื่อให้ช่วยในการกำกับดูแลและตรวจสอบให้คำปรึกษาแนะนำการดำเนินงานของสถานศึกษาในเรื่องการบริหารงานการเงิน บัญชีและการพัสดุ ทั้งความเสี่ยงด้านเอกสารและการบันทึกข้อมูล ที่จะเกิดเป็นปัญหาในการจัดเก็บเอกสารไม่เป็นระบบ ทำให้สูญหายหรือค้นหายาก ข้อมูลการบันทึกบัญชีไม่ถูกต้อง เช่น บันทึกตัวเลขผิดพลาด ความเสี่ยงด้านกระบวนการจัดซื้อจัดจ้าง ที่มีกระบวนการจัดซื้อไม่เป็นไปตามระเบียบ เช่น ไม่จัดทำ TOR (Terms of Reference) หรือไม่เปิดโอกาสให้แข่งขันอย่างเป็นธรรม การซื้อของที่ไม่มีคุณภาพ การขาดการตรวจสอบผู้ขายหรือคู่ค้า ความเสี่ยงด้านการบริหารงบประมาณ ที่มีการใช้งบประมาณผิดวัตถุประสงค์ ขาดการวางแผนงบประมาณล่วงหน้า ทำให้การใช้จ่ายไม่เป็นไปตามเป้าหมาย รวมทั้งความเสี่ยงด้านบุคลากร ที่บุคลากรขาดความรู้หรือทักษะในการปฏิบัติงานตามระเบียบที่เกี่ยวข้อง การมอบหมายงานไม่ชัดเจน ทำให้เกิดความสับสนหรือความผิดพลาด (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคาม, 2567)

จากสภาพปัญหาการบริหารความเสี่ยงทางการศึกษาเป็นการบริหารปัจจัยและการควบคุมกิจกรรมด้านงานงบประมาณ ผู้วิจัยจึงมีความสนใจศึกษาสภาพปัจจุบันสภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นของการบริหารความเสี่ยงด้านงานงบประมาณในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคาม เพื่อเป็นแนวทางในการบริหารความเสี่ยงที่อาจจะเกิดขึ้นก่อนความเสียหายให้กับการบริหารงานงบประมาณในองค์กร และผู้ที่ปฏิบัติหน้าที่การบริหารงานงบประมาณ ซึ่งผลการวิจัยครั้งนี้จะเป็นประโยชน์ต่อหน่วยงานต้นสังกัด ครูและบุคลากรทางการศึกษาที่ปฏิบัติงานด้านการบริหารงานงบประมาณในสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากยิ่งขึ้น

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

2.1 เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นของการบริหารความเสี่ยงด้านงานงบประมาณในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา มหาสารคาม

2.2 เพื่อพัฒนาแนวทางการบริหารความเสี่ยงด้านงานงบประมาณในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา มหาสารคาม

3. ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

3.1 ได้ทราบถึงสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นของการบริหารความเสี่ยงด้านงานงบประมาณในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา มหาสารคาม เพื่อเป็นข้อสนเทศในการบริหารความเสี่ยงด้านงานงบประมาณในสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพ

3.2 ได้แนวทางการบริหารความเสี่ยงด้านงานงบประมาณในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา มหาสารคาม ที่จะเป็นประโยชน์สำหรับสถานศึกษานำไปพิจารณาหาแนวทางและวางแผนการบริหารความเสี่ยงที่เหมาะสมเพื่อพัฒนาด้านงานงบประมาณในสถานศึกษา ให้ได้คุณภาพต่อไป

4. วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่องการพัฒนาแนวทางการบริหารความเสี่ยงด้านงานงบประมาณในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา มหาสารคาม โดยกำหนดกระบวนการวิจัยและพัฒนาแบบผสมผสาน (Mixed Methods Research) แบ่งเป็น 2 ระยะ ได้แก่ ระยะที่ 1 การศึกษาและวิเคราะห์สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของการบริหารความเสี่ยง และระยะที่ 2 การพัฒนาแนวทางและตรวจสอบความเหมาะสม ความเป็นไปได้ของแนวทางโดยผู้เชี่ยวชาญ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ ผู้บริหารสถานศึกษา และครูที่ปฏิบัติที่หัวหน้างานในกลุ่มบริหารงานงบประมาณในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา มหาสารคาม ประจำปีการศึกษา 2566 จำนวน 35 โรงเรียน ซึ่งได้มาโดยใช้เทคนิคการสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารความเสี่ยงด้านงานงบประมาณในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา มหาสารคาม ลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) แบ่งเป็น 3 ตอน ดังนี้ ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามมีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List) สอบถามข้อมูลเกี่ยวกับตำแหน่ง ประสบการณ์การทำงาน และขนาดของสถานศึกษา ตอนที่ 2 แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารความเสี่ยงด้านงานงบประมาณในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา มหาสารคาม ประกอบด้วยขอบข่ายการบริหารงานงบประมาณ 4 งาน ได้แก่ 1) งานแผนงาน 2) งานพัสดุ 3) งานการเงิน และ 4) งานบัญชี ซึ่งแต่ละงานประกอบด้วยกระบวนการบริหารความเสี่ยง 5 ขั้นตอน ได้แก่ 1) การกำหนดวัตถุประสงค์ 2) การระบุความเสี่ยง 3) การประเมินความเสี่ยง 4) การจัดการและทำแผนความเสี่ยง และ 5) การรายงานและติดตามผล ซึ่งลักษณะของแบบสอบถามเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) แบ่งออกเป็น 5 ระดับ ของลิ

เคิร์ท (Likert) อ้างใน บุญชม ศรีสะอาด (2545) ตอนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อเสนอแนะของการพัฒนาแนวการบริหารความเสี่ยงด้านงานงบประมาณในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคาม แบบสอบถามมีลักษณะเป็นแบบปลายเปิด (Open ended) หากคุณภาพเครื่องมือโดยผู้เชี่ยวชาญพิจารณาตรวจสอบความเหมาะสมและความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) และความถูกต้องในการใช้ภาษาและด้านอื่น ๆ โดยใช้ดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ (Index of Item Objective Congruence : IOC) ได้ค่าดัชนีความสอดคล้องตั้งแต่ 0.80 - 1.00 โดยผู้เชี่ยวชาญ 5 ท่าน และทดลองใช้ (Try-out) กับผู้บริหารสถานศึกษาและครูที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน โดยใช้สัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient Method) (ไพศาล วรคำ, 2564) ได้ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับของสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ที่ 0.922 และ 0.953 ตามลำดับ ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบของผู้เชี่ยวชาญแล้วไปสร้างแบบสอบถามอิเล็กทรอนิกส์ (Google form) การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยขอหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากทาง คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม เพื่อเสนอต่อผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคาม เพื่อขออนุญาตในการจัดเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้บริหารสถานศึกษา และครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคาม จำนวน 35 โรงเรียน ซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถามอิเล็กทรอนิกส์ (Google form) สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป

5. ผลการวิจัย

5.1 ผลการศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นของการบริหารความเสี่ยงด้านงานงบประมาณในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคาม

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) สภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์ ค่าดัชนีความต้องการ $PNI_{modified}$ และลำดับความต้องการจำเป็นของการบริหารความเสี่ยงด้านงานงบประมาณในสถานศึกษา โดยรวมและรายด้าน

การบริหารความเสี่ยงงานงบประมาณ	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์			$PNI_{modified}$	ลำดับความต้องการจำเป็น
	\bar{X}	S.D.	แปลผล	\bar{X}	S.D.	แปลผล		
1. การบริหารความเสี่ยงงานแผนงาน	3.79	0.40	มาก	4.50	0.29	มากที่สุด	0.187	1
2. การบริหารความเสี่ยงงานพัสดุ	3.80	0.40	มาก	4.50	0.28	มากที่สุด	0.184	2
3. การบริหารความเสี่ยงงานการเงิน	3.81	0.40	มาก	4.48	0.29	มาก	0.176	4
4. การบริหารความเสี่ยงงานบัญชี	3.80	0.39	มาก	4.50	0.28	มากที่สุด	0.183	3
โดยรวม	3.80	0.40	มาก	4.50	0.29	มากที่สุด	0.183	

จากตาราง 1 พบว่า สภาพปัจจุบันของการบริหารความเสี่ยงด้านงานงบประมาณในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคาม โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.80$, S.D. = 0.40) เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ การบริหารความเสี่ยงด้านงานการเงิน ($\bar{X} = 3.81$) รองลงมา คือ การบริหารความเสี่ยงด้านงานพัสดุ ($\bar{X} = 3.80$) การบริหารความเสี่ยงด้านงานบัญชี ($\bar{X} = 3.80$) และการบริหารความเสี่ยงด้านงานแผนงาน ($\bar{X} = 3.79$) ตามลำดับ

สภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารความเสี่ยงด้านงานงบประมาณในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคาม โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.50$, S.D. = 0.29) เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ การบริหารความเสี่ยงด้านงานแผนงาน ($\bar{X} = 4.50$) การบริหารความเสี่ยงด้านงานพัสดุ ($\bar{X} = 4.50$) การบริหารความเสี่ยงด้านงานบัญชี ($\bar{X} = 4.50$) และการบริหารความเสี่ยงด้านงานการเงิน ($\bar{X} = 4.48$) ตามลำดับ

ลำดับความต้องการจำเป็นในการพัฒนาแนวทางการบริหารความเสี่ยงด้านงานงบประมาณในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคาม ปรากฏว่าดัชนีความต้องการจำเป็นมีค่าอยู่ระหว่าง 0.176-0.187 เรียงลำดับความต้องการจำเป็นจากมากไปหาน้อย ได้แก่ การบริหารความเสี่ยงด้านงานแผนงาน การบริหารความเสี่ยงด้านงานพัสดุ การบริหารความเสี่ยงด้านงานบัญชี และการบริหารความเสี่ยงด้านงานการเงินเป็นความต้องการจำเป็นที่ต้องพัฒนาโดยเร่งด่วน

5.2 ผลการพัฒนาแนวทางการบริหารความเสี่ยงด้านงานงบประมาณในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคาม

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และผลการประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทางการบริหารความเสี่ยงด้านงานงบประมาณในสถานศึกษา

แนวทางการบริหารความเสี่ยง	ความเหมาะสม			ความเป็นไปได้		
	\bar{X}	S.D.	ระดับความเหมาะสม	\bar{X}	S.D.	ระดับความเหมาะสม
1. งานแผนงาน	4.56	0.25	มากที่สุด	4.50	0.22	มาก
2. งานพัสดุ	4.56	0.26	มากที่สุด	4.35	0.23	มาก
3. งานการเงิน	4.47	0.24	มากที่สุด	4.34	0.20	มาก
4. งานบัญชี	4.63	0.24	มากที่สุด	4.39	0.30	มาก
โดยรวม	4.55	0.25	มากที่สุด	4.39	0.24	มาก

จากตารางที่ 2 พบว่า ผลการประเมินความเหมาะสมแนวทางการบริหารความเสี่ยงด้านงานงบประมาณในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคาม โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาทางด้าน ทุกด้านมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด และผลการประเมินความเป็นไปได้ของแนวทางการบริหารความเสี่ยงด้านงานงบประมาณในสถานศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาทางด้าน ทุกด้านมีความเป็นไปได้อยู่ในระดับมาก

6. อภิปรายผลการวิจัย

6.1 การศึกษาสภาพปัจจุบันของการบริหารความเสี่ยงด้านงานงบประมาณในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคาม พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาารายด้านและรายข้อ พบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับมาก ซึ่งเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ ด้านงานการเงิน ด้านงานพัสดุ ด้านงานบัญชีและด้านงานแผนงาน จากผลการศึกษาเป็นเช่นนี้ เนื่องจากด้านการเงินมีระดับความเข้มแข็งที่สุดใน 4 ด้าน แสดงว่าสถานศึกษามีระบบบริหารการเงินที่เข้มงวด ครอบคลุมการอนุมัติ และการเบิกจ่ายอย่างเป็นขั้นตอน การดำเนินการเหล่านี้สอดคล้องกับ แนวคิดของ COSO (Committee of Sponsoring Organizations of the Treadway Commission (COSO), 2004) ที่เน้นการควบคุมภายในเพื่อจำกัดความเสี่ยงทางการเงิน รองลงมา ด้านงานพัสดุและบัญชีแสดงให้เห็นถึงการบริหารจัดการที่เป็นระบบและตรวจสอบได้ สอดคล้องกับ แนวทางของ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2563) ที่ชี้ว่าการมีระบบบัญชีและ ทะเบียนพัสดุที่ชัดเจนและเป็นปัจจุบันสามารถช่วยลดความเสี่ยงได้ ส่วนด้านงานแผนงานมีค่าเฉลี่ย ต่ำที่สุดใน 4 ด้าน แสดงว่าสถานศึกษายังขาดความพร้อมในการวางแผนล่วงหน้าและการจัดสรร งบประมาณอย่างเป็นระบบ สอดคล้องกับงานวิจัยของ วิภาดา ศิริวงศ์ (2566) ที่ได้ศึกษาเรื่อง การบริหารความเสี่ยงด้านงบประมาณของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 4 ผลการวิจัยพบว่า โรงเรียนจำนวนมากไม่มีการประเมินความเสี่ยงล่วงหน้าอย่าง เป็นระบบ ขาดการวางแผนงบประมาณที่เชื่อมโยงกับแผนปฏิบัติงานและสภาพจริง ส่งผลให้เกิดความ คลาดเคลื่อนในการจัดสรรงบประมาณและมีผลกระทบต่อประสิทธิภาพของการใช้จ่าย ซึ่งสอดคล้องกับ ผลการวิจัยของผู้วิจัยที่พบว่าด้านงานแผนงานเป็นจุดอ่อนที่ควรได้รับการพัฒนาอย่างเร่งด่วน เพื่อเพิ่ม ประสิทธิภาพในการบริหารงบประมาณของสถานศึกษา

6.2 การศึกษาสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารความเสี่ยงด้านงานงบประมาณใน สถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคาม พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับ มากที่สุด เมื่อพิจารณารายด้านและรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากถึงมากที่สุดทุกด้าน เรียงลำดับ ค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ ด้านงานแผนงาน ด้านงานพัสดุ ด้านงานบัญชี และด้านการเงิน จากผลการศึกษาด้านงานแผนงานที่มีคะแนนเฉลี่ยสูงสุด แสดงถึงความต้องการให้มีการวางแผน งบประมาณที่แม่นยำ เป็นระบบ เชื่อมโยงกับยุทธศาสตร์ของสถานศึกษา และสามารถรองรับความ เสี่ยงล่วงหน้าได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ เกศินี จันทรสกุล (2565) ที่ได้ ศึกษา การพัฒนากลยุทธ์การจัดทำแผนปฏิบัติการเพื่อรองรับการบริหารงบประมาณของโรงเรียน มัธยมศึกษา ผลการวิจัยพบว่า โรงเรียนในเขตพื้นที่การศึกษามีความคาดหวังต่อการวางแผน งบประมาณอย่างเป็นระบบ โดยเฉพาะในช่วงเปลี่ยนผ่านของนโยบายการจัดสรรงบประมาณที่มี ข้อจำกัดด้านทรัพยากร ลำดับถัดมาด้านงานพัสดุ พบว่ามีความคาดหวังให้มีระบบจัดซื้อจัดจ้างที่ โปร่งใส ตรวจสอบย้อนกลับได้ และมีการใช้เทคโนโลยีเพื่อสนับสนุนการควบคุมวัสดุ ซึ่งสอดคล้องกับ แนวทางของ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2563) ที่กำหนดให้สถานศึกษา ดำเนินงานพัสดุอย่างมีระบบระเบียบ และเน้นย้ำความโปร่งใส ตรวจสอบได้ เพื่อป้องกันการเกิดความ เสี่ยงจากการจัดซื้อจัดจ้าง ในส่วนงานบัญชีมีคะแนนเฉลี่ยในระดับมากถึงมากที่สุด แสดงถึงความ คาดหวังต่อการจัดทำบัญชีที่เป็นปัจจุบัน ครบถ้วน และสามารถตรวจสอบได้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัย ของ ประไพพร รัตนพานิช (2566) ที่ได้ศึกษา การพัฒนาระบบบัญชีโรงเรียนประถมศึกษาตามหลัก

ธรรมาภิบาล ผลการวิจัยพบว่า การจัดระบบบัญชีที่แยกหน้าตัวอย่างชัดเจน การใช้แบบฟอร์มบัญชีคุม และการบันทึกข้อมูลแบบเรียลไทม์ เป็นองค์ประกอบสำคัญที่ช่วยลดความเสี่ยงด้านการเงิน ในขณะที่งานการเงิน แม้จะมีคะแนนเฉลี่ยต่ำสุดเมื่อเปรียบเทียบกับด้านอื่น ๆ แต่ก็ยังอยู่ในระดับมากที่สุดเช่นกัน ซึ่งแสดงว่าสถานศึกษายังคงให้ความสำคัญกับความโปร่งใสในกระบวนการเบิกจ่าย การตรวจสอบใบสำคัญ ผลนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ จินห์จุกา สิทธิสุธรรม (2564) ที่ได้ศึกษา รูปแบบการควบคุมภายในด้านการเงินของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ผลการวิจัยพบว่า การควบคุมภายในด้านการเงินที่ดีต้องมีกระบวนการตรวจสอบ เอกสารหลักฐานครบถ้วน และมีแผนการใช้เงินที่สอดคล้องกับเป้าหมายการพัฒนาโรงเรียน

6.3 การศึกษาความต้องการจำเป็นและจัดลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นการดำเนินการบริหารความเสี่ยงด้านงานงบประมาณในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคาม เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านที่มีความต้องการจำเป็นในการพัฒนาการบริหารความเสี่ยงด้านงานงบประมาณในสถานศึกษา ลำดับแรก คือ งานแผนงาน รองลงมา คือ งานพัสดุ งานบัญชีและงานการเงิน ค่าดัชนีความจำเป็นของทุกด้านอยู่ในระดับใกล้เคียงกัน สะท้อนว่าต้องพัฒนาอย่างรอบด้าน โดยเฉพาะในด้านงานแผนงานและงานพัสดุที่มีช่องว่างระหว่าง “สภาพปัจจุบัน” กับ “สภาพที่พึงประสงค์” สูงสุด สอดคล้องกับแนวคิดของ Witkin & Altschuld (1995) ที่กล่าวว่า การวิเคราะห์ความต้องการจำเป็น (Needs Assessment) เป็นกระบวนการที่ช่วยให้สามารถกำหนดลำดับความสำคัญของสิ่งที่ควรพัฒนาได้อย่างมีหลักการ โดยเฉพาะในบริบทของสถานศึกษาที่ต้องจัดสรรทรัพยากรอย่างจำกัด เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านงานแผนงาน มีค่าความจำเป็นสูงที่สุด ซึ่งสะท้อนถึงความต้องการของสถานศึกษาในการจัดทำแผนงานที่เชื่อมโยงกับยุทธศาสตร์อย่างเป็นระบบ สอดคล้องกับผลการวิจัยของ ปริญา วงศ์เชื่อนชล (2565) ที่ได้ศึกษา แนวทางการจัดทำแผนปฏิบัติการที่สอดคล้องกับการบริหารความเสี่ยงในสถานศึกษา ผลการวิจัยพบว่า การจัดทำแผนงานในสถานศึกษาควรใช้ข้อมูลย้อนหลังกำกับ และมีการวิเคราะห์ความเสี่ยงล่วงหน้า เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการใช้งบประมาณ ด้านงานพัสดุและงานบัญชี เน้นพัฒนาระบบควบคุมและตรวจสอบ เช่น การใช้เทคโนโลยีใน และการสรุปบัญชีที่ทันเวลา สอดคล้องกับงานวิจัยของ อัญชลี ศรีทอง (2565) ผลการวิจัยพบว่า โรงเรียนที่แยกบทบาทการทำบัญชีออกจากฝ่ายพัสดุอย่างชัดเจน จะสามารถลดความผิดพลาดและเพิ่มความถูกต้องในรายงานทางการเงินได้อย่างมีนัยสำคัญ ส่วนงานการเงิน แม้จะมีค่าความจำเป็นน้อยที่สุด แต่ยังคงอยู่ในเกณฑ์ “ควรพัฒนา” โดยเฉพาะด้านการควบคุมขั้นตอนการเบิกจ่าย และการจัดเก็บหลักฐาน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ภูมิภัสส์ บุญญฤทธิ์ (2566) ที่ได้ศึกษา การบริหารการเงินของโรงเรียนมัธยมศึกษาตามแนวทางธรรมาภิบาล ผลการวิจัยพบว่า โรงเรียนที่มีระบบอนุมัติหลายชั้นและมีระบบเอกสารออนไลน์ช่วยลดข้อผิดพลาดและความเสี่ยงในการเบิกจ่ายงบประมาณได้อย่างเป็นระบบ

6.4 แนวทางการบริหารความเสี่ยงด้านงานงบประมาณในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคาม มีประเด็นนำมาอภิปรายดังนี้

6.4.1 การบริหารความเสี่ยงงานแผนงาน สถานศึกษาต้องมีการกำหนดวัตถุประสงค์ของแผนงานที่เชื่อมโยงกับนโยบายของสถานศึกษาและบริบทจริงของพื้นที่ เช่น ขนาดโรงเรียนงบประมาณที่ได้รับ และศักยภาพของบุคลากร พร้อมทั้งมีระบบวิเคราะห์ความเสี่ยงล่วงหน้าจากปัจจัยภายในและภายนอก และต้องมีการดำเนินงานตามกระบวนการบริหารความเสี่ยง 5 ขั้นตอน

สอดคล้องกับงานวิจัยของ ปริญา วงศ์เชื่อนชล (2565) ที่ได้ศึกษา แนวทางการจัดทำแผนปฏิบัติการที่สอดคล้องกับการบริหารความเสี่ยงในสถานศึกษา ผลการวิจัยพบว่าแผนงานที่มีการวิเคราะห์ความเสี่ยงล่วงหน้า และใช้ข้อมูลย้อนหลังสนับสนุนการจัดทำแผน จะช่วยให้สามารถป้องกันข้อผิดพลาดและทำให้การใช้งบประมาณมีความแม่นยำมากขึ้น โดยเฉพาะในโรงเรียนที่มีทรัพยากรจำกัด

6.4.2 การบริหารความเสี่ยงงานพัสดุ สถานศึกษาต้องมีการกำหนดขั้นตอนการจัดซื้อจัดจ้างอย่างรัดกุม ตั้งแต่การวิเคราะห์ความต้องการ การจัดทำ TOR การคัดเลือกผู้ค้า การตรวจรับไปจนถึงการทำบัญชีคุมพัสดุและการจัดทำทะเบียนสินทรัพย์ และต้องมีการดำเนินงานตามกระบวนการบริหารความเสี่ยง 5 ขั้นตอน สอดคล้องกับงานวิจัยของ กิตติกา นันตะเสถียร (2566) ที่ได้ศึกษา การพัฒนาระบบสารสนเทศงานพัสดุโรงเรียน ผลการวิจัยพบว่า การใช้ระบบดังกล่าวช่วยลดข้อผิดพลาดจากการจัดทำทะเบียนพัสดุและเพิ่มความโปร่งใสในการตรวจสอบย้อนหลังอย่างชัดเจน

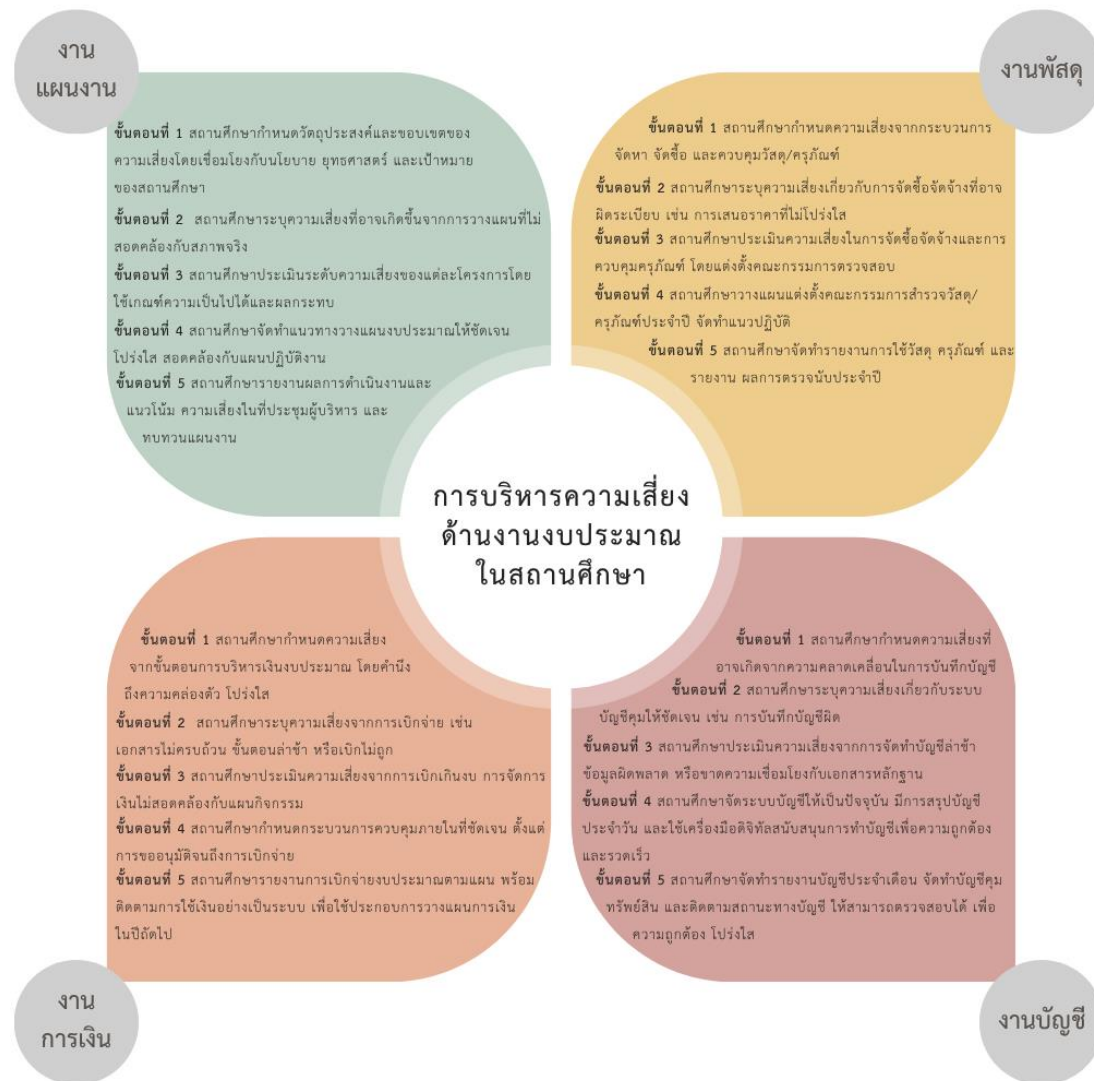
6.4.3 การบริหารความเสี่ยงด้านงานการเงิน สถานศึกษาต้องมีการควบคุมขั้นตอนการเบิกจ่ายอย่างเป็นระบบ เช่น การจัดทำคำขออนุมัติ การตรวจสอบใบสำคัญ การจัดเก็บหลักฐานประกอบ และการติดตามยอดใช้จ่ายในแต่ละโครงการ และต้องมีการดำเนินงานตามกระบวนการบริหารความเสี่ยง 5 ขั้นตอน สอดคล้องกับงานวิจัยของ ภูมิภัสส์ บุญญฤทธิ์ (2566) ที่ได้ศึกษา การบริหารการเงินของโรงเรียนมัธยมศึกษาตามแนวทางธรรมาภิบาล ผลการวิจัยพบว่า โรงเรียนที่มีระบบอนุมัติหลายชั้นพร้อมการติดตามยอดใช้จ่ายผ่านระบบดิจิทัล มีประสิทธิภาพในการควบคุมความเสี่ยงการเงินสูง โดยเฉพาะในช่วงการจัดทำงบประมาณต่อปีที่มีความผันผวน

6.4.4 การบริหารความเสี่ยงด้านงานบัญชี สถานศึกษาต้องมีการจัดทำบัญชีคุมต่าง ๆ อย่างถูกต้องและทันสมัย เช่น บัญชีคุมทรัพย์สิน บัญชีรับ-จ่าย และรายงานบัญชีประจำเดือน โดยใช้ระบบดิจิทัลสนับสนุนการบันทึก และต้องมีการดำเนินงานตามกระบวนการบริหารความเสี่ยง 5 ขั้นตอน สอดคล้องกับงานวิจัยของ ธนกร กาญจนกุล (2566) ที่ได้ศึกษา การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อพัฒนาระบบบัญชีในสถานศึกษา ผลการวิจัยพบว่า โรงเรียนที่มีระบบบัญชีดิจิทัล และมีการมอบหมายหน้าที่ด้านบัญชีอย่างชัดเจน จะสามารถลดความเสี่ยงจากข้อผิดพลาดทางเอกสารและการจัดทำรายงานที่ไม่ถูกต้องได้อย่างมีนัยสำคัญ นอกจากนี้ยังสนับสนุนความโปร่งใสและตรวจสอบย้อนหลังได้ง่ายยิ่งขึ้น

6.5 ผลการประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้แนวทางการบริหารความเสี่ยงด้านงานงบประมาณในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคาม พบว่า “ความเหมาะสม” อยู่ในระดับมากที่สุด และ “ความเป็นไปได้” อยู่ในระดับมาก ซึ่งแสดงให้เห็นว่าแนวทางที่ผู้วิจัยเสนอ มีความสอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษา สามารถนำไปใช้จริง และสามารถต่อยอดเป็นแนวปฏิบัติที่ชัดเจนในระดับโรงเรียน สอดคล้องกับงานวิจัยของ ธนกร กาญจนกุล (2566) ที่ได้ศึกษา การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อพัฒนาระบบบัญชีในสถานศึกษา ผลการวิจัยพบว่า การนำเทคโนโลยีเข้ามาสนับสนุนระบบงาน จะช่วยลด Human Error และสร้างระบบควบคุมภายในที่เข้มแข็งยิ่งขึ้น และความเป็นไปได้ของแนวทางที่นำเสนอประกอบด้วยรายละเอียดเชิงขั้นตอนที่สามารถปฏิบัติได้จริง มีการกำหนดหน้าที่ ความรับผิดชอบ และแนวทางสนับสนุนเชิงระบบ เช่น การใช้เทคโนโลยี การจัดทำฐานข้อมูล ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ รัชดาภรณ์ สุนทรารักษ์ (2566) ที่ได้ศึกษา การพัฒนาแนวทางการบริหารงบประมาณอย่างมีส่วนร่วมในสถานศึกษาขนาดเล็ก ผลการวิจัยพบว่า การพัฒนาแนวปฏิบัติที่มีลักษณะ “โมดูลาร์” (modular practice) สามารถทำให้โรงเรียน

ขนาดต่าง ๆ ปรับใช้ได้ตามบริบท และลดความเหลื่อมล้ำด้านศักยภาพระหว่างโรงเรียนได้อย่างเป็นรูปธรรม

7. องค์ความรู้ใหม่

ภาพที่ 1 องค์ความรู้แนวทางการพัฒนาการบริหารความเสี่ยงด้านงานงบประมาณในสถานศึกษา 5 กระบวนการ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคาม

จากภาพที่ 1 แนวทางการพัฒนาการบริหารความเสี่ยงด้านงานงบประมาณในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคาม ประกอบด้วย 5 กระบวนการ ได้แก่ งาน 4 งาน คือ 1) งานแผนงาน ประกอบด้วยแนวทาง 1.1) สถานศึกษากำหนดวัตถุประสงค์และขอบเขตของความเสียหายโดยเชื่อมโยงกับนโยบาย ยุทธศาสตร์ และเป้าหมายของสถานศึกษา 1.2) สถานศึกษา

ระบุความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นจากการวางแผนที่ไม่สอดคล้องกับสภาพจริง 1.3) สถานศึกษาประเมินระดับความเสี่ยงของแต่ละโครงการโดยใช้เกณฑ์ความเป็นไปได้และผลกระทบ 1.4) สถานศึกษาจัดทำแนวทางวางแผนงบประมาณให้ชัดเจน โปร่งใส สอดคล้องกับแผนปฏิบัติงาน 1.5) สถานศึกษารายงานผลการดำเนินงานและแนวโน้มความเสี่ยงในที่ประชุมผู้บริหาร 2) งานพัสดุ ประกอบด้วยแนวทาง 2.1) สถานศึกษากำหนดความเสี่ยงจากกระบวนการจัดหา จัดซื้อ และควบคุมวัสดุ/ครุภัณฑ์ 2.2) สถานศึกษาระบุความเสี่ยงเกี่ยวกับการจัดซื้อจัดจ้างที่อาจผิดระเบียบ 2.3) สถานศึกษาประเมินความเสี่ยงในการจัดซื้อจัดจ้างและการควบคุมครุภัณฑ์ 2.4) สถานศึกษาวางแผนแต่งตั้งคณะกรรมการสำรวจวัสดุ/ครุภัณฑ์ประจำปี 2.5) สถานศึกษาจัดทำรายงานการใช้วัสดุ ครุภัณฑ์ และรายงานผลการตรวจนับประจำปี 3) งานการเงิน ประกอบด้วยแนวทาง 3.1) สถานศึกษากำหนดความเสี่ยงจากขั้นตอนการบริหารเงินงบประมาณ 3.2) สถานศึกษาระบุความเสี่ยงจากการเบิกจ่าย 3.3) สถานศึกษาประเมินความเสี่ยงจากการเบิกเงินงบ การจัดการเงินไม่สอดคล้องกับแผนกิจกรรม 3.4) สถานศึกษากำหนดกระบวนการควบคุมภายในที่ชัดเจน 3.5) สถานศึกษารายงานการเบิกจ่ายงบประมาณตามแผน และ 4) งานบัญชี ประกอบด้วยแนวทาง 4.1) สถานศึกษากำหนดความเสี่ยงที่อาจเกิดจากความคลาดเคลื่อนในการบันทึกบัญชี 4.2) สถานศึกษาระบุความเสี่ยงเกี่ยวกับระบบบัญชีคุมให้ชัดเจน 4.3) สถานศึกษาประเมินความเสี่ยงจากการจัดทำบัญชีล่าช้า ข้อมูลผิดพลาด 4.4) สถานศึกษาจัดระบบบัญชีให้เป็นปัจจุบัน 4.5) สถานศึกษาจัดทำรายงานบัญชีประจำเดือน จัดทำบัญชีคุมทรัพย์สิน และติดตามสถานะทางบัญชีให้สามารถตรวจสอบได้และโปร่งใส

8. ข้อเสนอแนะ

8.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

8.1.1 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคามควรกำหนดนโยบายส่งเสริมการบริหารความเสี่ยงด้านงานงบประมาณในสถานศึกษาให้เป็นวาระแห่งองค์กร โดยเฉพาะในมิติงานแผนงาน ควรกำหนดเป็นยุทธศาสตร์สำคัญในแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา

8.1.2 ควรจัดให้มี “คู่มือแนวทางการบริหารความเสี่ยงด้านงบประมาณในสถานศึกษา” ที่มีรูปแบบชัดเจน สอดคล้องกับกฎหมาย ระเบียบ และบริบทของสถานศึกษาในพื้นที่ พร้อมทั้งจัดทำระบบติดตามประเมินผลอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้การนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติเกิดผลอย่างเป็นรูปธรรม

8.2 ข้อเสนอแนะสำหรับผู้ปฏิบัติ

8.2.1 ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีบทบาทนำในการขับเคลื่อนการบริหารความเสี่ยง โดยจัดประชุมชี้แจงแนวทางให้แก่ครูและบุคลากร กำหนดผู้รับผิดชอบ และติดตามผลอย่างเป็นระบบ

8.2.2 ควรบูรณาการแนวทางการบริหารความเสี่ยงไว้ในกระบวนการประจำปี เช่น การจัดทำแผนงบประมาณ การควบคุมการจัดซื้อจัดจ้าง การเบิกจ่าย และการจัดทำบัญชี เพื่อยกระดับการบริหารงบประมาณให้มีประสิทธิภาพ โปร่งใส และตรวจสอบได้

8.3 ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

8.3.1 ควรขยายการศึกษาไปสู่การทดลองใช้แนวทาง (Pilot Implementation) เพื่อศึกษาผลลัพธ์ของการนำแนวทางที่พัฒนาขึ้นไปใช้จริงในสถานศึกษาหลายประเภท ทั้งขนาดเล็ก กลาง ใหญ่ และในพื้นที่ที่มีความแตกต่างกันด้านบริบท เช่น โรงเรียนในเมือง และชนบท เพื่อประเมินประสิทธิผล, ข้อจำกัด, และ การยอมรับของผู้ปฏิบัติอย่างรอบด้าน

8.3.2 ควรศึกษาผลกระทบเชิงพฤติกรรมของบุคลากร เช่น ทักษะคิดต่อการบริหารความเสี่ยง, ความรู้ความเข้าใจในแนวทาง, การปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการทำงานหลังจากใช้แนวทางที่พัฒนา เพื่อวิเคราะห์ตัวแปรเชิงจิตวิทยาที่อาจส่งผลกระทบต่อความสำเร็จของการนำแนวทางไปใช้จริง

9. บรรณานุกรม

- กิตติกา นันตะเสถียร. (2566). การพัฒนาระบบพัสดุโรงเรียนโดยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการควบคุมภายใน. *วารสารการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย*. 12(1). 85–97.
- เกศินี จันทรสกุล. (2565). การพัฒนากลยุทธ์การจัดทำแผนปฏิบัติการเพื่อรองรับการบริหารงบประมาณของโรงเรียนมัธยมศึกษา. *วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่*.
- จิณห์จุฑา สิทธิสุธรรม. (2564). รูปแบบการควบคุมภายในด้านการเงินของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในจังหวัดนครราชสีมา. *วารสารวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา*. 26(2). 112–123.
- ธนกร กาญจนกุล. (2566). การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อพัฒนาระบบบัญชีในสถานศึกษา. *วารสารบริหารการศึกษาไทย*. 11(1). 45–59.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2554). *การวิจัยเบื้องต้น*. พิมพ์ครั้งที่ 9. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.
- ประไพพร รัตนพานิช. (2566). การพัฒนาระบบบัญชีโรงเรียนประถมศึกษาตามหลักธรรมาภิบาล. *วารสารครุศาสตร์วิจัย มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร*. 8(1). 45–60.
- ปริญญา วงศ์เชื่อนชล. (2565). แนวทางการจัดทำแผนปฏิบัติการที่สอดคล้องกับการบริหารความเสี่ยงในสถานศึกษา. *วารสารครุศาสตร์อีสาน*. 14(3). 102–113.
- พิมพ์ชนก อินทรสุข. (2566). การบริหารความเสี่ยงด้านการเงินและงบประมาณในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 1. *วารสารการบริหารและการศึกษา*. 17(1). 113–125.
- ไพศาล วรคำ. (2564). *การวิจัยทางการศึกษา*. พิมพ์ครั้งที่ 10. กรุงเทพฯ : ศูนย์หนังสือจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ภูมิภัสส์ บุญญฤทธิ. (2566). การบริหารการเงินของโรงเรียนมัธยมศึกษาตามแนวทางธรรมาภิบาล. *วารสารวิจัยและการศึกษา*. 20(2). 55–66.
- รัชดาภรณ์ สุนทรารักษ์. (2566). การพัฒนาแนวทางการบริหารงบประมาณอย่างมีส่วนร่วมในสถานศึกษาขนาดเล็ก. *วารสารการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี*. 9(2). 33–48.
- รัตน์ สินธุ์รัตน์, สมหญิง เศรษฐกุล, และณัฐชา นาคเกษม. (2565). แนวทางการบริหารความเสี่ยงในสถานศึกษา. *วารสารวิชาการการจัดการศึกษา*. 18(2). 45–58.
- ราชกิจจานุเบกษา. (2553). *พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน (ฉบับที่ 8) พ.ศ. 2553*. กรุงเทพฯ : สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี.
- ราชกิจจานุเบกษา. (2562). *พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2562*. กรุงเทพฯ : สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี.

- ราชกิจจานุเบกษา. (2565). **แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566 – 2570)**. กรุงเทพฯ : สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.
- วิภาดา ศิริวงศ์. (2566). แนวทางการบริหารความเสี่ยงด้านงานงบประมาณของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 4. **วารสารครุศาสตร์อีสาน**. 25(2). 45–58.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคาม. (2567). **รายงานการบริหารงานการศึกษามัธยมศึกษา: กระบวนการบริหารและการพัฒนา**. มหาสารคาม : สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคาม.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2563). **คู่มือปฏิบัติงานการพัสดุในสถานศึกษา**. กรุงเทพฯ : สำนักพัฒนาระบบบริหารงานการศึกษา.
- สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา. (2565). **รายงานผลการประเมินคุณภาพภายนอกระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน รอบ 4 ปีงบประมาณ 2564–2565**. กรุงเทพฯ : สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน).
- สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2561). **ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2561–2580)**. กรุงเทพฯ : สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.
- อัญชลี ศรีทอง. (2565). **การบริหารงานบัญชีในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา**. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- Committee of Sponsoring Organizations of the Treadway Commission (COSO). (2004). **Enterprise Risk Management - Integrated Framework: Executive Summary**. Retrieved 30 May 2024. From <https://www.coso.org>
- Wilson, R., & Tingle, J. (1990). **Risk Management: A Practical Guide to Managing Risk**. London : Chapman & Hall.
- Witkin, B. R., & Altschuld, J. W. (1995). **Planning and conducting needs assessments: A practical guide**. Thousand Osk, CA: Sage Publication.

การพัฒนาแนวทางการบริหารสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนประถมศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2*
DEVELOPMENT OF GUIDELINES MANAGEMENT TOWARDS EXCELLENCE IN
PRIMARY SCHOOLS UNDER MAHASARAKHAM PRIMARY EDUCATIONAL
SERVICE AREA OFFICE 2

เดชาวัตรัฐ สายทะโชติ¹, ธรินธร นามวรรณ²
Dachawat Saitachote¹, Tharintorn Namwan²
มหาวิทยาลัยมหาสารคาม^{1,2}
Mahasarakham University^{1,2}
Email : taedachawat18@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ความต้องการ จำเป็น และเพื่อพัฒนาแนวทางการบริหารสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 การดำเนินการวิจัยมี 2 ระยะ ได้แก่ การศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นของทางการบริหารสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนประถมศึกษา กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหาร จำนวน 40 คน และครู จำนวน 270 คน รวมทั้งสิ้น จำนวน 310 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม มีค่าดัชนีความสอดคล้อง อยู่ระหว่าง 0.80 – 1.00 มีค่า ความเชื่อมั่น 0.92 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วน เบี่ยงเบนมาตรฐานและค่าดัชนีความต้องการจำเป็น ระยะที่ 2 การพัฒนาแนวทางทางการบริหารสู่ความ เป็นเลิศของโรงเรียนประถมศึกษา เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยใช้วิธีการสัมภาษณ์และแบบประเมิน แนวทางเป็นเครื่องมือในการวิจัย วิเคราะห์ข้อมูลโดยการ วิเคราะห์เนื้อหา และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ ข้อมูลเชิงปริมาณ ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยพบว่า 1. การบริหารสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขต พื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 มีทั้งหมด 7 ด้าน ได้แก่ 1) การนำองค์กร 2) การวางแผน อย่างเป็นระบบ 3) การมุ่งเน้นผู้เรียน 4) การมุ่งเน้นบุคลากร 5) กระบวนการดำเนินการ 6) การวัด การวิเคราะห์และการจัดการความรู้ 7) ผลลัพธ์การดำเนินการ สภาพปัจจุบัน โดยรวมอยู่ในระดับ ปานกลางพิจารณาสภาพที่พึงประสงค์โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน เรียงลำดับได้ดังนี้ ด้านการวางแผนอย่างเป็นระบบ พิจารณาค่าดัชนีลำดับความสำคัญของความต้องการ จำเป็น เรียงลำดับความต้องการจำเป็นจากมากไปหาน้อยได้ดังนี้ ด้านการวางแผนอย่างเป็นระบบ ด้านกระบวนการดำเนินการ ด้านการนำองค์กร ด้านการมุ่งเน้นบุคลากร ด้านการวัด การวิเคราะห์และการ จัดการความรู้ ด้านการมุ่งเน้นผู้เรียน ด้านผลลัพธ์การดำเนินการ ตามลำดับ 2. ผลการพัฒนาแนวทางการ

การบริหารสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนประถมศึกษา ได้แนวทางการบริหารสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 ทั้งหมด 7 ด้าน 28 แนวทางการปฏิบัติ ซึ่งการพัฒนาแนวทางการบริหารดำเนินงานตามหลักการบริหารโรงเรียนโดยใช้วงจรคุณภาพเดมมิ่ง (PDCA) ผลการประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทาง ความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทางโดยรวม มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก

คำสำคัญ : แนวทาง; การบริหารสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนประถมศึกษา; วงจรคุณภาพเดมมิ่ง

ABSTRACT

This research aimed to study the current conditions, desired conditions, and essential needs, as well as to development of guidelines management towards Excellence in primary schools under the MahaSarakhm Primary Educational Service Area Office 2. The research was conducted in two phases. Phase 1 involved studying the current conditions, desired conditions, and essential needs of administrative excellence. The sample group consisted of 310 participants, including 40 school administrators and 270 teachers. The research instrument was a questionnaire with an item-objective congruence (IOC) value ranging from 0.80 to 1.00 and a reliability coefficient of 0.92. The statistical methods used for quantitative data analysis included frequency, percentage, mean, standard deviation, and the Modified Priority Needs Index (PNImodified). Phase 2 involved developing the administrative guidelines using a qualitative research approach, with interviews and guideline evaluation forms as research tools. Data were analyzed using content analysis, along with frequency, percentage, mean, and standard deviation for the quantitative evaluation.

The research findings revealed the following 1. The management towards Excellence in primary schools under the Mahasarakham Primary Educational Service Area Office 2 encompassed seven key dimensions: (1) organizational leadership, (2) systematic planning, (3) student focus, (4) personnel focus, (5) operational processes, (6) measurement, analysis, and knowledge management, and (7) performance results. The overall current condition was found to be at a moderate level, while the overall desired condition was at the highest level. Considering each aspect individually, the highest rated was systematic planning. According to the Modified Priority Needs Index (PNImodified), the areas were ranked in order of need from highest to lowest as follows: systematic planning, operational processes, organizational leadership, personnel focus, measurement and knowledge management, student focus, and performance results. 2. The development of the administrative guidelines toward excellence in primary schools under the Mahasarakham Primary Educational Service

Area Office 2 resulted in 28 practical guidelines across seven dimensions. The development process was based on Deming's quality management cycle (PDCA). The evaluation of the guidelines' appropriateness and feasibility indicated that, overall, they were highly appropriate and feasible for practical implementation.

Keywords : Guidelines; Management toward Excellence in primary school; Deming cycle

1. ความสำคัญและที่มาของปัญหาที่ทำการวิจัย

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มีความมุ่งหมายและหลักการคือ การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข ในกระบวนการเรียนรู้ต้องมุ่งปลูกฝังจิตสำนึกที่ถูกต้องเกี่ยวกับการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข รู้จักรักษาและส่งเสริมสิทธิ หน้าที่ เสรีภาพ ความเคารพกฎหมาย ความเสมอภาค และศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ มีความภาคภูมิใจในความเป็นไทย รู้จักรักษาผลประโยชน์ส่วนรวมและของประเทศชาติ รวมทั้งส่งเสริมศาสนา ศิลปวัฒนธรรมของชาติ กีฬา ภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทย และความรู้อันเป็นสากล ตลอดจนอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มีความสามารถในการประกอบอาชีพ รู้จักพึ่งตนเอง มีความริเริ่มสร้างสรรค์ ใฝ่รู้ และเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่อง (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2542)

จากยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2561–2580) มีเป้าหมายในการพัฒนาคนในทุกมิติและช่วงวัยให้เป็นคนดี เก่ง และมีคุณภาพ สร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม สร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม และมีภาคีรัฐของประชาชนเพื่อประชาชนและประโยชน์ส่วนรวม โดยเฉพาะในด้านการศึกษา ได้กำหนดแนวทางพัฒนาเด็กและเยาวชนตั้งแต่ปฐมวัย เน้นพัฒนาสมรรถนะ คุณธรรม จริยธรรม และการเรียนรู้ตลอดชีวิต (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2561) แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566–2570) และ แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560–2579 ได้ให้ความสำคัญกับการพัฒนากำลังคนให้มีสมรรถนะสูง และสามารถเรียนรู้ต่อเนื่องตลอดชีวิต รวมถึงการจัดการศึกษาให้คนไทยทุกคนเข้าถึงโอกาสอย่างเสมอภาค โดยเน้นการลดความเหลื่อมล้ำในทุกมิติ และตอบสนองความต้องการของตลาดแรงงานในอนาคต(สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2566 (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560)

ด้วยจุดมุ่งหมายตามหลักการของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ ยุทธศาสตร์ชาติ และแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม ทำให้สถานศึกษาทุกแห่งต้องจัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่มีคุณภาพและมีประสิทธิภาพให้กับผู้เรียนอย่างทั่วถึง โดยคุณภาพของสถานศึกษาจะเกิดขึ้นได้จากกระบวนการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพ บุคลากรที่มีความสามารถ และสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ คุณลักษณะของ “สถานศึกษาที่มีคุณภาพ” ตามแนวคิดของ สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.) และกรอบ Thailand Quality Award (TQA) ประกอบด้วย 1) การนำองค์กรที่มีทิศทางและคุณธรรม 2) การวางแผนเชิงกลยุทธ์ 3) การมุ่งเน้นนักเรียนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย 4) การมุ่งเน้นบุคลากร 5) การบริหารกระบวนการ 6) การใช้ข้อมูลสารสนเทศ และ 7) การ

มุ่งเน้นผลลัพธ์ ซึ่งล้วนเป็นองค์ประกอบที่สถานศึกษาจำเป็นต้องพัฒนาให้ครบถ้วน (สำนักงานรางวัลคุณภาพแห่งชาติ, 2566) และตามแนวคิดของ ศ.ดร.สมพงษ์ จิตระดับ การเป็นสถานศึกษาที่มีคุณภาพต้องแสดงออกผ่าน “มิติของคุณภาพ” ที่ครอบคลุมทั้งด้านประสิทธิภาพการจัดการเรียนรู้ ความน่าเชื่อถือของบุคลากร ความเหมาะสมของสื่อและสิ่งแวดล้อมทางการศึกษา ความสามารถในการให้บริการนักเรียนและชุมชน ตลอดจนชื่อเสียงและความไว้วางใจจากผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ทั้งนี้ โรงเรียนต้องสามารถตอบสนองบริบทท้องถิ่นได้อย่างยืดหยุ่น และมีระบบติดตามประเมินผลที่ต่อเนื่อง (สมพงษ์ จิตระดับ, 2564)

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 ในฐานะหน่วยงานภายใต้กำกับของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานได้ดำเนินการจัดการศึกษาตามกรอบนโยบายการจัดการศึกษา รวบรวมวิเคราะห์และสรุปผล จัดทำรายงานการประเมินตนเองของสถานศึกษาในสังกัดโดยมีข้อมูลดังนี้ สถานศึกษาส่วนใหญ่มีครูผู้สอนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานต่ำกว่า 15 คน จากการวิเคราะห์ในด้านบุคลากร ด้วยสาเหตุดังกล่าวส่งผลให้ครูไม่ครบชั้น ไม่ครบวิชา ทำให้สถานศึกษาบางแห่งขาดแคลนบุคลากรในการทำงาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคามเขต 2 ได้วิเคราะห์จุดที่ควรได้รับการแก้ไขจากสถานศึกษาในสังกัด ดังนี้ ด้านคุณภาพผู้เรียน สถานศึกษาต้องพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนตามหลักสูตรสถานศึกษาเป็นสำคัญที่สุด ด้านกระบวนการบริหารและการจัดการ สถานศึกษาส่วนใหญ่ต้องพัฒนาให้มีระบบการบริหารจัดการคุณภาพสถานศึกษาเป็นสำคัญที่สุด รองลงมาคือการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาให้มีความเชี่ยวชาญทางวิชาชีพ ซึ่งจะเห็นว่าสถานศึกษาส่วนใหญ่ยังไม่มีคุณภาพมากพอในการบริหารจัดการ และด้านกระบวนการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญจุดที่สถานศึกษาควรพัฒนาคือ การแลกเปลี่ยนเรียนรู้และการให้ข้อมูลสะท้อนกลับเพื่อพัฒนาและปรับปรุงการจัดการเรียนรู้ เพื่อให้การขับเคลื่อนการพัฒนาคุณภาพการศึกษาเป็นไปอย่างมีคุณภาพและทั่วถึง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคามเขต 2 จึงมีความจำเป็นในการยกระดับคุณภาพของสถานศึกษาให้สอดคล้องกับนโยบาย ถึงแม้ยังมีสถานศึกษาที่ไม่สามารถบรรลุได้ตามเป้าหมายที่กำหนด (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคามเขต 2, 2566)

จากสภาพปัญหาดังกล่าวข้างต้นผู้วิจัยในฐานะครูผู้ปฏิบัติหน้าที่การสอนในบริบทของโรงเรียนประถมศึกษาที่อยู่ห่างไกลจากตัวเมือง จึงมีความสนใจที่จะทำวิจัยเรื่อง การพัฒนาแนวทางการบริหารสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคามเขต 2 เพราะเห็นว่าการพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาจะทำให้สถานศึกษามีประสิทธิภาพในการบริหารจัดการ การจัดการประสบการณ์เรียนรู้ที่ดีขึ้นได้ เพื่อให้ผู้เรียนได้รับการศึกษา หรือประสบการณ์เรียนรู้ที่มีคุณภาพ มีประสิทธิภาพ และสามารถนำไปต่อยอดได้ในอนาคต ในฐานะครูเชื่อว่าหากองค์ประกอบต่าง ๆ มีประสิทธิภาพ ไม่ว่าจะเป็นการบริหารจัดการบุคลากร และอื่น ๆ จะทำให้สามารถประสบผลสำเร็จได้อย่างแน่นอน

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

2.1 เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นของทางการบริหารสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคามเขต 2

2.2 เพื่อพัฒนาแนวทางทางการบริหารสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2

3. ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

3.1 ผลการศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นของทางการบริหารสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2

3.2 ผลการพัฒนาแนวทางทางการบริหารสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2

4. วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การพัฒนาแนวทางทางการบริหารสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 เป็นการวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Methods Research) ผู้วิจัยได้กำหนดวิธีการดำเนินการวิจัยเป็น 2 ระยะ ดังต่อไปนี้
ระยะที่ 1 การศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นของการบริหารสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 กลุ่มตัวอย่าง (Sample) ในการวิจัยครั้งนี้ได้แก่ ผู้บริหารและครูโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 ปีการศึกษา 2566 จำนวน 310 คน โดยเปิดตารางของ krejcie and morgan (บุญชม ศรีสะอาด, 2553) โดยผู้วิจัยได้ทำการกำหนดสัดส่วนของกลุ่มตัวอย่างที่ระดับความเชื่อมั่นที่ 95 % และระดับความคลาดเคลื่อนของกลุ่มตัวอย่างที่ .05 กำหนดสัดส่วนของกลุ่มตัวอย่างตามสถานภาพของประชากร โดยใช้วิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิ (stratified random sampling) เครื่องมือที่ใช้สำหรับการเก็บรวบรวมข้อมูลในระยะที่ 1 ได้แก่ แบบสอบถามสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของทางการบริหารสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 ประกอบด้วย 2 ตอน คือ ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามและข้อมูลของโรงเรียน ลักษณะเป็นข้อคำถาม แบบตรวจสอบรายการ (Checklist) ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของทางการบริหารสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ตามวิธีของ (Likert' Rating Scale) (บุญชม ศรีสะอาด, 2553) หากคุณภาพเครื่องมือโดยผู้เชี่ยวชาญพิจารณาตรวจสอบความเหมาะสมและความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) และความถูกต้องในการใช้ภาษาและด้านอื่นๆ โดยใช้ดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ (Index of Item Objective Congruence : IOC) ได้ค่าดัชนีความสอดคล้องตั้งแต่ 0.67 - 1.00 โดยผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน และทดลองใช้ (Try-out) กับครูผู้สอนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 40 คน โดยใช้สัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient Method) (บุญชม ศรีสะอาด, 2553) ได้ค่าความเชื่อมั่นรวมของแบบสอบถามสภาพปัจจุบัน 0.92 และค่าความเชื่อมั่นรวมของแบบสอบถามสภาพที่พึงประสงค์ 0.89 ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบของผู้เชี่ยวชาญแล้วไปสร้างแบบสอบถามอิเล็กทรอนิกส์ (Google form) การเก็บรวบรวม

ข้อมูล ผู้วิจัยขอหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากบัณฑิตวิทยาลัย เพื่อเสนอต่อ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 เพื่อขอความร่วมมือในการแจก แบบสอบถามกับผู้อำนวยการและครูในสังกัดที่เป็นกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย ดำเนินการเก็บรวบรวม ข้อมูลจากแบบสอบถามอิเล็กทรอนิกส์ (Google form) สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน วิเคราะห์ข้อมูลด้วยคอมพิวเตอร์โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ ระยะที่ 2 การพัฒนาและประเมินแนวทางการบริหารสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียน ประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 ชั้นที่ 2.1 การศึกษาแนวทางการบริหารสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 โดยศึกษาจากโรงเรียนมีแนวปฏิบัติที่ดี Best Practices เกี่ยวกับแนวทางทางการบริหารสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนประถมศึกษา

กลุ่มผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา 1 คน และครูจำนวน 1 คน ใช้วิธีเลือกแบบ เเจาะจง (Purposive Samplings) รวมโรงเรียนละ 2 คน จาก 3 โรงเรียน รวมทั้งหมด 6 คน เครื่องมือ ที่ใช้ในการวิจัย แบบสัมภาษณ์ แบ่งเป็น 2 ตอน ตอนที่ 1 เป็นแบบประเมินความเหมาะสมและความ เป็นไปได้ของแนวทางการบริหารสู่ความเป็นเลิศโรงเรียนประถมศึกษา มีลักษณะเป็นแบบมาตรา ส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (บุญชม ศรีสะอาด, 2553) ตอนที่ 2 เป็นคำถามปลายเปิดเพื่อให้ ผู้ทรงคุณวุฒิเขียนข้อเสนอแนะและประเด็นเครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล ปรับปรุงแนวทาง การบริหารสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 การเก็บรวบรวมข้อมูล ขอหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการเก็บ รวบรวมข้อมูลจากคณะศึกษาศาสตร์มหาวิทาลัยมหาสารคามเพื่อขอความอนุเคราะห์ในการ สัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูล ติดต่อประสานงานกับผู้ให้ข้อมูลเพื่อขอความอนุเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับแนวทาง การบริหารสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 กำหนดนัดหมายวันเวลาและขอสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูล ในการ สัมภาษณ์แต่ละครั้งผู้วิจัยทำการจดบันทึกด้วยตนเอง การวิเคราะห์ข้อมูลแบบสัมภาษณ์แนวทางการ บริหารสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา มหาสารคาม เขต 2 โดยการสรุปและนำเสนอโดยการพรรณนาวิเคราะห์ (Descriptive Analysis) ชั้น ที่ 2.2 การยกร่างแนวทางทางการบริหารสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนประถมศึกษา ผู้วิจัยนำผล การศึกษาจากชั้นที่ 2.1 ผลการศึกษาแนวทางการบริหารสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคามเขต 2 มาเป็นข้อมูลในการยกร่าง แนวทางทางการบริหารสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษามหาสารคามเขต 2 ตามกรอบแนวคิดในการวิจัยเพื่อที่จะนำเสนอผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบ ชั้นที่ 2.3 การประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทาง โดยผู้ทรงคุณวุฒิ โดยใช้วิธีการ เลือกแบบเจาะจง (Purposive Samplings) จำนวน 5 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย แบบสอบถาม การประเมินของแนวทางทางการบริหารสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขต พื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคามเขต 2 แบ่งออกเป็น 2 ตอน ตอนที่ 1 แบบประเมินความ เหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทาง ลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ตอนที่ 2 คำถามปลายเปิดเพื่อให้ผู้ทรงคุณวุฒิเขียนข้อเสนอแนะและประเด็นเครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวม ข้อมูล ปรับปรุงแนวทางทางการบริหารสู่ความเป็นเลิศ หากคุณภาพเครื่องมือโดย วิเคราะห์ความ ต้องการจำเป็นโดยการนำค่าเฉลี่ยของสภาพที่พึงประสงค์ลบกับสภาพปัจจุบันแล้วหารด้วยสภาพที่พึง

ประสงค์ ตรวจสอบให้คะแนนการประเมินความเหมาะสมแนวทางทางการบริหารสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 โดยใช้วิธีการหามาตรฐานส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ เกณฑ์การให้คะแนนตรวจสอบความเหมาะสม/ความเป็นไปได้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2553) สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน วิเคราะห์ข้อมูลด้วยคอมพิวเตอร์โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ

5. ผลการวิจัย

5.1 ผลการศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นของทางการบริหารสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2

ตารางที่ 1 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และค่าดัชนีลำดับความต้องการจำเป็นของการพัฒนาแนวทางการบริหารสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 โดยรวมและรายด้าน

การบริหารสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนประถมศึกษา	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์			PNI Modified	ลำดับ
	\bar{X}	S.D.	ระดับ	\bar{X}	S.D.	ระดับ		
1. ด้านการนำองค์กร	2.99	0.31	ปานกลาง	4.94	0.04	มากที่สุด	0.651	3
2. ด้านการวางแผนอย่างเป็นระบบ	2.99	0.30	ปานกลาง	4.95	0.04	มากที่สุด	0.656	1
3. ด้านการมุ่งเน้นผู้เรียน	3.00	0.31	ปานกลาง	4.95	0.04	มากที่สุด	0.646	6
4. ด้านการมุ่งเน้นบุคลากร	3.00	0.30	ปานกลาง	4.95	0.04	มากที่สุด	0.648	4
5. ด้านกระบวนการดำเนินการ	2.99	0.30	ปานกลาง	4.95	0.04	มากที่สุด	0.653	2
6. ด้านการวัด การวิเคราะห์ และการจัดการความรู้	3.00	0.30	ปานกลาง	4.95	0.04	มากที่สุด	0.647	5
7. ด้านผลลัพธ์การดำเนินการ	3.01	0.30	ปานกลาง	4.95	0.04	มากที่สุด	0.645	7
โดยรวม	3.00	0.30	ปานกลาง	4.95	0.04	มากที่สุด	0.649	

จากตาราง 1 พบว่า สภาพปัจจุบันของการบริหารสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.00$, S.D. = 0.30) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน เรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย ได้ ดังนี้ ด้านผลลัพธ์การดำเนินการ รองลงมาคือ ด้านการมุ่งเน้นผู้เรียน ด้านการมุ่งเน้นบุคลากร ด้านการวัด การวิเคราะห์และการจัดการความรู้ รองลงมาคือ ด้านการวางแผนอย่างเป็นระบบ ด้านกระบวนการดำเนินการ ด้านการนำองค์กร

พิจารณาสภาพที่พึงประสงค์โดยรวม พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.95$, S.D. = 0.04) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน เรียงลำดับเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้ดังนี้ ด้านการวางแผนอย่างเป็นระบบ และด้านการมุ่งเน้นผู้เรียน และด้านการมุ่งเน้นบุคลากร และด้านกระบวนการดำเนินการ และด้านการวัด การวิเคราะห์และการจัดการความรู้ รองลงมาคือ ด้านการนำองค์กร

พิจารณาค่าดัชนีลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น ($PNI_{\text{modifield}}$) พบว่า เรียงลำดับความต้องการจำเป็นจากมากไปหาน้อยได้ดังนี้ ด้านการวางแผนอย่างเป็นระบบ ด้านกระบวนการดำเนินการ ด้านการนำองค์กร ด้านการมุ่งเน้นบุคลากร ด้านการวัด การวิเคราะห์และการจัดการความรู้ ด้านการมุ่งเน้นผู้เรียน ด้านผลลัพธ์การดำเนินการ

5.2 ผลการพัฒนาแนวทางทางการบริหารสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 ค่าเฉลี่ยของผลการประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทางการบริหารสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 พบว่า ความเหมาะสมของแนวทางโดยรวม มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.37$, S.D. = 0.71) ส่วนค่าเฉลี่ยของผลการประเมินความเป็นไปได้ของแนวทางอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.41$, S.D. = 0.68)

เมื่อพิจารณาวิธีการพัฒนาของแนวทาง พบว่า ค่าเฉลี่ยผลการประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทางการปฏิบัติในแต่ละด้าน เป็นดังนี้

1) การนำองค์กร มีความเหมาะสมโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.53$, S.D. = 0.56) และความเป็นไปได้อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.50$, S.D. = 0.64)

2) การวางแผนอย่างเป็นระบบ มีความเหมาะสมโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.37$, S.D. = 0.71) และความเป็นไปได้อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.57$, S.D. = 0.54)

3) การมุ่งเน้นผู้เรียน มีความเหมาะสมโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.31$, S.D. = 0.68) และความเป็นไปได้อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.20$, S.D. = 0.89)

4) การมุ่งเน้นบุคลากร ความเหมาะสมโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.50$, S.D. = 0.56) และความเป็นไปได้อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.50$, S.D. = 0.58)

5) กระบวนการดำเนินการ ความเหมาะสมโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.37$, S.D. = 0.76) และความเป็นไปได้อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.43$, S.D. = 0.65)

6) การวัด การวิเคราะห์และการจัดการความรู้ ความเหมาะสมโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.37$, S.D. = 0.64) และความเป็นไปได้อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.40$, S.D. = 0.60)

7) ผลลัพธ์การดำเนินการ ความเหมาะสมโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.17$, S.D. = 0.74) และความเป็นไปได้อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.33$, S.D. = 0.76)

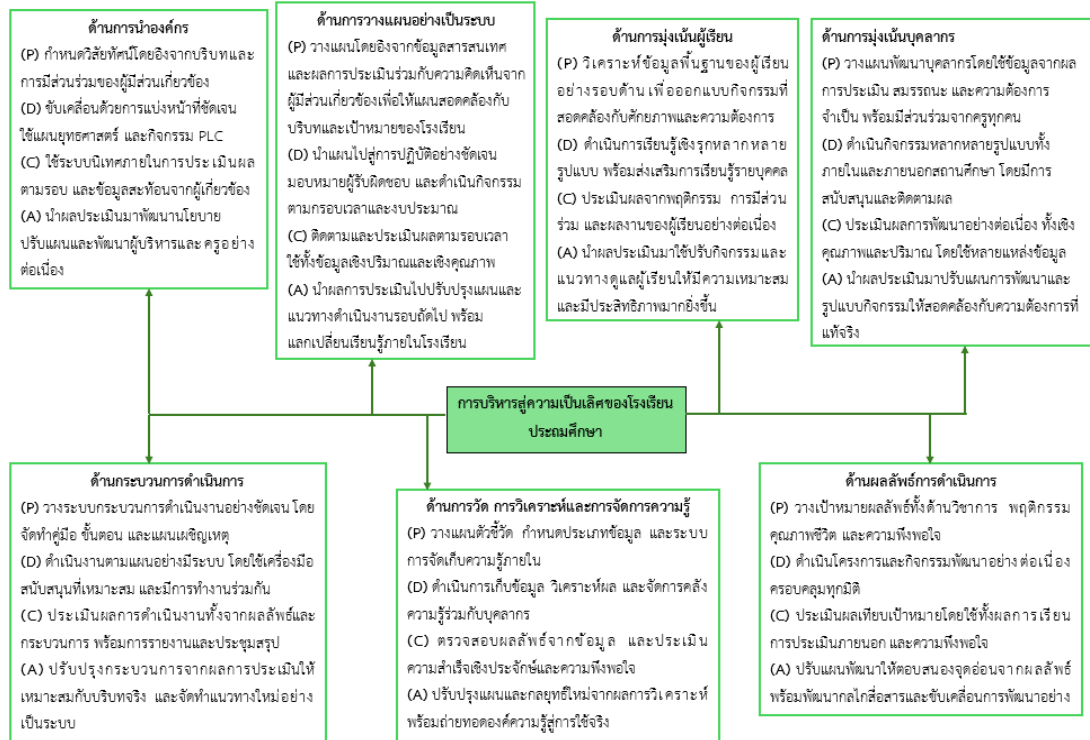
6. อภิปรายผลการวิจัย

6.1 ผลการวิจัยในระยะที่ 1 พบว่า สภาพปัจจุบันของการบริหารสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.00$, S.D. = 0.30) ขณะที่สภาพที่พึงประสงค์อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.95$, S.D. = 0.04) สะท้อนให้เห็นถึง “ช่องว่าง” ที่สำคัญระหว่างสภาพที่เป็นและสภาพที่ควรจะเป็น ซึ่งแสดงถึงความจำเป็นเร่งด่วนในการยกระดับคุณภาพการบริหารให้ตอบสนองต่อเป้าหมายแห่งความเป็นเลิศ โดยเฉพาะในด้านที่มีค่าดัชนีความต้องการจำเป็น (PNI modified) สูง ได้แก่ ด้านการวางแผนอย่างเป็นระบบ กระบวนการดำเนินการ และการนำองค์กร ด้านการวางแผนอย่างเป็นระบบ ได้รับค่าความต้องการจำเป็นสูงที่สุด ซึ่งชี้ให้เห็นว่ากระบวนการวางแผนในสถานศึกษาเชิงขาดระบบที่ชัดเจน ไม่เป็นลำดับขั้น และยังไม่สามารถเชื่อมโยงกับเป้าหมายระยะยาวของสถานศึกษาได้อย่างแท้จริง ผู้บริหารจำนวนมากยังมุ่งเน้นการวางแผนเฉพาะกิจหรือแผนประจำปีโดยไม่มีการใช้ข้อมูลสารสนเทศเชิงวิเคราะห์มาสนับสนุนการตัดสินใจ การมีระบบวางแผนที่เป็นองค์รวมและยึดหยุ่นต่อสถานการณ์จึงเป็นความต้องการที่สำคัญ สอดคล้องกับแนวคิดของสุภาพร จันทร์ศรี (2565) ที่ได้ศึกษาเกี่ยวกับการวางแผนกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา ผลการวิจัยพบว่า การวางแผนที่เป็นระบบ โดยอาศัยข้อมูลสารสนเทศ มีส่วนสำคัญอย่างยิ่งในการยกระดับคุณภาพขององค์กร และสอดคล้องกับงานวิจัยของกานต์ธิดา ทองดี (2566) ที่ได้ศึกษาเกี่ยวกับการบริหารเชิงคุณภาพของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ผลการวิจัยพบว่า โรงเรียนที่มีการวางแผนอย่างมีส่วนร่วมและเป็นระบบ สามารถปรับตัวและพัฒนาอย่างต่อเนื่องได้ดีกว่าสถานศึกษาที่ขาดแผนที่มีประสิทธิภาพ ด้านกระบวนการดำเนินการ อยู่ในลำดับรองลงมา แสดงให้เห็นว่าสถานศึกษาเชิงขาดระบบการดำเนินงานที่เป็นขั้นตอนชัดเจน หลายแห่งไม่มีการกำหนดกระบวนการหรือคู่มือปฏิบัติงาน ส่งผลต่อความคลาดเคลื่อนในการดำเนินกิจกรรม ทั้งยังขาดการติดตามและประเมินผลการปฏิบัติอย่างต่อเนื่อง การมีกระบวนการที่เป็นมาตรฐาน มีระบบควบคุมภายใน และสามารถตรวจสอบย้อนกลับได้ จึงเป็นความต้องการจำเป็นในการยกระดับคุณภาพการบริหาร สอดคล้องกับแนวคิดของกานต์ธิดา ทองดี (2566) ที่ได้ศึกษาเกี่ยวกับการบริหารเชิงคุณภาพของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ผลการวิจัยพบว่า การดำเนินงานตามกระบวนการที่เป็นระบบ เช่น การใช้แผนปฏิบัติงาน การควบคุมคุณภาพ และการวิเคราะห์ผลการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง เป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้สถานศึกษาบรรลุเป้าหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพ ด้านการนำองค์กร อยู่ในลำดับที่สามของค่าความต้องการจำเป็น สะท้อนให้เห็นว่าผู้บริหารยังคงต้องพัฒนาทักษะด้านภาวะผู้นำในหลากหลายมิติ ไม่ว่าจะเป็นวิสัยทัศน์ กลยุทธ์ การจูงใจทีมงาน หรือการตัดสินใจเชิงกลยุทธ์ การนำองค์กรในทิศทางที่ชัดเจนและสร้างแรงบันดาลใจให้แก่บุคลากรเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่งในยุคที่การเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว สอดคล้องกับแนวคิดของศุภโชค หอมสุวรรณ (2564) ที่ได้ศึกษาเรื่องภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ผลการวิจัยพบว่า ผู้นำที่มีวิสัยทัศน์ที่ชัดเจน มีทักษะการบริหารจัดการ และสามารถสื่อสารภารกิจขององค์กรได้อย่างมีประสิทธิภาพ จะส่งผลให้บุคลากรเกิดแรงจูงใจ และสามารถยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาได้อย่างยั่งยืน สำหรับองค์ประกอบอื่น ๆ ได้แก่ ด้านการมุ่งเน้นผู้เรียน ด้านบุคลากร ด้านการวัดและการจัดการความรู้ และด้านผลลัพธ์การดำเนินการ แม้จะมีค่าความต้องการจำเป็นในระดับรองลงมา แต่ก็ยังอยู่ในระดับสูง ซึ่งบ่งชี้ว่าสถานศึกษามีความมุ่งหวังที่จะพัฒนาทุกด้านให้ก้าวสู่ความเป็นเลิศอย่างรอบด้าน จากการวิเคราะห์ในภาพรวม แสดงให้เห็นว่าการพัฒนาแนวทางการบริหารสู่ความเป็นเลิศควรมุ่งเน้นการออกแบบระบบวางแผนที่เป็นรูปธรรม การปรับปรุงกระบวนการ

บริหารให้มีมาตรฐานที่ตรวจสอบได้ และการเสริมสร้างภาวะผู้นำของผู้บริหารในทุกกระดับให้สามารถขับเคลื่อนองค์กรสู่เป้าหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพ

6.2 ผลการวิจัยในระยะที่ 2 ซึ่งเป็นการพัฒนาแนวทางการบริหารสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 พบว่าแนวทางที่ได้ประกอบด้วย 28 แนวทางภายใต้ 7 องค์ประกอบหลัก ได้แก่ 1) การนำองค์กร 2) การวางแผนอย่างเป็นระบบ 3) การมุ่งเน้นผู้เรียน 4) การมุ่งเน้นบุคลากร 5) กระบวนการดำเนินการ 6) การวัด การวิเคราะห์และการจัดการความรู้ และ 7) ผลลัพธ์การดำเนินการ แนวทางที่พัฒนาขึ้นเกิดจากการบูรณาการข้อมูลเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ โดยเฉพาะการศึกษาข้อมูลจากโรงเรียนต้นแบบที่มีแนวปฏิบัติที่ดี (Best Practice) ผสานกับกรอบแนวคิด PDCA ของเดมมิ่ง ซึ่งประกอบด้วยขั้นตอนการวางแผน (Plan) การดำเนินการ (Do) การตรวจสอบ (Check) และการปรับปรุง (Act) ทำให้แนวทางมีความครอบคลุม มีความยืดหยุ่นในการประยุกต์ใช้ และสามารถปรับปรุงพัฒนาได้อย่างต่อเนื่อง แนวทางที่ได้นี้ ผ่านการตรวจสอบโดยผู้ทรงคุณวุฒิด้านการบริหารการศึกษา พบว่ามีระดับความเหมาะสมและความเป็นไปได้อยู่ในระดับมากในทุกองค์ประกอบ สะท้อนถึงศักยภาพของแนวทางในการนำไปใช้จริงในบริบทของโรงเรียนประถมศึกษาสอดคล้องกับแนวคิดของ Baldrige National Quality Program (2001) ซึ่งเป็นแม่แบบหลักในการทำวิจัยในครั้งนี้ ที่ได้กำหนดองค์ประกอบสำคัญของการบริหารสมัยใหม่ไว้ 7 ด้าน ได้แก่ การนำองค์กรเชิงกลยุทธ์ การวางแผนเชิงกลยุทธ์ การมุ่งเน้นลูกค้า การวัดผล การวิเคราะห์ และการจัดการความรู้ การมุ่งเน้นบุคลากร กระบวนการดำเนินงาน และผลลัพธ์ขององค์กร ซึ่งล้วนเป็นกรอบอ้างอิงที่ครอบคลุมในการพัฒนาคุณภาพสถานศึกษา และ สอดคล้องกับงานวิจัยของกานต์ธิดา ทองดี (2566) ที่ได้ศึกษาเกี่ยวกับการบริหารเชิงคุณภาพของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ผลการวิจัยพบว่า การพัฒนาโรงเรียนให้มีความเป็นเลิศต้องเน้นการบริหารแบบองค์รวม ที่รวมทั้งการจัดการระบบ กระบวนการ และบุคลากรไว้ด้วยกัน นอกจากนี้ยัง สอดคล้องกับงานวิจัยของ ศิริินภา สังข์ทอง (2566) ที่ได้ศึกษาเกี่ยวกับภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียน ผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำที่มีประสิทธิภาพจะส่งผลต่อแรงจูงใจและความร่วมมือของครูและบุคลากร ซึ่งล้วนถูกสะท้อนในแนวทางที่พัฒนาขึ้น และ สอดคล้องกับงานวิจัยของ Han (2025) ที่ได้ศึกษาเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงปฏิรูปของรองผู้บริหารกับการมีส่วนร่วมและประสิทธิภาพการทำงานของครูในโรงเรียนในเขตมอญโกเลียใน ประเทศจีน ผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำเชิงปฏิรูปมีผลอย่างมีนัยสำคัญเชิงบวกต่อความมุ่งมั่นและการทำงานของครู ซึ่งสอดคล้องกับแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำที่เสริมสร้างแรงจูงใจและการสื่อสารภายในองค์กร รวมทั้ง สอดคล้องกับงานวิจัยของ Alberts (2024) ที่ได้ศึกษาเกี่ยวกับการตอบสนองของผู้อำนวยการโรงเรียนต่อวิกฤตการณ์โดยใช้หลักการ PDCA ผลการวิจัยพบว่า การวางแผนและปรับปรุงอย่างต่อเนื่องช่วยให้โรงเรียนมีความยืดหยุ่นและสามารถปรับตัวได้ดีในสถานการณ์ที่ไม่แน่นอน

7. องค์ความรู้ใหม่

ภาพที่ 1 องค์ประกอบของการบริหารสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคามเขต 2

จากภาพที่ 1 องค์ประกอบของการบริหารสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 ประกอบด้วย 7 องค์ประกอบ ได้แก่ (1) การนำองค์กร (2) การวางแผนอย่างเป็นระบบ (3) การมุ่งเน้นผู้เรียน (4) การมุ่งเน้นบุคลากร (5) กระบวนการดำเนินการ (6) การวัด การวิเคราะห์และการจัดการความรู้ และ (7) ผลลัพธ์การดำเนินการ ทั้งนี้ การบริหารในแต่ละองค์ประกอบดำเนินไปภายใต้หลักการของวงจร PDCA (Plan-Do-Check-Act) ซึ่งเป็นแนวทางในการพัฒนาและปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง เพื่อยกระดับคุณภาพของสถานศึกษาอย่างเป็นระบบ

8. ข้อเสนอแนะ

8.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

8.1.1 ควรส่งเสริมให้สถานศึกษาในสังกัดนำแนวทางการบริหารสู่ความเป็นเลิศทั้ง 7 องค์ประกอบไปปรับใช้เป็นแนวทางหลักในการบริหารจัดการสถานศึกษา โดยจัดทำเป็นนโยบายหรือแนวปฏิบัติที่ชัดเจน เพื่อให้สถานศึกษาสามารถยกระดับคุณภาพการบริหารอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง

8.1.2 ควรมีการกำหนดแผนส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพผู้บริหารและครู ให้สามารถประยุกต์ใช้แนวทางการบริหารสู่ความเป็นเลิศอย่างเหมาะสม โดยอาจจัดให้มีการอบรมเชิงปฏิบัติการ การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ หรือการนิเทศติดตามในลักษณะ Coaching & Mentoring

8.1.3 ควรมีระบบติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผล การดำเนินงานของสถานศึกษา โดยใช้แนวทางการบริหารสู่ความเป็นเลิศเป็นเกณฑ์ เพื่อให้เกิดการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง รวมถึงนำผลการประเมินไปใช้ในการปรับปรุงแผนพัฒนาการศึกษาในระดับเขตพื้นที่

8.1.4 ควรผลักดันให้สถานศึกษาที่มีแนวทางการบริหารที่เป็นเลิศ เป็นแบบอย่างให้กับโรงเรียนอื่น ๆ ในเขตพื้นที่ โดยสร้างเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้เพื่อกระตุ้นให้เกิดการพัฒนาในระดับเครือข่ายและพื้นที่การศึกษา

8.2 ข้อเสนอแนะสำหรับผู้ปฏิบัติ

8.2.1 ควรนำแนวทางการบริหารสู่ความเป็นเลิศทั้ง 7 องค์ประกอบ ไปปรับใช้ในการวางแผนและกำหนดนโยบายภายในสถานศึกษา โดยเฉพาะการวางแผนอย่างเป็นระบบ การมีภาวะผู้นำ และการบริหารที่ยึดเป้าหมายของผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง เพื่อให้การดำเนินงานมีทิศทางชัดเจน และสอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษา

8.2.2 ครูและบุคลากรทางการศึกษาควรให้ความร่วมมือในการดำเนินงานตามแนวทางการบริหารที่พัฒนาไว้ โดยมีส่วนร่วมในการวางแผน ดำเนินงาน ติดตามผล และประเมินผล เพื่อให้เกิดการพัฒนาอย่างเป็นองค์รวม และสร้างวัฒนธรรมองค์กรที่ส่งเสริมความเป็นเลิศอย่างยั่งยืน

8.2.3 ควรมีการจัดระบบสนับสนุนภายในโรงเรียน เช่น การประชุมภายในเพื่อทบทวนแผนและแนวทางอย่างสม่ำเสมอ การแบ่งปันองค์ความรู้ การส่งเสริมความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ของบุคลากร ตลอดจนการนำผลจากการวิเคราะห์ข้อมูลและการประเมินมาใช้ปรับปรุงการดำเนินงาน

8.2.4 ผู้ปฏิบัติงานในระดับโรงเรียนควรให้ความสำคัญกับการ บูรณาการแนวทางการบริหารสู่ความเป็นเลิศเข้ากับการดำเนินงานประจำ และสามารถสะท้อนผลการดำเนินงานให้เห็นเป็นรูปธรรม เช่น การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน การลดความเหลื่อมล้ำ หรือการมีส่วนร่วมของชุมชน

8.3 ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

8.3.1 ควรขยายขอบเขตของการวิจัยไปยัง โรงเรียนในสังกัดอื่นหรือพื้นที่อื่น เพื่อนำแนวทางที่พัฒนาขึ้นไปเปรียบเทียบ และศึกษาความแตกต่างของผลการนำไปใช้ในบริบทที่หลากหลายมากยิ่งขึ้น

8.3.2 ควรนำแนวทางการบริหารสู่ความเป็นเลิศไปทดลองใช้ เพื่อวิเคราะห์และสรุปผลที่เกิดขึ้นในแต่ละด้านเพื่อให้สามารถนำไปปรับปรุงและพัฒนาให้ดียิ่งขึ้น

8.3.3 ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อ ความสำเร็จหรืออุปสรรคในการนำแนวทางการบริหารสู่ความเป็นเลิศไปใช้จริง เพื่อให้สามารถปรับปรุงแนวทางให้เหมาะสมยิ่งขึ้น และสร้างเงื่อนไขความสำเร็จที่เอื้อต่อการพัฒนาโรงเรียนอย่างยั่งยืน

8. บรรณานุกรม

- กานต์ธิดา ทองดี. (2566). การพัฒนารูปแบบการบริหารเชิงคุณภาพของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน. ดุษฎีนิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยบูรพา.
- นิสา ทองศรี. (2565). การพัฒนาแนวทางการวางแผนแบบมีส่วนร่วมเพื่อเสริมสร้างคุณภาพการบริหารในโรงเรียนประถมศึกษ. ดุษฎีนิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

- พรภัทรา สีสต. (2564). การพัฒนาระบบกระบวนการบริหารสถานศึกษาที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ. ดุษฎีนิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ศิริรณกา สังข์ทอง. (2566). ภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนกับการสร้างแรงจูงใจในการทำงานของครู. ดุษฎีนิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ศุภโชค หอมสุวรรณ. (2564). ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับการพัฒนาคุณภาพการศึกษา. ดุษฎีนิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร.
- สมพงษ์ จิตระดับ. (2564). การศึกษาไทยในวิกฤต: ปรับโครงสร้าง เปลี่ยนระบบ และคุณภาพชีวิตผู้เรียน. กรุงเทพฯ : ศูนย์วิจัยและพัฒนานโยบายการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2561). ยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ.2561–2580). กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.
- สำนักงานรางวัลคุณภาพแห่งชาติ. (2566). กรอบรางวัลคุณภาพแห่งชาติ (Thailand Quality Award Framework). กรุงเทพฯ : สถาบันเพิ่มผลผลิตแห่งชาติ.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2542). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภา.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560–2579. กรุงเทพฯ : พริกหวานกราฟฟิก.
- สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2566). แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566–2570). กรุงเทพฯ : สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.
- สุภาพร จันทร์ศรี. (2565). การวางแผนกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพของโรงเรียน. ดุษฎีนิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- Alberts, J. J. (2024). Resilience, adaptability, and transformation: School principals' response to critical events. Doctoral dissertation. University of Montana.
- Baldrige National Quality Program. (2001). Malcolm Baldrige National Quality. United States : National Institute of Standards and Technology.
- Han, L. (2025). The Relationship Between Principals' Transformational Leadership and Teachers' Organizational Citizenship Behavior Within Public Primary and Middle Schools in Baotou, Inner Mongolia, China. Doctoral dissertation. University of Montana.

โปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำดิจิทัลของครู
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1*
DEVELOPMENT OF A PROGRAM TO ENHANCE DIGITAL LEADERSHIP OF
TEACHER OF THE KALASIN PRIMARY EDUCATIONAL
SERVICE AREA OFFICE 1

ปรียาวดี ระดาฤทธิ์¹, ธรินธร นามวรรณ²
Preeyawadee Radarit¹, Tharinthorn Namwan²
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม^{1,2}
Faculty of Education, Mahasarakham University^{1,2}
Email : 66010581043@msu.ac.th

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และ
ความต้องการจำเป็น 2) เพื่อสร้างและประเมินโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำดิจิทัลของครู สังกัด
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1 โดยใช้วิจัยแบบผสมผสาน กลุ่มตัวอย่าง
ได้แก่ ครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1 จำนวน 300 คน โดยการ
สุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิ เครื่องมือวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้างและแบบ
ประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของโปรแกรม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่
ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และดัชนีความต้องการจำเป็น

ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพปัจจุบันของภาวะผู้นำดิจิทัลของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1 โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง และสภาพที่พึงประสงค์ฯ
โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และความต้องการจำเป็นในการเสริมสร้างภาวะผู้นำดิจิทัลของครู สังกัด
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1 เรียงลำดับจากมากไปน้อย ได้แก่ การสอน
บูรณาการดิจิทัล ความร่วมมือทางดิจิทัล และการมีวิสัยทัศน์ดิจิทัล ตามลำดับ 2) โปรแกรมเสริมสร้าง
ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมฯ ประกอบด้วย หลักการ วัตถุประสงค์ เนื้อหา กระบวนการพัฒนา และการ
วัดและประเมินผล ซึ่งเนื้อหาของโปรแกรม ประกอบด้วย 3 Module ได้แก่ การมีวิสัยทัศน์ดิจิทัล
การสอนบูรณาการดิจิทัล และความร่วมมือทางดิจิทัล ส่วนผลการประเมินความเหมาะสมและความเป็น
ไปได้ของโปรแกรมอยู่ในระดับมากที่สุดทั้ง 2 รายการ

คำสำคัญ : การพัฒนา; โปรแกรมเสริมสร้าง; ภาวะผู้นำดิจิทัล

ABSTRACT

This research aimed to 1) study the current conditions, desired conditions, and needs for enhancing digital leadership among teachers under the Office of Kalasin Primary Educational Service Area 1 and 2) develop and evaluate a program to enhance teachers' digital leadership. A mixed-methods research design was employed. The sample consisted of 300 teachers selected through stratified random sampling. The research instruments included a questionnaire, a semi-structured interview form, and an evaluation form assessing the appropriateness and feasibility of the program. Data were analyzed using mean, standard deviation, and the Priority Needs Index (PNI_{modified}).

The research findings revealed that 1) the overall current state of digital leadership among teachers was at a moderate level, while the desired condition was at the highest level. The areas with the highest needs for development, ranked from highest to lowest, were digital-integrated teaching, digital collaboration, and digital vision, respectively. 2) The developed digital leadership enhancement program consisted of key components: principles, objectives, content, development processes, and evaluation methods. The program content was organized into three modules: Digital Vision, Digital-Integrated Teaching, and Digital Collaboration. The evaluation results indicated that both the appropriateness and feasibility of the program were rated at the highest level.

Keywords : Development; Enhancement; Digital Leadership

1. ความสำคัญและที่มาของปัญหาที่ทำการวิจัย

ยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ.2561 – 2580) ด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ประเด็นการปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้ที่ตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ 21 โดยมุ่งเน้นพัฒนาผู้เรียนให้มีสมรรถนะที่จำเป็นต่อการเรียนรู้ การดำรงชีวิตและการทำงานให้สามารถรองรับลักษณะงานในอนาคต พัฒนาระบบสนับสนุนการเรียนรู้เพื่อแก้ไขภาวะถดถอยของความรู้ในวัยเรียนตลอดจนส่งเสริมให้ผู้มีความต้องการพิเศษได้รับโอกาสการเข้าถึงการศึกษาและการเรียนรู้ที่หลากหลาย พัฒนาสื่อการเรียนรู้ในการพัฒนาทักษะและการใช้ชีวิตที่เหมาะสม พัฒนาการจัดการเรียนรู้แนวใหม่และขับเคลื่อนสู่การปฏิบัติ ให้ผู้เรียนมีทักษะดิจิทัลและมีสมรรถนะที่จำเป็นต่อการเรียนรู้ พัฒนาสถานศึกษาให้เป็นพื้นที่ปลอดภัย ปรับปรุง ระบบวัดผลและประเมินผลการเรียนรู้ พัฒนารูปแบบการจัดการศึกษาที่หลากหลายตามความต้องการเฉพาะบุคคลและเพื่อยุติการออกกลางคัน ผลิตและพัฒนาครูที่มีความพร้อมด้านวิชาการและด้านทักษะการจัดการเรียนรู้ การใช้เทคโนโลยี นวัตกรรมผ่านแพลตฟอร์มออนไลน์ต่าง ๆ (สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ, 2567)

ยุคดิจิทัลเป็นยุคของอิเล็กทรอนิกส์ที่เกี่ยวข้องกับเทคโนโลยีที่มีความรวดเร็วในการสื่อสาร การส่งผ่านข้อมูลความรู้ต่าง ๆ ที่มีอยู่ในสังคม ไม่ว่าจะเป็นข่าวสาร ภาพหรือวิดีโอที่ทุกคนสามารถเข้าถึงได้อย่างรวดเร็วทุกที่และทุกเวลา การจัดการเรียนรู้ให้กับผู้เรียนที่เป็นกลุ่มเด็กที่เกิดในยุคดิจิทัล โดยครูและผู้บริหารสถานศึกษาเป็นกลุ่มบุคคลที่เกิดก่อนที่จะมีการใช้ดิจิทัลอย่างแพร่หลาย นับเป็นความท้าทายในการบริหารการศึกษาในยุคดิจิทัลอย่างมาก ครูจะอย่างไรให้สามารถจัดการเรียนรู้ ด้วยนวัตกรรมหรือแนวทางใหม่ ๆ ที่จะเชื่อมโยงความคิด ความรู้ โดยใช้เทคโนโลยีเป็นตัวส่งผ่านไปยังผู้เรียนยุคดิจิทัล (สุกัญญา แซ่มซ้อย, 2561) นำไปสู่การมีภาวะผู้นำดิจิทัลเป็นพฤติกรรมของบุคคล ที่มีความรอบรู้และเข้าใจเทคโนโลยี สามารถนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้ในการบริหารจัดการเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพ ส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ในโรงเรียน ส่งเสริมครูและบุคลากรทางการศึกษาในการนำเทคโนโลยีมาใช้บูรณาการในการจัดการเรียนการสอนได้อย่างสอดคล้องกับบริบทของผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งครูในยุคการศึกษา 4.0 ต้องมีความรู้ในวิชาที่สอนเป็นอย่างดี เป็นครูมืออาชีพพัฒนาสู่การเป็นครูในยุคดิจิทัล โดยออกแบบกิจกรรมที่บูรณาการกับการทำงาน เพื่อให้ครูได้ปรับปรุงการสอนที่ส่งผลต่อการพัฒนาศักยภาพการเรียนรู้ของนักเรียน โดยครูต้องมีพันธสัญญาต่อการเรียนรู้ กระตือรือร้นในการพัฒนาตนเอง การจัดสรรเวลาจากผู้บริหารเพื่อที่ครูสามารถนำสิ่งที่ตนได้เรียนรู้สู่ การปฏิบัติ สอนในงานประจำ และได้รับข้อมูลย้อนกลับอย่างสม่ำเสมอจากเพื่อนร่วมงานและผู้บริหาร ดังนั้น ครูผู้สอนในยุคดิจิทัลมีบทบาทไม่ใช่เพียงผู้บรรยายเท่านั้น ครูผู้สอนจะกลายเป็นที่ปรึกษา และให้แนวทางผู้เรียนในการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเป็นเครื่องมือในการค้นคว้าหาแหล่งทรัพยากรความรู้ที่ต้องการ (จิณฉัตร ปะโคทั้ง, 2561) ครูผู้สอนต้องเปลี่ยนบทบาทจากผู้ถ่ายทอดความรู้เป็นผู้อำนวยความสะดวก ซึ่งในปัจจุบันมีการพูดถึงทักษะของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 แต่ยังไม่มีความครอบคลุมแนวทางการพัฒนาทักษะครู เพื่อให้พร้อมต่อการเรียนการสอนในยุคสมัยใหม่ ครูไทยจำนวนมากจึงเหมือนถูกปล่อยอยู่อย่างโดดเดี่ยวท่ามกลางความเปลี่ยนแปลงของสังคมโลก (ไพฑูรย์ สีนลาร์ตัน, 2560)

การยกระดับความเป็นผู้นำของครู โดยใช้เทคโนโลยีเพื่อสนับสนุนความสามารถของครูในการเป็นผู้นำดิจิทัลเป็นตัวแทนของการเปลี่ยนแปลงทางด้านการจัดการศึกษาและส่งเสริมให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้อย่างบูรณาการ บทบาทของครูคือนำไปสู่การบูรณาการของเทคโนโลยีที่เป็นนวัตกรรมใหม่ในระบบการศึกษาและเพื่อเตรียมรับมือกับการเปลี่ยนแปลงทิศทางการจัดการเรียนรู้ที่รวดเร็วนี้ ดังนั้นครูผู้สอนควรมีภาวะผู้นำดิจิทัลจำเป็นต้องมีส่วนร่วมกับเพื่อนครูและการเตรียมครูที่มีภาวะผู้นำดิจิทัลจำเป็นต้องมีการพัฒนาวิชาชีพเพื่อให้ครูมีความสามารถรู้สึกรู้สึกได้กับการบูรณาการเทคโนโลยี และเกิดภาวะผู้นำในยุคสังคมดิจิทัล ทำให้องค์กรจะเติบโตได้นั้นจำเป็นต้องมีทักษะความรู้ความเข้าใจการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล เพื่อการทำความเข้าใจในบทบาทของผู้นำยุคสังคมดิจิทัลจะช่วยให้องค์กรสามารถปรับตัวเข้ากับการเปลี่ยนแปลงที่ไม่หยุดนิ่งได้ และเป็นอีกแง่มุมหนึ่งของการมีอำนาจของผู้นำโดยผ่านชุมชน มีการปรับตัว มีการตอบสนองและร่วมกันสร้างด้วยความเป็นธรรม ผู้นำในยุคสังคมดิจิทัลต้องมีความตื่นตัวและพัฒนาทักษะ ให้เหมาะสมกับลักษณะงานที่ทำและเรียนรู้ในสิ่งต่าง ๆ ที่มีการเปลี่ยนแปลง จึงจะเป็นผู้นำในยุคสังคมดิจิทัลที่แท้จริง (เยาวลักษณ์ จิตต์วโรดม, 2560)

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1 เป็นหน่วยงานที่ทำหน้าที่จัดการศึกษาโดยให้บริการแก่ครู, นักเรียน, และประชาชนในเขตบริการให้เกิดการเรียนรู้ มีความรู้ ความ

เข้าใจเกิดทักษะประสบการณ์และมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ตามหลักสูตรที่กำหนดไว้ มีวิสัยทัศน์ในการจัดการศึกษาคือ สร้างองค์กรชั้นนำด้านการบริหารจัดการการศึกษา สืบสานศาสตร์พระราชาสู่การพัฒนาสังคมอนาคตที่ยั่งยืนโดยสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1 ได้ดำเนินการจัดทำแผนพัฒนาการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2566 – 2570 โดยให้ความสำคัญสอดคล้องกับแผนยุทธศาสตร์ชาติ แผนแม่บทไ้ยุทธศาสตร์ชาติ ซึ่งได้กำหนดพันธกิจ ข้อที่ 1 กล่าวไว้ว่า ส่งเสริมการศึกษาเพื่อความเป็นเลิศของผู้เรียนให้มีสมรรถนะตามศักยภาพ และเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน และพัฒนาคุณภาพผู้เรียนให้มีสมรรถนะตามหลักสูตร และทักษะที่จะเป็นต่ออนาคตในศตวรรษที่ 21 และข้อที่ 2 กล่าวไว้ว่า พัฒนาผู้บริหาร ครู และบุคลากรทางการศึกษาให้มีความเชี่ยวชาญในการจัดการศึกษาที่ตอบสนองทิศทางการพัฒนาประเทศ และได้กำหนดเป้าหมายไว้ในข้อที่ 5 ผู้บริหาร ครู และบุคลากรทางการศึกษาเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ ท้นต่อการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยี มีสมรรถนะ ความรู้ ความเชี่ยวชาญ จรรยาบรรณและมาตรฐานวิชาชีพ รวมทั้งจิตวิญญาณความเป็นครู (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1, 2567) จากการวิเคราะห์พบว่า สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1 มุ่งเน้นพัฒนาทั้งด้านการจัดการศึกษาและบุคลากรให้มีความพร้อมรับมือกับการเปลี่ยนแปลงในยุคดิจิทัล ทั้งในด้านการพัฒนาผู้เรียนให้มีทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 และการพัฒนาผู้นำทางการศึกษาให้มีภาวะผู้นำดิจิทัล เป้าหมายและพันธกิจของสำนักงานสอดคล้องกับแนวทางการศึกษาในยุคใหม่ที่เน้นการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้มีความยั่งยืน ดังนั้นจึงจะเห็นได้ว่าภาวะผู้นำดิจิทัลของครูเป็นภาวะที่สำคัญและจำเป็นมากในปัจจุบัน สามารถช่วยให้นักเรียนมีทักษะในศตวรรษที่ 21 ที่เพิ่มขึ้น นักเรียนมีความตื่นตัวในการเรียนมากขึ้น ช่วยให้เกิดการพัฒนาในด้านการจัดการเรียนการสอนให้เป็นอย่างดีมีประสิทธิภาพและสอดคล้องกับแผนพัฒนาการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2566 – 2570 ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1 ที่ให้ความสำคัญกับการพัฒนาผู้เรียนให้มีความสามารถความเป็นเลิศทางวิชาการ มีสมรรถนะตามหลักสูตรและคุณลักษณะในศตวรรษที่ 21 พัฒนาผู้บริหาร ครู และบุคลากรทางการศึกษาให้เป็นมืออาชีพ และจัดการศึกษาโดยใช้เทคโนโลยีดิจิทัล (Digital Technology) เพื่อพัฒนามุ่งสู่ Thailand 4.0 (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1, 2567)

จากความสำคัญของภาวะผู้นำดิจิทัลและสภาพปัญหาของการจัดการศึกษาในโรงเรียนของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1 ผู้วิจัยเห็นว่า ภาวะผู้นำดิจิทัลของครูมีบทบาทสำคัญในการแก้ไขปัญหาการจัดการศึกษา เกิดการเปลี่ยนแปลงในการบริหารจัดการเรียนการสอน ส่งเสริมผู้เรียนให้มีทักษะดิจิทัลและมีสมรรถนะที่จำเป็นต่อการเรียนรู้ คุณลักษณะของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 และนำไปสู่การพัฒนาตนเองให้มีความรู้ความสามารถ ก้าวทันต่อยุคสมัยที่เปลี่ยนแปลงไป

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

2.1 เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของภาวะผู้นำดิจิทัลของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1

2.2 เพื่อสร้างและประเมินโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำดิจิทัลของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1

3. ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

3.1 ได้ทราบถึงสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นเกี่ยวกับภาวะผู้นำดิจิทัลของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1 เพื่อใช้เป็นข้อมูลสารสนเทศสำหรับการเสริมสร้างภาวะผู้นำดิจิทัลของครูและเป็นข้อมูลเพื่อใช้ประโยชน์ในการพัฒนาบุคลากรทางการศึกษาต่อไป

3.2 ได้โปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำดิจิทัลของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1 ที่สามารถนำไปใช้เป็นเครื่องมือในการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1

4. วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Methods Research) มีวิธีดำเนินการวิจัยแบ่งออกเป็น 2 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 การศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของภาวะผู้นำดิจิทัลของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1

1) ศึกษาของเอกสารที่เกี่ยวข้องกับภาวะผู้นำดิจิทัลและสังเคราะห์องค์ประกอบตามแนวคิดของ Picciano (2002), Reeves (2006), Kearney et al (2015), Zhu (2016), Redmond (2017), Tran (2017), DigCompEdu (2019), Sheninger (2019), INTEF's for Teacher Digital Competence (2020), จิรพล สังข์โพธิ์ และคณะ (2560) และกนกอร สมปราชญ์ (2562) ซึ่งสรุปได้ว่าองค์ประกอบของภาวะผู้นำดิจิทัลมี 3 องค์ประกอบ ได้แก่ การมีวิสัยทัศน์ดิจิทัล การสอนบูรณาการดิจิทัล และความร่วมมือทางดิจิทัล

2) ศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นของภาวะผู้นำดิจิทัลของครู กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ครู จำนวน 300 คน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยคำนวณจากสูตรของ Krejcie and Morgan (1970) และสุ่มกลุ่มตัวอย่างด้วยวิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิ โดยใช้ขนาดสถานศึกษาเป็นหน่วยในการสุ่ม เครื่องมือวิจัย คือ แบบสอบถามสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา ซึ่งเมื่อพิจารณาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) มีค่าตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไปทั้ง 30 ข้อ โดยแบบสอบถามสภาพปัจจุบันฯ มีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.967 ส่วนแบบสอบถามสภาพที่พึงประสงค์ มีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.986 เก็บรวบรวมข้อมูล จัดกระทำและวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าดัชนีความต้องการจำเป็น

ระยะที่ 2 การสร้างและประเมินโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำดิจิทัลของครูฯ

1) สร้างแบบสัมภาษณ์ผู้บริหารสถานศึกษาที่มีวิธีปฏิบัติที่ดี (Best Practices) โดยใช้ข้อมูลจากผลการวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นของภาวะผู้นำดิจิทัลของครู หลักการ 70 : 20 : 10 วิธีการเสริมสร้างภาวะผู้นำ และการประเมินโปรแกรม ในการกำหนดข้อคำถามโดยสร้างแบบ

สัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-Structure Interview) เก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มผู้ให้ข้อมูลจำนวน 6 คน จากนั้นทำการจัดกระทำและวิเคราะห์ข้อมูล

2) สร้างโปรแกรมโดยนำข้อมูลจากการสังเคราะห์เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับองค์ประกอบของโปรแกรม กระบวนการสร้างโปรแกรม และข้อมูลจากการถอดองค์ความรู้ผู้บริหารและครูที่มีวิธีปฏิบัติที่ดี มาสร้างโปรแกรมซึ่งมี 5 องค์ประกอบ ได้แก่ หลักการ วัตถุประสงค์ เนื้อหากระบวนการพัฒนา และการวัดและประเมินผล และประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ในการปฏิบัติของโปรแกรม โดยผู้ทรงคุณวุฒิที่ได้มาโดยเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) จำนวน 5 คน จัดกระทำและวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

5. ผลการวิจัย

5.1 ผลการศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นของภาวะผู้นำดิจิทัลของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1 ปรากฏดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของภาวะผู้นำดิจิทัลของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1 โดยรวม

องค์ประกอบของภาวะผู้นำดิจิทัล	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์			PNI _{modified}	ลำดับ
	\bar{X}	S.D.	ระดับ	\bar{X}	S.D.	ระดับ		
1. การมีวิสัยทัศน์ดิจิทัล	3.17	0.61	ปานกลาง	4.77	0.46	มากที่สุด	0.51	3
2. การสอนบูรณาการดิจิทัล	3.12	0.65	ปานกลาง	4.85	0.38	มากที่สุด	0.55	1
3. ความร่วมมือทางดิจิทัล	3.19	0.65	ปานกลาง	4.83	0.42	มากที่สุด	0.52	2
รวม	3.16	0.64	ปานกลาง	4.82	0.42	มากที่สุด		

จากตารางที่ 1 พบว่า สภาพปัจจุบันโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านอยู่ในระดับปานกลางทุกด้าน โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านความร่วมมือทางดิจิทัล และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการสอนบูรณาการดิจิทัล ในขณะที่สภาพที่พึงประสงค์อยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า สภาพที่พึงประสงค์ฯ อยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การสอนบูรณาการดิจิทัล และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการมีวิสัยทัศน์ดิจิทัล ส่วนความต้องการจำเป็นในการเสริมสร้างภาวะผู้นำดิจิทัลของครู โดยรวมทุกด้านมีความจำเป็นที่จะต้องได้รับการเสริมสร้าง โดยสามารถเรียงลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นจากมากไปหา

น้อย ได้แก่ ด้านการสอนบูรณาการดิจิทัล ด้านความร่วมมือทางดิจิทัล และด้านการมีวิสัยทัศน์ดิจิทัลตามลำดับ

5.2 การสร้างโปรแกรมฯ โดยนำข้อมูลจากการสังเคราะห์เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับองค์ประกอบของโปรแกรม กระบวนการสร้างโปรแกรม และข้อมูลจากการถอดองค์ความรู้ผู้บริหารและครูที่มีวิธีปฏิบัติที่ดีด้านภาวะผู้นำดิจิทัล จำนวน 6 คน โดยการเลือกแบบเจาะจง มาสังเคราะห์เพื่อนำไปสู่การออกแบบและสร้างโปรแกรม โดยผู้วิจัยสังเคราะห์แนวทางการเสริมสร้างประกอบการร่างโปรแกรม ปรากฏดังภาพที่ 1

โปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำดิจิทัลของครู	
หลักการ	โปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำดิจิทัลของครู มุ่งพัฒนาครูให้มีวิสัยทัศน์ เป็นผู้นำในการสอนบูรณาการดิจิทัล และมีความร่วมมือทางดิจิทัล โดยใช้หลักการ 70 : 20 : 10 ซึ่งเน้นการเรียนรู้จากการลงมือปฏิบัติจริง (70%) การแลกเปลี่ยนเรียนรู้จากผู้อื่น (20%) และการฝึกอบรมอย่างเป็นทางการ (10%) โปรแกรมนี้ประกอบด้วยวัตถุประสงค์ เนื้อหา วิธีการเสริมสร้าง และการวัดและประเมินผล เพื่อยกระดับสมรรถนะของครูให้สามารถใช้เทคโนโลยีได้อย่างมั่นใจและสร้างสรรค์ การเพิ่มประสิทธิภาพของการจัดการเรียนรู้ในยุคดิจิทัล และการสร้างวัฒนธรรมของการเรียนรู้ร่วมกันอย่างต่อเนื่องในสถานศึกษา และช่วยเสริมสร้างศักยภาพของโรงเรียนในการตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงของโลกยุคใหม่ได้อย่างมีทิศทางและยั่งยืน
วัตถุประสงค์	เพื่อพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของครู
เนื้อหา	Module 1 การมีวิสัยทัศน์ดิจิทัล (20 ชั่วโมง) ประกอบด้วย บทบาทของครูในศตวรรษที่ 21 กับการมีวิสัยทัศน์ทางเทคโนโลยี การวิเคราะห์สถานการณ์และบริบทด้านดิจิทัลของครู (SWOT ANALYSIS) และการสะท้อนคิดและแลกเปลี่ยนเรียนรู้วิสัยทัศน์ทางดิจิทัลของครู Module 2 การสอนบูรณาการดิจิทัล (40 ชั่วโมง) ประกอบด้วย การใช้ AI เบื้องต้นในชั้นเรียนและเทคนิคการสร้างสื่อการเรียนรู้ดิจิทัล การจัดการเรียนรู้โดยใช้สื่อดิจิทัล รูปแบบการบูรณาการสื่อดิจิทัลในห้องเรียน การสร้างกิจกรรม Active Learning ผ่านสื่อดิจิทัล และการสร้างแบบประเมินและวัดผลการเรียนรู้ด้วยเทคโนโลยี Module 3 ความร่วมมือดิจิทัล (30 ชั่วโมง) ประกอบด้วย การใช้เครื่องมือดิจิทัลสำหรับการทำงานกลุ่มและโครงการร่วมกัน ทักษะการสื่อสารออนไลน์อย่างมีประสิทธิภาพสำหรับครู การสร้างเครือข่ายการเรียนรู้ระดับมืออาชีพ และจริยธรรมและความปลอดภัยทางดิจิทัล
วิธีการเสริมสร้าง	หลักการ 70 : 20 : 10 รวมระยะเวลาตลอดโปรแกรม ประกอบด้วย การเรียนรู้ด้วยตนเอง คิดเป็น 70% การศึกษาดูงานและการเรียนรู้ผ่านชุมชนทางวิชาชีพ คิดเป็น 20% และการฝึกอบรม คิดเป็น 10%

โปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำดิจิทัลของครู	
การวัดและประเมินผล	การประเมินผลก่อน ระหว่าง และหลังการพัฒนาเสริมสร้างภาวะผู้นำดิจิทัลของครู และการประเมินความพึงพอใจของผู้เข้ารับการเสริมสร้างตามโปรแกรม

ภาพที่ 1 โครงร่างโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำดิจิทัลฯ

หลังจากสร้างโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำดิจิทัลของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1 แล้ว ผู้วิจัยได้เสนอโปรแกรมต่อผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 5 คน เพื่อประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ในการปฏิบัติของโปรแกรม ได้ผลการประเมินปรากฏดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ผลการประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ในการปฏิบัติของโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำดิจิทัลของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1

รายการประเมิน	ความเหมาะสม			ความเป็นไปได้		
	\bar{X}	S.D.	ระดับ	\bar{X}	S.D.	ระดับ
1. หลักการ	4.70	0.50	มากที่สุด	4.73	0.33	มากที่สุด
2. วัตถุประสงค์	4.50	0.55	มาก	4.80	0.45	มากที่สุด
3. เนื้อหา	4.73	0.42	มากที่สุด	4.83	0.31	มากที่สุด
4. กระบวนการพัฒนา	4.93	0.15	มากที่สุด	4.93	0.15	มากที่สุด
5. การวัดและประเมินผล	4.80	0.27	มากที่สุด	4.90	0.22	มากที่สุด
รวม	4.73	0.38	มากที่สุด	4.84	0.29	มากที่สุด

จากตารางที่ 2 พบว่า ผลการประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ในการปฏิบัติของโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำดิจิทัลของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1 โดยรวมมีความเหมาะสมและความเป็นไปได้ในการปฏิบัติในระดับมากที่สุด

6. อภิปรายผลการวิจัย

6.1 จากผลการวิจัยพบว่า การสอนบูรณาการดิจิทัล พบว่า สภาพปัจจุบันของการเสริมสร้างภาวะผู้นำดิจิทัลของครู ด้านการสอนบูรณาการดิจิทัล โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ทุกข้ออยู่ในระดับปานกลาง โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 ลำดับแรก คือ สามารถพัฒนาเนื้อหาดิจิทัลในการเรียนการสอนในรูปแบบต่าง ๆ สามารถจัดกิจกรรมการเรียนการสอนบูรณาการโดยใช้สื่อดิจิทัล และเลือกใช้เครื่องมือดิจิทัล ในการสร้างบทเรียนสื่อการเรียนดิจิทัลได้อย่างถูกต้องและมั่นใจ เพื่อให้ให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ตามลำดับ ส่วนสภาพที่พึงประสงค์ของการเสริมสร้างภาวะผู้นำดิจิทัลของครู ด้านการสอนบูรณาการดิจิทัล โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ทุกข้ออยู่ในระดับมากที่สุด โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 ลำดับแรก คือ สามารถจัดกิจกรรมการเรียนการสอนบูรณาการโดยใช้สื่อดิจิทัล สร้างสื่อดิจิทัลเพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้ และมีความสามารถในการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลให้เหมาะสมและเกิดประโยชน์สูงสุด ตามลำดับ เมื่อนำสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ด้านการสอนบูรณาการดิจิทัลมาหาค่าดัชนีความต้องการจำเป็น พบว่า เลือกใช้เครื่องมือดิจิทัล ในการสร้างบทเรียนสื่อการเรียนดิจิทัลได้อย่างถูกต้องและมั่นใจ เพื่อให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีความจำเป็นอยู่ในลำดับแรก ซึ่งผลที่ปรากฏเช่นนี้อธิบายได้ว่า ครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1 ยังต้องได้รับการพัฒนาทักษะการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อการจัดการเรียนรู้ โดยเฉพาะด้านการเลือกใช้เครื่องมือดิจิทัลให้เหมาะสม การสร้างบทเรียนที่หลากหลาย และการจัดกิจกรรมที่ใช้สื่อดิจิทัลได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งนี้ สอดคล้องกับแนวคิดของ Redmond (2017) ที่ระบุว่า ครูควรมีความสามารถในการวางแผน ออกแบบ และประเมินการเรียนรู้โดยใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในทุกขั้นตอน เพื่อส่งเสริมให้นักเรียนเป็นศูนย์กลางของการเรียนรู้อย่างแท้จริง นอกจากนี้ DigCompEdu (2019) ที่ชี้ให้เห็นว่าการเสริมสร้างภาวะผู้นำดิจิทัลในครูต้องเน้นที่การเพิ่มขีดความสามารถของผู้เรียน ผ่านการจัดการเรียนรู้ดิจิทัลที่มีคุณภาพ สอดคล้องกับ Ally (2019) ที่ได้กล่าวถึงความสามารถในการใช้เทคโนโลยีการพัฒนาเทคโนโลยีเพื่อการเรียนรู้ และการประเมินผลการเรียนรู้ที่รวมอยู่ในความสามารถด้านดิจิทัลของครู และ Wycliff (2019) ที่ชี้ให้เห็นว่าครูควรมีความสามารถเฉพาะทางด้านการใช้เทคโนโลยีเพื่อการสื่อสาร สร้างสรรค์ และอำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ ซึ่งล้วนเป็นคุณลักษณะที่ยังต้องส่งเสริมให้เกิดขึ้นในบริบทของครู และสอดคล้องกับงานวิจัยของ Passey (2021) ที่อธิบายว่าเทคโนโลยีดิจิทัลมีผลต่อความเป็นอยู่ของครู เพื่อให้เป็นการสนับสนุนครูให้ทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น สอดคล้องกับงานวิจัยของธนบดี สอนสระคู (2564) ที่ได้ศึกษาโปรแกรมเสริมสร้างสมรรถนะการรู้ดิจิทัลของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุรินทร์ ผลการวิจัยพบว่า สมรรถนะการรู้ดิจิทัลของครู ในสภาพปัจจุบันโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ผลการวิเคราะห์สมรรถนะการรู้ดิจิทัลของครูในสภาพที่พึงประสงค์ พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด สอดคล้องกับงานวิจัยของวชิราภรณ์ แสงทิตย์ (2565) ที่ได้ศึกษาการพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำดิจิทัลของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครราชสีมา พบว่าสภาพปัจจุบันของภาวะผู้นำดิจิทัลของครู โดยรวมอยู่ในระดับมาก สภาพที่พึงประสงค์ของภาวะผู้นำดิจิทัลของครู โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด สอดคล้องกับงานวิจัยของภักดี ศิริพรรณ (2566) ที่ได้ศึกษาโปรแกรมเสริมสร้างสมรรถนะครูดิจิทัล ในโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัด และอภิรัฐ เจาจง (2566) ที่ได้ศึกษาโปรแกรมพัฒนาการรู้ดิจิทัลของครูโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่เน้นถึงความสำคัญของการออกแบบโปรแกรมที่เน้นหาเน้นการใช้เครื่องมือดิจิทัล การสื่อสาร และการพัฒนาทักษะเชิงดิจิทัลในหลากหลายมิติ ซึ่งสะท้อนแนวคิดเดียวกับงานวิจัยนี้ที่มุ่งพัฒนาองค์ความรู้และทักษะของครูผ่านกิจกรรมที่ครอบคลุมทั้งด้านเทคโนโลยี ความคิดสร้างสรรค์ และการสร้างเครือข่ายวิชาชีพดิจิทัล

6.2 จากผลการวิจัยพบว่า โปรแกรมนี้พัฒนาขึ้นโดยอาศัยกระบวนการสร้างโปรแกรม 3 องค์ประกอบหลัก ได้แก่ การวิเคราะห์ความต้องการจำเป็น การออกแบบและสร้างโปรแกรม และการประเมินผล ซึ่งประกอบด้วย 5 องค์ประกอบหลัก ได้แก่ หลักการ วัตถุประสงค์ เนื้อหา

กระบวนการพัฒนา และการวัดและประเมินผล เนื้อหาแบ่งเป็น 3 Module ได้แก่ การมีวิสัยทัศน์ ดิจิทัล การสอนบูรณาการดิจิทัล และความร่วมมือดิจิทัล โดยใช้หลักการ 70 : 20 : 10 คือ 70% การเรียนรู้จากประสบการณ์จริง 20% การเรียนรู้จากผู้อื่น และ 10% การเรียนรู้จากการฝึกอบรม เพื่อพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของครูอย่างเป็นระบบ โดยโปรแกรมนี้มีความสอดคล้องกับสอดคล้องกับ Picciano (2002) ที่เสนอว่า การพัฒนาโปรแกรมภาวะผู้นำดิจิทัลควรประกอบด้วยองค์ประกอบที่สำคัญ ได้แก่ การมีวิสัยทัศน์ การบูรณาการเทคโนโลยีในการจัดการเรียนรู้ การใช้ข้อมูลในการตัดสินใจ และการสื่อสารผ่านเครื่องมือดิจิทัลอย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับหลักการของ Kearney et al (2015) ที่เน้นการส่งเสริมความร่วมมือทางดิจิทัล การใช้เทคโนโลยีเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการเรียนการสอน และการส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของครู และผลการประเมินความเหมาะสมของโปรแกรมฯ สอดคล้องกับงานวิจัยของธนบดี สอนสระคู (2564) ที่ได้ศึกษาโปรแกรมเสริมสร้างสมรรถนะการรู้ดิจิทัลของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุรินทร์ ผลการวิจัยพบว่า ผลการประเมินความเหมาะสม ความเป็นไปได้ของโปรแกรม พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน สอดคล้องกับงานวิจัยของวัชรภรณ์ แสงทิพย์ (2565) ที่ได้ศึกษาการพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำดิจิทัลของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครราชสีมา ผลการวิจัยพบว่า การประเมินโปรแกรมฯ พบว่า โดยรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด และความเป็นไปได้อยู่ในระดับมากที่สุด สอดคล้องกับงานวิจัยของ ภักดี ศิริพรรณ (2566) ที่ได้ศึกษาโปรแกรมเสริมสร้างสมรรถนะครูดิจิทัล ในโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัด ผลการวิจัยพบว่า การออกแบบโปรแกรมเสริมสร้างสมรรถนะครูดิจิทัล โดยแบ่งเนื้อหาออกเป็น 4 Module ที่ครอบคลุมการใช้เครื่องมือและสื่อดิจิทัล การแก้ปัญหาด้วยเทคโนโลยี และการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงทางดิจิทัล โดยใช้กระบวนการเรียนรู้ที่ผสมผสาน ทั้งการฝึกอบรม การพัฒนาตนเอง และชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) ซึ่งสะท้อนถึงแนวคิดเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ตามหลัก 70:20:10 ที่ใช้ใน งานวิจัยนี้ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ อภิรัฐ เจาจง (2566) ที่ได้ศึกษาโปรแกรมพัฒนาการรู้ดิจิทัลของครูโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ผลการวิจัยพบว่า การพัฒนาโปรแกรมการรู้ดิจิทัลของครูประถมศึกษา มุ่งเน้นการสร้างองค์ประกอบของสมรรถนะดิจิทัล การวิเคราะห์ความต้องการจำเป็น และการพัฒนาโปรแกรมที่ประกอบด้วยเนื้อหา 3 Module ได้แก่ การสร้างสรรค์สื่อ การค้นหาเนื้อหาดิจิทัล และการสื่อสารดิจิทัล ซึ่งสอดคล้องกับโปรแกรมที่วิจัยในครั้งนี้นี้ที่เน้นความสามารถของครูในการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ดิจิทัล การมีวิสัยทัศน์ด้านเทคโนโลยี และความร่วมมือผ่านเครือข่ายดิจิทัล อีกทั้งยังใช้วิธีการพัฒนาที่หลากหลาย ได้แก่ การเรียนรู้ด้วยตนเอง การอบรม และการนิเทศ ซึ่งล้วนเป็นแนวทางที่สอดคล้องกับหลักการพัฒนาตามแนวคิด 70:20:10 จะเห็นได้ว่า การเสริมสร้างภาวะผู้นำดิจิทัลของครูควรมีความเป็นระบบ ใช้แนวทางแบบมีส่วนร่วม และมุ่งพัฒนาทักษะการบูรณาการเทคโนโลยีดิจิทัลเข้าสู่การเรียนรู้ โดยอาศัยการเรียนรู้จากประสบการณ์ตรง การแลกเปลี่ยนกับเพื่อนร่วมวิชาชีพ และการฝึกอบรมอย่างมีเป้าหมาย

7. องค์ความรู้ใหม่

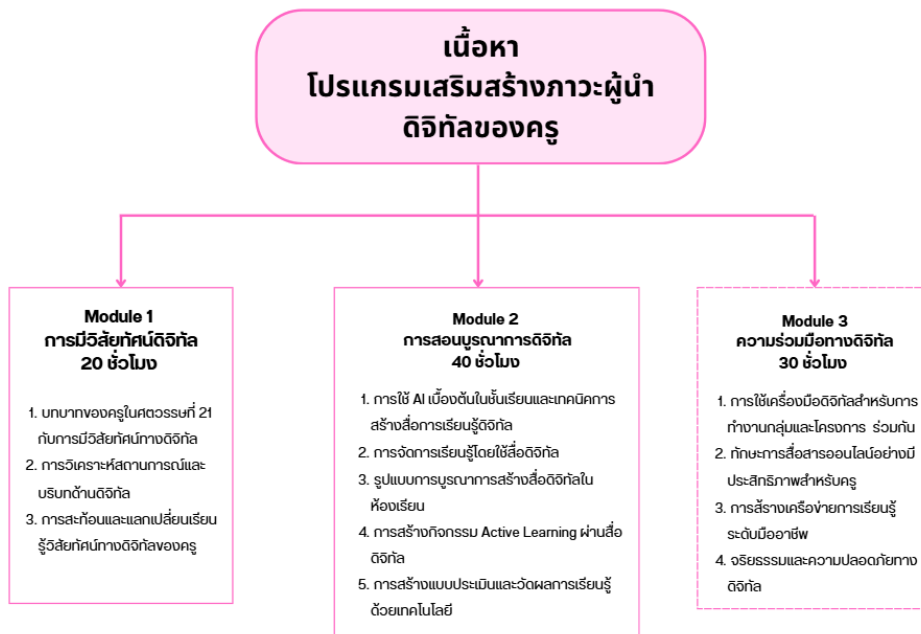
จากการศึกษา ผู้วิจัยได้พัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำดิจิทัลของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1 โดยมีรายละเอียดของโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำดิจิทัลของครู ดังนี้

1) หลักการ โปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำดิจิทัลของครู มุ่งพัฒนาครูให้มีวิสัยทัศน์ เป็นผู้นำในการสอนบูรณาการดิจิทัล และมีความร่วมมือทางดิจิทัล โดยใช้หลักการ 70:20:10 ซึ่งเน้นการเรียนรู้จากการลงมือปฏิบัติจริง (70%) การแลกเปลี่ยนเรียนรู้จากผู้อื่น (20%) และการฝึกรอบรม (10%) เพื่อยกระดับสมรรถนะของครูให้สามารถใช้เทคโนโลยีได้อย่างมั่นใจและสร้างสรรค์ การเพิ่มประสิทธิภาพของการจัดการเรียนรู้ในยุคดิจิทัล และการสร้างวัฒนธรรมของการเรียนรู้ร่วมกันอย่างต่อเนื่องในสถานศึกษา และช่วยเสริมสร้างศักยภาพของโรงเรียนในการตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงของโลกยุคใหม่ได้อย่างมีทิศทางและยั่งยืน

2) วัตถุประสงค์

2.1) เพื่อพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1

3) เนื้อหาการจัดการเรียนรู้ ประกอบด้วย 3 Module ได้แก่

ภาพที่ 2 เนื้อหาโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำดิจิทัลของครู

4) วิธีการพัฒนา ประกอบด้วย 3 ระยะ ได้แก่

4.1) ระยะที่ 1 การเรียนรู้จากการลงมือปฏิบัติจริง (70%)

4.2) ระยะที่ 2 การเรียนรู้จากผู้อื่น (20%)

4.3) ระยะที่ 3 การเรียนรู้ผ่านหลักสูตร (10%)

5) การวัดและประเมินผล

5.1) การประเมินผู้เข้ารับการพัฒนา แบ่งออกเป็น 3 ระยะ ได้แก่

5.1.1) การประเมินก่อนการพัฒนา ได้แก่ การประเมินตนเอง

5.1.2) การประเมินระหว่างการพัฒนา ได้แก่ การสังเกตพฤติกรรม การประเมิน
ใบงาน และการประเมินผลงาน

5.1.3) การประเมินหลังการพัฒนา ได้แก่ ประเมินรายงานผลการเรียนรู้จากการ
ปฏิบัติงาน และการประเมินจากการแลกเปลี่ยนเรียนรู้

5.2) ประเมินความพึงพอใจของผู้เข้ารับการพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำ
ดิจิทัลของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1

8. ข้อเสนอแนะ

8.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

8.1.1 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาได้โปรแกรมพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของครู สังกัด
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1 จึงควรขยายผลสู่สถานศึกษาในสังกัดและ
พัฒนาครูให้มีภาวะผู้นำดิจิทัลต่อไป

8.2 ข้อเสนอแนะสำหรับผู้ปฏิบัติ

8.2.1 โปรแกรมพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1 ผลการประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของโปรแกรม
โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ดังนั้นครูหรือสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์
เขต 1 หรือครูในสถานศึกษาที่อยู่ใกล้เคียงกันหรือมีสภาพบริบทที่คล้ายคลึงกัน สามารถนำโปรแกรม
พัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของครู ไปพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลให้กับครูและสามารถนำไปปรับประยุกต์ใช้
ในการพัฒนาบุคลากรภายในสถานศึกษาได้

8.3 ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

8.3.1 ควรมีการศึกษาว่าภาวะผู้นำดิจิทัลของครูเป็นรายด้าน โดยเฉพาะด้านที่มีระดับ
ความต้องการจำเป็นมากเพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาให้ตรงกับความต้องการอย่างแท้จริง

9. บรรณานุกรม

กนกอร สมปราษฎ์. (2562). ภาวะผู้นำกับคุณภาพการศึกษา. ขอนแก่น : คณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

จิณฉัตร ปะโคทัง. (2561). ภาวะผู้นำยุคดิจิทัล สำหรับผู้บริหารสถานศึกษามีอาชีพ.
อุบลราชธานี : ศิริธรรมออฟ เซ็ท.

จิรพล สังข์โพธิ์ และคณะ. (2560). ภาวะผู้นำในการบริหารยุคดิจิทัล : องค์การไอทีและองค์การที่
เกี่ยวข้องกับไอทีในเขตกรุงเทพมหานคร และปริมณฑล. กรุงเทพฯ : วิทยาลัยนวัตกรรมการ
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

- ธนบดี สอนสระคู. (2564). **โปรแกรมเสริมสร้างสมรรถนะการรู้ดิจิทัลของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษาสุรินทร์**. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาการศึกษา. คณะศึกษาศาสตร์ : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ไพฑูริย์ สีนลารัตน์. (2560). **การศึกษาไทย 4.0**. กรุงเทพฯ : วิทยาลัยครุศาสตร์มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.
- ภักดี ศิริพรรณ. (2566). **โปรแกรมเสริมสร้างสมรรถนะครูดิจิทัล ในโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัด**. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาการศึกษา. คณะศึกษาศาสตร์ : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- เยาวลักษณ์ จิตต์วโรดม. (2560). **บทบาทและทักษะหลักของภาวะผู้นำในสังคมยุคดิจิทัล**. **วารสารธุรกิจปริทัศน์**. 9(2). 81-91.
- วัชรารณณ์ แสงทิพย์. (2565). **การพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำดิจิทัลของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครราชสีมา**. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาการศึกษา. คณะศึกษาศาสตร์ : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1. (2567). **แผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2567**. สืบค้นเมื่อ 12 กรกฎาคม 2567. จาก <https://ict.ksn1.go.th/>
- สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ. (2567). **แผนปฏิบัตินโยบายประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2567**. กรุงเทพฯ : สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ.
- สุกัญญา แซ่มซ้อย. (2561). **การบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล School Management in Digital**. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อภิรัฐ เจาะจง. (2566). **โปรแกรมพัฒนาการรู้ดิจิทัลของครูโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน**. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาการศึกษา. คณะศึกษาศาสตร์ : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- Ally, M. (2019). Competency profile of the digital and online teacher in future education. **International Review of Research in Open and Distributed Learning**. 20(2). 302-318.
- DigCompEdu. (2019). Digital Competence of Educators (DigCompEdu): Development and Evaluation of a Self-assessment Instrument for Teachers' Digital Competence. **Proceedings of the 11th International Conference on Computer Supported Education (CSEDU 2019)**. 1. 541-548.
- INTEF's for Teacher Digital Competence. (2020). Improving future teachers' digital competence using active methodologies. **JOURNAL OF NEW APPROACHES IN EDUCATIONAL RESEARCH 2020**. 9(2). 275-293.
- Kearney et al. (2015). Investigating teachers' adoption of signature mobile pedagogies. **Computers & education**. 80. 48-57.

- Krejcie, R. V., and Morgan, D. W. (1970). Determining sample size for research activities. **Educational and psychological measurement**. 30(3). 607-610.
- Picciano, A. G. (2002). **Educational leadership and planning for technology**. 3rd ed. Simon : Schuster/Prentice-Hall.
- Redmond, P. (2017). **The 6 Elements of Successful Collaboration**. Retrieved 12 March 2024. From <http://www.data3.com/knowledge-centre/blog/the-6-elements-of-successful-collaboration/>
- Reeves, D. (2006). **The learning leader: How to focus on school improvement for better results**. VA : Association for Supervision and Curriculum Development.
- Sheninger, E. (2019). **Digital leadership: Changing paradigms for changing times**. 2nd ed. CA : Corwin Press.
- Tran, L. (2017). **Digital transformation: The 5 must-have skills for digital leaders**. Retrieved 16 February 2024. From <https://www.inloox.com/company/Blog/articles/digital-transformation-the-5-must-have-skills-for-digital-leaders>
- Wycliff. (2019). Developing teachers' digital competence: Approaches for art and design teacher educators in Uganda. **International Journal of Education and Development using Information and Communication Technology (IJEDICT)**. 15(1). 147-163.
- Zhu, P. (2016). **Five Key Elements in Digital Leadership**. Retrieved 25 February 2024. From <http://futureofcio.blogspot.com/2014/10/digitalleadershipeffectiveness.html>

แนวทางการสร้างเสริมแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูในสังกัด
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1*

THE ENHANCING MOTIVATION GUIDELINES FOR TEACHER PERFORMANCE
UNDER THE ROI ET PRIMARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE 1

มินตรา ศรีทอง¹, ธรินธร นามวรรณ²

Sumintra Srihong¹, Tharinthorn Namwan²

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม^{1,2}

Faculty of Education, Mahasarakham University^{1,2}

Email : sumintra6889@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นของแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1 2) ศึกษาแนวทางการเสริมสร้างแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1 โดยใช้รูปแบบการวิจัยและพัฒนา ซึ่งแบ่งออกเป็น 2 ระยะ คือ ระยะที่ 1 การศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของของแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ครู และผู้บริหารสถานศึกษา จากสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1 จำนวน 338 คน โดยประชากรกลุ่มตัวอย่างได้มาจากการสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิ เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และดัชนีความต้องการจำเป็น ระยะที่ 2 แนวทางการเสริมสร้างแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1 และมีการประเมินโปรแกรมโดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน โดยได้มาจากการเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือวิจัยที่ใช้ในระยะที่ 2 คือ แบบประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทางการเสริมสร้างแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยพบว่า 1. สภาพปัจจุบันของแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู โดยรวมอยู่ในระดับน้อย ส่วนสภาพที่พึงประสงค์ของภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมาก และลำดับความต้องการจำเป็นในการเสริมสร้างแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1 มีความต้องการจำเป็นในการเสริมสร้างแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1 เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ความก้าวหน้าในหน้าที่ ลักษณะของงานที่ปฏิบัติ เงินเดือน สวัสดิการและการให้

รางวัล ความสัมพันธ์ในองค์กร และความสำเร็จในการทำงาน 2. แนวทางการเสริมสร้างแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1 ประกอบไปด้วย 5 ส่วน ได้แก่ 1) ความก้าวหน้าในหน้าที่ 2) ลักษณะของงานที่ปฏิบัติ 3) เงินเดือน สวัสดิการและการให้รางวัล 4) ความสัมพันธ์ในองค์กร 5) ความสำเร็จในการทำงาน ทั้งหมด 5 ด้าน มีแนวทางการเสริมสร้างแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู รวมทั้งสิ้น 32 แนวทาง มีผลการประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทางการเสริมสร้างแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1 จากผู้ทรงคุณวุฒิอยู่ในระดับมากที่สุด

คำสำคัญ : แนวทางการเสริมสร้าง; แรงจูงใจ; การปฏิบัติงานของครู

ABSTRACT

This research aims to 1) study the current situation, the desirable conditions, and the essential needs regarding work motivation among teachers. 2) Explore the guidelines for enhancing teachers' work motivation. This research employed a mixed-methods approach and was conducted in two phases: Phase 1: Investigation of the current conditions, desired conditions, and the needs regarding teacher work motivation the sample group consisted of 338 teachers and school administrators selected through stratified random sampling from schools under the Roi Et Primary Educational Service Area Office 1 Data were collected using a questionnaire Statistical tool used for analysis included frequency, percentage, mean, standard deviation, and the Priority Needs Index (PNI). Phase 2: Development of motivational enhancement guidelines for teachers, with evaluation conducted by five experts selected through purposive sampling The research instrument used in this phase was an assessment form evaluating the appropriateness and feasibility of the proposed guidelines The same statistical methods were applied for data analysis

The research findings revealed that: 1. Current Status of Teachers' Work Motivation Overall, the level of motivation among teachers was found to be low (Mean = 2.47). When examined by specific aspects, most were also rated at a low level. In contrast, the desired state of academic leadership among school administrators was rated at a high level overall (Mean = 4.49) across all dimensions. The priority needs for enhancing teacher motivation, ranked from highest to lowest, were as follows: 1) Career advancement. 2) Nature of the job. 3) Salary Welfare and rewards. 4) Organizational relationships. 5) Achievement in work. 2. Guidelines for Enhancing Teacher Motivation The proposed guidelines for teachers were categorized into five areas: 1) Career advancement 2) Nature of the job 3) Salary, welfare, and rewards. 4) Organizational relationships 5) Work achievement A total of 32 strategies were

developed under these five dimensions. The evaluation results by experts indicated that the appropriateness and feasibility of these guidelines were rated at the highest level.

Keywords : Guidelines for Enhancing; Motivation; Teacher Performance

1. ความสำคัญและที่มาของปัญหาที่ทำการวิจัย

มนุษย์ถือเป็นศูนย์กลางของการพัฒนา เพราะเป็นทั้งผู้รับผลและผู้ขับเคลื่อนกระบวนการพัฒนา ดังนั้นการพัฒนาคุณภาพของคนในทุกมิติจึงเป็นภารกิจสำคัญ โดยเฉพาะด้านการศึกษา ซึ่งเป็นรากฐานในการสร้างศักยภาพและความสามารถของประชากรของประเทศให้มีคุณภาพ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.) ได้ระบุไว้ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566–2570) ถึงความสำคัญของการพัฒนาคุณภาพชีวิตแรงงาน การสร้างแรงจูงใจ และการเพิ่มโอกาสในการพัฒนาทักษะเพื่อให้เกิดความยั่งยืนในระบบเศรษฐกิจและสังคม ในยุคโลกาภิวัตน์ที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว การปรับตัวด้านการศึกษาเป็นสิ่งจำเป็น ทั้งในระดับครอบครัว โรงเรียน และหน่วยงานต่าง ๆ โดยเฉพาะโรงเรียนในฐานะกลไกสำคัญในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ จำเป็นต้องมีผู้บริหารที่มีทักษะในการจูงใจครูและบุคลากรทางการศึกษา เพื่อส่งเสริมประสิทธิภาพในการดำเนินงานและผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษา (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2565)

จากการเปลี่ยนแปลงของสังคม เศรษฐกิจ และการเมือง บุคคลต้องปรับตัวทั้งในครอบครัว โรงเรียน และองค์กร เพื่อเข้าใจและอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมที่เปลี่ยนแปลงตลอดเวลา การศึกษาเป็นกลไกสำคัญในการพัฒนาประเทศ (พชรวิทย์ จันทรศิริสิริ, 2562) ผู้บริหารจึงจำเป็นต้องมีทักษะในการสร้างแรงจูงใจเพื่อขับเคลื่อนสถานศึกษา แรงจูงใจเป็นสภาพจิตใจและพฤติกรรมที่ส่งผลต่อการทำงานให้สำเร็จตามเป้าหมาย (ภารดี อนันต์นาวิ, 2551) การใช้แรงบังคับอาจได้ผลระยะสั้น แต่ไม่ยั่งยืน การสร้างแรงจูงใจจึงเป็นหน้าที่ของผู้บริหารที่ต้องเข้าใจความต้องการของบุคลากรในหลายมิติ ทั้งในด้านทักษะ โอกาสเติบโต และสวัสดิการแรงจูงใจมาจากปัจจัยภายใน เช่น ความท้าทาย โอกาสในการแสดงศักยภาพ และปัจจัยภายนอก เช่น ค่าตอบแทน นโยบายองค์กร การผสมผสานแรงจูงใจทั้งสองด้าน จะเพิ่มความพึงพอใจและประสิทธิภาพ

จากทฤษฎีของมาสโลว์และอัลเดอร์เฟอร์ มนุษย์มีความต้องการหลายระดับ เริ่มจากความต้องการพื้นฐานไปจนถึงการเติมเต็มศักยภาพตนเอง ทฤษฎีของล็อกและวูมเน้นการตั้งเป้าหมายชัดเจนและความคาดหวังในผลลัพธ์ที่ดี บาร์นาร์ดเสนอให้องค์กรทำงานบนระบบความร่วมมือ โดยผู้บริหารต้องสร้างเป้าหมายร่วม สื่อสารดี และจูงใจให้พนักงานเห็นคุณค่าในงานที่ทำ ทฤษฎีของเฮอร์ซเบิร์กแบ่งแรงจูงใจเป็นสองประเภท ได้แก่ ปัจจัยจูงใจ และปัจจัยสุขอนามัย ซึ่งหากขาดไปจะทำให้เกิดความไม่พึงพอใจแรงจูงใจที่ดีนำไปสู่การพัฒนาและองค์กรอย่างมีประสิทธิภาพ (นิติพล ภูตะโชติ, 2556) กล่าวไว้ว่าหากบุคลากรมีแรงจูงใจที่ดี ก็จะสามารถพัฒนาตน พัฒนางานที่ก่อให้เกิดประโยชน์ต่อองค์กรได้อย่างมีประสิทธิภาพ ก้าวหน้า มั่นคง ถึงอย่างไรในปัจจุบัน ปัญหาบุคลากรเกิดภาวะขาดแรงจูงใจในการ

ปฏิบัติงานถูกพบมากขึ้น หากขาดแรงจูงใจในการปฏิบัติงานย่อมจะคาดหวังให้บุคคลเหล่านั้นทำงานให้เต็มความรู้และได้งานที่ออกมาอย่างมีประสิทธิภาพคงไม่ได้

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1 ซึ่งรับผิดชอบโรงเรียนใน 7 อำเภอ มีโรงเรียนในความดูแล 220 แห่ง ได้จัดทำรายงานผลการบริหารงานบุคคลในปี พ.ศ. 2566 พบปัญหาหลักที่กระทบต่อแรงจูงใจ เช่น ความไม่ชัดเจนของนโยบายจากส่วนกลาง การตีความระเบียบกฎหมายไม่ตรงกัน ขาดอัตรากำลังในโรงเรียนขนาดเล็ก การบริหารงานบุคคลล่าช้า และการมอบหมายงานที่ไม่สอดคล้องกับความสามารถของบุคลากร แนวทางในการแก้ไข ได้แก่ การพัฒนาบุคลากรให้เข้าใจแนวปฏิบัติอย่างถูกต้อง การจัดอบรม สร้างขวัญกำลังใจ วางแผนอัตรากำลังล่วงหน้า การปรับนโยบายให้เหมาะสมกับบริบท และการสร้างแรงจูงใจให้ครอบคลุมทั้งด้านวัตถุและจิตใจ เช่น การยกย่องความสำเร็จ สนับสนุนการเติบโตในหน้าที่ และส่งเสริมสมดุลระหว่างงานกับชีวิตส่วนตัว (กลุ่มบริหารงานบุคคล, 2566)

จากสถานการณ์ดังกล่าว ผู้วิจัยเล็งเห็นว่า หากบุคลากรได้รับการสนับสนุนในด้านแรงจูงใจอย่างเหมาะสม จะสามารถเพิ่มพูนประสิทธิภาพและประสิทธิผลของการทำงาน ทั้งนี้การสร้างแรงจูงใจเป็นหน้าที่สำคัญของผู้บริหารสถานศึกษา ที่ต้องเข้าใจบุคลากร สื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพ และบริหารจัดการทรัพยากรมนุษย์อย่างเหมาะสม เพื่อให้บรรลุเป้าหมายสูงสุดขององค์กร คือ ความสำเร็จทางการศึกษาและความสุขของบุคลากรในระยะยาว

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

2.1 เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นของแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1

2.2 เพื่อศึกษาแนวทางการสร้างเสริมแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1

3. ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

3.1. ผลการวิจัยครั้งนี้ ทำให้ทราบสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็น ของแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ดเขต 1 นำไปพิจารณาเพื่อกำหนดแนวในการสร้างเสริมแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1 ต่อไป

3.2. ได้แนวทางการสร้างเสริมแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู ที่สามารถนำไปเป็นเครื่องมือหรือแนวทางพัฒนาเสริมสร้างแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1

4. วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นรูปแบบการวิจัยและพัฒนา (Mixed Methods Research) โดยมีวิธีการดำเนินการวิจัย ซึ่งแบ่งออกเป็น 2 ระยะ ดังนี้

4.1 ผลการศึกษาสภาพปัจจุบันสภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของของ แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1

1) ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1 ซึ่งกำลังปฏิบัติหน้าที่ในปีการศึกษา รวมทั้งหมด 2,762 คน ในการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยใช้วิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) เพื่อให้ได้กลุ่มตัวอย่างที่เป็นตัวแทนของประชากรอย่างเหมาะสม โดยกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างจากตารางของ Krejcie และ Morgan ได้กลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 338 คน โดยการสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling)

2) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วยแบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของแนวทางการสร้างเสริมแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู แบบสอบถามนี้มีลักษณะเป็นแบบตรวจรายการ (Checklist) แบบเติมคำ และแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ซึ่งออกแบบให้ครอบคลุมประเด็นที่เกี่ยวข้องกับแรงจูงใจในการทำงานของครูในสถานศึกษา

3) ค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือ โดยการนำแบบสอบถามเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญเพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ด้วยการหาค่าดัชนีความสอดคล้องของข้อคำถาม (Index of Item Objective Congruence; IOC) โดยพิจารณาข้อคำถาม มีค่าดัชนีความสอดคล้องตั้งแต่ 0.80 ขึ้นไป ทั้งฉบับ สามารถนำไปใช้ได้

4) การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการขอหนังสืออนุญาตจากคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ไปยังผู้อำนวยการโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1 เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง เมื่อได้รับอนุญาตแล้ว ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามพร้อมหนังสือขอความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามไปยังสถานศึกษาที่อยู่ในกลุ่มตัวอย่างด้วยตนเอง และได้ดำเนินการเก็บคืนแบบสอบถามด้วยตนเองเช่นกัน นอกจากนี้ยังมีการใช้ช่องทางออนไลน์ผ่าน Google Forms เพื่ออำนวยความสะดวกในการตอบแบบสอบถามอีกทางหนึ่ง

5) การวิเคราะห์ข้อมูล แบ่งเป็น 3 ส่วน ดังนี้

5.1) ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์โดยการแจกแจงความถี่ และหาค่าร้อยละ เพื่อนำเสนอภาพรวมของลักษณะประชากรตัวอย่าง

5.2) ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ ของแนวทางการสร้างเสริมแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู วิเคราะห์โดยการหาค่าเฉลี่ย และค่าความเบี่ยงเบน เพื่อเปรียบเทียบและประเมินความแตกต่าง

5.3) การวิเคราะห์ความต้องการจำเป็น (Need Assessment) เพื่อจัดลำดับความสำคัญของประเด็นที่ควรพัฒนา โดยใช้สูตร $PNI_{modified}$

6) สถิติที่ใช้ในการวิจัย ในการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติแบบเชิงพรรณนา โดยใช้ค่าสถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์ค่า PNI เพื่อวัดความต้องการจำเป็นของการสร้างเสริมแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู

4.2 ศึกษาแนวทางการเสริมสร้างแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1

ในการศึกษาแนวทางการสร้างเสริมแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1 แบ่งเป็น 2 ขั้นตอน ดังนี้

4.2.1 การศึกษาแนวทางการสร้างเสริมแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1

1) ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง กลุ่มตัวอย่างผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้อำนวยการโรงเรียน 3 โรงเรียน ซึ่งได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) จากโรงเรียนที่มีการบริหารที่มีวิธีปฏิบัติที่ดี Best Practice

2) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้าง (Unstructured Interview) ซึ่งได้รับการตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยผ่านการประเมินจากผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 คน ซึ่งได้รับการคัดเลือกแบบเจาะจง โดยแบ่งเป็นผู้เชี่ยวชาญด้านการบริหาร การศึกษาและแนวทางการสร้างเสริมแรงจูงใจจำนวน 3 คน และผู้เชี่ยวชาญด้านการวิจัยทางการศึกษา 2 คน ทั้งนี้ ข้อคำถามในแบบสัมภาษณ์ต้องมีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ตั้งแต่ 0.80 ขึ้นไป จึงจะถือว่าใช้ได้ทั้งสิ้น

3) ค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือ เพื่อทดสอบความเชื่อมั่นของเครื่องมือ ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามไปทดลองใช้กับกลุ่มครูและผู้บริหารที่ไม่ได้อยู่ในกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน แล้วนำข้อมูลที่ได้อาวิเคราะห์ค่าความสัมพันธ์ระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนนรวม (Item–Total Correlation) โดยใช้สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน และคัดเลือกเฉพาะข้อคำถามที่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จากนั้นนำไปตรวจสอบค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับด้วยวิธีของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) ซึ่งถือว่าผ่านเกณฑ์หากมีค่าตั้งแต่ 0.70 ขึ้นไป

4) การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการจัดทำบันทึกเสนอคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม เพื่อขอหนังสืออนุเคราะห์เก็บข้อมูลจากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1 และเมื่อได้รับความเห็นชอบแล้ว จึงนำหนังสือดังกล่าวส่งต่อไปยังสถานศึกษาที่อยู่ในกลุ่มตัวอย่าง เพื่ออำนวยความสะดวกในการเก็บข้อมูล ทั้งนี้ การเก็บแบบสอบถามได้ดำเนินการผ่านระบบ Google Form จำนวนทั้งสิ้น 338 ฉบับ

5) การวิเคราะห์ข้อมูล ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์เกี่ยวกับแนวทางการสร้างเสริมแรงจูงใจ ได้รับการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis) เพื่อสังเคราะห์สาระสำคัญ ขณะที่ข้อมูลจากแบบประเมินแรงจูงใจของครูจะถูกตรวจสอบความสมบูรณ์ก่อนนำเข้าสู่วิเคราะห์โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เพื่อแปลความหมายของระดับความเหมาะสม ความถูกต้อง และความเป็นไปได้ของแนวทางที่ใช้ในการสร้างเสริมแรงจูงใจ

6) สถิติที่ใช้ในการวิจัย โดยการหาค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

4.2.2 การประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทาง

1) ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา บุคลากรทางการศึกษา และอาจารย์มหาวิทยาลัย ได้มาโดยคัดเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) จำนวน 5 คน

2) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย แบบสอบถามการประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทาง ซึ่งได้รับการออกแบบเพื่อใช้ประเมินแนวทางการสร้างเสริมแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน

3) ค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือ โดยก่อนนำไปใช้จริง ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามฉบับดังกล่าวส่งให้ผู้เชี่ยวชาญกลุ่มเดิมทำการตรวจสอบความสอดคล้องระหว่างคำถามแต่ละข้อกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย รวมถึงนิยามศัพท์เฉพาะ โดยใช้การวิเคราะห์ค่าดัชนีความสอดคล้องของข้อคำถามแต่ละข้อกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย (Index of Congruence: IOC) เพื่อให้มั่นใจว่าเครื่องมือมีคุณภาพ และมีความสอดคล้องกับสาระสำคัญของงานวิจัย

4) การเก็บรวบรวมข้อมูล เริ่มจากการขอหนังสือราชการจากคณะศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยมหาสารคาม เพื่อขอความอนุเคราะห์ผู้ทรงคุณวุฒิทำการประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทางการสร้างเสริมแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู หลังจากได้รับหนังสืออนุญาตแล้ว ผู้วิจัยได้ดำเนินการประสานงานกับผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 5 คน เพื่อให้ประเมินแบบสอบถามดังกล่าว

5) การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการ 2 แนวทาง ได้แก่ การวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึกโดยใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) เพื่อสังเคราะห์แนวคิดเกี่ยวกับแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน และการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบประเมินที่ได้จากผู้ทรงคุณวุฒิ โดยตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบประเมิน จากนั้นนำข้อมูลเข้าสู่การวิเคราะห์ด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปเพื่อประมวลผลเชิงสถิติ

6) สถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

5. ผลการวิจัย

จากการวิจัย เรื่อง แนวทางเสริมสร้างแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1 ผู้วิจัยสรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

5.1 ผลการศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นในการเสริมสร้างแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1 ผู้วิจัยสรุปได้ดังตาราง ดังนี้

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ ค่าดัชนีความต้องการจำเป็น $PNI_{modified}$ และลำดับความต้องการจำเป็นของแนวทางเสริมสร้างแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1

แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์			PNI	ลำดับความต้องการจำเป็น
	\bar{X}	S.D.	ระดับความคิดเห็น	\bar{X}	S.D.	ระดับความคิดเห็น		
1. ด้านความสำเร็จในการทำงาน	2.52	0.79	ปานกลาง	4.45	0.56	มาก	0.766	5
2. ด้านความก้าวหน้าในหน้าที่	2.42	0.71	น้อย	4.50	0.49	มาก	0.860	1
3. ด้านความสัมพันธ์ในองค์กร	2.50	0.75	น้อย	4.51	0.50	มากที่สุด	0.804	4

แรงจูงใจในการปฏิบัติงาน ของครู	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์			PNI	ลำดับความ ต้องการ จำเป็น
	\bar{X}	S.D.	ระดับความ คิดเห็น	\bar{X}	S.D.	ระดับความ คิดเห็น		
4. ด้านลักษณะของงานที่ปฏิบัติ	2.44	0.72	ปานกลาง	4.48	0.53	มาก	0.836	2
5. ด้านเงินเดือน สวัสดิการ และการให้รางวัล	2.49	0.74	น้อย	4.51	0.50	มากที่สุด	0.811	3
รวม	2.47	0.74	น้อย	4.49	0.51	มาก	0.815	

จากตารางที่ 1 พบว่า สภาพปัจจุบันของแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู สังกัดสำนักงานเขต
 พื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1 โดยภาพรวมอยู่ในระดับ น้อย (\bar{X} = 2.47) เมื่อพิจารณาเป็น
 รายด้านพบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับน้อย เรียงลำดับคะแนนเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้าน
 ความสำเร็จในการทำงาน (\bar{X} = 2.52) ด้านความสัมพันธ์ที่ดีภายในองค์กร (\bar{X} = 2.50) ด้านเงินเดือน
 สวัสดิการและการให้รางวัล (\bar{X} = 2.49) ลักษณะของงานที่ปฏิบัติ (\bar{X} = 2.44) และด้านความก้าวหน้า
 ของงาน (\bar{X} = 2.42) ส่วนสภาพที่พึงประสงค์ของแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู สังกัดสำนักงานเขต
 พื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก (\bar{X} = 4.49) เมื่อพิจารณาเป็น
 รายด้านพบว่า ด้านที่ 1, 2 และ 4 อยู่ในระดับ มาก และด้านที่ 3 และ 5 อยู่ในระดับมากที่สุด
 เรียงลำดับคะแนนเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านเงินเดือน สวัสดิการและการให้รางวัล (\bar{X} = 4.51)
 ด้านความสัมพันธ์ในองค์กร (\bar{X} = 4.51) ด้านความก้าวหน้าในหน้าที่ (\bar{X} = 4.50) ด้านลักษณะของงานที่
 ปฏิบัติ (\bar{X} = 4.48) และด้านความสำเร็จในการทำงาน (\bar{X} = 4.45)

ลำดับความต้องการจำเป็นของแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู เรียงลำดับความต้องจำเป็น
 จากมากไปหาน้อย ได้ดังนี้ ลำดับที่ 1 ด้านความก้าวหน้าในหน้าที่ ($PNI_{modified}$ = 0.860) ลำดับที่ 2
 ด้านลักษณะของงานที่ปฏิบัติ ($PNI_{modified}$ = 0.836) ลำดับที่ 3 ด้านเงินเดือน สวัสดิการและการให้
 รางวัล ($PNI_{modified}$ = 0.811) ลำดับที่ 4 ด้านความสัมพันธ์ในองค์กร ($PNI_{modified}$ = 0.804) และลำดับที่ 5
 ด้านความสำเร็จในการทำงาน ($PNI_{modified}$ = 0.766)

5.2 แนวทางการสร้างเสริมแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
 การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1

ตารางที่ 2 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานความเหมาะสมของการพัฒนาแนวทางเสริมสร้างแรงจูงใจ
 ในการปฏิบัติงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1

รายการ	ความเหมาะสม			ความเป็นไปได้		
	\bar{X}	S.D.	ระดับ	\bar{X}	S.D.	ระดับ
1. ด้านความก้าวหน้าในหน้าที่	4.84	0.36	มากที่สุด	4.84	0.36	มากที่สุด
2. ด้านลักษณะของงานที่ปฏิบัติ	4.86	0.27	มากที่สุด	4.86	0.32	มากที่สุด
3. ด้านเงินเดือน สวัสดิการและการให้รางวัล	4.97	0.45	มากที่สุด	4.88	0.20	มากที่สุด
4. ด้านความสัมพันธ์ในองค์กร	4.91	0.19	มากที่สุด	4.85	0.32	มากที่สุด
5. ด้านความสำเร็จในการทำงาน	4.90	0.17	มากที่สุด	4.86	0.24	มากที่สุด
รวม	4.90	0.28	มากที่สุด	4.86	0.28	มากที่สุด

จากตารางที่ 2 โดยรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ (\bar{X} = 4.90) และความเป็นไปได้อยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ (\bar{X} = 4.86) โดยเรียงลำดับตามความต้องการจำเป็นซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

1) การสร้างเสริมแรงจูงใจ ด้านความก้าวหน้าในหน้าที่ ได้แก่ ส่งเสริมให้ครูมีโอกาสพัฒนาและเติบโตในสายงาน โดยเปิดโอกาสให้มีส่วนร่วมในการออกแบบและประเมินผลการปฏิบัติงานอย่างยุติธรรม เพื่อเลื่อนตำแหน่งหรือเลื่อนขั้นเงินเดือน รวมถึงให้รางวัลหรือคำชื่นชมแก่ครูที่มีความตั้งใจและเสียสละ

2) การสร้างเสริมแรงจูงใจ ด้านลักษณะของงานที่ปฏิบัติ ได้แก่ มอบหมายงานตามความสามารถ ความถนัด และความสมัครใจของครู เพื่อให้สามารถแสดงศักยภาพได้อย่างเต็มที่ รวมถึงมีการให้คำแนะนำและถ่ายทอดความรู้จากครูที่มีประสบการณ์ เพื่อช่วยเหลือครูใหม่ให้ทำงานได้อย่างมั่นใจและมีประสิทธิภาพ

3) การสร้างเสริมแรงจูงใจ ด้านเงินเดือน สวัสดิการและการให้รางวัล ได้แก่ สร้างระบบประเมินผลที่โปร่งใส เป็นธรรม และตรวจสอบได้ เพื่อการพิจารณาเลื่อนเงินเดือนหรือเพิ่มค่าตอบแทนอย่างเหมาะสม นอกจากนี้ยังมีการให้รางวัล ชมเชย และสวัสดิการต่าง ๆ เช่น เกียรติบัตร ของขวัญในโอกาสพิเศษ หรือกิจกรรมที่ช่วยสร้างกำลังใจ

4) การสร้างเสริมแรงจูงใจ ด้านความสัมพันธ์ในองค์กร ได้แก่ สร้างบรรยากาศการทำงานที่ดีระหว่างผู้บริหารและครู หรือครูกับครูด้วยกัน โดยเน้นการสื่อสารที่ชัดเจน สุภาพ ให้เกียรติ และสนับสนุนกิจกรรมร่วมกันเพื่อเสริมสร้างความสัมพันธ์ ความสามัคคี และลดช่องว่างระหว่างตำแหน่งหน้าที่

5) การสร้างเสริมแรงจูงใจ ด้านความสำเร็จในการทำงาน ได้แก่ กำหนดเป้าหมายแนวทาง และแผนการทำงานที่ชัดเจน พร้อมส่งเสริมให้ครูได้ใช้ความสามารถในการคิด ตัดสินใจ และพัฒนาอย่างต่อเนื่อง มีการนิเทศติดตามให้คำปรึกษาและให้กำลังใจ เพื่อให้ครูทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสบความสำเร็จตามเป้าหมายของโรงเรียน

6. อภิปรายผลการวิจัย

6.1 จากผลการศึกษาสภาพปัจจุบันของแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1 โดยภาพรวมอยู่ในระดับน้อย เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับน้อย เรียงลำดับคะแนนเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านความสำเร็จในการทำงาน ด้านความสัมพันธ์ที่ดีภายในองค์กร ด้านเงินเดือน สวัสดิการและการให้รางวัล ลักษณะของงานที่ปฏิบัติ และด้านความก้าวหน้าของงาน ที่เป็นเช่นนี้เพราะ ช่องว่างระหว่างสภาพที่เป็นอยู่กับความคาดหวังของครูที่ต้องการได้รับแรงจูงใจในระดับสูง จากผลการวิจัยของ ธนพรธ อนุเวช (2564) ที่เป็นเช่นนี้เพราะแรงจูงใจเป็นปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อการปฏิบัติงานของครู โดยเฉพาะในบริบทของการบริหารการศึกษาในระดับเขตพื้นที่ ซึ่งต้องอาศัยแรงขับเคลื่อนจากบุคลากรที่มีความพึงพอใจและมุ่งมั่น การที่ครูให้ความสำคัญกับด้านความสัมพันธ์ในองค์กรเป็นอันดับแรก ผลการวิจัยดังกล่าวสอดคล้องกับทฤษฎีแรงจูงใจของเฮิร์ซเบิร์ก (Herzberg's Two-Factor Theory) ซึ่งแบ่งปัจจัยที่ส่งผลต่อแรงจูงใจออกเป็น 2 ประเภท ได้แก่ ปัจจัยจูงใจ (Motivators) เช่น ความสำเร็จในงาน ความก้าวหน้า และการ

ยอมรับ และปัจจัยค่าจูน (Hygiene Factors) เช่น ความสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงาน เงินเดือน และสภาพแวดล้อมในการทำงาน

ส่วนสภาพที่พึงประสงค์ของแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านที่ 1, 2 และ 4 อยู่ในระดับ มาก และด้านที่ 3 และ 5 อยู่ในระดับมากที่สุด เรียงลำดับคะแนนเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านเงินเดือน สวัสดิการและการให้รางวัล ด้านความสัมพันธ์ในองค์กร ด้านความก้าวหน้าในหน้าที่ ด้านลักษณะของงานที่ปฏิบัติ และด้านความสำเร็จในการทำงาน

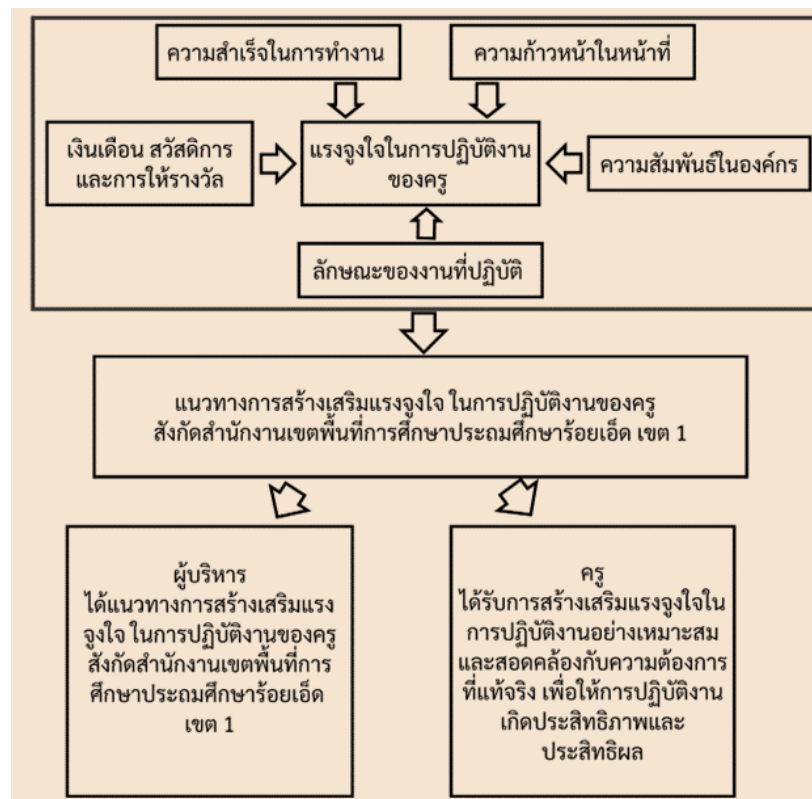
6.2 ลำดับความต้องการจำเป็นของแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู เรียงลำดับความต้องการจำเป็นจากมากไปหาน้อย ได้ดังนี้ ลำดับที่ 1 ด้านความก้าวหน้าในหน้าที่ ($PNI_{modified} = 0.860$) ลำดับที่ 2 ด้านลักษณะของงานที่ปฏิบัติ ($PNI_{modified} = 0.836$) ลำดับที่ 3 ด้านเงินเดือน สวัสดิการและการให้รางวัล ($PNI_{modified} = 0.811$) ลำดับที่ 4 ด้านความสัมพันธ์ในองค์กร ($PNI_{modified} = 0.804$) และลำดับที่ 5 ด้านความสำเร็จในการทำงาน ($PNI_{modified} = 0.766$) ที่เป็นเช่นนี้เพราะ สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ในการเสริมสร้างแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยโสธร เขต 1 อยู่ในระดับมาก และค่าดัชนีความต้องการจำเป็นโดยรวมก็อยู่ในระดับมากเช่นกัน ที่เป็นเช่นนี้เพราะ ครูส่วนใหญ่ยังมีความต้องการในการพัฒนาและเสริมสร้างแรงจูงใจในการทำงานให้ดียิ่งขึ้น จากผลการวิจัยของ หนึ่งฤทัย สายเมฆ (2563) ผลการวิจัยดังกล่าว สอดคล้องกับแนวคิดเรื่อง แรงจูงใจในการทำงานของ Herzberg (Herzberg's Two-Factor Theory) ที่ได้แบ่งแรงจูงใจออกเป็น 2 กลุ่ม คือ แรงจูงใจภายใน (Motivators) แรงจูงใจภายนอก (Hygiene Factors) โดยสรุป การเสริมสร้างแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู ควรครอบคลุมทั้งด้านภายในและภายนอกของบุคลากรทางการศึกษา ซึ่งแนวทางที่พัฒนาขึ้นจากการวิจัยนี้ได้รับการประเมินว่ามีความเหมาะสมและความเป็นไปได้ในระดับสูง สามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการบริหารและพัฒนาครูได้อย่างมีประสิทธิภาพต่อไป

6.3 แนวทางการสร้างเสริมแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1 โดยเรียงลำดับตามความต้องการจำเป็นซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้ 1) การสร้างเสริมแรงจูงใจ ด้านความก้าวหน้าในหน้าที่ 2) การสร้างเสริมแรงจูงใจ ด้านลักษณะของงานที่ปฏิบัติ 3) การสร้างเสริมแรงจูงใจ ด้านเงินเดือน สวัสดิการและการให้รางวัล 4) การสร้างเสริมแรงจูงใจ ด้านความสัมพันธ์ในองค์กร 5) การสร้างเสริมแรงจูงใจ ด้านความสำเร็จในการทำงาน ที่เป็นเช่นนี้เพราะภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา และแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู สอดคล้องกับผลการวิจัยของ อภิชาติ คงเพชร (2565) พบว่า สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ศึกษามัธยมศึกษาชลบุรีระยอง อยู่ในระดับมากทั้งในภาพรวมและรายด้าน เพราะภาวะผู้นำที่สามารถสร้างการเปลี่ยนแปลงได้มีส่วนสำคัญในการส่งเสริมให้ครูเกิดความกระตือรือร้น มีความเชื่อมั่น และพร้อมปรับตัวเพื่อพัฒนาตนเอง ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่า ผู้นำที่มีวิสัยทัศน์และสามารถจูงใจผู้อื่นได้ ผลการวิจัยดังกล่าว สอดคล้องกับแนวคิดเรื่องภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง (Transformational Leadership) ของ Burns (1978) และ Bass (1985) ซึ่งเน้นให้ผู้นำทำหน้าที่เป็นแรงบันดาลใจ มีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลงและพัฒนาศักยภาพของบุคลากรภายในองค์กร โดยเฉพาะด้านแรงจูงใจภายใน ซึ่งนำไปสู่ความพึงพอใจและประสิทธิภาพ นอกจากนี้ ยังสอดคล้องกับทฤษฎีแรงจูงใจของ Herzberg ที่แบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม คือ

ปัจจัยกระตุ้น (Motivators) และปัจจัยค้ำจุน (Hygiene factors) จากการศึกษา พบว่า ภาวะผู้นำของผู้บริหารมีความสัมพันธ์ในทางบวกกับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู สามารถขับเคลื่อนองค์กรได้อย่างมีประสิทธิภาพ และส่งผลต่อคุณภาพการศึกษาในระยะยาว

7. องค์ความรู้ใหม่

จากการวิจัย เรื่อง แนวทางการสร้างเสริมแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1 ผู้วิจัยได้ทำการศึกษารูปแบบของแนวทางการสร้างเสริมแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1 จากทฤษฎีความต้องการของ Maslow ทฤษฎีสองปัจจัยของ Herzberg ทฤษฎีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ของ McClelland ทฤษฎีบริหารองค์กรอย่างเป็นทางการของบาร์นาร์ด Barnard ทฤษฎีความคาดหวังของ Vroom ทฤษฎีตั้งเป้าหมายของ Locke ทฤษฎีความต้องการ Clayton P. Alderfer (E.R.G Theory) ได้ค้นพบแนวคิดที่สำคัญซึ่งเอื้อต่อการนำไปใช้บริหารจัดการในระดับพื้นที่โดยช่วยให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาได้รับข้อมูลเชิงลึกเกี่ยวกับสภาพปัญหาและความต้องการจำเป็นในการสร้างเสริมแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูในสังกัดสู่การกำหนดแนวทางอย่างเป็นระบบและสอดคล้องกับบริบทของพื้นที่เพื่อส่งเสริมสมรรถนะและประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากรทางการศึกษาให้สูงขึ้นแสดงดังภาพที่ 1 ดังนี้

ภาพที่ 1 แนวทางการสร้างเสริมแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1

8. ข้อเสนอแนะ

8.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

8.1.1 จากการศึกษาสภาพที่พึงประสงค์การเสริมสร้างแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูสรุปได้ว่า ครูมีความต้องการด้านความก้าวหน้าในหน้าที่มากที่สุด ดังนั้น ผู้บริหารต้องสร้างบรรยากาศในการทำงานที่ดี ให้ความร่วมมือกันในการขับเคลื่อนการปฏิบัติงาน การสนับสนุนจากผู้บังคับบัญชาให้มีโอกาสได้ศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น มีการมอบหมายงานหรือจัดกลุ่มงานให้ตรงกับความรู้ความสามารถ ความถนัด ความสนใจ และความสมัครใจของครูผู้ปฏิบัติงาน เปิดโอกาสให้ครูได้เลือกปฏิบัติงานตามความสนใจและความสมัครใจ รวมถึงมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงาน ให้อำนาจแก่ครูในการคิด ตัดสินใจ สร้างสรรค์ และปฏิบัติงานอย่างอิสระเต็มตามศักยภาพ นอกจากนี้ผู้บริหารจะต้องมีการจัดเตรียมบุคลากรที่มีความรู้คอยให้คำแนะนำและคำปรึกษาแก่ครูผู้เริ่มปฏิบัติงานใหม่ทุกครั้งคอยส่งเสริมกระบวนการทำงานของคณะครู อีกทั้งความยุติธรรมในการพิจารณาความดีความชอบสำหรับผู้บังคับบัญชา

8.2 ข้อเสนอแนะสำหรับผู้ปฏิบัติ

8.2.1 ผู้บริหารควรมีการวิเคราะห์ลักษณะงานและประเมินสมรรถนะความสามารถของครูผู้ปฏิบัติงานก่อนมอบหมายงาน ให้ตรงกับความรู้ ความสามารถ ความถนัด ความสนใจและความสมัครใจของครูผู้ปฏิบัติงาน และมีการประชุมวางแผนกระบวนการทำงานเพื่อสร้างความรู้และความเข้าใจก่อนการปฏิบัติงานทุกครั้ง

8.2.2 ผู้บริหารควรมีการกำหนดเกณฑ์การประเมิน ตัวชี้วัด และเครื่องมือประเมินผลการปฏิบัติงานของครูที่มีความเป็นธรรมและชัดเจน และการประเมินผลการปฏิบัติงานของคณะครูเป็นไปอย่างโปร่งใส ยุติธรรมภายใต้หลักธรรมาภิบาล เป็นคะแนนวิทยาศาสตร์ที่สามารถเปิดเผยชี้แจงให้เหตุผลได้อย่างเหมาะสม

8.2.3 ผู้บริหารต้องเปิดโอกาสให้ครูทุกคนมีส่วนร่วมในกระบวนการปฏิบัติงานและแสดงความคิดเห็น ส่งเสริมสนับสนุนกระบวนการทำงานของครูให้เป็นทีมงานที่มีความเข้มแข็งและเกิดความสามัคคีในโรงเรียน

8.3 ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

8.3.1 ควรศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยหรือองค์ประกอบในการเสริมสร้างแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูด้านลักษณะงานที่ปฏิบัติ เพื่อนำมาพัฒนาเป็นโปรแกรมการเสริมสร้างแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูด้านลักษณะงานที่ปฏิบัติ

8.3.2 ในการวิจัยครั้งต่อไปควรศึกษาองค์ประกอบในการเสริมสร้างแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูด้านเงินเดือน สวัสดิการและการให้รางวัล เพื่อนำปัจจัยที่ค้นพบมาพัฒนาเป็นแนวทางหรือโปรแกรมการเสริมสร้างแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู ด้านเงินเดือน สวัสดิการและการให้รางวัล

8.3.3 ควรมีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการเสริมสร้างแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูอย่างต่อเนื่อง เพื่อเป็นการติดตามตรวจสอบ หาจุดบกพร่องเพื่อทำการแก้ไขและจุดเด่นที่จะพัฒนาต่อยอด ทั้งนี้แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูเป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการปฏิบัติงานของครูเป็นอย่างยิ่ง ดังนั้น การการติดตามอย่างต่อเนื่องจะทำให้การพัฒนาแนวทางการเสริมสร้างแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูเป็นไปอย่างมีคุณภาพและไม่หลงประเด็นในการพัฒนา

9. บรรณานุกรม

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2556). **คู่มือการบริหารสถานศึกษาที่เป็นนิติบุคคล**. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภา.
- กฤตย์ภัสสร สาขา. (2560). **ความสัมพันธ์ระหว่างแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของข้าราชการครูกับประสิทธิผลของโรงเรียนในกลุ่มสหวิทยาเขตบ้านบึง 1 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1**. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยบูรพา.
- กลุ่มบริหารงานบุคคล. (2566). **รายงานผลการบริหารและพัฒนาทรัพยากรบุคคล ประจำปี 2566 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1**. ร้อยเอ็ด : กลุ่มบริหารงานบุคคล.
- คณะกรรมการศึกษารุฒิสภา. (2555). **รายงานการพิจารณาการศึกษาเรื่อง การอาชีวศึกษา ปัญหาที่ทำนายของประเทศไทย**. กรุงเทพฯ : สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา.
- จันทร์ธานี สงวนนาม. (2545). **ทฤษฎีและแนวปฏิบัติในการบริหารสถานศึกษา**. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย.
- จิราพร แยมบาล. (2560). **การศึกษาแรงจูงใจในการปฏิบัติหน้าที่ของครู ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18**. งานนิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ชานน ตรงดี. (2551). **ความสัมพันธ์ระหว่างการใช้อำนาจของผู้บริหารกับแรงจูงใจในการทำงานของครูโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานองคาย**. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี.
- ชูชัย สมितिไกร. (2554). **จิตวิทยาอุตสาหกรรมและองค์การ**. กรุงเทพฯ : วี.พริ้นท์ (1991).
- ธนพรรธ อนุเวช. (2564). **แนวทางการสร้างเสริมแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัศึกษาร้อยเอ็ด**. วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- นิติพล ภูตะโชติ. (2556). **พฤติกรรมองค์การ (Organizational behavior)**. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- บุญชม ศรีสะอาด และคณะ. (2553). **พื้นฐานการวิจัยเบื้องต้นการศึกษา**. พิมพ์ครั้งที่ 6. กทม. : ประสานการพิมพ์.
- บุญชม ศรีสะอาด และคณะ. (2554). **การวิจัยเบื้องต้น**. พิมพ์ครั้งที่ 9. กรุงเทพฯ : สุริยวิสาส์น.
- เพชรวิทย์ จันทร์ศิริศิริ. (2562). **สมรรถนะและการจัดการเชิงกลยุทธ์**. มหาสารคาม : ตักสิลาการพิมพ์.
- ภารดี อนันต์นาวิ. (2551). **หลักการ แนวคิด ทฤษฎีทางการบริหารการศึกษา**. ชลบุรี : มนตรี.
- สังคมแห่งชาติสำนักนายกรัฐมนตรี. (2565). **แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 พ.ศ. 2566 – 2570**. กรุงเทพฯ : สำนักนายกรัฐมนตรี.
- สุวิมล ว่องวานิช. (2550). **การวิจัยและประเมินความต้องการจำเป็น**. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- หนึ่งฤทัย สายเมฆ. (2563). การพัฒนาแนวทางเสริมสร้างแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายโสธร เขต 1. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- อภิชาติ คงเพชร. (2565). ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษากับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชลบุรีระยอง. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาวิชาบริหารสถานศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยบูรพา.
- Alderfer, C. P. (1969). An empirical test of a new theory of human needs. **Organizational Behavior and Human Performance**. 4(2). 142–175.
- Barnard, Chester, I. (1972). **The Function of the Executive**. Massachusetts : Harvard University Press.
- Bass, Bernard M. (1985). **Leadership and Performance beyond Expectations**. New York : The Free Press.
- Burns, James M. (1978). **Leadership**. New York : Harper.
- Herzberg, Frederic, Banard Mausner and B.B syndermen. (1959). **The Motivation to Work**. New York : John Wiley and Son.
- Locke, E. A., & Latham, G. P. (2002). Building a practically useful theory of goal setting and task motivation: A 35-year odyssey. **American Psychologist**. 57(9). 705–717.
- Maslow, H.A. (1970). **Motivation and Personality**. 2nd ed. New York : Haper and Row.
- McClelland, David, C. (1962). **Business Drive and National Achievement**. New York : Haward Business Review.
- Vroom, V.H. (1996). **Work and Motivation in Classic Reading in Organizational Behavior**. 2nd ed. Belmont : Wadworth.

การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้เทคนิค Storyline ร่วมกับการตั้งคำถาม

WH-Questions ที่ส่งเสริมความสามารถการอ่านภาษาอังกฤษ

เพื่อความเข้าใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6*

DEVELOPMENT OF LEARNING ACTIVITIES USING THE STORYLINE TECHNIQUE COMBINED WITH WH-QUESTIONS TO ENHANCE ENGLISH READING COMPREHENSION ABILITY OF 6TH GRADE HIGH SCHOOL STUDENTS

วรดา ชื่นตา¹, ทิพาพร สุจारी², ดวงพร ศรีบุญเรือง³

Vorada Churnta¹, Tipaporn Sujaree², Duangporn Sriboonruang³

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม^{1,2,3}

Maharakham Rajabhat University^{1,2,3}

Email : voradach05452@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาประสิทธิภาพของกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้เทคนิค Storyline ร่วมกับการตั้งคำถาม WH-Questions ที่ส่งเสริมความสามารถการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ตามเกณฑ์ 80/80 2) เปรียบเทียบความสามารถในการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจโดยใช้เทคนิค Storyline ร่วมกับการตั้งคำถาม WH-Questions ที่ส่งเสริมความสามารถการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจ ก่อนเรียน และหลังเรียน และ 3) ศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อกิจกรรมการเรียนรู้ กลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6/3 โรงเรียนหนองพอกวิทยาลัย ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2567 จำนวน 31 คน ซึ่งได้มาด้วยการสุ่มแบบกลุ่มโดยใช้ห้องเรียนเป็นหน่วยสุ่ม เครื่องมือวิจัย ได้แก่ 1) แผนการจัดการเรียนรู้ 2) แบบทดสอบวัดความสามารถในการอ่านภาษาอังกฤษ 3) แบบสอบถามความพึงพอใจจำนวน 10 ข้อ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสถิติทดสอบค่าทีแบบกลุ่มเดียว

ผลการวิจัยพบว่า 1) ศึกษาประสิทธิภาพของกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้เทคนิค Storyline ร่วมกับการตั้งคำถาม WH-Questions ที่ส่งเสริมความสามารถการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 มีประสิทธิภาพเท่ากับ 87.63/87.31 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด 2) นักเรียนมีความสามารถในการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจ หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.5 3) นักเรียนมีความพึงพอใจต่อการพัฒนา กิจกรรมการเรียนรู้โดยรวมอยู่ในระดับมาก

คำสำคัญ : ความสามารถในการอ่านเพื่อความเข้าใจ; การเรียนรู้โดยใช้เทคนิค Storyline; WH-Questions

ABSTRACT

This research aimed to 1) study the effectiveness of learning activities using the Storyline technique with WH-Questions to promote English reading comprehension for Mathayom 6 students according to the 80/80 criterion, 2) compare English reading comprehension ability using the Storyline technique with WH-Questions to promote English reading comprehension ability before and after studying, and 3) study students' satisfaction with the learning activities. The sample consisted of 31 Mathayom 6/3 students of Nongphok Wittayalai School, second semester, academic year 2024, selected by cluster random sampling using the classroom as the sampling unit. The research instruments included 1) lesson plans, 2) English reading ability test, and 3) a 10-item satisfaction questionnaire. The statistics used for data analysis included percentage, mean, standard deviation, and one-group t-test.

The research results found that 1) the study of the efficiency of learning activities using Storyline technique together with asking WH-Questions that promoted the ability to read English for comprehension of Mathayom 6 students had an efficiency equal to 87.63/87.31 which was higher than the specified criteria. 2) Students had an ability to read English for comprehension after studying higher than before studying with statistical significance at the 0.5 level. 3) Students had overall satisfaction with the development of learning activities at a high level.

Keywords : Reading Comprehension Ability; Learning Using Storyline Technique; WH-Questions

1. ความสำคัญและที่มาของปัญหาที่ทำการวิจัย

ภาษาต่างประเทศมีความสำคัญและจำเป็นในชีวิตประจำวัน โดยเฉพาะวิชาภาษาอังกฤษ ซึ่งนิยมใช้เป็นภาษาที่สอง และเป็นเครื่องมือที่สำคัญในการติดต่อสื่อสารและจำเป็นต่อการดำรงชีวิตของมนุษย์ในปัจจุบัน เพราะเป็นสิ่งที่สื่อความหมายที่สำคัญของมนุษย์ ช่วยให้มนุษย์ได้รับข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ จากความสำคัญของภาษาอังกฤษดังกล่าวนี้ กระทรวงศึกษาธิการจึงได้กำหนดให้มีการเรียนการสอนภาษาอังกฤษเป็นภาษาต่างประเทศให้แก่นักเรียนตั้งแต่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ถึง ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 เพื่อเสริมสร้างพื้นฐานความเป็นมนุษย์ สร้างศักยภาพในการคิดและการทำงานอย่างสร้างสรรค์ โดยมีความคาดหวังว่าเมื่อนักเรียนเรียนภาษาอังกฤษอย่างต่อเนื่อง ตั้งแต่ชั้นประถมศึกษาถึงมัธยมศึกษา นักเรียนจะมีความรู้ความสามารถในการรับและส่งสาร แลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารและประสบการณ์ที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาตนเองและสังคม (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551) หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 ได้กำหนดให้ผู้เรียนมุ่งเน้นพัฒนาทักษะทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ ทักษะการฟัง การพูด การอ่าน และการเขียน

ซึ่งทักษะเหล่านี้จะถูกกำหนดให้เป็นส่วนหนึ่งของผลการเรียนรู้ในสาระของภาษาต่างประเทศไว้ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551) หากพิจารณาถึงทักษะทั้ง 4 ดังกล่าวนั้นแล้วโอกาสที่นักเรียนจะได้ใช้ทักษะการอ่านจะมีมากที่สุด เนื่องจากคนส่วนใหญ่ของประเทศไม่ค่อยได้มีโอกาสพบปะพูดคุยกับผู้ใช้ภาษาอังกฤษในชีวิตประจำวันมากนัก ทักษะการฟัง การพูด การเขียน จึงเกิดขึ้นได้ยาก ส่วนทักษะการอ่านนั้นมีโอกาสกว่าทักษะอื่น เนื่องจากเอกสารสิ่งพิมพ์ วารสาร หนังสือ ตำรา ประกาศ ป้าย ฉลาก คำแนะนำ การใช้สินค้า และผลิตภัณฑ์ต่าง ๆ มีพบเห็นได้ทั่วไป (ภูมิรินทร์ เหล่าอำนาจ, 2555) อย่างไรก็ตาม นักเรียนไทยส่วนใหญ่ยังคงเผชิญกับความท้าทายในการพัฒนาความสามารถด้านการอ่านภาษาอังกฤษให้สูงขึ้นในการจับใจความสำคัญ การวิเคราะห์เนื้อหา และการตีความข้อความ ซึ่งอาจเกิดจากการเรียนการสอนที่เน้นการท่องจำหรือการแปลความหมายของคำศัพท์มากกว่าการสร้างการเข้าใจในระดับลึก (สถิตถาวรณ ศรีหิรัญ, 2559) ดังนั้น การจัดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ จึงควรมุ่งเน้นไปที่การส่งเสริมกระบวนการคิดวิเคราะห์ควบคู่ไปกับการพัฒนาทักษะการอ่านผ่านกิจกรรมที่เหมาะสม

การเรียนการสอนภาษาอังกฤษในโรงเรียนหนองพอกวิทยาลัยยังไม่ประสบผลสัมฤทธิ์เท่าที่ควร ดังจะเห็นจากรายงานผลการสอบ O-Net รายวิชาภาษาอังกฤษ ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนหนองพอกวิทยาลัย พบว่า คะแนนเฉลี่ยรายวิชาภาษาอังกฤษ ปีการศึกษา 2566 ค่าเฉลี่ยระดับโรงเรียนอยู่ที่ 25.03 คะแนนเฉลี่ยปี 2567 ค่าเฉลี่ยระดับโรงเรียนอยู่ที่ 26.11 ซึ่งเพิ่มขึ้น 1.08 แต่ค่าเฉลี่ยของคะแนนก็ยังลดลงเมื่อเปรียบเทียบกับค่าเฉลี่ยระดับประเทศในปีการศึกษา 2567 ซึ่งอยู่ที่ 30.61 ดังจะเห็นได้จากผลต่างที่คะแนนเฉลี่ยระดับโรงเรียนต่อยกระดับประเทศในปีการศึกษา 2567 มีแนวโน้มการพัฒนาที่ยังไม่ถึงระดับมาตรฐานเมื่อเทียบกับคะแนนเฉลี่ยของประเทศ หนึ่งในปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อคะแนน คือ ความสามารถด้านการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจของนักเรียนยังไม่ประสบผลสัมฤทธิ์เท่าที่ควร อันเนื่องมาจากนักเรียนส่วนใหญ่ยังไม่เห็นความสำคัญของการเรียนรู้ภาษาอังกฤษ ไม่มีความมุ่งมั่นในการเรียนภาษาอังกฤษเท่าที่ควร ไม่มีแรงจูงใจในการเรียน และนักเรียนยังคงมีความบกพร่องในด้านการจับใจความสำคัญ การวิเคราะห์เนื้อหา และการตีความข้อความทำให้เมื่อนักเรียนต้องอ่านบทความภาษาอังกฤษ นักเรียนเกิดการเบื่อหน่าย ไม่พยายามทำความเข้าใจบทความนั้น ๆ ส่งผลให้นักเรียนไม่เกิดการเข้าใจบทความที่ตนเองอ่าน (โรงเรียนหนองพอกวิทยาลัย, 2567)

ซึ่งในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมการพัฒนาความสามารถด้านการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจ จำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องมีการปรับเปลี่ยนวิธีการสอนเพื่อให้ผู้เรียนสามารถนำความสามารถด้านภาษาอังกฤษที่ตัวเองได้เรียนรู้ไปใช้ให้เกิดประโยชน์และใช้เป็นใบเบิกทางสู่สังคมที่กว้างขวางมากขึ้น ครูผู้สอนต้องพัฒนาวิธีการสอนหรือเทคนิคการจัดการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพ ซึ่งการจัดการเรียนการสอนในปัจจุบันควรมุ่งเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางของการจัดการเรียนรู้ เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้เต็มตามศักยภาพของตนเอง เกิดการเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างแท้จริง ทั้งนี้แนวทางในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาความสามารถด้านการอ่านภาษาอังกฤษมีมากมายในปัจจุบัน ซึ่งผู้วิจัยได้ศึกษาวิธีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้เทคนิค Storyline ร่วมกับการตั้งคำถาม WH-Questions พบว่า เป็นเทคนิคการสอนที่มุ่งพัฒนาความสามารถด้านการอ่านอย่างเป็นระบบ เนื่องจากเทคนิค Storyline ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบหลัก

ได้แก่ ฉาก (Setting) ตัวละคร (Characters) เหตุการณ์ (Events) เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นหรือปัญหาที่ต้องแก้ไข (Problem & Solution) (Bell & Fifield, 1998) การเรียนรู้ผ่าน Storyline จะเน้นการจัดลำดับเนื้อหาให้อยู่ในรูปแบบที่เชื่อมโยงกัน โดยกระตุ้นให้ผู้เรียนสร้างความรู้ผ่านสถานการณ์ที่กำหนดไว้ ซึ่งเมื่อบูรณาการร่วมกับ WH-Questions (Who, What, When, Where, Why, How) ในกิจกรรมการเรียนรู้จะช่วยเสริมสร้างระดับความเข้าใจในการอ่านในระดับ Literal, Interpretation และ Inference ตามที่ Smith (1988) ระบุไว้ซึ่งเป็นระดับสำคัญของการพัฒนาทักษะการอ่านเพื่อความเข้าใจ ซึ่งให้เห็นว่าการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบ Storyline ร่วมกับคำถามเชิงวิเคราะห์จะช่วยเพิ่มพูนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน อีกทั้งช่วยส่งเสริมการตั้งคำถามที่กระตุ้นให้ผู้เรียนคิดวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลจากเรื่องราวที่อ่านได้อย่างลึกซึ้ง ซึ่งมีแนวคิดและขั้นตอนในการเรียนรู้อย่างเป็นลำดับ ประกอบกับการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้อง พบว่า การจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิค Storyline มีประสิทธิภาพเหมาะสม ความสามารถด้านการอ่านของนักเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน ครูผู้สอนสามารถนำไปใช้เป็นข้อมูลในการพัฒนาการเรียนการสอนที่ส่งเสริมความสามารถด้านการอ่านระดับที่สูงขึ้นได้

จากแนวคิดดังกล่าว ผู้วิจัยจึงได้ศึกษาประสิทธิภาพของกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้เทคนิค Storyline ร่วมกับ WH-Questions เพื่อเป็นแนวทางในการส่งเสริมการเรียนรู้ที่ช่วยให้ผู้เรียนพัฒนาความสามารถการอ่านอย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น การใช้เทคนิคนี้จะช่วยให้ผู้เรียนเกิดกระบวนการคิดอย่างเป็นระบบ สามารถตั้งคำถามเพื่อวิเคราะห์เนื้อหาและเชื่อมโยงเนื้อหากับประสบการณ์ของตนเองได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งจะเป็นการพัฒนาทักษะการอ่านเพื่อความเข้าใจในระดับสูงอันเป็นรากฐานสำคัญในการศึกษาต่อและการใช้ภาษาอังกฤษในชีวิตประจำวันได้

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

2.1 เพื่อศึกษาประสิทธิภาพของกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้เทคนิค Storyline ร่วมกับการตั้งคำถาม WH-Questions ที่ส่งเสริมความสามารถการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ตามเกณฑ์ 80/80

2.2 เพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจ โดยใช้เทคนิค Storyline ร่วมกับการตั้งคำถาม WH-Questions ที่ส่งเสริมความสามารถการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ก่อนเรียนและหลังเรียน

2.3 เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้เทคนิค Storyline ร่วมกับการตั้งคำถาม WH-Questions ที่ส่งเสริมความสามารถการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6

3. สมมุติฐานการวิจัย

3.1 นักเรียนมีความสามารถในการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจ โดยใช้เทคนิค Storyline ร่วมกับการตั้งคำถาม WH-Questions ที่ส่งเสริมความสามารถด้านการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 มีค่าสูงกว่าก่อนเรียน

4. ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

4.1 เป็นแนวทางในการพัฒนาทักษะความสามารถในการอ่านของนักเรียน และนำความรู้ที่ได้ไปใช้ในชีวิตประจำวัน

4.2 ครูได้แนวทางในการส่งเสริมความสามารถด้านการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจ โดยใช้เทคนิค Storyline ร่วมกับการตั้งคำถาม WH-Questions และยกระดับความสามารถด้านการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจของนักเรียนได้

4.3 เป็นแนวทางสำหรับผู้ที่สนใจหรือหน่วยงานทางการศึกษาที่จะนำไปใช้เป็นข้อมูลสารสนเทศในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในรายวิชาอื่น ๆ ได้

5. วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ใช้แบบแผนการทดลองในรูปแบบ การวิจัยเชิงทดลอง (Experimental Research) แบบ One Group Pretest-Posttest Design

ตารางที่ 1 แบบแผนการวิจัยแบบ One Group Pretest-Posttest Design

การสุ่ม	กลุ่มทดลอง	ทดสอบก่อน	สื่อทดลอง	ทดสอบหลัง
-	E	O ₁	X	O ₂

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิจัย

E หมายถึง กลุ่มทดลอง

O₁ หมายถึง การวัดตัวแปรก่อนทำการทดลอง

X หมายถึง การใช้สื่อทดลอง

O₂ หมายถึง การวัดตัวแปรหลังทำการทดลอง

มีรายละเอียดเกี่ยวกับการวิจัย ดังนี้ ประชากรในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนหนองพอกวิทยาลัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาร้อยเอ็ด ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2567 จำนวน 8 ห้อง จำนวนนักเรียน 222 คน ตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6/3 โรงเรียนหนองพอกวิทยาลัย จังหวัดร้อยเอ็ด ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2567 จำนวน 31 คน ซึ่งได้มาโดยการสุ่มแบบกลุ่ม (Cluster Random Sampling) โดยใช้ห้องเรียนเป็นหน่วยสุ่มด้วยการจับสลาก เครื่องมือที่ใช้ในวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ 1) แผนการจัดการเรียนรู้ การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้เทคนิค Storyline ร่วมกับการตั้งคำถาม WH-Questions ที่ส่งเสริมความสามารถการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 6 แผน แผนละ 2 ชั่วโมง รวม 12 ชั่วโมง 2) แบบทดสอบวัดความสามารถในการอ่านภาษาอังกฤษผ่านกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้เทคนิค Storyline ร่วมกับการตั้งคำถาม WH-Questions ที่ส่งเสริมความสามารถด้านการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 เป็นแบบปรนัย 4 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ 3) แบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้เทคนิค Storyline ร่วมกับการตั้งคำถาม WH-Questions

ที่ส่งเสริมความสามารถด้านการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โดยใช้แบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) จำนวน 10 ข้อ การเก็บรวบรวมข้อมูล โดยดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้ 1) ปฐมนิเทศเกี่ยวกับกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้เทคนิค Storyline ร่วมกับการตั้งคำถาม WH-Questions ที่ส่งเสริมความสามารถการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โดยผู้วิจัยอธิบาย ชี้แจง และทำความเข้าใจกับนักเรียนเกี่ยวกับ ข้อตกลง พร้อมวัตถุประสงค์ของการเรียนการสอน 2) ทำการทดสอบก่อนเรียน (Pre-test) โดยใช้ แบบทดสอบวัดความสามารถในการอ่านภาษาอังกฤษผ่านกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้เทคนิค Storyline ร่วมกับการตั้งคำถาม WH-Questions ที่ส่งเสริมความสามารถการอ่าน ภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนหนองพอกวิทยาลัย จังหวัดร้อยเอ็ด 3) ดำเนินการตาม แผนการจัดการเรียนรู้ การพัฒนา กิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้เทคนิค Storyline ร่วมกับการตั้งคำถาม WH-Questions ที่ส่งเสริมความสามารถการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ทำการสอนจำนวน 6 แผน แผนละ 2 ชั่วโมง รวมทั้งสิ้น 12 ชั่วโมง จนครบ ในแต่ละแผนการจัดการเรียนรู้โดยระหว่างการทดลองจะมีการทดสอบย่อยและเก็บข้อมูลที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำไปวิเคราะห์หาค่าคะแนนร้อยละของคะแนนกระบวนการ 4) ทำการทดสอบหลังเรียน (Post-test) โดยการใช้แบบทดสอบวัดความสามารถในการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจทาง การเรียนเรื่อง การอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจโดยใช้เทคนิค Storyline ร่วมกับการตั้งคำถาม WH-Questions สำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6/3 โรงเรียนหนองพอกวิทยาลัย จังหวัดร้อยเอ็ด ซึ่งเป็นแบบทดสอบชุดเดียวกับแบบทดสอบก่อนเรียนและบันทึกผลการทดสอบไว้เป็น คะแนนสอบหลังเรียนเพื่อใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป 5) นำผลที่ได้จากการทดสอบหลังเรียนมาหา ประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80 และวิเคราะห์หาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบสมมติฐาน (t-test) เพื่อสรุปผลในลำดับต่อไป 6) นำแบบสอบถามความพึงพอใจไปใช้ กับกลุ่มตัวอย่างเพื่อวัดความพึงพอใจหลังจากการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิค Storyline ร่วมกับการ ตั้งคำถาม WH-Questions เมื่อสิ้นสุดการสอนตามแผนการจัดการเรียนรู้ผู้วิจัยจะเก็บรวบรวม แบบประเมินและตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบประเมินและนำแบบประเมินไปวิเคราะห์ผล ในลำดับต่อไป สถิติที่ใช้ในการวิจัย 1) สถิติพื้นฐาน ได้แก่ (1) ค่าเฉลี่ย (Mean: \bar{X} , μ) (2) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation: S.D.) (3) ร้อยละ (Percentage: %) 2) สถิติที่ใช้ ในการวิเคราะห์หาค่าคุณภาพเครื่องมือ ได้แก่ (1) ค่าอัตราส่วนร้อยละของคะแนนเฉลี่ยของคะแนน ระหว่างเรียนกับค่าร้อยละของคะแนนเฉลี่ยหลังเรียน (E_1/E_2) (2) ค่าดัชนีความสอดคล้อง IOC (Index of Congruence) (3) ค่าอำนาจจำแนกแบบอิงเกณฑ์ของแบบทดสอบวัดความสามารถ ด้านการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจ แบบปรนัยชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ โดยใช้สูตรเบรนนัน (Brennan's Index: B-Index) (4) ความยากง่ายของแบบทดสอบ (5) หาความเชื่อมั่นของแบบทดสอบอิงเกณฑ์ โดยใช้สูตรของโลเวทท์ (Lovett's Method) 3) สถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน ได้แก่ สถิติที่ใช้ทดสอบสมมติฐาน t-test (Dependent Sample)

6. ผลการวิจัย

6.1 ผลการพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ด้วยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้เทคนิค Storyline ร่วมกับการตั้งคำถาม WH-Questions ตามเกณฑ์ 80/80

ตารางที่ 2 ผลการพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้การอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ด้วยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้เทคนิค Storyline ร่วมกับการตั้งคำถาม WH-Questions ตามเกณฑ์ 80/80

การทดสอบ	คะแนนเต็ม	คะแนนรวม	\bar{X}	S.D.	ร้อยละ
ประสิทธิภาพของกระบวนการ (E ₁)	90	2,455	78.87	2.57	87.63
ประสิทธิภาพผลลัพธ์ (E ₂)	30	812	26.19	1.58	87.31
ประสิทธิภาพ E ₁ /E ₂	87.63/87.31				

จากตารางที่ 2 พบว่า ผลการประเมินคะแนนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้การอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โดยใช้เทคนิค Storyline ร่วมกับการตั้งคำถาม WH-Questions จำนวน 6 แผนการจัดการเรียนรู้ พบว่า คะแนนจากการทดสอบความสามารถและคะแนนจากแบบทดสอบย่อย (E₁) มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 78.87 คะแนน จากคะแนนทั้งหมด 90 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 87.63 ส่วนคะแนนจากแบบทดสอบหลังเรียน (E₂) มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 26.19 คะแนน จากคะแนนทั้งหมด 30 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 87.31 ซึ่งแสดงให้เห็นว่า ประสิทธิภาพของกิจกรรมการเรียนรู้มีค่าเท่ากับ 85.63/87.31 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้

6.2 ผลการเปรียบเทียบความสามารถอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โดยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้เทคนิค Storyline ร่วมกับการตั้งคำถาม WH-Questions ก่อนและหลังเรียน

ตารางที่ 3 ความสามารถอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โดยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยใช้เทคนิค Storyline ร่วมกับการตั้งคำถาม WH-Questions ก่อนและหลังเรียน

การทดสอบ	N	คะแนนเต็ม	\bar{X}	S.D.	t	df	Sig
ก่อนเรียน	31	30	15.06	1.97	96.19*	29	.00
หลังเรียน	31	30	26.19	1.58			

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 3 พบว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปี 6 ที่เรียนด้วยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยใช้เทคนิค Storyline ร่วมกับการตั้งคำถาม WH-Question มีคะแนนทดสอบวัดความสามารถอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจ สูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยมีคะแนนเฉลี่ยหลังเรียนเท่ากับ 26.19 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 1.58 และมีคะแนนเฉลี่ยก่อนเรียนเท่ากับ 15.06 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 1.97 เมื่อวิเคราะห์ตามความแตกต่างกันของค่าเฉลี่ยของคะแนน ทั้ง 2 ส่วนระหว่างก่อนเรียนกับคะแนนหลังเรียน แสดงให้เห็นว่าคะแนนความสามารถทางการเรียนหลังเรียนมีค่าเฉลี่ยสูงกว่าก่อนเรียน

6.3 ผลการศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้เทคนิค Storyline ร่วมกับการตั้งคำถาม WH-Questions

ตารางที่ 4 ความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยใช้เทคนิค Storyline ร่วมกับการตั้งคำถาม WH-Questions

ข้อที่	รายการ	ผลการวิเคราะห์ข้อมูล		ระดับความพึงพอใจ
		\bar{X}	S.D.	
ด้านครูผู้สอน				
1	ครูชี้แจงกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือให้กับนักเรียนชัดเจนและเข้าใจง่าย	4.19	0.75	มาก
2	ครูให้คำแนะนำ ปรีกษา ดูแลนักเรียนในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้	4.23	0.76	มาก
ด้านเนื้อหา				
3	เนื้อหามีความยาก ง่าย เหมาะสมกับความสามารถของนักเรียน	4.13	0.76	มาก
4	รูปแบบภาษา เนื้อหา ตรงกับความสนใจ ความต้องการของนักเรียน	4.23	0.72	มาก
5	เนื้อหาจัดได้เหมาะสมกับเวลา	4.10	0.83	มาก
ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน				
6	นักเรียนได้ฝึกการใช้ภาษาในการเรียนจากกิจกรรมอย่างเต็มที่	4.10	0.83	มาก
7	นักเรียนมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ แสดงความคิดเห็นซึ่งกันและกัน	3.97	0.80	มาก
8	นักเรียนแต่ละคนมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรม มีการใช้ภาษาในการสื่อสารในแต่ละกิจกรรม	4.29	0.78	มาก
9	นักเรียนอธิบายความรู้ให้แก่สมาชิกคนอื่นๆ ในกลุ่มฟัง	4.03	0.75	มาก

ข้อที่	รายการ	ผลการวิเคราะห์ข้อมูล		ระดับ ความพึง พอใจ
		\bar{X}	S.D.	
10	นักเรียนนำความรู้ที่ได้ไปใช้ในชีวิตประจำวัน	4.16	0.78	มาก
	โดยรวม	4.13	0.04	มาก

จากตารางที่ 4 พบว่า นักเรียนมีความพึงพอใจที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้เทคนิค Storyline ร่วมกับการตั้งคำถาม WH-Questions โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}= 4.13$, S.D.=0.04) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากทุกข้อ เรียงตามค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก คือนักเรียนแต่ละคนมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรม มีการใช้ภาษาในการสื่อสารใน แต่ละกิจกรรม ($\bar{X}=4.29$, S.D.=0.78) รองมาคือ ครูให้คำแนะนำ ปรีกษา ดูแลนักเรียนในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ($\bar{X}= 4.23$, S.D.=0.76) และรูปแบบภาษา เนื้อหา ตรงกับความสนใจ ความต้องการของนักเรียน ($\bar{X}= 4.23$, S.D.=0.72)

7. อภิปรายผลการวิจัย

7.1 กิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้เทคนิค Storyline ร่วมกับการตั้งคำถาม WH-Questions ที่ส่งเสริมความสามารถด้านการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 มีประสิทธิภาพ (E_1/E_2) = 87.63/87.31 แสดงว่ามีประสิทธิภาพสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้คือ 80/80 เนื่องจากผู้วิจัยได้สร้างการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิค Storyline ร่วมกับการตั้งคำถาม WH-Questions โดยได้ศึกษาเอกสาร ตำรา งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับวิธีการ หลักการ รูปแบบการเรียนรู้โดยใช้เทคนิค Storyline ร่วมกับการตั้งคำถาม WH-Questions จากนั้นดำเนินการสร้างการจัดการเรียนรู้ตามขั้นตอนอย่างเป็นระบบตามหลักวิชาการ แต่ละขั้นตอนมีกิจกรรมที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้แสดงออก และสร้างองค์ความรู้ภายใต้กรอบการเรียนรู้ได้อย่างเหมาะสม แล้วนำแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิค Storyline ร่วมกับการตั้งคำถาม WH-Questions ที่สร้างขึ้นเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อตรวจสอบความถูกต้องและความเหมาะสม นำส่วนที่บกพร่องมาปรับปรุงแก้ไข แล้วนำแผนการจัดการเรียนรู้ที่ปรับปรุงและแก้ไขเสนอให้ผู้เชี่ยวชาญแต่ละด้านจำนวน 5 ท่าน พิจารณาความสอดคล้องและความเหมาะสมตามแบบประเมินแผนการจัดการเรียนรู้ก่อนนำไปใช้จริงกับกลุ่มตัวอย่าง จึงทำให้ได้แผนการจัดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ ซึ่งผลการวิจัยครั้งนี้มีความสอดคล้องกับ วรมณี ไชยคำมิ่ง (2561) ซึ่งได้วิจัยเรื่อง การพัฒนาความสามารถด้านการอ่านจับใจความของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ด้วยการเรียนรู้แบบ Story line ซึ่งผลการวิจัยพบว่า (1) แผนการจัดการเรียนรู้การอ่านจับใจความของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ด้วยการเรียนรู้แบบ Story line มีประสิทธิภาพ (E_1/E_2) เท่ากับ 85.06/86.19 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ ด้วยการเรียนรู้แบบ Story line มีค่าเท่ากับ 0.8086 หรือคิดเป็นร้อยละ 80.86 (2) ความสามารถด้านการอ่านจับใจความด้วยการเรียนรู้แบบ Story line ก่อนเรียนกับหลังเรียนมีคะแนนเฉลี่ยก่อนเรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.5 อีกทั้งการตั้งคำถามแบบ WH-Question ได้แก่ Who, What,

When, Where, Why และ How เป็นกลไกสำคัญที่กระตุ้นให้นักเรียนเกิดการตั้งคำถามอย่างมีเหตุผลและเกิดกระบวนการคิดวิเคราะห์อย่างลึกซึ้ง

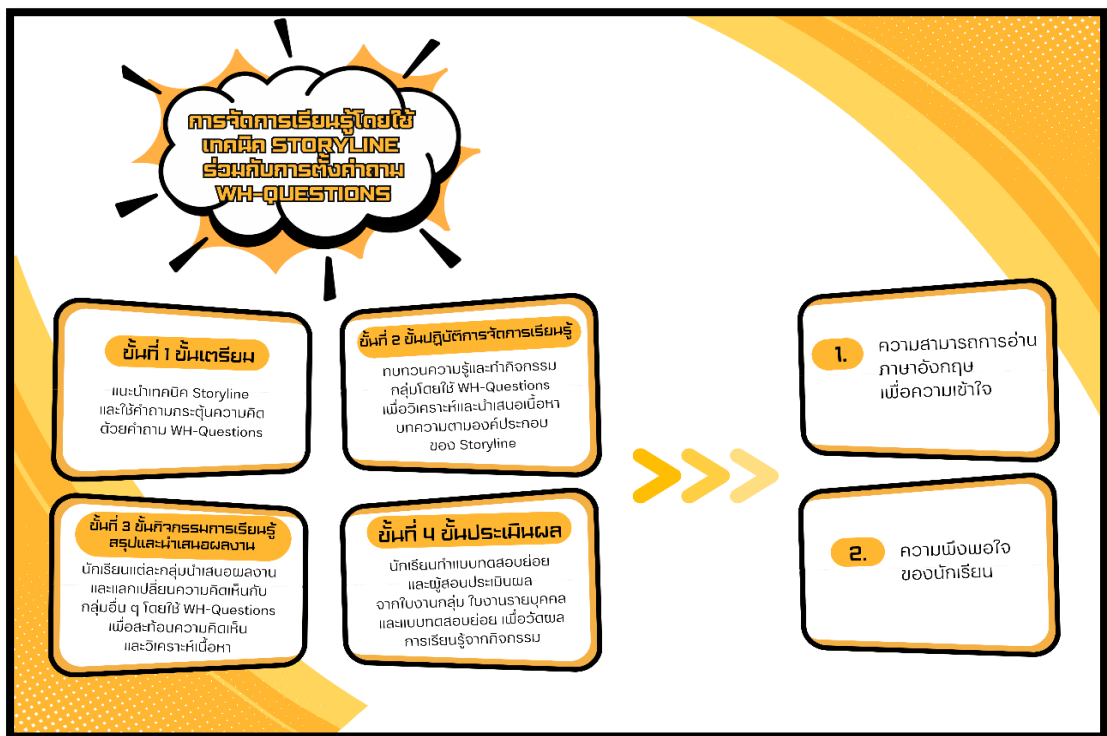
7.2 ความสามารถในการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 หลังได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้เทคนิค Storyline ร่วมกับการตั้งคำถาม WH-Questions มีคะแนนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงให้เห็นว่ากิจกรรมการเรียนรู้ที่ออกแบบอย่างมีโครงสร้างด้วยแนวคิดทั้งสองส่งผลอย่างมีประสิทธิภาพต่อการพัฒนาทักษะการอ่านของผู้เรียน ทั้งนี้ เทคนิค Storyline ได้รับการออกแบบโดยใช้อองค์ประกอบสำคัญ ได้แก่ ฉาก ตัวละคร เหตุการณ์ ปัญหาและวิธีแก้ไขปัญหา ซึ่งช่วยให้นักเรียนสามารถเชื่อมโยงเนื้อหากับประสบการณ์เดิมของตนเอง ผ่านกระบวนการเล่าเรื่องที่มีลำดับขั้นอย่างชัดเจน และเมื่อใช้ร่วมกับการตั้งคำถามแบบ WH-Questions ได้แก่ What, Where, When, Why, Who, Which, How ยิ่งส่งเสริมให้ผู้เรียนได้คิด วิเคราะห์ ตั้งคำถาม และสร้างความเข้าใจในเนื้อหาอย่างลึกซึ้งยิ่งขึ้น โดยกิจกรรมการเรียนรู้ถูกจัดขึ้นตาม 4 ขั้นตอน ได้แก่ 1) ขั้นเตรียม 2) ขั้นปฏิบัติการจัดการเรียนรู้ 3) ขั้นสรุป และนำเสนอผลงาน 4) ขั้นประเมินผล ซึ่งในแต่ละขั้นตอนครอบคลุมกิจกรรมที่สนับสนุนให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมสร้างองค์ความรู้ และตั้งคำถามได้อย่างมีเหตุผลและเป็นระบบ สอดคล้องกับ Ketsuwan (2023) ที่ศึกษาการใช้เทคนิค 5W1H ร่วมกับแนวทาง CLIL ซึ่งส่งผลให้ผู้เรียน มีความสามารถในการอ่านและเขียนสรุปดีขึ้น พร้อมทั้งมีความพึงพอใจต่อการเรียนรู้สูง จากข้อมูลทั้งหมดนี้ สามารถสรุปได้ว่า เทคนิค Storyline เมื่อใช้ร่วมกับ WH-Questions มีศักยภาพในการพัฒนาความสามารถด้านการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจ โดยกระตุ้นทั้งความคิดวิเคราะห์ การตีความ และแรงจูงใจในการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ ถึงแม้เกณฑ์การประเมินในแต่ละงานวิจัยจะแตกต่างกันตามบริบทของผู้เรียนและสถานศึกษา แต่ผลลัพธ์ที่ได้กลับสะท้อนแนวโน้มเดียวกันอย่างชัดเจน นอกจากนี้ยังมีงานวิจัยอื่นที่สนับสนุนแนวโน้มเดียวกันนี้ โดยระบุว่า การใช้เทคนิค Storyline และ WH-Questions มีส่วนช่วยส่งเสริมความเข้าใจเชิงลึกและการพัฒนาทักษะการอ่านภาษาอังกฤษอย่างรอบด้าน เช่น นิธิวรรณ นุชน้อย (2560) ได้ศึกษาผลของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบสตอรีไลน์ที่มีต่อทักษะการใช้ภาษาไทยและเจตคติต่อการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 พบว่านักเรียนมีทักษะการใช้ภาษาไทยหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และวรรณิษา เหลียงตระกูลชัย และ สรณบดินทร์ ประสารทรัพย์ (2563) ที่ศึกษาผลของการสอนด้วยวิธี Storyline ในการพัฒนาทักษะการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ก็พบผลเช่นเดียวกัน จึงสะท้อนให้เห็นว่าการบูรณาการเทคนิค Storyline กับการตั้งคำถาม WH-Questions ไม่เพียงส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนในเชิงปริมาณ

7.3 นักเรียนมีความพึงพอใจต่อการพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้เทคนิค Storyline ร่วมกับการตั้งคำถาม WH-Questions โดยรวมอยู่ในระดับมาก (\bar{X} = 4.13, S.D. = 0.04) ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่าแนวทางการจัดการเรียนรู้ดังกล่าวสามารถตอบสนองต่อความต้องการและลักษณะการเรียนรู้ของผู้เรียนได้อย่างเหมาะสม ลักษณะกิจกรรมที่ใช้ในการเรียนรู้ครั้งนี้ ให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของผู้เรียนอย่างแท้จริง ทั้งในรูปแบบของการปฏิบัติกิจกรรม การตั้งคำถามเพื่อค้นหาคำตอบจากเรื่องที่อ่าน การอภิปรายแสดงความคิดเห็นในมุมมองที่เห็นด้วยและไม่เห็นด้วย ตลอดจนการสรุปองค์ความรู้เพื่อนำเสนอความคิดเห็นของตนเองอย่างมีเหตุผล แนวทางการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียน

เป็นศูนย์กลางดังกล่าว สอดคล้องกับ วรมณี ไชยคำมิ่ง (2561) ก็พบเช่นกันว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีความพึงพอใจต่อกิจกรรมการอ่านจับใจความด้วยวิธี Storyline ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้ ความพึงพอใจที่เกิดขึ้นสามารถอธิบายได้โดยอิงตามกรอบแนวคิดของ “ทฤษฎีสามเหลี่ยมการเรียนรู้” (Learning Triangle Theory) ซึ่งประกอบด้วย 3 องค์ประกอบสำคัญ ได้แก่ การมีส่วนร่วม (Engagement), การลงมือปฏิบัติจริง (Hands-on Experience) และการสะท้อนคิด (Reflection) ซึ่งองค์ประกอบทั้งสามนี้ได้ถูกร้อยเรียงอย่างชัดเจนผ่านกิจกรรมที่ใช้ Storyline และการตั้งคำถามแบบ WH-Questions ทำให้ผู้เรียนมีประสบการณ์เรียนรู้อย่างลึกซึ้งและจดจำได้ จากเหตุผลดังกล่าว จึงสามารถสรุปได้ว่า การจัดการกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้เทคนิค Storyline ร่วมกับการตั้งคำถาม WH-Questions ไม่เพียงส่งเสริมผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเท่านั้น แต่ยังช่วยเสริมสร้างความพึงพอใจในการเรียนรู้ของผู้เรียนในเชิงบวก ทั้งในมิติของอารมณ์ ความคิด และแรงจูงใจได้อีกด้วย

8. องค์ความรู้ใหม่

จากการวิจัยสามารถสรุปองค์ความรู้เกี่ยวกับ การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้เทคนิค Storyline ร่วมกับการตั้งคำถาม WH-Questions ที่ส่งเสริมความสามารถการอ่านภาษาอังกฤษ เพื่อความเข้าใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โดยการจัดการเรียนรู้ 4 ขั้นตอน ดังนี้ 1) ขั้นเตรียม 2) ขั้นปฏิบัติการจัดการเรียนรู้ 3) ขั้นกิจกรรมการเรียนรู้สรุปและนำเสนอผลงาน 4) ขั้นประเมินผล สามารถแสดงเป็นภาพ ได้ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวทางการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารร่วมกับสื่อดิจิทัล ที่ส่งเสริมความสามารถด้านการฟังและการพูดภาษาอังกฤษ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

9. ข้อเสนอแนะ

9.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

9.1.1 โรงเรียนควรส่งเสริมและสนับสนุนให้ครูผู้สอนใช้นวัตกรรมที่หลากหลายในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาทักษะความสามารถของผู้เรียนในด้านต่าง ๆ

9.1.2 โรงเรียนควรส่งเสริมการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยประยุกต์ใช้กิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวทางการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารร่วมกับสื่อดิจิทัล ให้บูรณาการกับกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่น ๆ ที่หลากหลาย เพื่อพัฒนาทักษะในด้านต่าง ๆ ของผู้เรียน

9.2 ข้อเสนอแนะสำหรับผู้ปฏิบัติ

9.2.1 จากผลการวิจัยพบว่าผู้เรียนยังคงให้ความสำคัญในเรื่องรูปแบบของบทเรียน การมีภาพประกอบที่เหมาะสมกับเนื้อหา สีสันสวยงาม เป็นอันดับแรกนั้น ครูผู้สอนควรให้ความสนใจในเรื่องดังกล่าวในการออกแบบสื่อการสอน ซึ่งจะสามารถช่วยกระตุ้นการเรียนรู้ของผู้เรียนได้ดี

9.2.2 เนื่องจากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้เทคนิค Storyline ร่วมกับการตั้งคำถาม WH-Questions ที่ส่งเสริมความสามารถด้านการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ผลการวิจัยที่แสดงให้เห็นว่า ความสามารถในการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจของนักเรียนสูงขึ้นหลังจากเรียน ด้วยเทคนิค Storyline ร่วมกับการตั้งคำถาม WH-Questions ดังนั้นครูผู้สอนสามารถนำไปใช้ในการเรียนการสอนได้ และอาจนำไปใช้ประกอบการสอนปกติหรือใช้ในการสอนซ่อมเสริม

9.3 ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

9.3.1 เนื่องจากการวิจัยครั้งนี้ เป็นการใช้นโยบายในรูปแบบใบงาน ดังนั้น ควรมีการพัฒนาเนื้อหาและแบบฝึกหัดในรูปแบบของสื่อออนไลน์โดยใช้เทคโนโลยี เนื่องด้วยมีภาพประกอบ สีสันสวยงามและมีเสียงประกอบการอ่าน เพื่อให้ผู้เรียนมีความสนใจและเข้าใจในบทเรียนมากยิ่งขึ้น

9.3.2 เนื่องจากการวิจัยครั้งนี้ เป็นการใช้นโยบาย Storyline ร่วมกับการตั้งคำถาม WH-Questions เพื่อวัดความสามารถทักษะการอ่านเพียงด้านเดียว ดังนั้นเพื่อให้เกิดการเรียนรู้ที่หลากหลายสัมพันธ์กัน อาจเพิ่มการวิจัยควบคู่กัน 2 ทักษะ เช่น ทักษะการอ่าน-ทักษะการเขียน หรือ ทักษะการฟัง-ทักษะการพูด

10. บรรณานุกรม

กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). การจัดการเรียนรู้อ่านกลุ่มสาระภาษาต่างประเทศตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2560).

กรุงเทพฯ : กรมวิชาการกระทรวงศึกษาธิการ.

กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.

นิธิวรรณ นุชน้อย. (2560). ผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบสตอรีไลน์ที่มีต่อทักษะการใช้ภาษาไทยและเจตคติต่อการเรียนวิชาภาษาไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ในกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาศึกษาศาสตร์. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

- ภูมินทร์ เหลลาอำนาจ. (2556). การศึกษาผลสัมฤทธิ์การอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจโดยใช้วิธีสอนแบบ SQ4R ของนักศึกษาวิชาเอกภาษาอังกฤษชั้นปีที่ 2 ของมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์. *ราชภัฏเพชรบูรณ์สาร*. 15(1). 71-76.
- โรงเรียนหนองพอกวิทยาลัย. (2567). **รายงานประเมินตนเองตามบทบาทหน้าที่ : SAR โรงเรียนหนองพอกวิทยาลัย 2567**. ร้อยเอ็ด : โรงเรียนหนองพอกวิทยาลัย.
- วรมณี ไชยคำมิ่ง. (2561). การพัฒนาความสามารถด้านการอ่านจับใจความของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ด้วยการเรียนรู้แบบ Story line. *วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการเรียนการสอน*. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- วรรณิษา เหลียงตระกูลชัย และสรณบดินทร์ ประสารทรัพย์. (2563). ผลของการสอนด้วยวิธี Storyline ในการพัฒนาทักษะการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6. *วารสารราชพฤกษ์*. 18(3). 102-111.
- สถิตาภรณ์ ศรีหิรัญ. (2559). *การอ่านและการพัฒนาทักษะการอ่าน*. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ศึกษา.
- Bell, S., & Fifield, K. (1998). *Introduction to the Storyline method*. Glassgow : Scotland Jordanhill College.
- Ketsuwan, N. (2023). The development of English reading comprehension and summary writing abilities using CLIL and the 5W1H question techniques for Mathayomsuksa 4 students. *Kasem Bundit Journal of Social Sciences*. 4(2). 115-125.
- Smith, F. (1988). *Understanding reading: A psycholinguistic analysis of reading and learning to read*. 4th ed. USA : Lawrence Erlbaum.

ผลการจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ท้องถิ่น เรื่อง ชุมชนกู่กาสิงห์ ของนักเรียน
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ด้วยวิธีการทางประวัติศาสตร์ร่วมกับเกมมิฟิเคชัน*

THE RESULTS OF LOCAL HISTORY LEARNING MANAGEMENT ON THE TOPIC
OF THE KU KASING COMMUNITY FOR GRADE 2 STUDENTS USING THE
HISTORICAL METHOD IN CONJUNCTION WITH GAMIFICATION

ปวาริศา เหนือโท¹, ธงไชย สุขแสวง², ประทวน วันนิจ³

Pawarisa Nuatho¹, Thongchai Suksawaeng², Pratoun Wannit³

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์^{1,2,3}

Faculty of Humanities and Social Sciences, Surindra Rajabhat University^{1,2,3}

Email : Pawarisanueatho@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) พัฒนาการจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ท้องถิ่น เรื่อง ชุมชนกู่กาสิงห์ ด้วยวิธีการทางประวัติศาสตร์ ร่วมกับเกมมิฟิเคชัน ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80 2) เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ท้องถิ่น เรื่อง ชุมชนกู่กาสิงห์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ที่เรียนด้วยวิธีการทางประวัติศาสตร์ ร่วมกับเกมมิฟิเคชัน ระหว่างก่อนและหลังเรียน และ 3) ศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ที่เรียนประวัติศาสตร์ท้องถิ่น เรื่อง ชุมชนกู่กาสิงห์ ด้วยวิธีการทางประวัติศาสตร์ ร่วมกับเกมมิฟิเคชัน กลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ปีการศึกษา 2568 โรงเรียนบ้านกู่กาสิงห์ จังหวัดร้อยเอ็ด จำนวน 20 คน เครื่องมือวิจัย ได้แก่ แผนการจัดการเรียนรู้ แบบทดสอบ และแบบสอบถามความพึงพอใจ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสถิติทดสอบวิลคอกชัน

ผลการวิจัยพบว่า 1) การจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ท้องถิ่น เรื่อง ชุมชนกู่กาสิงห์ ด้วยวิธีการทางประวัติศาสตร์ ร่วมกับเกมมิฟิเคชัน ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 มีประสิทธิภาพ (E_1/E_2) เท่ากับ 85.33/84.50 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด 2) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ท้องถิ่น เรื่อง ชุมชนกู่กาสิงห์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ที่เรียนด้วยวิธีการทางประวัติศาสตร์ ร่วมกับเกมมิฟิเคชัน มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และเป็นไปตามสมมติฐานที่ฐานที่กำหนดไว้ และ 3) ความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ที่เรียนประวัติศาสตร์ท้องถิ่น เรื่อง ชุมชนกู่กาสิงห์ ด้วยวิธีการทางประวัติศาสตร์ ร่วมกับเกมมิฟิเคชัน โดยรวมมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด

คำสำคัญ : ประวัติศาสตร์ท้องถิ่น; วิธีการทางประวัติศาสตร์; เกมมิฟิเคชัน

ABSTRACT

This research aims to 1) develop a learning management of local history, the topic of Ku Ka Singh community, using historical methods combined with gamification to be effective according to the criteria of 80/80, 2) compare the learning achievement of local history, the topic of Ku Ka Singh community, of grade 2 students who learn using historical methods combined with gamification before and after learning, and 3) study the satisfaction of grade 2 students who learn local history, the topic of Ku Ka Singh community, using historical methods combined with gamification. The target group is 20 grade 2 students in the 2025 academic year, Ban Ku Ka Singh School, Roi Et Province. The research instruments are the learning management plan, the test, and the satisfaction questionnaire. The statistics used for data analysis are the mean, standard deviation, and the Wilcoxon signed-rank test.

The research results found that 1) the learning management of local history, the topic of Ku Ka Singh community, by historical methods combined with gamification of grade 2 students was effective (E1/E2) equal to 85.33/84.50, which was higher than the specified criteria. 2) The learning achievement of local history, the topic of Ku Ka Singh community, of grade 2 students who learned by historical methods combined with gamification had higher learning achievement after learning than before learning, with statistical significance at the .05 level and in accordance with the specified hypothesis. 3) The satisfaction of grade 2 students who learned local history, the topic of Ku Ka Singh community, by historical methods combined with gamification was at the highest level overall.

Keywords : Local History; Historical Method; Gamification

1. ความสำคัญและที่มาของปัญหาที่ทำการวิจัย

ประวัติศาสตร์เป็นวิชาที่ว่าด้วยเหตุการณ์ที่เป็นมาหรือเรื่องราวของประเทศชาติตามที่มีบันทึกไว้เป็นหลักฐาน (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556) การศึกษาประวัติศาสตร์มีความสำคัญต่อมนุษยชาติเป็นการเรียนรู้ประสบการณ์ทั้งมวลของ มนุษย์ที่เกิดขึ้นตามความเป็นจริง ทำให้มนุษย์รับรู้ความเป็นมาของตนเอง เข้าใจสังคมที่อาศัยอยู่และ ใช้สติปัญญาสร้างประสบการณ์ที่มีคุณค่าขึ้นใหม่อย่างมีระเบียบแบบแผนเพื่อใช้ปรับตัวและอยู่ร่วมกัน ของมนุษย์ในสังคม (เฉลิม มลิตา นิตินิตต์ปรีชา, 2559) การเรียนรู้ประวัติศาสตร์จึงช่วยพัฒนา กระบวนการคิดและทักษะที่จำเป็นในการดำเนินชีวิต เพราะเป็นการศึกษาเรื่องราวของสังคมมนุษย์ในอดีตตามมิติเวลาจากร่องรอยแหล่งข้อมูลหลักฐานทางประวัติศาสตร์และใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์ สืบค้นเรื่องราวอย่างเป็นระบบ (ศศิพัชร จำปา, 2558) ดังนั้นการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ท้องถิ่น จึงมีบทบาทสำคัญในการหล่อหลอมความเข้าใจของมนุษย์ต่ออดีต เพื่อพัฒนาทักษะการคิด วิเคราะห์ และการใช้เหตุผลอย่างเป็นระบบ โดยอาศัย

หลักฐานและวิธีการทางประวัติศาสตร์เป็นเครื่องมือในการสืบค้นและสร้างองค์ความรู้ ซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนสามารถนำบทเรียนจากอดีตมาปรับใช้ในปัจจุบันและอนาคตได้อย่างมีประสิทธิภาพ ตลอดจนการเรียนรู้ประวัติศาสตร์นั้น ยังสอดคล้องกับเป้าหมายทางการศึกษาผ่านพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 อีกด้วย

ในขณะที่เดียวกันกลับพบว่าในปัจจุบันพบปัญหาและอุปสรรคในการเรียนการสอนประวัติศาสตร์ไม่ว่าจะเป็นวิธีการเรียนการสอนประวัติศาสตร์ไทยไม่มีการพัฒนาแต่ดำเนินไปในทิศทางที่ผิดที่มุ่งเน้นในเรื่องการถ่ายทอดความรู้ที่มีอยู่มากกว่าการสร้างองค์ความรู้ใหม่การวัดผลเน้นความสามารถในการท่องจำ มีการวัดผลแบบปรนัยมากกว่าการให้ผู้เรียนฝึกเรียงความ การเขียน และใช้ข้อสอบที่เป็นแบบอัตนัยหรืออาจจะเป็นปัญหาเรื่องสื่อการเรียนการสอน ถึงแม้สื่อจะมีอยู่มาก แต่สื่อที่สำคัญที่สุดยังเป็นหนังสือแบบเรียนประวัติศาสตร์ และหนังสืออ่านประกอบรายวิชาต่าง ๆ อีกทั้งหนังสือที่มีอยู่ก็ยังมีขาดความเป็นมาตรฐานที่ชวนให้ไม่น่าอ่าน ขาดความทันสมัย (วินัย พงศ์ศรีเพียร, 2543) ปัญหาดังกล่าวเป็นอุปสรรคต่อการเรียนวิชาประวัติศาสตร์ของผู้เรียน ทำให้ผู้เรียนเกิดความเบื่อหน่ายในการเรียน ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนตกต่ำลง และขาดทักษะกระบวนการคิดอย่างมีวิจารณญาณในการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ ด้วยการสอนประวัติศาสตร์เพียงแค่อ่านหนังสือตัวอย่าง และให้เด็กค้นคว้าหาความรู้ด้วยตนเองนั้นอาจทำให้เด็กไม่เข้าใจ ไม่เกิดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ได้จริง ๆ ครูผู้สอนจึงต้องรู้และเข้าใจถึงการใช้อุปกรณ์การสอน เทคนิควิธีการจัดกิจกรรมและกระบวนการเรียนรู้ ครูผู้สอนต้องจัดเนื้อหาสาระการเรียนรู้และกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจและความถนัดของผู้เรียน โดยคำนึงความแตกต่างระหว่างบุคคล เพื่อให้ผู้เรียนมีทักษะกระบวนการคิดอย่างมีวิจารณญาณและการแก้ปัญหา การเผชิญสถานการณ์และการประยุกต์ความรู้มาใช้เพื่อป้องกัน และแก้ไขปัญหาครูผู้สอนควรจัดสภาพแวดล้อมและพัฒนาสื่อการเรียนการสอนเพื่อนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อผู้เรียน (สุคนธ์ สิ้นธพานนท์ และคณะ, 2545) จากเหตุผลดังกล่าว จึงเห็นความจำเป็นในการปรับเปลี่ยนกระบวนการจัดการเรียนรู้วิชาประวัติศาสตร์ ให้มีความน่าสนใจ ทันสมัย และตอบสนองต่อความต้องการของผู้เรียนมากยิ่งขึ้น โดยเน้นการใช้สื่อที่หลากหลายและเทคนิคการสอนที่กระตุ้นการคิดวิเคราะห์ การเรียนรู้เชิงรุก และการจัดกิจกรรมที่เชื่อมโยงสอดคล้องกับการปรับใช้ในชีวิตประจำวัน เพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจในเนื้อหา และพัฒนาทักษะกระบวนการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ตลอดจนสามารถนำความรู้ทางประวัติศาสตร์ไปประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตและการอยู่ร่วมกันในสังคมได้อย่างมีความสุข จากแนวคิดของคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานและเรียนรู้ประวัติศาสตร์ได้อย่างเข้าใจลึกซึ้ง ต้องการส่งเสริมการเรียนรู้สิ่งที่ใกล้ตัวผู้เรียนก่อน เช่น ประวัติศาสตร์ในท้องถิ่น การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ประวัติศาสตร์โดยใช้แหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่น ซึ่งการจัดการเรียนการสอนโดยใช้ชุมชนที่เป็นฐานเป็นกลยุทธ์หรือรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่บูรณาการเนื้อหา ตามหลักสูตรให้เชื่อมโยงกับชุมชนโดยใช้การปฏิบัติงานเป็นฐาน ให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้จากการลงมือปฏิบัติงานจากสถานการณ์จริงในชุมชน ภายใต้การมีส่วนร่วมระหว่างครูผู้เรียน และกลุ่มคนในชุมชน

ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สาระที่ 4 ประวัติศาสตร์ มาตรฐาน ส 4.2 เข้าใจพัฒนาการของมนุษยชาติ จากอดีตจนถึงปัจจุบันด้านความสัมพันธ์ และการเปลี่ยนแปลงของเหตุการณ์อย่างต่อเนื่องตระหนัก

ถึงความสำคัญ สามารถวิเคราะห์ผลกระทบที่เกิดขึ้น ป.2 ตัวชี้วัดที่ 1 สืบค้นถึงการเปลี่ยนแปลงในชีวิตประจำวันของคนในชุมชนของตนจากอดีตจนถึงปัจจุบัน (กระทรวงศึกษาธิการ, 2560) ผู้วิจัยเล็งเห็นถึงความสำคัญในการจัดการเรียนรู้และพัฒนาผู้เรียนให้ตระหนักและเห็นถึงความสำคัญในการเรียนรู้รายวิชาประวัติศาสตร์มากขึ้น และได้ศึกษาการจัดการเรียนการสอนรายวิชาประวัติศาสตร์ในห้องเรียน

จากการศึกษาคุณภาพการเรียนการสอนและปัญหาที่เกิดขึ้นหลังจากการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในรายวิชาประวัติศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนบ้านกู่กาสิงห์ในแต่ละชั่วโมงและจากการสัมภาษณ์นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 และการสัมภาษณ์ครูผู้สอน พบว่านักเรียนส่วนมากให้การสัมภาษณ์ว่า วิชาประวัติศาสตร์ เป็นวิชาน่าเบื่อ เข้าใจยาก และไม่เห็นความเชื่อมโยงกับชีวิตประจำวัน นอกจากนี้นักเรียนยังขาดแรงจูงใจในการเรียน ขาดทักษะในการคิดวิเคราะห์และสรุปใจความสำคัญจากเหตุการณ์ในอดีต โดยเฉพาะเมื่อต้องอ่านเนื้อหาในหนังสือแบบเรียนที่เป็นข้อความจำนวนมาก ตลอดจนขาดสื่อส่งเสริมการเรียนรู้ที่หลากหลายและน่าสนใจ ในขณะเดียวกันที่ ครูผู้สอนมีข้อจำกัดทั้งด้านเวลา สื่อ และแนวทางการจัดการเรียนรู้ ส่งผลให้กิจกรรมการเรียนรู้ไม่มีความหลากหลาย และไม่เอื้อต่อการพัฒนาทักษะกระบวนการคิดอย่างมีวิจารณญาณ และการเรียนรู้จากการลงมือปฏิบัติจริง ทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนไม่เป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ในหลักสูตร

จากสภาพปัญหาและแนวคิดดังกล่าว ผู้วิจัยได้ตระหนักถึงปัญหาและความสำคัญ จึงได้ศึกษานวัตกรรม เทคนิค วิธีการจัดการเรียนรู้ที่มีความน่าสนใจและสามารถพัฒนาผู้เรียนให้มีความสามารถในการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ท้องถิ่น โดยแนวคิดพื้นฐานการเรียนรู้ที่สำคัญคือการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ การจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) โดยเน้นผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติ ได้เรียนรู้ (Learning by Doing) ส่งผลให้ผู้เรียนเป็นผู้สร้างความรู้ ความคิดรวบยอดและหลักการได้ด้วยตัวของนักเรียนเอง (สถาบันพัฒนาคุณภาพวิชาการ, 2563) ซึ่งพบว่า วิธีการทางประวัติศาสตร์เป็นวิธีการอย่างหนึ่งที่นิยมใช้ในการจัดการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพเพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ประวัติศาสตร์อย่างเป็นขั้นตอนตามแนวทางของวิธีการทางประวัติศาสตร์และเข้าถึงองค์ความรู้ นั้นๆได้อย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นซึ่งมีลักษณะคล้ายคลึงกับการสอนแบบแก้ปัญหาโดยครูผู้สอนนำเอาหลักฐานและเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์มาเป็นพื้นฐานอ้างอิงพร้อมวิเคราะห์คำถามที่ครูหรือผู้เรียนร่วมกันตั้งขึ้นวิธีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบนี้จะทำให้ผู้เรียนมีทักษะในการค้นคว้าข้อเท็จจริงคิดหาเหตุผลด้วยตนเองรู้จักสังเกตความแตกต่างรวมทั้งสรุปแนวความคิดได้อย่างถูกต้อง (เพ็ญฤทัย พุฒิคุณเกษม, 2557) อีกทั้งเทคนิคการจัดการเรียนรู้ด้วยเกมมิฟิเคชันนั้น ช่วยสร้างแรงจูงใจให้บุคคลเกิดความกระตือรือร้นต่อการศึกษาค้นคว้า ทำให้สามารถเรียนรู้ จดจำ เข้าใจ และนำไปใช้ได้ สามารถทำให้การเรียนรู้สิ่งที่ยากได้ง่ายขึ้น (สุคนธา ทองรักษ์, 2558; จุฑามาศ มีสุข, 2558) และต่างประเทศ (Ananda, N. P., Rahmah, F. T., & Ramdhani, A. R., 2024; Sylvester, C. E., 2024) ก็พบว่า การนำเกมมิฟิเคชันมาใช้ในการศึกษา ช่วยพัฒนาความสามารถในการเรียนรู้ของผู้เรียน และเพิ่มแรงจูงใจของผู้เรียนในการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยเชื่อมโยงเข้ากับเนื้อหาท้องถิ่นเกี่ยวกับชุมชนกู่กาสิงห์

กู่กาสิงห์ เป็น ศาสนสถาน กู่ มีความหมายว่า ปราสาท เป็นที่สถิตของเทพเจ้า สร้างเพื่ออุทิศแด่พระศิวะ ในลัทธิไศวนิกาย เป็นปราสาทขอมจากฐานคติที่ได้อธิบายไว้ว่า สร้างตามคติความเชื่อของศาสนาพราหมณ์ ฮินดู เพื่อเป็นการจำลองตามทัศนคติทางจักรวาล หรือ สวรรค์ คู่ หรือปราสาทขอมมีส่วนส่วนต่างๆเป็นส่วนประกอบและมีความหมาย ปราสาทเป็นการจำลองเขาไกรลาส ซึ่งเป็นที่ประทับของเทพเจ้า ปราสาทยังเหมือนเขาพระสุเมรุ ที่เป็น ศูนย์กลางของจักรวาล (พระมหากษัตริย์ อานนโท, 2560) ซึ่งชุมชนกู่กาสิงห์ เป็นชุมชนขนาดใหญ่ที่มีเรื่องราวประวัติศาสตร์ มีร่องรอยอารยธรรมขอมโบราณ และ ตำนานเรื่องเล่ามากมาย จึงเหมาะแก่ การจัดการการเรียนรู้ ประวัติศาสตร์ท้องถิ่น โดยวิธีการทางประวัติศาสตร์ร่วมกับแนวคิด เกมมิฟิเคชันเพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ประวัติศาสตร์ชุมชน และส่งเสริมให้นักเรียนเกิดความภาคภูมิใจในท้องถิ่นของตนเอง

จากการศึกษาทั้ง 2 แนวคิดดังกล่าวข้างต้นร่วมกับการจัดการเรียนรู้ที่เหมาะสมและสอดคล้องกับสภาพท้องถิ่น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจในการศึกษา ผลการจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ท้องถิ่น เรื่อง ชุมชนกู่กาสิงห์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ด้วยวิธีการทางประวัติศาสตร์ร่วมกับเกมมิฟิเคชัน เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ท้องถิ่น ตลอดจนนักเรียนเกิดเจตคติที่ดีในการเรียนรู้รายวิชาประวัติศาสตร์ ตลอดจนนำความรู้ที่ได้ไปปรับประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

2.1 เพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ท้องถิ่น เรื่อง ชุมชนกู่กาสิงห์ ด้วยวิธีการทางประวัติศาสตร์ ร่วมกับเกมมิฟิเคชัน ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80

2.2 เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ท้องถิ่น เรื่อง ชุมชนกู่กาสิงห์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ที่เรียนด้วยวิธีการทางประวัติศาสตร์ ร่วมกับเกมมิฟิเคชัน ระหว่างก่อนและหลังเรียน

2.3 เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ที่เรียนประวัติศาสตร์ท้องถิ่น เรื่อง ชุมชนกู่กาสิงห์ ด้วยวิธีการทางประวัติศาสตร์ ร่วมกับเกมมิฟิเคชัน

3. ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

3.1 เป็นแนวทางในการพัฒนาและปรับปรุงการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน สาระประวัติศาสตร์ เรื่อง ชุมชนกู่กาสิงห์ ของครูผู้สอนและผู้สนใจให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ซึ่งจะทำให้การจัดการเรียนการสอนบรรลุจุดมุ่งหมายและนักเรียนประสบผลสำเร็จทางการเรียน

3.2 เป็นข้อมูลสารสนเทศเพื่อช่วยพัฒนาและศึกษาค้นคว้า วิจัย ด้านการจัดการเรียนการสอนโดยใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์ ร่วมกับเกมมิฟิเคชัน ของครูผู้สอนและผู้สนใจ

4. วิธีดำเนินการวิจัย

4.1 กลุ่มเป้าหมาย

กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ที่กำลังเรียนอยู่ในปีการศึกษา 2568 โรงเรียนบ้านกุ่ากาสิงห์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2 จำนวน 20 คน

4.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยและการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

4.2.1 แผนการจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ท้องถิ่น เรื่อง ชุมชนกุ่ากาสิงห์ ด้วยวิธีการทางประวัติศาสตร์ ร่วมกับเกมมิฟิเคชัน จำนวน 5 แผน 10 ชั่วโมง (แผนการจัดการเรียนรู้ที่ผู้วิจัยสร้างและพัฒนาขึ้น มีผลการประเมินคุณภาพแผนโดยผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน อยู่ระหว่าง 4.57-4.73 ซึ่งอยู่ในระดับมากขึ้นไปทุกแผน และสามารถใช้ได้)

4.2.2 แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนประวัติศาสตร์ท้องถิ่น เรื่อง ชุมชนกุ่ากาสิงห์ โดยเป็นแบบทดสอบชนิดปรนัย 3 ตัวเลือก จำนวน 20 ข้อ 20 คะแนน (แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ที่ผู้วิจัยสร้างและพัฒนาขึ้น มีค่าความยาก (P) อยู่ระหว่าง 0.43-0.80 ค่าอำนาจจำแนก (B) อยู่ระหว่าง 0.28-0.52 และค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ ตามวิธีของโลเวทเท่ากับ 0.9853)

4.2.3 แบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ท้องถิ่น เรื่อง ชุมชนกุ่ากาสิงห์ ด้วยวิธีการทางประวัติศาสตร์ ร่วมกับเกมมิฟิเคชัน จำนวน 10 ข้อ (มีค่าอำนาจจำแนกรายข้ออยู่ระหว่าง 0.35-0.93 และค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ เท่ากับ 0.9229)

4.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงทดลอง ผู้วิจัยเลือกใช้รูปแบบการวิจัยแบบแผนการทดลองแบบกลุ่มเดียวทดสอบก่อนหลัง (One Group Pretest-Posttest Design) (รัตนะ บัวสนธ์, 2565) ดังนี้ 1) ก่อนการดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ผู้วิจัยปฐมนิเทศนักเรียนเพื่อทำความเข้าใจและสร้างข้อตกลงเกี่ยวกับขั้นตอนในการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์ร่วมกับเกมมิฟิเคชัน 2) ดำเนินการจัดการเรียนรู้กับกลุ่มเป้าหมาย โดยดำเนินการตามแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์ร่วมกับเกมมิฟิเคชันที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2568 จำนวน 5 แผน รวม 10 ชั่วโมง 3) เมื่อทำการจัดการเรียนการสอนเสร็จสิ้นทั้งหมดแล้ว จากนั้นให้นักเรียนทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียน (Post-test) จำนวน 20 ข้อ 4) นักเรียนตอบแบบสอบถามความพึงพอใจที่มีต่อการเรียนรู้โดยใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์ร่วมกับเกมมิฟิเคชัน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 จำนวน 10 ข้อ 5) นำคะแนนจากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ไปวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ

4.4 การวิเคราะห์ข้อมูล

4.4.1 วิเคราะห์ผลการจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ท้องถิ่น เรื่อง ชุมชนกุ่ากาสิงห์ ด้วยวิธีการทางประวัติศาสตร์ ร่วมกับเกมมิฟิเคชัน ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80 โดยใช้สูตรการหาประสิทธิภาพของ ชัยยงค์ พรหมวงศ์ (ชัยยงค์ พรหมวงศ์, 2556)

4.4.2 วิเคราะห์เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนประวัติศาสตร์ท้องถิ่น เรื่อง ชุมชนกุ่ากาสิงห์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ที่เรียนด้วยวิธีการทางประวัติศาสตร์ ร่วมกับเกมมิฟิเคชัน ระหว่างก่อนและหลังเรียน โดยใช้ สถิติทดสอบวิลคอกซัน (Wilcoxon signed-rank test) (สมนึก ภัททิยธนี, 2565)

4.4.3 การวิเคราะห์ความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ที่เรียนประวัติศาสตร์ท้องถิ่น เรื่อง ชุมชนกู่กาสิงห์ ด้วยวิธีการทางประวัติศาสตร์ ร่วมกับเกมมิฟิเคชัน โดยใช้สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยนำค่าเฉลี่ยมาเปรียบเทียบกับเกณฑ์ความพึงพอใจตามแนวคิดของ บุญชม ศรีสะอาด (บุญชม ศรีสะอาด, 2553)

4.5 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

4.5.1 สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

4.5.2 สถิติที่ใช้ในการหาคุณภาพเครื่องมือวิจัย ได้แก่ การหาค่าความเที่ยงตรง (IOC) การค่าความยาก (P) ของแบบทดสอบ การหาค่าอำนาจจำแนกของแบบทดสอบ โดยใช้ดัชนีบี (B-index) และการหาค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบด้วยสูตรของโลเวท (Lovett Method) การหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม โดยใช้สัมประสิทธิ์แอลฟา และสถิติทดสอบวิลคอกซัน (Wilcoxon signed-rank test)

4.5.3 สถิติที่ใช้ในการทดสอบประสิทธิภาพแผนการจัดการเรียนรู้ โดยใช้สูตรการหาประสิทธิภาพ E_1/E_2 ตามแนวคิดของ ชัยยงค์ พรหมวงศ์

5. ผลการวิจัย

5.1 ผลการจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ท้องถิ่น เรื่อง ชุมชนกู่กาสิงห์ ด้วยวิธีการทางประวัติศาสตร์ ร่วมกับเกมมิฟิเคชัน ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80 โดยการวิเคราะห์ผลการจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ท้องถิ่น เรื่อง ชุมชนกู่กาสิงห์ ด้วยวิธีการทางประวัติศาสตร์ ร่วมกับเกมมิฟิเคชัน ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80 ผู้วิจัยได้นำแผนการจัดการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ผ่านกระบวนการหาคุณภาพโดยผู้เชี่ยวชาญ และผ่านการปรับปรุงโดยนำแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ไปทดลองใช้กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ที่กำลังเรียนอยู่ในปีการศึกษา 2567 โรงเรียนบ้านกู่กาสิงห์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2 จำนวน 20 คน โดยในขณะที่ใช้เครื่องมือวิจัย ผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมผลการเรียนรู้จากการทำกิจกรรมต่าง ๆ ได้แก่ การทดสอบ การวัดทักษะ และเจตคติ เพื่อนำมาวิเคราะห์หาค่าประสิทธิภาพของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยแสดงผลการศึกษา ดังนี้

ตารางที่ 1 ผลการศึกษาประสิทธิภาพ (E_1/E_2) จากการจัดการเรียนรู้ ประวัติศาสตร์ท้องถิ่น เรื่อง ชุมชนกู่กาสิงห์ ด้วยวิธีการทางประวัติศาสตร์ ร่วมกับเกมมิฟิเคชัน ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2

ผลการเรียน	คะแนน ที่ได้	คะแนน เต็ม	\bar{X}	S.D.	ร้อยละของ คะแนนเฉลี่ย
ประสิทธิภาพของกระบวนการ (E_1)	2,560	3,000	128.00	2.37	85.33
ประสิทธิภาพของผลลัพธ์ (E_2)	400	600	16.90	1.29	84.50
ประสิทธิภาพของกิจกรรมจัดการเรียนรู้ (E_1/E_2) เท่ากับ 85.33/84.50					

จากตารางที่ 1 พบว่า ประสิทธิภาพของกระบวนการ (E_1) เท่ากับ 85.33 และประสิทธิภาพของผลลัพธ์ (E_2) เท่ากับ 84.50 ดังนั้น การจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ท้องถิ่น เรื่อง ชุมชนกู่กาสิงห์ ด้วยวิธีการทางประวัติศาสตร์ ร่วมกับเกมมิฟิเคชัน ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 จึงมีประสิทธิภาพ (E_1/E_2) เท่ากับ 85.33/84.50 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด

5.2 ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ท้องถิ่น เรื่อง ชุมชนกู่กาสิงห์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ที่เรียนด้วยวิธีการทางประวัติศาสตร์ ร่วมกับเกมมิฟิเคชัน ระหว่างก่อนและหลังเรียน โดยผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ท้องถิ่น เรื่อง ชุมชนกู่กาสิงห์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ที่เรียนด้วยวิธีการทางประวัติศาสตร์ ร่วมกับเกมมิฟิเคชัน ก่อนและหลังเรียน ซึ่งผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ท้องถิ่นของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ก่อนและหลังเรียน หลังจากนั้นทำการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์โดยใช้สถิติทดสอบวิลคอกซัน (Wilcoxon signed-rank test) แสดงรายละเอียดดังนี้

ตารางที่ 2 ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ท้องถิ่น เรื่อง ชุมชนกู่กาสิงห์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ที่เรียนด้วยวิธีการทางประวัติศาสตร์ร่วมกับเกมมิฟิเคชัน ระหว่างก่อนและหลังเรียน ด้วยสถิติทดสอบวิลคอกซัน

การทดสอบ	N	\bar{X}	S.D.	Z	Sig.(2-tailed)
ก่อนเรียน	20	11.60	2.46	-3.8230*	0.0000
หลังเรียน	20	16.90	1.29		

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 2 พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ท้องถิ่น เรื่อง ชุมชนกู่กาสิงห์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ที่เรียนด้วยวิธีการทางประวัติศาสตร์ ร่วมกับเกมมิฟิเคชัน มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และเป็นไปตามสมมติฐานที่ฐานที่กำหนดไว้

5.3 ความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ที่เรียนประวัติศาสตร์ท้องถิ่น เรื่อง ชุมชนกู่กาสิงห์ ด้วยวิธีการทางประวัติศาสตร์ ร่วมกับเกมมิฟิเคชัน โดยจากการจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ท้องถิ่น เรื่อง ชุมชนกู่กาสิงห์ ด้วยวิธีการทางประวัติศาสตร์ ร่วมกับเกมมิฟิเคชัน ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โดยสิ้นสุดการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ผู้วิจัยให้นักเรียนกลุ่มตัวอย่างทำแบบสอบถามความพึงพอใจที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ตามแนวคิดของลิเคิร์ต (Likert's) หลังจากนั้นนำผลการตอบแบบสอบถามมาวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน แล้วนำค่าเฉลี่ยที่ได้มาเปรียบเทียบกับเกณฑ์การวัดระดับความพึงพอใจ (บุญชม ศรีสะอาด, 2553) แสดงผลการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

ตารางที่ 3 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ที่มีความพึงพอใจต่อการการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ท้องถิ่น เรื่อง ชุมชนกู่กาสิงห์ ด้วยวิธีการทางประวัติศาสตร์ ร่วมกับเกมมิฟิเคชัน (N=20)

ที่	รายการประเมิน	\bar{X}	S.D.	แปลผล
1	ข้าพเจ้าชอบเรียนรู้เรื่องชุมชนกู่กาสิงห์	4.55	0.51	มากที่สุด
2	ข้าพเจ้ารู้สึกภาคภูมิใจในบ้านเกิดของตนเอง	4.55	0.51	มากที่สุด
3	ข้าพเจ้าชอบการเรียนรู้แบบใช้เกม	4.50	0.51	มาก
4	การเล่นเกมทำให้ข้าพเจ้าจำเนื้อหาได้ดีขึ้น	4.60	0.50	มากที่สุด
5	ข้าพเจ้ารู้สึกตื่นเต้นกับการค้นคว้าข้อมูล	4.55	0.51	มากที่สุด
6	ข้าพเจ้ามีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมกลุ่ม	4.50	0.51	มาก
7	ข้าพเจ้ากล้าซักถามหรือเสนอความคิดเห็น	4.45	0.51	มาก
8	ข้าพเจ้ารู้สึกว่าบทเรียนเข้าใจง่าย	4.40	0.50	มาก
9	ข้าพเจ้าคิดว่าครูสอนสนุกและเข้าใจง่าย	4.50	0.51	มาก
10	ข้าพเจ้าต้องการให้มีการสอนแบบนี้อีก	4.75	0.44	มากที่สุด
	เฉลี่ยรวม	4.53	0.50	มากที่สุด

จากตารางที่ 2 พบว่า ความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ที่เรียนประวัติศาสตร์ท้องถิ่น เรื่อง ชุมชนกู่กาสิงห์ ด้วยวิธีการทางประวัติศาสตร์ ร่วมกับเกมมิฟิเคชัน โดยรวมมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.53$, S.D=0.50) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 อันดับแรก ได้แก่ ข้าพเจ้าต้องการให้มีการสอนแบบนี้อีก ($\bar{X}=4.75$, S.D=0.50) รองลงมาคือ การเล่นเกมทำให้ข้าพเจ้าจำเนื้อหาได้ดีขึ้น ($\bar{X}=4.60$, S.D=0.50) และข้าพเจ้าชอบเรียนรู้เรื่องชุมชนกู่กาสิงห์ ข้าพเจ้ารู้สึกภาคภูมิใจในบ้านเกิดของตนเอง และข้าพเจ้ารู้สึกตื่นเต้นกับการค้นคว้าข้อมูล ($\bar{X}=4.55$, S.D=0.51) ตามลำดับ

6. อภิปรายผลการวิจัย

6.1 การจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ท้องถิ่น เรื่อง ชุมชนกู่กาสิงห์ ด้วยวิธีการทางประวัติศาสตร์ ร่วมกับเกมมิฟิเคชัน ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 มีประสิทธิภาพ (E_1/E_2) เท่ากับ 85.33/84.50 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด จากผลที่เกิดขึ้นดังกล่าวเกิดจากการนำองค์ประกอบของเกม เช่น การสะสมแต้ม การแข่งขัน หรือการทำภารกิจ มาใช้ในกิจกรรมระหว่างเรียน ช่วยกระตุ้นความสนใจและความกระตือรือร้นของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ได้เป็นอย่างดี ทำให้นักเรียนมีส่วนร่วมและตั้งใจทำกิจกรรมต่าง ๆ ส่งผลให้คะแนนระหว่างเรียนสูง รวมถึงมีการจัดกิจกรรมที่เน้นกระบวนการลงมือทำ ลงมือปฏิบัติ โดยใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์ 5 ขั้นตอน ถูกออกแบบมาในรูปแบบกิจกรรมที่นักเรียนได้ลงมือปฏิบัติจริง (Learning by Doing) เช่น การค้นคว้าข้อมูล การสัมภาษณ์ประชาชนชาวบ้าน ทำให้ไม่น่าเบื่อและเกิดการเรียนรู้ตลอดกระบวนการ

อีกทั้งมีกระบวนการที่ได้นำสู่ผลลัพธ์ที่ดี มีความสนุกและน่าสนใจ จึงทำให้นักเรียนสามารถจดจำและเข้าใจเนื้อหาได้ดีขึ้นและคงทนขึ้น ส่งผลโดยตรงต่อคะแนนสอบหลังเรียน รวมถึงเนื้อหาและกิจกรรมการเรียนรู้มีความเชื่อมโยงกับชุมชน และตัวผู้เรียน ผ่านการเรียนรู้เรื่องราวของ “ชุมชนกู่กาสิงห์” ซึ่งเป็นบ้านเกิดของตนเอง ทำให้นักเรียนรู้สึกว่าเนื้อหามีความหมายและใกล้ตัว เกิดเป็นความภาคภูมิใจและอยากเรียนรู้ ส่งผลให้ทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ได้คะแนนดี ผลการศึกษาดังกล่าวสอดคล้องกับแนวคิดของ ซัยยัค พรหมวงศ์ (2559) ที่ได้กล่าวว่า สื่อหรือนวัตกรรมที่ดีต้องมีประสิทธิภาพทั้งในส่วนของกระบวนการ (E_1) และผลลัพธ์ (E_2) รวมถึงแนวคิดที่ว่า การประยุกต์ใช้แนวคิด กลไก องค์ประกอบ หรือเทคนิคที่มาจากเกม ไปใช้กับกิจกรรมที่ไม่ใช่เกม เช่น การเรียน การทำงาน หรือการบริหารจัดการ เพื่อกระตุ้นให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมเกิดความสนใจ มีส่วนร่วม มีแรงจูงใจ และมีพฤติกรรมที่พึงประสงค์ เช่น ความตั้งใจ ความกระตือรือร้น ความสนุกสนาน และการพัฒนาทักษะ โดยเน้นการให้รางวัล การสะสมแต้ม การตั้งเป้าหมาย หรือการแข่งขัน ซึ่งช่วยให้กิจกรรมดูน่าสนใจและมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น (อดิศักดิ์ เมฆสมุท, 2559; วราภรณ์ แสงธิป, 2564) สอดคล้องกับงานวิจัยของ พิเชษฐ เทียงท่า (2566) ที่ได้ทำการวิจัย เรื่อง การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้บทบาทสมมติร่วมกับเทคนิคเกมมิฟิเคชัน ที่ส่งเสริมทักษะทางสังคมและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้วิชาหน้าที่พลเมือง ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ซึ่งพบว่า กิจกรรมการเรียนรู้ที่ใช้เทคนิคเกมมิฟิเคชันมีประสิทธิภาพสูงถึง 89.26/93.26 และสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุชาติ ปุ่มแก้ว (2565) ที่ได้ทำการวิจัย เรื่อง การจัดการเรียนรู้แบบวิธีการทางประวัติศาสตร์ร่วมกับสื่ออินโฟกราฟิกเพื่อส่งเสริมความคิดเชิงมนิทัศน์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ซึ่งผลการวิจัยก็พบในลักษณะเดียวกันที่ว่าจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีการทางประวัติศาสตร์มีประสิทธิภาพเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนด (77.31/73.17)

6.2 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ท้องถิ่น เรื่อง ชุมชนกู่กาสิงห์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ที่เรียนด้วยวิธีการทางประวัติศาสตร์ ร่วมกับเกมมิฟิเคชัน มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และเป็นไปตามสมมติฐานที่ฐานที่กำหนดไว้ โดยผลการศึกษาคะแนนการทดสอบ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของการจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ท้องถิ่น เรื่อง ชุมชนกู่กาสิงห์ ด้วยวิธีการทางประวัติศาสตร์ ร่วมกับเกมมิฟิเคชัน ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ก่อนเรียน มีคะแนนรวม เท่ากับ 232 คะแนน มีคะแนนเฉลี่ย เท่ากับ 11.60 คะแนน และการทดสอบหลังเรียน มีคะแนนรวม เท่ากับ 338 คะแนน มีคะแนนเฉลี่ย เท่ากับ 16.90 คะแนน ทั้งนี้ เนื่องจากการจัดการเรียนรู้ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลง การเรียนรู้แบบเดิมที่นักเรียนให้ความเห็นว่าน่าเบื่อและเข้าใจยาก ได้ถูกแทนที่ด้วยกิจกรรมที่กระตุ้นการคิดและการมีส่วนร่วม อีกทั้งวิธีการทางประวัติศาสตร์ ช่วยให้นักเรียนไม่ได้เรียนแบบท่องจำ แต่ได้ฝึกทักษะการคิดอย่างเป็นระบบ ตั้งแต่การตั้งคำถาม การรวบรวมข้อมูล ไปจนถึงการนำเสนอ ซึ่งเป็นการสร้างความเข้าใจที่ลึกซึ้งกว่าเดิม รวมถึงกระบวนการของเกมมิฟิเคชัน ทำหน้าที่เป็นตัวขับเคลื่อนที่ทำให้กระบวนการเรียนรู้ที่อาจจะซับซ้อนสำหรับเด็ก นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ได้กลายเป็นเรื่องสนุกสนานและเกิดความท้าทาย ช่วยลดความกังวลและสร้างบรรยากาศเชิงบวกในการเรียนรู้ของนักเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งผลลัพธ์จากการดำเนินการดังกล่าวสอดคล้องกับทฤษฎีการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ที่เน้นให้ผู้เรียนเป็นผู้สร้างองค์ความรู้ด้วยตนเองผ่านการลงมือปฏิบัติ (สถาบันพัฒนาคุณภาพวิชาการ, 2563) และการใช้เกมมิฟิเค

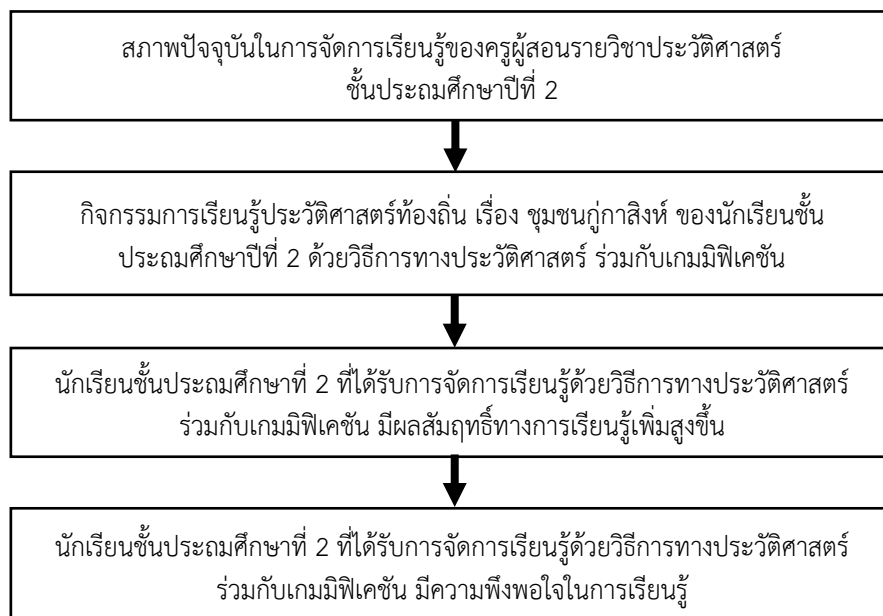
ชั้นในการสร้างแรงจูงใจในการเรียน ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลโดยตรงต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน สอดคล้องกับงานวิจัยของ ญัฐพงศ์ มีใจธรรม และทำรังลักษณ์ เอื้อนครินทร์ (2564) ได้ทำการวิจัย เรื่อง การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาอังกฤษ โดยใช้เทคนิคเกมมิฟิเคชัน (GAMIFICATION) สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 รวมถึง ฐาปนีย์ รักภูบาล (2565) ได้ทำการวิจัย เรื่อง ผลของการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์ที่มีต่อความสามารถในการวิเคราะห์สาเหตุและผลสืบเนื่องทางประวัติศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 และงานวิจัยของ สุทิวัส ธรรมศิริ (2566) ได้ทำการวิจัย เรื่อง ผลการจัดการเรียนการสอนแบบเรียนปนเล่นร่วมกับเกมมิฟิเคชันเพื่อพัฒนาทักษะการอ่านสะกดคำและความสุขในการเรียนรู้ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ที่ต่างก็มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเป็นไปในทิศทางเดียวกัน คือ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังการใช้นวัตกรรมสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

6.3 ความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ที่เรียนประวัติศาสตร์ท้องถิ่น เรื่อง ชุมชนกู่กาสิงห์ ด้วยวิธีการทางประวัติศาสตร์ ร่วมกับเกมมิฟิเคชัน โดยรวมมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.53$, S.D=0.50) เมื่อผู้วิจัยพิจารณาเป็นรายข้อ ก็พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 อันดับแรก ได้แก่ ข้าพเจ้าต้องการให้มีการสอนแบบนี้อีก ($\bar{X}=4.75$, S.D=0.50) รองลงมาคือ การเล่นเกมทำให้ข้าพเจ้าจำเนื้อหาได้ดีขึ้น ($\bar{X}=4.60$, S.D=0.50) และข้าพเจ้าชอบเรียนรู้เรื่องชุมชนกู่กาสิงห์ ข้าพเจ้ารู้สึกภาคภูมิใจในบ้านเกิดของตนเอง และข้าพเจ้ารู้สึกตื่นเต้นกับการค้นคว้าข้อมูล ($\bar{X}=4.55$, S.D=0.51) ตามลำดับ ซึ่งจากผลการสอบถามดังกล่าวเป็นไปได้ว่า การเรียนแบบใช้เกมเป็นสิ่งที่ตอบสนองต่อธรรมชาติของเด็กในวัยประถมศึกษาตอนต้นโดยตรง ทำให้การเรียนไม่เครียดและเต็มไปด้วยความสนุก รวมถึงกลไกของเกม เช่น การสะสมแต้ม การได้รับคำชม หรือการผ่านด่านเล็กๆ น้อยๆ ทำให้นักเรียนรู้สึกว่าตนเองทำสำเร็จและมีความสามารถ อีกทั้งการได้เรียนรู้เรื่องราวในท้องถิ่นของตนเอง และการได้ลงมือค้นคว้าข้อมูลด้วยตนเอง ทำให้นักเรียนรู้สึกเป็นเจ้าของความรู้และเห็นคุณค่าของสิ่งที่เรียน และกิจกรรมที่เน้นการทำงานกลุ่มและการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ช่วยสร้างปฏิสัมพันธ์ที่ดีระหว่างเพื่อนและครู ทำให้บรรยากาศโดยรวมเป็นไปในเชิงบวก แสดงให้เห็นว่าความรู้สึกทางบวก (Positive Feelings) ต่อกิจกรรมใดๆ จะนำไปสู่ความพึงพอใจ. ในที่นี้คือความรู้สึกสนุก ตื่นเต้น และภาคภูมิใจ และการที่นักเรียนรู้สึกดีว่าตนเองได้ใช้ความคิดสร้างสรรค์และกล้าแสดงออก เป็นการตอบสนองความต้องการได้รับการยอมรับและความต้องการแสดงออกถึงตัวตน ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของกิจกรรมในเกมมิฟิเคชัน สอดคล้องกับงานวิจัยของ ญัฐพงศ์ มีใจธรรม และทำรังลักษณ์ เอื้อนครินทร์ (2564) ได้ทำการวิจัย เรื่อง การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาอังกฤษ โดยใช้เทคนิคเกมมิฟิเคชัน (GAMIFICATION) สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่พบว่า นักเรียนมีความพึงพอใจต่อการเรียนภาษาอังกฤษด้วยเทคนิคเกมมิฟิเคชันในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของ วัชรพล นาคทับ (2565) ได้ทำการวิจัย เรื่อง ผลการใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์ที่มีต่อความสามารถในการใช้แหล่งเรียนรู้เพื่อสร้างความรู้เกี่ยวกับอดีตและเจตคติต่อการศึกษาประวัติศาสตร์ท้องถิ่นของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย ซึ่งพบในลักษณะเช่นเดียวกันคือ นักเรียนมีเจตคติต่อการศึกษาประวัติศาสตร์ท้องถิ่นในระดับมากที่สุด และสอดคล้องกับผลการศึกษาของ Ccoa, N.M.Q., Choquehuanca, M.E.F., & others. (2023) ที่ได้ทำการวิจัยเรื่อง การประยุกต์ใช้

เครื่องมือเกมมิฟิเคชัน เพื่อส่งเสริมแรงจูงใจในการประเมินผลของนักเรียนระดับประถมศึกษา และพบว่า การใช้เกมมิฟิเคชันช่วยเพิ่มแรงจูงใจภายในและภายนอก ของนักเรียนได้อย่างมีนัยสำคัญ

7. องค์ความรู้ใหม่

จากผลการวิจัยได้องค์ความรู้ใหม่ คือ กิจกรรมการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ท้องถิ่น เรื่อง ชุมชนกู่กาสิงห์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ด้วยวิธีการทางประวัติศาสตร์ ร่วมกับเกมมิฟิเคชัน ซึ่งเป็นกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อการเรียนรู้ทางด้านประวัติศาสตร์ของนักเรียน และช่วยสร้างแรงจูงใจในการเรียนรู้ของนักเรียนได้ อีกทั้งยังช่วยพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ของนักเรียนได้ ตลอดจนเกิดความรู้ ความเข้าใจที่เพิ่มสูงขึ้น โดยสามารถสรุปขั้นตอนการพัฒนานักเรียนได้ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ท้องถิ่น เรื่อง ชุมชนกู่กาสิงห์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ด้วยวิธีการทางประวัติศาสตร์ ร่วมกับเกมมิฟิเคชัน

8. ข้อเสนอแนะ

8.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

8.1.1 โรงเรียนควรส่งเสริมและสนับสนุนให้ครูใช้กิจกรรมเกมมิฟิเคชันให้เป็นส่วนหนึ่งของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ของนักเรียน

8.2 ข้อเสนอแนะสำหรับผู้ปฏิบัติ

8.2.1 ครูผู้สอนในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม โดยเฉพาะในระดับชั้นประถมศึกษา ควรนำรูปแบบการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์ร่วมกับเกมมิฟิเคชันไปประยุกต์ใช้ในการเรียนการสอน

8.3 ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

8.3.1 ควรมีการศึกษาผลของการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้กับ นักเรียนในระดับชั้นอื่น ๆ เช่น ระดับประถมศึกษาตอนปลาย หรือในระดับมัธยมศึกษา เพื่อเปรียบเทียบประสิทธิภาพ และปรับความซับซ้อนของเกมและเนื้อหาให้เหมาะสมกับช่วงวัยที่สูงขึ้น

9. บรรณานุกรม

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2560). **มาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัด กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ และสาระภูมิศาสตร์ ในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2560) ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551**. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- จุฑามาศ มีสุข. (2558). **การเสริมสร้างพฤติกรรมการมีส่วนร่วมของนักเรียนโดยใช้เทคนิคเกมมิฟิเคชัน สำหรับนักเรียนห้องเรียนพิเศษวิทยาศาสตร์ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนอนุกุลนารี**. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- เฉลิม มลิลิน นิตินิตประวีร์. (2559). **เทคนิควิธีการสอนประวัติศาสตร์**. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ชัยยงค์ พรหมวงศ์. (2556). **การทดสอบประสิทธิภาพสื่อหรือชุดการสอน**. วารสารศิลปการศึกษาศาสตร์วิจัย. 5(1). 1-20.
- ฐาปนีย์ รัฎฐบาล. (2565). **ผลของการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์ที่มีต่อความสามารถในการวิเคราะห์สาเหตุและผลสืบเนื่องทางประวัติศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5**. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการสอนสังคมศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ณัฐพงศ์ มีใจธรรม และทำรงค์ลักษณ์ เอื้อนครินทร์. (2564). **การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาอังกฤษ โดยใช้เทคนิคเกมมิฟิเคชัน(GAMIFICATION) สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5**. วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา. 32(2). 76-90.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2553). **การวิจัยเบื้องต้น**. พิมพ์ครั้งที่ 8. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.
- พระมหาถนอม อานนโท. (2560). **คุณค่าและอิทธิพลของปราสาทขอม**. กรุงเทพฯ : สาลพิมพ์การ.
- พิชิตชัย เทียงท่า. (2566). **การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้บทบาทสมมติร่วมกับเทคนิคเกมมิฟิเคชัน ที่ส่งเสริมทักษะทางสังคมและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้วิชาหน้าที่พลเมือง ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5**. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- เพียงฤทัย พุฒิคุณเกษม. (2557). **การพัฒนาสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนในรายวิชา ส33265 โครงการประวัติศาสตร์ โรงเรียนสาธิตแห่งมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ศูนย์วิจัยและพัฒนาการศึกษา ด้วยวิธีการทางประวัติศาสตร์**. วารสารวิชาการ Veridian E-Journal ฉบับมนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ และศิลปะ. 7(2). 651-661.

- รัตน์ะ บัวสนธ์. (2565). การวิจัยและพัฒนานวัตกรรมการศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2556). พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : นานมีบุ๊คส์พับลิเคชั่นส์.
- วรางคณา แสงธิป. (2564). การพัฒนาการจัดการเรียนรู้แบบเกมมิฟิเคชันร่วมกับวิธีการสอนแบบเน้นภาระงาน เพื่อส่งเสริมความสามารถในการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจและแรงจูงใจในการเรียน ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- วัชรพล นาคทับ. (2565). ผลการใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์ที่มีต่อความสามารถในการใช้แหล่งเรียนรู้เพื่อสร้างความรู้เกี่ยวกับอดีตและเจตคติต่อการศึกษาประวัติศาสตร์ท้องถิ่นของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- วินัย พงศ์ศรีเพียร. (2543). คู่มือการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนประวัติศาสตร์. กรุงเทพฯ : กรมศาสนา.
- ศศิพัชร จำปา. (2558). การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ท้องถิ่น โดยใช้แหล่งเรียนรู้ทางประวัติศาสตร์ เพื่อส่งเสริมกระบวนการคิดทางประวัติศาสตร์. วิทยานิพนธ์ปริญญาคุษฎีบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- สถาบันพัฒนาคุณภาพวิชาการ. (2563). การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมยกระดับคุณภาพการเรียนรู้อยู่แบบ Active Learning ตามแนวคิด GPAS 5 Steps เพื่อพัฒนาหุปัญญาและสมรรถนะในศตวรรษที่ 21 ขับเคลื่อนสู่ไทยแลนด์ 4.0. กรุงเทพฯ: บริษัทพัฒนาคุณภาพวิชาการ (พว.) จำกัด.
- สมนึก ภัททิยธนี. (2565). การวัดผลการศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 12. กทม: ประสานการพิมพ์.
- สุคนธ์ สีนธพานนท์ และคณะ. (2545). การจัดการกระบวนการเรียนรู้ : เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : อักษรเจริญทัศน์.
- สุคนธา ทองรักษ์. (2558). Gamification for education. สืบค้นเมื่อ 17 สิงหาคม 2567. จาก <https://prezi.com/egljtudugd8e/gamification-for-education>
- สุชาดา ปุ่มแก้ว. (2565). การจัดการเรียนรู้แบบวิธีการทางประวัติศาสตร์ร่วมกับสื่ออินโฟกราฟิก เพื่อส่งเสริมความคิดเชิงมโนทัศน์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- สุทิวัส ธรรมศิริ. (2566). ผลการจัดการเรียนการสอนแบบเรียนปนเล่นร่วมกับเกมมิฟิเคชันเพื่อพัฒนาทักษะการอ่านสะกดคำและความสุขในการเรียนรู้ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาวิทยาการทางการศึกษาและการจัดการเรียนรู้. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

- อดิศักดิ์ เมฆสมุทร. (2559). การพัฒนาความสามารถอ่านคำควบกล้ำ โดยใช้หนังสือส่งเสริมการอ่าน ร่วมกับเทคโนโลยีสารสนเทศความจริง ที่ใช้กิจกรรมการเรียนรู้เทคนิคเกมมิฟิเคชันสำหรับ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3. **วารสาร Veridian E-Journal, Silpakorn University ฉบับภาษาไทย สาขามนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ และศิลปะ**. 10(1). 1132-1147.
- Ananda, N. P., Rahmah, F. T., & Ramdhani, A. R., Sylvester, C. E. (2024). Project-based learning (PjBL) strategies with gamification. **Inovasi Kurikulum**. 21(3). 1717-1730.
- Ccoa, N. M. Q., Choquehuanca, M. E. F., Zárate, R. M. R., & Alarcón, S. M. C. (2023). An application of the Quizizz gamification tool to improve motivation in the evaluation of elementary school students. **International Journal of Innovation in Education and Technology**. 13(3). 600–605.

แนวทางการสร้างความน่าเชื่อถือทางสังคมของผู้บริหารสถานศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดอุดรธานี*
THE GUIDELINES OF SOCIAL CREDIT CREATION FOR SCHOOL
ADMINISTRATORS UNDER THE OFFICES OF PRIMARY EDUCATIONAL
SERVICE AREA IN UDON THANI PROVINCE

ทรงพล อุ่นโนนขวา¹, ยูภาติ ปณะราช², พนายุทธ เชยบาล³
Songphol Ounnonkhwa¹, Yupadee Panarach², Panayuth Choeybal³
มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี^{1,2,3}
UdonThani Rajabhat University, Thailand.^{1,2,3}
Email : songpholtone@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่คาดหวัง และ ความต้องการจำเป็นของการสร้างความน่าเชื่อถือทางสังคมของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดอุดรธานี 2) หาแนวทางการสร้างความน่าเชื่อถือทางสังคมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดอุดรธานี และ 3) ประเมินแนวทางการสร้างความน่าเชื่อถือทางสังคมของผู้บริหารสถานศึกษา แบ่งการดำเนินการวิจัยเป็น 3 ระยะ คือ ระยะที่ 1 ศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่คาดหวัง และความต้องการจำเป็นในการสร้างความน่าเชื่อถือทางสังคมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดอุดรธานี กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 248 คน มาจากการสุ่มกลุ่มตัวอย่างอย่างง่าย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสอบถามประมาณค่า 5 ระดับ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระยะที่ 2 หาแนวทางการสร้างความน่าเชื่อถือทางสังคมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดอุดรธานี ผู้ให้ข้อมูลเป็นผู้เชี่ยวชาญ มาจากการเลือกแบบเจาะจง จำนวน 9 คน เครื่องมือที่ใช้ คือ แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง ใช้การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหา และยืนยันแนวทางโดยผู้ให้ข้อมูลกลุ่มเดิม และระยะที่ 3 ประเมินแนวทางการสร้างความน่าเชื่อถือทางสังคมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดอุดรธานี ผู้ให้ข้อมูลเป็นผู้ทรงคุณวุฒิมาจากการเลือกแบบเจาะจง จำนวน 7 คน เครื่องมือที่ใช้ คือ แบบประเมินแนวทางวิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพปัจจุบันของการสร้างความน่าเชื่อถือทางสังคมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดอุดรธานี อยู่ในระดับปานกลาง ส่วนสภาพที่คาดหวังอยู่ในระดับมากที่สุด และมีความต้องการจำเป็นที่ต้องพัฒนา โดยเรียงตามลำดับ

ได้แก่ ด้านความไว้วางใจ ด้านความสามารถ และด้านความปรารถนาดี ตามลำดับ 2) แนวทางการสร้างความน่าเชื่อถือทางสังคมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดอุดรธานี ทั้ง 3 ด้าน ได้แก่ ด้านความไว้วางใจ มี 8 แนวทาง ด้านความสามารถ มี 8 แนวทาง และด้านความปรารถนาดี มี 7 แนวทาง ได้รับการยืนยันว่าใช้ได้ทุกแนวทาง 3) แนวทางการสร้างความน่าเชื่อถือทางสังคมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดอุดรธานี มีความเป็นประโยชน์ ความเป็นไปได้ ความเหมาะสม และความถูกต้องครอบคลุม อยู่ในระดับมากที่สุด

คำสำคัญ : ความน่าเชื่อถือทางสังคม; การสร้างความน่าเชื่อถือทางสังคม; ผู้บริหารสถานศึกษา

ABSTRACT

The objectives of this research were to: 1) to study the actual states, expected states, and needs of social credit creation for school administrators under the Office of Primary Education Service Area in Udon Thani Province, 2) to find the guidelines of social credit creation for school administrators under the Office of Primary Education Service Area in Udon Thani Province, and 3) to assess the guidelines of social credit creation for school administrators under the Office of Primary Education Service Area in Udon Thani Province. The research was divided into 3 phases. Phase 1 was to study the actual states, expected states, and needs of social credit creation for school administrators under the Office of Primary Education Service Area in Udon Thani Province. The sample were 248 school administrators. They were obtained through simple random sampling. The research instrument was a five rating-scale questionnaire. The data were analyzed by frequency, percentage, mean, and standard deviation. Phase 2 was to find the guidelines of social credit creation for school administrators under the Office of Primary Education Service Area in Udon Thani Province. The informants were 9 experts, who were selected by purposive sampling and data were collected by semi-structured interview. Content analysis was used and verified the guidelines by the same group of informants. Phase 3 was to assess the guidelines of social credit creation for school administrators under the Office of Primary Education Service Area in Udon Thani Province. The informants were 7 experts, who were selected by purposive sampling and data were collected by assessment form. The data were analyzed by mean and standard deviation.

The research results found that 1) The actual state of social credit creation for school administrators under the Office of Primary Education Service Area in Udon Thani Province was at a moderate level. The expected state was at the highest level and the needs had to be developed, raking as follows: trust, ability, and goodwill

respectively. 2) The guidelines of social credit creation for school administrators under the Office of Primary Education Service Area in Udon Thani Province in all 3 components consisted of trust with 8 approaches, ability with 8 approaches, and goodwill with 7 approaches. They were confirmed applicable. 3) The guidelines of social credit creation for school administrators under the Office of Primary Education Service Area in Udon Thani Province were at the highest level in utility, feasibility, propriety, and accuracy.

Keywords : Social Credit; Social Credit Creation; School Administrators

1. ความสำคัญและที่มาของปัญหาที่ทำการวิจัย

ในปัจจุบันโลกเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว การแข่งขันด้านเศรษฐกิจมีความเข้มข้นมากขึ้น สังคมโลกมีความเชื่อมโยงกันเป็นสภาพที่ไร้พรมแดน เทคโนโลยีมีการพัฒนาเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและกระทบชีวิตความเป็นอยู่ของคนในสังคมไทย นอกจากนั้นการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วนี้ยังส่งผลกระทบต่อเกี่ยวกับการดำเนินกิจกรรมทางเศรษฐกิจของประเทศไทย ส่งผลให้เป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาประเทศ (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2560) ทว่าโลกจึงให้ความสำคัญและทุ่มเทกับการพัฒนาการศึกษาเพื่อพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของตน ให้สามารถก้าวทันการเปลี่ยนแปลงของระบบเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ ภูมิภาค และของโลก ควบคู่กับการธำรงรักษาอัตลักษณ์ของประเทศ ในส่วนของประเทศไทยได้ให้ความสำคัญกับการจัดการศึกษา การพัฒนาศักยภาพและขีดความสามารถของคนไทยให้มีทักษะ ความรู้ ความสามารถ และสมรรถนะที่สอดคล้องกับความต้องการของตลาดงาน และการพัฒนาประเทศ ภายใต้แรงกดดันภายนอกจากกระแสโลกาภิวัตน์ และแรงกดดันภายในประเทศที่เป็นปัญหาวิกฤตที่ประเทศต้องเผชิญ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560) คุณภาพของคนจึงเป็นปัจจัยสำคัญที่แสดงถึงความมั่นคง และความเจริญก้าวหน้าของประเทศ ทั้งในด้านการศึกษา เศรษฐกิจ สังคม และการเมืองการปกครอง เป็นที่ยอมรับกันโดยทั่วไปว่ากระบวนการในการพัฒนาคุณภาพของคน คือ การจัดการศึกษาเพื่อให้เกิดการพัฒนาความรู้ ความคิด ความสามารถ ตลอดจน มีคุณธรรมจริยธรรม สามารถ ดำรงตนอยู่ในสังคมได้อย่างมั่นคงและมีความสุข (นิวุธ มีพันธ์, 2559)

การศึกษานับว่าเป็นปัจจัยสำคัญในการพัฒนาประเทศให้เจริญก้าวหน้า เพราะการศึกษาเป็นรากฐานสำคัญของการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม การเมืองและความมั่นคง โดยมุ่งพัฒนาคนให้มีความสมดุลทั้งด้านร่างกาย อารมณ์สังคมและสติปัญญา ให้เป็นผู้มีวิสัยทัศน์กว้างไกล ใฝ่เรียนรู้ ใฝ่คิด วิเคราะห์มีเหตุผล มีวินัยและรู้จักรับผิดชอบตนเอง ครอบครัว ชุมชนและสังคม รวมทั้งมีความรู้ และทักษะที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิตในยุคปัจจุบัน กระบวนการศึกษาที่ดีจะช่วยสร้างสรรค์ให้สังคมไทยเป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ เพื่อนำไปสู่สังคมที่มีความสุข ครอบครัวอบอุ่น ชุมชนเข้มแข็ง สังคมสันติสุข เศรษฐกิจเกิดความสมดุลสิ่งแวดล้อมยั่งยืน ประเทศชาติมั่นคง (สิรินารถ แวสง่า, 2557) ความเชื่อถือไว้วางใจ คือ ความเชื่อที่ว่าบุคคลหนึ่ง ๆ จะซื่อสัตย์ต่อกันไม่ทำร้ายหรือเอาเปรียบกัน โดยการทำให้ผู้อื่นเกิดความไว้วางใจ สมหวังหรือให้การพึ่งพิงช่วยเหลือกันซึ่งเป็น ปัจจัยพื้นฐานที่

แสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์ระหว่างกันและกัน โดยสามารถก่อให้เกิดความรู้สึกที่ดีต่อกัน เกิดความซื่อสัตย์ ความปรารถนาดี เกิดความตั้งใจที่จะทำสิ่งดี ๆ ให้กัน มีการให้ความร่วมมือ ในการทำสิ่งต่างๆ ด้วยใจจริงและเป็นสิ่งที่สร้างความจงรักภักดีต่อกัน (พรทิพย์ เกษุรานนท์, 2552) ดังนั้น จึงเป็นเหตุผลที่สำคัญว่าผู้บริหารสถานศึกษา ต้องเป็นผู้ที่มีความสามารถสูงเพราะผู้บริหาร สถานศึกษาเป็นบุคลากรหลักที่สำคัญของสถานศึกษาและเป็นผู้นำวิชาชีพที่จะต้องมีความรู้ ความสามารถ และคุณธรรม จริยธรรม ตลอดจนมีจรรยาบรรณวิชาชีพที่ดี จึงจะนำไปสู่การจัดและบริหารสถานศึกษาที่ดีมีประสิทธิภาพ (ธนัสสรณ์ พลอยทับทิม, 2559)

การสร้างความสำเร็จไว้วางใจในสถานศึกษา นับว่าเป็นสิ่งสำคัญที่ผู้บริหารสถานศึกษา จะต้องให้ความสำคัญและดำเนินการหาวิธีการพัฒนาความเชื่อไว้วางใจจากสังคมให้เกิดขึ้น (ปีนกก วงศ์ปิ่นเพ็ชร, 2552) ความเชื่อไว้วางใจ ถือเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลกระทบต่อการทำงาน โดยเฉพาะอย่างยิ่งความเชื่อไว้วางใจของสังคมที่มีต่อบุคคลและกระบวนการทำงาน โดยความเชื่อไว้วางใจย่อมมีผลกระทบต่อการบริหารจัดการ เนื่องจากถ้าหากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องหรือสังคมเกิดการขาดความเชื่อมั่นในสถานศึกษาแล้ว สถานศึกษานั้นก็จะไม่มีความสำคัญและขาดการสนับสนุนจากสังคม ก่อให้เกิดทัศนคติในเชิงลบต่อสถานศึกษา นอกจากนี้ จะส่งผลกระทบต่อการทำงานร่วมกัน การร่วมปฏิบัติงาน การประสานงาน ดังนั้น การสร้างความเชื่อมั่นให้สถานศึกษาและการสร้างความไว้วางใจจากสังคม จึงเป็นปัจจัยสำคัญที่จะส่งผลกระทบต่อการทำงานของสถานศึกษาเป็นอย่างมาก ซึ่งความเชื่อไว้วางใจนั้นมีความสำคัญต่อความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลไม่ว่าจะอยู่ในสถานภาพหรือบทบาทใดในสังคม (Stern, 1997) ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาจึงเป็นบุคคลที่มีบทบาทสำคัญในการบริหารงานต่าง ๆ ในสถานศึกษาให้เป็นผลสำเร็จ เพราะผู้บริหารเป็นผู้นำในการกำหนดนโยบาย เป้าหมาย วางแผน ตลอดจนวิธีดำเนินงานของสถานศึกษาร่วมกับบุคลากรและชุมชน เพื่อให้การบริหารงานบรรลุสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2542)

ในการศึกษาทฤษฎีการสร้างความสำเร็จไว้วางใจทางสังคมที่ผ่านมา ไม่ว่าจะเป็นทฤษฎีการสร้างความสำเร็จไว้วางใจให้กับผู้รับบริการ ทฤษฎีการสร้างความสำเร็จไว้วางใจด้วยความจริงใจ ทฤษฎีการสร้างความสำเร็จไว้วางใจ ล้วนแล้วแต่เป็นทฤษฎีที่ผู้นำทางการศึกษาหลาย ๆ ท่านได้นำมาใช้บริหารองค์กรอยู่เสมอ นักวิชาการต่าง ๆ ได้ให้ความสนใจต่อการนำเสนอปัจจัยที่สำคัญต่อการส่งเสริมความเชื่อไว้วางใจให้เกิดขึ้น ซึ่งกล่าวว่า บุคคลจะต้องเชื่อในปัจจัย 3 ประการ หากจะให้ความเชื่อไว้วางใจกับบุคคลใด ซึ่งประการแรกประเด็นความสำเร็จ (Achieving Results) จะเกี่ยวข้องกับความสำเร็จของบุคคลที่เกิดขึ้น ซึ่งหากบุคคลไม่มีผลงาน ไร้ความสามารถหรือมีความสามารถไม่เพียงพอตามที่คาดหวังไว้ ระดับความเชื่อไว้วางใจมีแนวโน้มที่จะต่ำหรือลดลง การที่จะทำให้เกิดความเชื่อมั่นในความสำเร็จ บุคคลจะต้องสร้างความชัดเจนในความมุ่งมั่นไปสู่เป้าหมาย แสดงให้เห็นถึงการบริหารจัดการที่ดีและเตรียมพร้อมไปกับผลที่จะเกิดขึ้นตามมาแม้ว่าจะสำเร็จหรือล้มเหลว ประการที่สองเรื่อง ความตรงไปตรงมา (Acting with Integrity) จะเกี่ยวกับความซื่อสัตย์ ซื่อตรง จริงใจ และการกระทำตามสิ่งที่ได้พูดหรือตกลงไว้ ความเชื่อไว้วางใจจะอยู่ในระดับที่สูง ถ้าบุคคลมีความตรงไปตรงมา กระทำจริงในสิ่งที่ได้ตกลงไว้ มีการเปิดเผยข้อมูลประสานงาน หรือทำงานร่วมกันในรูปแบบและกระบวนการที่ตรงไปตรงมา มีการติดตามผลอย่างสม่ำเสมอและรักษาในคำมั่นสัญญา และประการที่สามการเอาใจใส่ดูแล (Demonstrating Concerns) เป็นการให้ความสนใจใน

บุคคลรอบข้าง ซึ่งบุคคลจะให้ความไว้วางใจแก่บุคคลที่ให้การดูแลเอาใจใส่ห่วงใยเป็นอย่างดี (Shaw, 1997) ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องสร้างความน่าเชื่อถือไว้วางใจให้กับทางสังคม โดยมีความรับผิดชอบและมีความพร้อมรับการเปลี่ยนแปลง โดยยึดหลักการรักษาผลประโยชน์ของส่วนรวม เพื่อให้ทางสังคมเกิดความน่าเชื่อถือไว้วางใจในตัวผู้บริหารสถานศึกษา (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2560) พร้อมทั้งต้องดำเนินการบริหารจัดการให้เป็นไปตามหลักการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี ยึดถือระบบคุณธรรม ความโปร่งใส และความเสมอภาคระหว่างบุคคล เพื่อประโยชน์ในการพัฒนาการศึกษาเป็นสำคัญ (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 3, 2566)

จากเหตุผลและความสำคัญที่ได้กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจศึกษาผู้บริหารสถานศึกษา ถึงสภาพปัจจุบัน สภาพที่คาดหวัง และความต้องการจำเป็นเกี่ยวกับการสร้างความน่าเชื่อถือทางสังคมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดอุดรธานี นำไปสู่การหาแนวทางการพัฒนาการสร้างความน่าเชื่อถือทางสังคมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดอุดรธานี เพื่อพัฒนาการสร้างความน่าเชื่อถือทางสังคมของผู้บริหารสถานศึกษา ให้สามารถนำมาปรับใช้ในการบริหารสถานศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพและพัฒนาคุณภาพการศึกษาของประเทศต่อไป

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

2.1 เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่คาดหวัง และความต้องการจำเป็นของการสร้างความน่าเชื่อถือทางสังคมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดอุดรธานี

2.2 เพื่อหาแนวทางการสร้างความน่าเชื่อถือทางสังคมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดอุดรธานี

2.3 เพื่อประเมินแนวทางการสร้างความน่าเชื่อถือทางสังคมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดอุดรธานี

3. ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

3.1 ได้ทราบถึงสภาพปัจจุบัน สภาพที่คาดหวัง และความต้องการจำเป็นในการสร้างความน่าเชื่อถือทางสังคมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดอุดรธานี

3.2 ได้แนวทางการสร้างความน่าเชื่อถือทางสังคมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดอุดรธานี

3.3 ได้แนวทางการสร้างความน่าเชื่อถือทางสังคมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดอุดรธานีที่ผ่านการประเมินแล้ว เพื่อให้ผู้บริหารสถานศึกษานำไปปรับใช้ในการบริหารสถานศึกษาให้มีคุณภาพ

4. วิธีดำเนินการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย ผู้วิจัยได้แบ่งออกเป็น 3 ระยะ ดังนี้

4.1 ระยะที่ 1 การศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่คาดหวัง และความต้องการจำเป็นในการสร้างความน่าเชื่อถือทางสังคมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดอุดรธานี

4.1.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ประชากรที่ศึกษาเป็นผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดอุดรธานี ประจำปี 2566 ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 701 คน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ จำนวน 248 คน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง โดยการใช้ตารางของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie & Morgan, 1970) สุ่มกลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยใช้วิธีการสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) จำแนกผู้บริหารสถานศึกษาออกเป็นอำเภอ จำนวน 20 อำเภอเพื่อให้ได้กลุ่มตัวอย่างกระจายครอบคลุม ผู้วิจัยกำหนดวิธีการได้มาซึ่งกลุ่มตัวอย่างโดยการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) ด้วยวิธีการจับสลาก

4.1.2 เครื่องมือที่ใช้ในงานวิจัย เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น จำนวน 1 ชุด แบ่งออกเป็น 2 ตอน มีรายละเอียดดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามใช้ในการเก็บข้อมูล ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา ตำแหน่ง วิทยฐานะ และประสบการณ์ ลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist)

ตอนที่ 2 ข้อคำถามเกี่ยวกับสภาพปัจจุบัน และสภาพที่คาดหวังแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) วิเคราะห์โดยหาค่าเฉลี่ย (Mean) และ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และนำไปเปรียบเทียบกับเกณฑ์การแปลผล (บุญชม ศรีสะอาด, 2560)

4.1.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล การเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถามทางอิเล็กทรอนิกส์ และทางเทคโนโลยีดิจิทัล โดยได้รับคือมาทุกฉบับและตรวจสอบความถูกต้องครบถ้วน สามารถนำไปวิเคราะห์ข้อมูลได้ จำนวน 248 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100.00

4.1.4 การวิเคราะห์ข้อมูล

4.1.4.1 ตอนที่ 1 เกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุการศึกษา สูงสุด ตำแหน่ง วิทยฐานะ และประสบการณ์ในการทำงาน โดยใช้วิธีการแจกแจงความถี่ (Frequency) และการหาร้อยละ (Percentage) แล้วนำเสนอในรูปตารางประกอบคำบรรยาย

4.1.4.2 ตอนที่ 2 เกี่ยวกับสภาพปัจจุบันและสภาพที่คาดหวังเกี่ยวกับการสร้างความน่าเชื่อถือทางสังคมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดอุดรธานี ประกอบด้วย 2 ส่วน คือ สภาพปัจจุบัน และสภาพที่คาดหวัง แบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) วิเคราะห์โดยหาค่าเฉลี่ย (Mean) และ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และนำไปเปรียบเทียบกับเกณฑ์การแปลผล (บุญชม ศรีสะอาด, 2560)

4.1.4.3 จัดเรียงลำดับความต้องการจำเป็นเกี่ยวกับการสร้างความน่าเชื่อถือทางสังคมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัด อุดรธานี โดยเรียงลำดับจากสภาพที่คาดหวังมากที่สุด ไปหาสภาพที่คาดหวังน้อยที่สุด

4.2 ระยะที่ 2 การหาแนวทางการสร้างความน่าเชื่อถือทางสังคมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดอุดรธานี

4.2.1 ผู้ให้ข้อมูล

ผู้ให้ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ คือ ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 9 คน มาจาก 3 กลุ่ม คือ ผู้บริหารสถานศึกษา ผู้บริหารการศึกษา และนักวิชาการด้านการบริหารการศึกษา โดยเลือกแบบเจาะจง (Purposive Selection)

4.2.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เครื่องมือในการวิจัยในระยะที่ 2 เป็นแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-structured Interview) ซึ่งผู้วิจัยสร้างขึ้นจากผลความต้องการจำเป็นจากระยะที่ 1 ดำเนินการสร้างและหาคุณภาพของเครื่องมือ ดังนี้

4.2.2.1 ผู้วิจัยนำผลการศึกษาค้นคว้าความต้องการจำเป็น PNI การสร้างความน่าเชื่อถือทางสังคมของผู้บริหารสถานศึกษาในระยะที่ 1 มากำหนดเป็นข้อคำถามในการสัมภาษณ์

4.2.2.2 นำแบบสัมภาษณ์เสนออาจารย์ที่ปรึกษาพิจารณาให้ข้อเสนอแนะ หลังจากนั้นนำมาปรับปรุง แก้ไขตามข้อเสนอแนะ

4.2.2.3 เสนอแบบสัมภาษณ์ให้คณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานีพิจารณา

4.2.2.4 จัดทำแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้างฉบับสมบูรณ์ เพื่อดำเนินการเก็บข้อมูลต่อไป

4.2.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์ ผู้วิจัยขอความอนุเคราะห์จากสำนักงานโครงการบัณฑิตศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานีเพื่อทำหนังสือถึงผู้เชี่ยวชาญ เพื่อขออนุญาตสัมภาษณ์ ติดต่อนัดหมาย วันเวลา และประเด็นที่สัมภาษณ์กับผู้ให้สัมภาษณ์ล่วงหน้าดำเนินการสัมภาษณ์ เรียบเรียง และจัดเก็บข้อมูลที่ได้รับการสัมภาษณ์ เพื่อดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

4.2.4 การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลผู้วิจัยใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) จากข้อมูลผลการสัมภาษณ์ โดยนำข้อมูลไปจำแนกแนวทาง ทั้ง 3 ด้าน ได้แก่ ด้านความไว้วางใจ ด้านความสามารถ และด้านความปรารถนาดี แล้วนำผลส่งกลับไปให้ผู้ให้ข้อมูลการสัมภาษณ์ทั้ง 9 คน ยืนยันแนวทาง

4.3 ระยะที่ 3 การประเมินแนวทางการสร้างความน่าเชื่อถือทางสังคมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดอุดรธานี

4.3.1 ผู้ให้ข้อมูล

ผู้ให้ข้อมูลเป็นผู้ทรงคุณวุฒิที่มีคุณสมบัติที่ใช้ในการประเมินแนวทางการสร้างความน่าเชื่อถือทางสังคมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดอุดรธานี ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 7 คน โดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Selection)

4.3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบประเมินแนวทางการสร้างความน่าเชื่อถือทางสังคมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดอุดรธานี

4.3.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แนวทางการประเมินของของสตัฟเฟิลบีมและชินก์ฟิลด์ (Stufflebeam & Shinkfield, 2007) เพื่อประเมินแบบประเมินความเป็นประโยชน์ ความเป็นไปได้ ความเหมาะสม และความถูกต้องครอบคลุม ผู้วิจัยขอความอนุเคราะห์จากสำนักงานโครงการบัณฑิตศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานีเพื่อทำหนังสือถึงผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อขอติดต่อดำเนินการในวันเวลาในการทำแบบประเมินของผู้ทรงคุณวุฒิ ส่งแบบประเมินไปยังผู้ทรงคุณวุฒิ และนัดหมาย วันเวลาในการรับแบบประเมิน และกล่าวขอบคุณผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

4.3.4 การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบประเมินความเป็นประโยชน์ ความเป็นไปได้ ความเหมาะสม และความถูกต้องครอบคลุมของแนวทางการสร้างความน่าเชื่อถือทางสังคมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดอุดรธานี ซึ่งใช้สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูลคือ หาค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ใช้วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญที่มีต่อความเป็นประโยชน์ ความเป็นไปได้ ความเหมาะสม และความถูกต้องครอบคลุมของแนวทางการสร้างความน่าเชื่อถือทางสังคมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดอุดรธานี

5. ผลการวิจัย

5.1 ผลการวิเคราะห์สภาพปัจจุบันของการสร้างความน่าเชื่อถือทางสังคมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดอุดรธานี

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน แผลผล ดัชนีจัดลำดับความต้องการจำเป็น (PNI) และ ลำดับที่ของความจำเป็นของการสร้างความน่าเชื่อถือทางสังคมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดอุดรธานี

ทักษะการสื่อสาร	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่คาดหวัง			PNI _{Modified}	ลำดับ
	\bar{X}	S.D.	แผลผล	\bar{X}	S.D.	แผลผล		
1. ด้านความไว้วางใจ	3.23	0.67	ปานกลาง	4.80	0.30	มากที่สุด	0.486*	1
2. ด้านความสามารถ	3.22	0.67	ปานกลาง	4.75	0.43	มากที่สุด	0.475*	2
3. ด้านความปรารถนาดี	3.28	0.71	ปานกลาง	4.71	0.33	มากที่สุด	0.435*	3
โดยรวม	3.24	0.68	ปานกลาง	4.75	0.35	มากที่สุด	0.516**	

** ค่า PNI เท่ากับหรือมากกว่า 0.50 ถือว่ามีความต้องการจำเป็นต้องพัฒนาอย่างเร่งด่วน

* ค่า PNI เท่ากับหรือมากกว่า 0.30 ถือว่ามีความต้องการจำเป็นต้องพัฒนา

จากตารางที่ 1 พบว่า สภาพปัจจุบันของการสร้างความน่าเชื่อถือทางสังคมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดอุดรธานี อยู่ในระดับปานกลาง ส่วนสภาพที่คาดหวังอยู่ในระดับมากที่สุดและมีความต้องการจำเป็นที่ต้องพัฒนา โดยเรียงตามลำดับ ได้แก่ ด้านความไว้วางใจ ด้านความสามารถ และด้านความปรารถนาดี ตามลำดับ

5.2 แนวทางการสร้างความน่าเชื่อถือทางสังคมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดอุดรธานี ทั้ง 3 ด้าน ได้แก่ ด้านความไว้วางใจ มี 8 แนวทาง คือ 1) ผู้บริหารสถานศึกษาควรปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์สุจริต กล้ายอมรับผลดีและผลเสียที่เกิดขึ้นจากการกระทำของตนเอง 2) ผู้บริหารสถานศึกษาควรสื่อสารให้ชัดเจนในเนื้อหาสาระ เข้าใจง่าย มีความหมายตรงตัว และตรวจสอบความถูกต้องของเนื้อหาที่สื่อสารออกไปอยู่เสมอ 3) ผู้บริหารสถานศึกษาควรพิจารณาผลการดำเนินงานโดยใช้หลักฐานประกอบ และให้ความสำคัญกับกฎระเบียบในองค์กร 4) ผู้บริหารสถานศึกษาควรนำหลักคำสอนทางพระพุทธศาสนา เช่น พรหมวิหาร 4 และสังคหวัตถุ 4 มาปรับใช้ในการทำงาน 5) ผู้บริหารสถานศึกษาควรแสดงความพร้อมและยินดีที่จะช่วยเหลือทุกคน 6) ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีความอดทนอดกลั้น ควบคุมอารมณ์ในการตัดสินใจจัดการกับปัญหาที่เกิดขึ้น 7) ผู้บริหารสถานศึกษาควรจัดกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้ทุกคนสามารถแสดงความคิดเห็นได้อย่างเต็มที่ ไม่รู้สึกกดดันและรับฟังด้วยความตั้งใจ และ 8) ผู้บริหารสถานศึกษาควรให้การต้อนรับบริการทุกคนอย่างเท่าเทียมกัน ด้านความสามารถ มี 8 แนวทาง คือ 1) ผู้บริหารสถานศึกษาควรทำตัวเป็นแบบอย่างที่ดีในการพัฒนาตนเอง การทำงาน รวมทั้งการเคารพให้เกียรติทุกคน 2) ผู้บริหารสถานศึกษาควรวิเคราะห์ด้วยหลักการแบบ SWOT แล้วเรียงลำดับความสำคัญของปัญหาที่ต้องได้รับการแก้ไขอย่างเหมาะสม 3) ผู้บริหารสถานศึกษาควรตั้งเป้าหมายเป็นรูปธรรมมองเห็นได้อย่างชัดเจน มุ่งเน้นผลที่เกิดขึ้นกับผู้เรียนเป็นสำคัญ 4) ผู้บริหารสถานศึกษาควรแสดงท่าทางที่เป็นมิตร จริงใจ และอบอุ่นในการสนทนากับทุกคน 5) ผู้บริหารสถานศึกษาควรให้คำปรึกษาแนะนำ มีทิศทางในการดำเนินงานที่ชัดเจนในแต่ละกระบวนการให้ทุกคนรับรู้ได้ตรงกัน ทั้งงานวิชาการ งบประมาณ งานบุคคล และบริหารงานทั่วไป 6) ผู้บริหารสถานศึกษาควรกำหนดแผนงานรายละเอียดขั้นตอนการทำงาน และนัดหมายวันเวลาสถานที่เพื่อพบปะพูดคุย พร้อมทั้งให้ความสำคัญกับทุกหน่วยงาน 7) ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีการให้ความรู้ ร่วมแลกเปลี่ยนเรียนรู้หรือนำเสนอผลการปฏิบัติงานผ่านสื่อในหลากหลายช่องทาง และ 8) ผู้บริหารสถานศึกษาควรให้ครู บุคลากรทางการศึกษา คณะกรรมการสถานศึกษา นักเรียน และชุมชน มามีส่วนร่วมในการวางแผน ตรวจสอบปรับปรุง พร้อมทั้งมีการกำหนดปฏิทินในการทำงานที่ชัดเจน และด้านความปรารถนาดี มี 7 แนวทาง คือ 1) ผู้บริหารสถานศึกษาควรวิเคราะห์ทำความเข้าใจทัศนคติและมุมมองของทุกคนทุกช่วงวัย ทุกช่วงอายุ เพื่อที่จะสนับสนุนหรือช่วยแก้ปัญหาได้อย่างเหมาะสม 2) ผู้บริหารสถานศึกษาควรให้ทุกคนรับรู้ว่าเป็นส่วนสำคัญและกำลังสำคัญ ในการขับเคลื่อนองค์การจนเกิดผลสำเร็จ 3) ผู้บริหารสถานศึกษาควรแสดงท่าทีที่เป็นมิตร ยิ้มแย้มแจ่มใส และเป็นผู้เริ่มทักทายก่อนเสมอ 4) ผู้บริหารสถานศึกษาควรเป็นที่ปรึกษาให้กับทุกคน และให้ความสำคัญกับการเคารพกฎระเบียบของสังคม 5) ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีการสนทนาในเรื่องที่ทำให้ทุกคนรู้สึกสบายใจ นอกเหนือจากเรื่องที่เกี่ยวข้องกับงาน 6) ผู้บริหารสถานศึกษาควรยืนหยัดในความถูกต้อง รักษาความสัตย์สุจริตที่ได้ให้ไว้กับทุกคน และประพฤติปฏิบัติตนอย่างเหมาะสม มีความเสมอต้นเสมอปลาย และ 7) ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีโครงการที่สนับสนุนให้ทุกคนได้พัฒนาตนเอง รวมทั้งคอยแจ้งข้อมูลข่าวสารที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาตนเองให้กับทุกคนอยู่เสมอ ได้รับการยืนยันว่าใช้ได้ทุกแนวทาง

5.3 แนวทางการสร้างความน่าเชื่อถือทางสังคมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดอุดรธานี ความเป็นประโยชน์ ความเป็นไปได้ ความเหมาะสม และความถูกต้องครอบคลุม อยู่ในระดับมากที่สุด

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และแปลผลการประเมินแนวทางการสร้างความน่าเชื่อถือทางสังคมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดอุดรธานี ด้านความเป็นประโยชน์

แนวทางการสร้างความน่าเชื่อถือทางสังคมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดอุดรธานี	การประเมินด้านความเป็นประโยชน์		
	μ	σ	แปลผล
1. ด้านความไว้วางใจ	4.98	0.13	มากที่สุด
2. ด้านความสามารถ	5.00	0.00	มากที่สุด
3. ด้านความปรารถนาดี	4.96	0.18	มากที่สุด
โดยรวม	4.98	0.10	มากที่สุด

จากตารางที่ 2 พบว่า การประเมินแนวทางการสร้างความน่าเชื่อถือทางสังคมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดอุดรธานี ด้านความเป็นประโยชน์ โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\mu = 4.98, \sigma = 0.10$) เมื่อพิจารณารายด้านทุกด้านอยู่ในระดับมากที่สุด โดยด้านความสามารถ ($\mu = 5.00, \sigma = 0.00$) มีค่าเฉลี่ยสูงสุดรองลงมา คือด้านความไว้วางใจ ($\mu = 4.98, \sigma = 0.13$) และด้านความปรารถนาดี ($\mu = 4.96, \sigma = 0.18$) ตามลำดับ

ตารางที่ 3 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และแปลผลการประเมินแนวทางการสร้างความน่าเชื่อถือทางสังคมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดอุดรธานี ด้านความเป็นไปได้

แนวทางการสร้างความน่าเชื่อถือทางสังคมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดอุดรธานี	การประเมินด้านความเป็นไปได้		
	μ	σ	แปลผล
1. ด้านความไว้วางใจ	5.00	0.00	มากที่สุด
2. ด้านความสามารถ	4.96	0.17	มากที่สุด
3. ด้านความปรารถนาดี	4.98	0.14	มากที่สุด
โดยรวม	4.98	0.10	มากที่สุด

จากตารางที่ 3 พบว่า การประเมินแนวทางการสร้างความน่าเชื่อถือทางสังคมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดอุดรธานี ด้านความเป็นไปได้โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\mu = 4.98, \sigma = 0.10$) เมื่อพิจารณารายด้านทุกด้านอยู่ในระดับมากที่สุด โดยด้านความไว้วางใจ ($\mu = 5.00, \sigma = 0.00$) มีค่าเฉลี่ยสูงสุดรองลงมา คือด้านความปรารถนาดี ($\mu = 4.98, \sigma = 0.14$) และด้านความสามารถ ($\mu = 4.96, \sigma = 0.17$) ตามลำดับ

ตารางที่ 4 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และแปลผลการประเมินแนวทางการสร้างความน่าเชื่อถือทางสังคมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดอุดรธานี ด้านความเหมาะสม

แนวทางการสร้างความน่าเชื่อถือทางสังคมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดอุดรธานี	การประเมินด้านความเหมาะสม		
	μ	σ	แปลผล
1. ด้านความไว้วางใจ	4.93	0.21	มากที่สุด
2. ด้านความสามารถ	4.96	0.17	มากที่สุด
3. ด้านความปรารถนาดี	5.00	0.00	มากที่สุด
โดยรวม	4.96	0.13	มากที่สุด

จากตารางที่ 4 พบว่า การประเมินแนวทางการสร้างความน่าเชื่อถือทางสังคมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดอุดรธานี ด้านความเหมาะสมโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\mu = 4.96, \sigma = 0.13$) เมื่อพิจารณารายด้านทุกด้านอยู่ในระดับมากที่สุด โดยด้านความปรารถนาดี ($\mu = 5.00, \sigma = 0.00$) มีค่าเฉลี่ยสูงสุดรองลงมา คือด้านความสามารถ ($\mu = 4.96, \sigma = 0.17$) และด้านความไว้วางใจ ($\mu = 4.93, \sigma = 0.21$) ตามลำดับ

ตารางที่ 5 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และแปลผลการประเมินแนวทางการสร้างความน่าเชื่อถือทางสังคมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดอุดรธานี ด้านความถูกต้องครอบคลุม

แนวทางการสร้างความน่าเชื่อถือทางสังคมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดอุดรธานี	การประเมินด้านความถูกต้องครอบคลุม		
	μ	σ	แปลผล
1. ด้านความไว้วางใจ	4.94	0.19	มากที่สุด
2. ด้านความสามารถ	5.00	0.00	มากที่สุด
3. ด้านความปรารถนาดี	4.93	0.20	มากที่สุด
โดยรวม	4.96	0.13	มากที่สุด

จากตารางที่ 5 พบว่า การประเมินแนวทางการสร้างความน่าเชื่อถือทางสังคมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดอุดรธานี ด้านความถูกต้องครอบคลุม โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\mu = 4.96, \sigma = 0.13$) เมื่อพิจารณารายด้านทุกด้านอยู่ในระดับมากที่สุด โดยด้านความสามารถ ($\mu = 5.00, \sigma = 0.00$) มีค่าเฉลี่ยสูงสุดรองลงมา คือด้านความไว้วางใจ ($\mu = 4.94, \sigma = 0.19$) และด้านความปรารถนาดี ($\mu = 4.93, \sigma = 0.20$) ตามลำดับ

6. อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการศึกษาแนวทางการสร้างความน่าเชื่อถือทางสังคมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดอุดรธานี ผู้วิจัยพบประเด็นสำคัญเพื่อนำมาอภิปรายผล ดังนี้

6.1 ผลการศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่คาดหวังและความต้องการจำเป็นในการสร้างความน่าเชื่อถือทางสังคมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดอุดรธานี ดังนี้

6.1.1 สภาพปัจจุบันเกี่ยวกับการสร้างความน่าเชื่อถือทางสังคมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดอุดรธานีอยู่ในระดับปานกลาง อาจเนื่องมาจากผู้บริหารสถานศึกษาเกือบครึ่งหนึ่ง มีประสบการณ์ในการทำงานในสถานศึกษาจนถึงปัจจุบันมากกว่า 15 ปี จึงให้ความสำคัญเกี่ยวกับการสร้างความน่าเชื่อถือ เพื่อให้ได้รับการยอมรับจากสังคมในทุกภาคส่วน ไม่ว่าจะจากตัวผู้ปกครอง นักเรียน บุคคลภายนอก และหน่วยงานภายนอก ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่าผู้บริหารสถานศึกษาได้ให้ความสำคัญกับการสร้างความน่าเชื่อถือทางสังคม เพื่อดำเนินงานให้บรรลุตามเป้าหมายของสถานศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับ ชลิตา บำรุง (2565) ที่กล่าวว่า ความน่าเชื่อถือ (Credibility) คือ ความสามารถ ประสบการณ์และความเชี่ยวชาญของผู้ส่งสารที่ทำให้ผู้รับสารเกิดความมั่นใจ ความเชื่อใจในสิ่งที่ผู้ส่งสารอ้างถึง และมีทัศนคติที่ดีต่อผู้ส่งสาร

6.1.2 สภาพที่คาดหวังเกี่ยวกับการสร้างความน่าเชื่อถือทางสังคมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดอุดรธานีอยู่ในระดับมากที่สุด อาจเนื่องมาจากผู้บริหารสถานศึกษามีความคาดหวังถึงการสร้างความน่าเชื่อถือ เพื่อนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพผู้เรียนและยกระดับคุณภาพการศึกษาให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น สอดคล้องกับ มัณสิริย์ มณีมาศ (2562) ที่กล่าวว่า รัฐบาลทั่วโลกเชื่อว่าระดับของความเชื่อใจไว้วางใจของประชาชนเป็นสิ่งสำคัญในการทำงานของหน่วยงานภาครัฐและข้าราชการ โดยมองว่าประชาชนเป็นหัวใจของการทำงานเพราะประชาชน คือ ผู้เสียภาษีและผู้ปฏิบัติตามกฎหมาย หากประชาชนขาดความเชื่อใจไว้วางใจแล้ว หน่วยงานภาครัฐจะเกิดปัญหาในการทำงาน ทั้งการบังคับใช้กฎหมายการดำเนินนโยบายที่ต้องอาศัยความร่วมมือจากประชาชน และการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ

6.1.3 การสร้างความน่าเชื่อถือทางสังคมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดอุดรธานีมีความต้องการจำเป็นที่ต้องพัฒนา เรียงตามลำดับดังนี้ ลำดับแรก คือ ด้านความไว้วางใจ ลำดับที่สอง คือ ด้านความสามารถ และลำดับที่สาม คือ ด้าน ความปรารถนาดี โดยที่ด้านความไว้วางใจ มีความต้องการจำเป็นมากที่สุด ซึ่งให้เห็นถึง

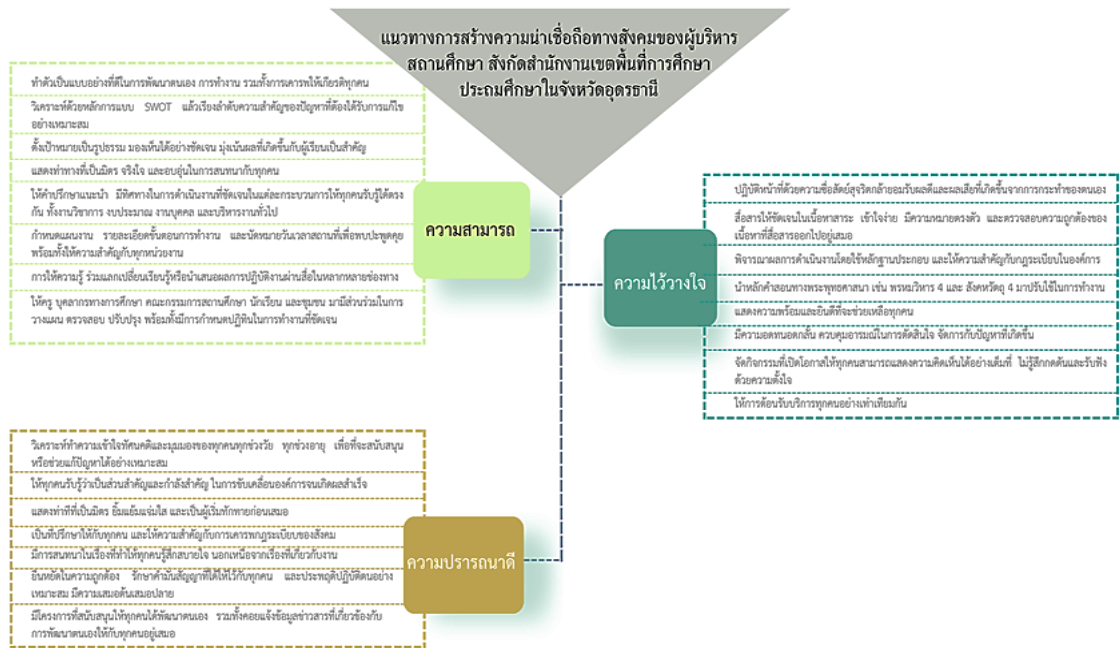
ความสำคัญของความไว้วางใจที่มีผลต่อความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลไม่ว่าจะอยู่ในสถานภาพหรือบทบาทไหน เมื่อมีความไว้วางใจกันก็เป็นที่มาของความสุขในการดำเนินชีวิตและการทำงาน สามารถที่จะพูดคุยสื่อสารกันอย่างเปิดเผยและซื่อตรงต่อกันได้ โดยไม่ต้องหวาดระแวงกับคนรอบข้างว่าจะทำร้ายหรือเกิดสิ่งที่ไม่ดีกับตน ครอบครัว คนใกล้ชิด งาน หน่วยงาน และสังคม สอดคล้องกับ มัณสุรีย์ มณีมาศ (2562) ที่กล่าวว่า มิติด้านความเปิดเผย (Openness Dimension) หมายถึง ความไว้วางใจที่เกิดขึ้นจากการรับรู้ถึงการเปิดเผยข้อมูลต่าง ๆ และปฏิบัติต่อกันและกันอย่างจริงจัง ตรงไปตรงมาไม่บิดเบือนความจริงต่อกัน รวมไปถึงการยอมรับฟังความคิดเห็นและประเมินสิ่งที่รับฟังด้วยความยุติธรรมจากการปฏิบัติหน้าที่ของหน่วยงานภาครัฐและเจ้าหน้าที่ของรัฐ

6.2 แนวทางการสร้างความน่าเชื่อถือทางสังคมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดอุดรธานี ทั้ง 3 ด้าน ได้แก่ ด้านความไว้วางใจ มี 8 แนวทาง ด้านความสามารถ มี 8 แนวทาง และด้านความปรารถนาดี มี 7 แนวทางได้รับการยืนยันว่าใช้ได้ทุกแนวทาง มัณสุรีย์ มณีมาศ (2562) ได้ศึกษาเกี่ยวกับความเชื่อไว้วางใจของประชาชนต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของหน่วยงานภาครัฐในสังคมพหุวัฒนธรรมชายแดนใต้: กรณีศึกษาจังหวัดนราธิวาส ผลการศึกษาพบว่า ระดับ ความเชื่อไว้วางใจของประชาชนต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของหน่วยงานภาครัฐในสังคมพหุวัฒนธรรมชายแดนใต้: กรณีศึกษาจังหวัดนราธิวาส อยู่ในระดับระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยสูงสุดในด้านความสามารถ รองลงมาได้แก่ ด้านความเปิดเผย ด้านความเสมอภาค ด้านความคุ้มค่า ด้านคุณธรรม จริยธรรม ด้านความห่วงใยและเอาใจใส่ ด้านความรับผิดชอบ และด้านความซื่อสัตย์ สุจริต ตามลำดับ

6.3 แนวทางการสร้างความน่าเชื่อถือทางสังคมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดอุดรธานี พบว่ามีความเป็นประโยชน์ ความเป็นไปได้ ความเหมาะสมและความถูกต้องครอบคลุม อยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากแนวทางการสร้างความน่าเชื่อถือทางสังคมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดอุดรธานีที่ได้รับจากผู้เชี่ยวชาญนั้น มีการให้ข้อมูลที่เป็นจริงจากผู้เชี่ยวชาญที่มีความรู้และประสบการณ์ในการทำงานด้านการศึกษา ซึ่งถือว่าแนวทางดังกล่าวเป็นประโยชน์ต่อผู้บริหารการศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษา หรือผู้ที่สนใจนำไปปรับใช้ในการสร้างความน่าเชื่อถือทางสังคมของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัด สอดคล้องกับ พิสนุ พงศ์ศรี (2551: 4) ที่กล่าวว่า การประเมินหมายถึง กระบวนการตัดสินคุณค่าของสิ่งใดสิ่งหนึ่งโดยการนำสารสนเทศหรือผลจากการวัดมาเปรียบเทียบกับเกณฑ์ที่กำหนด

7. องค์ความรู้ใหม่

จากการศึกษาแนวทางการสร้างความน่าเชื่อถือทางสังคมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดอุดรธานี แนวทางการสร้างความน่าเชื่อถือทางสังคมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดอุดรธานี ทั้ง 3 ด้าน ได้แก่ ด้านความไว้วางใจ มี 8 แนวทาง ด้านความสามารถ มี 8 แนวทาง และด้านความปรารถนาดี มี 7 แนวทาง ได้รับการยืนยันว่าใช้ได้ทุกแนวทาง

ภาพที่ 1 แนวทางการสร้างความน่าเชื่อถือทางสังคมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดอุดรธานี

8. ข้อเสนอแนะ

8.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

ผู้วิจัยขอเสนอประเด็นที่ควรกำหนดเป็นนโยบายเพื่อให้ผู้ที่เกี่ยวข้องได้นำไปใช้ดังต่อไปนี้

8.1.1 สร้างหลักสูตรพัฒนาผู้บริหารที่เน้นเรื่องความไว้วางใจ ความสามารถ และความปรารถนาดี

8.1.2 จัดทำดัชนีชี้วัดความน่าเชื่อถือจากมุมมองของผู้ใต้บังคับบัญชา เพื่อนร่วมงาน และสาธารณชน เช่น ความไว้วางใจ ความสามารถ และความปรารถนาดี

8.2 ข้อเสนอแนะสำหรับผู้ปฏิบัติ

8.2.1 ผู้บริหารสถานศึกษาสามารถนำไปใช้สร้างความน่าเชื่อถือทางสังคม ด้านความสามารถ โดยการให้ความสำคัญกับการพัฒนาตนเองและคอยเรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ อยู่อย่างสม่ำเสมอ อีกทั้งยังควรที่จะสร้างผลงานให้เกิดขึ้นเป็นที่ประจักษ์ รับรู้ได้อย่างแพร่หลาย เพื่อสร้างความน่าเชื่อถือให้เกิดขึ้นกับสังคม

8.2.2 ผู้บริหารสถานศึกษาสามารถนำการสร้างความน่าเชื่อถือทางสังคมด้าน ความปรารถนาดี มาปรับใช้ในการบริหารสถานศึกษาให้มีการพัฒนามากยิ่งขึ้น โดยการให้เกียรติและให้ความสำคัญกับทุก ๆ คน ทำให้ทุกคนได้มีความรู้สึกว่าเป็นส่วนสำคัญที่ทำให้เกิดผลลัพธ์ที่ประสบผลสำเร็จร่วมกัน คอยเป็นที่ปรึกษา สนับสนุน ช่วยเหลือ เพื่อให้ทุกคนเกิดการยอมรับและเชื่อถือในตัวผู้บริหารสถานศึกษาในที่สุด

8.3 ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

8.3.1 ควรศึกษาผลการใช้แนวทางที่ได้จากการวิจัยนี้เพื่อให้ได้ผลเชิงประจักษ์

8.3.2 ควรศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่คาดหวัง และความต้องการจำเป็นของการสร้างความน่าเชื่อถือทางสังคมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดอุดรธานีในทัศนะของครู เพื่อนำผลมาเปรียบเทียบกันและหาแนวทางการสร้างความน่าเชื่อถือทางสังคมของผู้บริหารสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

9. เอกสารอ้างอิง

- ชลิตา บำรุง. (2565). ปัจจัยความน่าเชื่อถือของผู้มีอิทธิพลบนสื่อออนไลน์ที่มีผลต่อกระบวนการตัดสินใจซื้อเครื่องสำอางของผู้บริโภค ในเขตกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ธนัสสรณ์ พลอยทับทิม. (2559). การศึกษาแนวทางการพัฒนาสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดโรงเรียนมัธยมศึกษา ในเขตภาคเหนือตอนล่าง. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม.
- นิรุช มีพันธ์. (2559). ตัวแบบภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนที่ได้รับรางวัลพระราชทานระดับมัธยมศึกษาในเขตภาคเหนือตอนบน. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชา การบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2560). การวิจัยเบื้องต้น. พิมพ์ครั้งที่ 10. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.
- ปิ่นกนก วงศ์ปิ่นเพชร. (2552). ความเชื่อถือไว้วางใจในองค์การภาครัฐ. วารสารวิชาการศิลปศาสตร์ ประยุกต์. 2(2). 63-39.
- พรทิพย์ เกษุรานนท์. (2552). ความไว้วางใจนั้นสำคัญไฉน. สืบค้น 12 มกราคม 2562. จาก https://www.stou.ac.th/Schools/Shs/booklet/1_2552/Relax.htm
- พิสนุ พงศ์ศรี. (2551). การสร้างและการพัฒนาเครื่องมือการวิจัย. กรุงเทพฯ : บริษัทด้านสุทธา.
- มัทสิริย์ มณีมาศ. (2562). ความเชื่อถือไว้วางใจของประชาชนต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของหน่วยงานภาครัฐในสังคมพหุวัฒนธรรมชายแดนใต้: กรณีศึกษาจังหวัดนราธิวาส. สารนิพนธ์ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 3. (2566). นโยบายและจุดเน้น สพฐ. 2566. อุดรธานี : กลุ่มงานนโยบายและแผน.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2542). การศึกษาแนวทางการบริหารและการจัดการศึกษาของสถานศึกษาในรูปแบบการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน. กรุงเทพฯ : ครูสภาลาดพร้าว.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2560). แผนพัฒนา เศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560–2564). กรุงเทพฯ : สำนักนายกรัฐมนตรี.

- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). **แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579**. กรุงเทพฯ :
พริกหวาน.
- สิรินารถ แววสง่า. (2557). **รูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลของ
สถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในสามจังหวัดชายแดน
ภาคใต้**. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา.
บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- Krejcie, R.V., & Morgan, D.W. (1970). **Determining sample size for research macro
approach**. New York : John Wiley & Sons.
- Shaw, R. B. (1997). **Trust in the balance**. 2nd ed. San Francisco : Jossey – Bass.
- Stern, B. B. (1997). Advertising intimacy: Relationship marketing and the services
consumer. **Journal of Advertising**. 26(4). 7-19.
- Stufflebeam & Shinkfield. (2007). **Evaluation Theory, Models, & Application**.
San Francisco : John Wilwy.

รูปแบบการพัฒนาครูในการสอนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารตามมาตรฐาน CEFR
โดยใช้สื่อดิจิทัลบูรณาการชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ*
TEACHER DEVELOPMENT MODEL IN TEACHING ENGLISH FOR
COMMUNICATION THROUGH CEFR USING DIGITAL MEDIA AND
PROFESSIONAL LEARNING COMMUNITY

สุทัศน์ สังคะพันธ์¹

Suthat Sangkhaphan¹

สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดร้อยเอ็ด¹

Roi Et Provincial Education Office¹

Email : bigsuthat@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยและพัฒนาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการในการพัฒนาครูสอนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารตามมาตรฐาน CEFR โดยใช้สื่อดิจิทัลบูรณาการชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) 2) สร้างและพัฒนาแบบการพัฒนาครู และ 3) ศึกษาและประเมินผลรูปแบบดังกล่าว กลุ่มเป้าหมายคือครูสอนภาษาอังกฤษชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 20 คน และนักเรียน 640 คน ในจังหวัดร้อยเอ็ด ปีการศึกษา 2567 เครื่องมือวิจัยจำนวน 9 ประเภท สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และ t-test

ผลการวิจัยพบว่า 1. สภาพปัจจุบันการพัฒนาครูโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง แต่ครูมีปัญหาการจัดการเรียนรู้มากและความต้องการพัฒนาสูง 2. รูปแบบการพัฒนาครูที่สร้างขึ้น มี 6 องค์ประกอบ (หลักการ วัตถุประสงค์ เนื้อหา วิธีดำเนินการ 5 ขั้นตอน CISRE Model การวัดและประเมินผล เจือปนใจความสำเร็จ) และได้รับการประเมินจากผู้เชี่ยวชาญในระดับมากที่สุด 3. ผลการใช้และประเมินรูปแบบ พบว่า ครูมีความรู้ความเข้าใจเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญ มีความสามารถในการออกแบบหน่วยและเขียนแผนการจัดการเรียนรู้สูงมาก ความสามารถในการจัดการเรียนรู้ในชั้นเรียนอยู่ในระดับมากที่สุด, ครูมีความพึงพอใจต่อรูปแบบในระดับมาก การปฏิบัติ PLC ในโรงเรียนอยู่ในระดับยอดเยี่ยม (เฉลี่ย 84.75%) ทักษะการฟังและการพูดภาษาอังกฤษของนักเรียนสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญหลังเรียน นักเรียนมีความพึงพอใจในระดับมาก และภาพรวมของรูปแบบได้รับการประเมินในระดับมากที่สุด

คำสำคัญ : รูปแบบการพัฒนาครู; การสอนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร; ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ

ABSTRACT

This research and development aimed to 1) study problems and needs for developing English teachers in CEFR-aligned communication using digital media and Professional Learning Communities (PLCs) 2) create and develop a teacher development model, and 3) study and evaluate its results. The study involved 20 voluntary Grade 9 English teachers and 640 Grade 9 students in Roi Et Province during the 2024 academic year. There were 9 research instruments. Data analyzed using percentages, means, standard deviations, and t-tests.

The results were found that: 1. Current state: Teacher development was moderate overall, but teachers faced significant learning management problems and had high development needs. 2. The developed teacher development model consists of six components (principles, objectives, content, five-step CISRE Model, measurement/evaluation, and success conditions) and was highly rated by experts for suitability. 3. Model implementation and evaluation results: Teachers showed significantly increased knowledge, very high ability in designing units and writing lesson plans, excellent classroom learning management, high satisfaction with the model, excellent PLC implementation in schools (84.75% average), significantly improved student English listening and speaking skills after instruction, high student satisfaction, and an overall highest rating for the model.

Keywords : Teacher Development Model; Teaching English for Communication; Professional Learning Community

1. ความสำคัญและที่มาของปัญหาที่ทำการวิจัย

ภาษาอังกฤษเป็นภาษาต่างประเทศที่มีความสำคัญเพราะเป็นภาษากลางที่สามารถใช้สื่อความหมายได้ทั่วโลก ภาษาอังกฤษยังนับเป็นเครื่องมือที่สำคัญอย่างยิ่งในการใช้เพื่อติดต่อสื่อสารกับบุคคลอื่น สำหรับประเทศไทยได้ตระหนักถึงความสำคัญของภาษาอังกฤษและได้สนับสนุนให้มีการพัฒนาความสามารถทางภาษาโดยเฉพาะอย่างยิ่งการจัดการเรียนการสอนที่เน้นทักษะพื้นฐานที่สำคัญโดยใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร เมื่อภาษาอังกฤษทวีความสำคัญมากขึ้นจุดมุ่งหมายของการเรียนการสอนภาษาอังกฤษจึงต้องมีการปรับเปลี่ยนเป้าหมายสำคัญในการเรียนการสอนภาษาอังกฤษคือให้ผู้เรียนมีสมรรถนะการสื่อสารสามารถใช้ทักษะทั้ง 4 คือ ฟัง พูด อ่าน และเขียน ภาษาอังกฤษเป็นเครื่องมือในการแสวงหาและสื่อความรู้ข้อมูลความบันเทิงเป็นต้น (อรุณี วิริยะจิตรา และคณะ, 2565) ซึ่งมีความสอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศได้กำหนดสาระการเรียนรู้ออกเป็น 4 สาระ คือ สาระที่ 1 ภาษาเพื่อการสื่อสาร สาระที่ 2 ภาษาและวัฒนธรรม สาระที่ 3 ภาษากับความสัมพันธ์กับกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่น สาระที่ 4 ภาษากับความสัมพันธ์กับชุมชนและโลก โดยมุ่งหวังให้นักเรียนมีเจตคติที่ดี

ต่อภาษาต่างประเทศ สามารถใช้ภาษาต่างประเทศสื่อสารในสถานการณ์ต่างๆ แสวงหาความรู้ ประกอบอาชีพ และศึกษา ต่อในระดับที่สูงขึ้น มีความรู้ความเข้าใจในเรื่องราวและวัฒนธรรมอันหลากหลายของประชาคมโลกโดยสามารถถ่ายทอดความคิดและวัฒนธรรมไทยไปยังสังคมโลกได้อย่างสร้างสรรค์ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2562)

ผลการนิเทศ พบว่า ปัญหาการสอนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารของครูสอนภาษาอังกฤษ ยังไม่มีวิธีการส่งเสริมให้ผู้เรียนใช้ภาษาที่เรียนในการสื่อสารทำความเข้าใจระหว่างกันส่งผลให้ผู้เรียนไม่มีความรู้เกี่ยวกับโครงสร้างทางภาษาและคำศัพท์และไม่สามารถใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารได้ แต่ข้อเท็จจริงแล้วพบว่าถึงแม้ผู้เรียนจะเรียนรู้โครงสร้างของภาษาต่างประเทศมาแล้วเป็นอย่างดีก็ยังไม่สามารถสนทนาหรือสื่อสารกับชาวต่างประเทศหรือจะใช้ได้บ้างก็จะใช้ภาษาในลักษณะที่เจ้าของภาษาไม่ใช้กัน แม้จะเป็นภาษาที่ถูกต้องตามหลักไวยากรณ์ ด้วยเหตุนี้ นักภาษาศาสตร์และผู้ที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอนภาษาต่างประเทศจึงได้พัฒนาแนวคิดเกี่ยวกับการสอนภาษาต่างประเทศเพื่อการสื่อสารขึ้น การจัดการเรียนรู้ภาษาเพื่อการสื่อสารเป็นการเรียนรู้ภาษาตามกระบวนการคิดของผู้เรียนโดยเริ่มจากการฟังไปสู่การพูด การอ่าน และการเขียน เป็นการสอนภาษาที่มุ่งเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สนับสนุนให้ผู้เรียนมีการพัฒนาทักษะการใช้ภาษาทุกทักษะให้สามารถใช้ภาษาในการสื่อสารในชีวิตประจำวันได้ ผู้เรียนได้ฝึกพูด รู้จักรับฟังผู้อื่น แลกเปลี่ยนความคิดเห็นและประสบการณ์ซึ่งกันและกัน และมีความถูกต้องเหมาะสมเป็นที่ยอมรับของคนในสังคม ดังนั้น วิธีการเรียนรู้ตามแนวการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารจึงมุ่งเน้นความสามารถในการสื่อสารของผู้เรียนตามแนวคิดเกี่ยวกับการสอนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร (Communicative Language Teaching : CLT) (พรสวรรค์ สีป้อ, 2562)

ผลการวิจัยเกี่ยวกับชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (Professional Learning Community: PLC) โดยเฉพาะการวิจัยของ Hord (1997) ที่ยืนยันว่าการดำเนินการในรูปแบบชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงเชิงคุณภาพทั้งด้านวิชาชีพ และผลสัมฤทธิ์ของนักเรียน จากการสังเคราะห์รายงานการวิจัยเกี่ยวกับโรงเรียนที่มีการจัดตั้งชุมชนเรียนรู้ทางวิชาชีพ โดยใช้คำถามว่า โรงเรียนดังกล่าวมีผลลัพธ์อะไรบ้างที่แตกต่างไปจากโรงเรียนทั่วไปที่ไม่มีชุมชนแห่งวิชาชีพ และถ้าแตกต่างแล้วจะมีผลดีต่อครูผู้สอนและต่อนักเรียนอย่างไรบ้าง ซึ่งมีผลสรุป 2 ประเด็น ดังนี้ 1) ผลดีต่อครูผู้สอน ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพส่งผลต่อครูผู้สอนที่มีโอกาสทำงานร่วมกันอย่างมีระบบ 2) ผลดีต่อผู้เรียน ซึ่งพบว่าชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพส่งผลต่อผู้เรียน กล่าวคือ สามารถลดอัตราการตกชั้น และจำนวนชั้นเรียนที่ต้องเลื่อนหรือชะลอการจัดการเรียนรู้ให้น้อยลง อัตราการขาดเรียนลดลง มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในวิชาวิทยาศาสตร์ ประวัติศาสตร์ และวิชาการอ่านที่สูงขึ้นอย่างเด่นชัด

ผู้วิจัยในฐานะศึกษานิเทศก์ผู้รับผิดชอบการนิเทศในการจัดการเรียนรู้ของครูกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ (ภาษาอังกฤษ) ได้ตระหนักและเห็นความสำคัญที่จะพัฒนารูปแบบการพัฒนาครูในการสอนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารตามมาตรฐาน CEFR โดยใช้สื่อดิจิทัลบูรณาการชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ การวิจัยครั้งนี้เป็นกระบวนการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) โดยการให้ความสำคัญในเรื่องความร่วมมือในการทำงานระหว่างผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศในฐานะที่เป็นหุ้นส่วนในการทำงานร่วมกันในการพัฒนาครูอย่างต่อเนื่อง ด้วยกระบวนการ

นิเทศแบบผสมผสานดิจิทัล และเพื่อเป็นข้อเสนอแนะในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ของครูผู้สอนสู่การพัฒนาผู้เรียนให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นต่อไป

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

2.1 เพื่อศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการในรูปแบบการพัฒนาครูในการสอนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารตามมาตรฐาน CEFR โดยใช้สื่อดิจิทัลบูรณาการชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ

2.2 เพื่อสร้างและพัฒนารูปแบบการพัฒนาครูในการสอนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารตามมาตรฐาน CEFR โดยใช้สื่อดิจิทัลบูรณาการชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ

2.3 เพื่อศึกษาผลและประเมินรูปแบบการพัฒนาครูในการสอนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารตามมาตรฐาน CEFR โดยใช้สื่อดิจิทัลบูรณาการชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ

3. ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

3.1 ผลการวิจัยทำให้ได้รูปแบบการพัฒนาครูในการสอนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารตามมาตรฐาน CEFR โดยใช้สื่อดิจิทัลบูรณาการชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ที่มีประสิทธิภาพ

3.2 ผลการวิจัยทำให้ครูผู้เข้ารับการอบรมมีการพัฒนาความรู้ความเข้าใจของครูผู้สอนภาษาอังกฤษ ความสามารถในการออกแบบกิจกรรมการจัดการเรียนรู้ และความสามารถในการจัดการเรียนรู้ทักษะการฟังและการพูดภาษาอังกฤษในการพัฒนาคุณภาพนักเรียน

4. วิธีดำเนินการวิจัย

ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยกับกลุ่มเป้าหมายตามระยะในการวิจัยและพัฒนา รูปแบบการพัฒนาครูในการสอนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารตามมาตรฐาน CEFR โดยใช้สื่อดิจิทัลบูรณาการชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ โดยแบ่งการดำเนินการวิจัยเป็น 3 ระยะ ได้แก่

การดำเนินการวิจัยระยะที่ 1 การศึกษาเอกสาร แนวคิดทฤษฎี และสภาพปฏิบัติความต้องการศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการในรูปแบบการพัฒนาครูในการสอนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารตามมาตรฐาน CEFR โดยใช้สื่อดิจิทัลบูรณาการชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ประกอบด้วย ขอบเขตเนื้อหา การศึกษาเอกสารรายงานปัญหาการจัดการเรียนรู้ทักษะการฟังและการพูด การศึกษาสภาพปฏิบัติการในการจัดการเรียนรู้ด้านการฟังและการพูดภาษาอังกฤษของนักเรียน เพื่อวิเคราะห์สภาพการปฏิบัติเพื่อนำมาใช้ออกแบบการวิจัย โดยการสอบถามสภาพการปฏิบัติในการเรียนภาษาอังกฤษของนักเรียนในบริบทที่เกี่ยวข้องจากกลุ่มครูผู้สอน และศึกษาแนวทางในการพัฒนารูปแบบการพัฒนาครูในการสอนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารตามมาตรฐาน CEFR โดยใช้สื่อดิจิทัลบูรณาการชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ขอบเขตของกลุ่มเป้าหมาย 1) ครูผู้สอนภาษาอังกฤษของโรงเรียนทุกสังกัดในจังหวัดร้อยเอ็ด เป็นโรงเรียนที่จัดการเรียนการสอนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 20 โรงเรียน เป็นครูผู้สอนภาษาอังกฤษระดับมัธยมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 20 คน เป็นครูที่มีความสมัครใจเข้าร่วม 2) ศึกษาในเทศก์ จำนวน 12 คน ผู้อำนวยการสถานศึกษาหรือรองผู้อำนวยการ

ฝ่ายวิชาการ จำนวน 20 คน ครูผู้สอนภาษาต่างประเทศ (ภาษาอังกฤษ) จำนวน 20 คน เพื่อการสัมภาษณ์ ขอบเขตด้านระยะเวลา ดำเนินการในเดือนพฤศจิกายน 2566

การดำเนินวิจัยระยะที่ 2 สร้างและพัฒนารูปแบบการพัฒนาครูในการสอนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารตามมาตรฐาน CEFR โดยใช้สื่อดิจิทัลบูรณาการชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ มีรายละเอียดดังนี้ ขอบเขตด้านเนื้อหา 1) สร้างโครงสร้างรูปแบบการพัฒนาครูในการสอนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารตามมาตรฐาน CEFR ตามกรอบแนวคิดทฤษฎีในการวิจัยและผลจากการวิเคราะห์ข้อมูลจากการดำเนินการวิจัยในระยะที่ 1 นำข้อมูลมาเพื่อร่างรูปแบบการพัฒนาครูในการสอนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารตามมาตรฐาน CEFR โดยใช้สื่อดิจิทัลบูรณาการชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ 2) ศึกษาความสอดคล้องเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบการพัฒนาครูในการสอนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารตามมาตรฐาน CEFR โดยใช้สื่อดิจิทัลบูรณาการชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ โดยดำเนินการตรวจสอบความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของร่างรูปแบบการพัฒนา โดยผู้ทรงคุณวุฒิ โดยใช้เทคนิคการสนทนากลุ่ม เพื่อร่วมเสนอข้อคิดเห็นเสนอแนะการสังเคราะห์ร่างรูปแบบการพัฒนาครูในการสอนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารตามมาตรฐาน CEFR 3) หลังการสนทนากลุ่มของรูปแบบการพัฒนาครูในการสอนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารตามมาตรฐาน CEFR โดยใช้สื่อดิจิทัลบูรณาการชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพของผู้ทรงคุณวุฒิจะนำประเด็นข้อเสนอแนะมาพิจารณาปรับปรุงแก้ไขก่อนตรวจสอบความถูกต้องเหมาะสมมีรายละเอียด ได้แก่ 1) หลักการของรูปแบบ 2) วัตถุประสงค์ของรูปแบบ 3) เนื้อหาการพัฒนาของรูปแบบ 4) วิธีดำเนินการพัฒนา 5) การวัดและประเมินผล และ 6) เงื่อนไขความสำเร็จ ก่อนนำไปทดลองใช้ในขั้นตอนต่อไป ขอบเขตของกลุ่มเป้าหมาย ผู้ให้ข้อมูลที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 20 คน ขอบเขตเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ แบบสอบถาม เพื่อตรวจสอบความเหมาะสม และความเป็นไปได้ของรูปแบบการพัฒนาครูในการสอนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารตามมาตรฐาน CEFR โดยใช้สื่อดิจิทัลบูรณาการชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพพร้อมคู่มือการใช้ ลักษณะของแบบสอบถาม เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ รูปแบบประกอบด้วย หลักการของรูปแบบ วัตถุประสงค์ของรูปแบบ เนื้อหาการพัฒนาของรูปแบบ วิธีดำเนินการพัฒนา การวัดและประเมินผล และเงื่อนไขความสำเร็จ ประกอบด้วย 8 หน่วย

การดำเนินวิจัยระยะที่ 3 ศึกษาผลและประเมินรูปแบบการพัฒนาครูในการสอนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารตามมาตรฐาน CEFR โดยใช้สื่อดิจิทัลบูรณาการชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ แบ่งออกเป็น 2 ขั้นตอน

ขั้นตอนที่ 1 ครูผู้เข้ารับการอบรมมีการพัฒนาความรู้ความเข้าใจของครูผู้สอนภาษาอังกฤษ ความสามารถในการออกแบบกิจกรรมการจัดการเรียนรู้ และความสามารถในการจัดการเรียนรู้ทักษะการฟังและการพูดภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร

ขอบเขตด้านเนื้อหา 1) เปรียบเทียบความรู้ความเข้าใจในการจัดการเรียนรู้ด้านทักษะการฟังและการพูดภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารก่อนและหลังฝึกอบรม 2) ประเมินการออกแบบหน่วยและแผนการจัดการเรียนรู้ด้านทักษะการฟังและการพูดภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร 3) ประเมินความพึงพอใจต่อรูปแบบการพัฒนาครูในการสอนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารตามมาตรฐาน CEFR โดยใช้สื่อดิจิทัลบูรณาการชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ

ขอบเขตของกลุ่มเป้าหมาย ครูผู้สอนของโรงเรียนทุกสังกัดในจังหวัดร้อยเอ็ด เป็นโรงเรียนที่จัดการเรียนการสอนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่มีการจัดการเรียนการสอนในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ได้รับความเห็นชอบจากผู้บริหารโรงเรียน จำนวน 20 โรงเรียน รวมจำนวนครู 20 คน ได้มาด้วยความสมัครใจเพื่อเข้าร่วมเป็นผู้ร่วมวิจัย

ขอบเขตด้านตัวแปรที่ศึกษา 1) ตัวแปรอิสระ ได้แก่ รูปแบบการพัฒนาครูในการสอนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารตามมาตรฐาน CEFR โดยใช้สื่อดิจิทัลบูรณาการชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ 2) ตัวแปรตาม ได้แก่ ผลจากการทดลองใช้รูปแบบการพัฒนาครูในการสอนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารตามมาตรฐาน CEFR โดยใช้สื่อดิจิทัลบูรณาการชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ดังนี้ 2.1) ความรู้ความเข้าใจการจัดการเรียนรู้ตามด้านทักษะการฟังและการพูดภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร 2.2) ความสามารถในการออกแบบหน่วยการเรียนรู้และแผนการจัดการเรียนรู้ด้านทักษะการฟังและการพูดภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร 2.3) ความสามารถในการดำเนินงานพัฒนาการเรียนการสอนโดยใช้ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ 2.4) ความพึงพอใจต่อรูปแบบการพัฒนาครูในการสอนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารตามมาตรฐาน CEFR

ขอบเขตด้านระยะเวลา ดำเนินการในเดือนพฤษภาคม 2566 ถึง เดือนตุลาคม 2567

ขั้นตอนที่ 2 ผลการเปรียบเทียบทักษะภาษาอังกฤษด้านการฟังและการพูดของนักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบการพัฒนาครูในการสอนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารตามมาตรฐาน CEFR ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน

ขอบเขตด้านเนื้อหา 1) เปรียบเทียบทักษะภาษาอังกฤษด้านการฟังและการพูดของนักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบการพัฒนาครูในการสอนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารตามมาตรฐาน CEFR ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน 2) ประเมินความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้ของครูในการจัดการเรียนรู้ด้านทักษะการฟังและการพูดภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร

ขอบเขตของกลุ่มเป้าหมาย นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 640 คน ใน 20 โรงเรียนที่ครูผู้สอนจำนวน 20 คน ที่มีความสนใจในการพัฒนาวิชาชีพด้วยการจัดการเรียนรู้ด้านทักษะการฟังและการพูดภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารตามมาตรฐาน CEFR ได้มาโดยเลือกแบบเจาะจง

ขอบเขตด้านตัวแปรที่ศึกษา 1) ตัวแปรอิสระ ได้แก่ การจัดการเรียนรู้ของครูในการจัดการเรียนรู้ด้านทักษะการฟังและการพูดภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร 2) ตัวแปรตาม ได้แก่ ผลจากการทดลองใช้รูปแบบการพัฒนาครูในการสอนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารตามมาตรฐาน CEFR

ขอบเขตด้านระยะเวลา ดำเนินการในเดือนพฤษภาคม 2567 ถึง เดือนกันยายน 2567

ขั้นตอนที่ 3 ประเมินรูปแบบการพัฒนาครูในการสอนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารตามมาตรฐาน CEFR โดยใช้สื่อดิจิทัลบูรณาการชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ขอบเขตด้านเนื้อหา นำรูปแบบการพัฒนาครูในการสอนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารตามมาตรฐาน CEFR โดยใช้สื่อดิจิทัลบูรณาการชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ที่ผ่านการทดลองใช้กับกลุ่มเป้าหมายจริง มาประเมินผลโดยผู้ทรงคุณวุฒิ และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการนำรูปแบบไปใช้ในด้านคุณภาพตามมาตรฐานด้านความเป็นไปได้ มาตรฐานด้านความเป็นประโยชน์ มาตรฐานด้านความเหมาะสมและมาตรฐานด้านความถูกต้อง ขอบเขตด้านกลุ่มเป้าหมาย ผู้ประเมินผลคุณภาพรูปแบบการพัฒนาครูในการสอนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารตามมาตรฐาน CEFR โดยใช้สื่อดิจิทัลบูรณาการชุมชนการเรียนรู้ทาง

วิชาชีพ แบ่งเป็น 2 กลุ่ม คือ 1) กลุ่มเป้าหมาย ผู้ทรงคุณวุฒิ คือ ผู้ที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญเฉพาะด้านการบริหารการศึกษา และการนิเทศการศึกษา ได้แก่ จำนวน 7 คน ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) 2) กลุ่มเป้าหมาย ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง คือ ผู้สนใจเข้าร่วมกิจกรรม ตั้งแต่เริ่มต้นจนถึงสิ้นสุดกระบวนการวิจัยและเป็นผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการนำรูปแบบไปใช้ จำนวน 40 คน ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) คือ ผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนละ 1 คน รวมเป็น 20 คน และครูผู้สอน โรงเรียนละ 1 คน รวมเป็น 20 คน

5. ผลการวิจัย

5.1 ผลการศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ของครู พบว่า สภาพปัจจุบันการพัฒนาครูในการสอนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารตามมาตรฐาน CEFR โดยใช้สื่อดิจิทัลบูรณาการชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ในภาพรวมมีระดับคุณภาพปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าด้านความสามารถในการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ด้านความสามารถในเนื้อหาสาระที่สอน ความสามารถในการสร้างและพัฒนาหลักสูตร ความสามารถในการใช้และพัฒนานวัตกรรมเทคโนโลยีสารสนเทศ มีระดับคุณภาพปานกลาง และการจัดการเรียนรู้ของครูที่มีระดับคุณภาพน้อย ได้แก่ ความสามารถในการวัด และประเมินผลการเรียนรู้

5.2 ผลการพัฒนาครูในการสอนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารตามมาตรฐาน CEFR โดยใช้สื่อดิจิทัลบูรณาการชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ พบว่า หลักสูตรเสริมสร้างสมรรถนะครูมี 6 องค์ประกอบ คือ 1) หลักการของรูปแบบ 2) วัตถุประสงค์ของรูปแบบ 3) เนื้อหาการพัฒนารูปแบบ 4) วิธีดำเนินการพัฒนา มี 5 ขั้นตอน (CISRE) ได้แก่ ขั้นที่ 1 การสร้างความสัมพันธ์ (Complimenting : C) ขั้นที่ 2 การวางแผนสอนงานและเรียนรู้ (Informing : I) ขั้นที่ 3 การนิเทศ (Supervising : S) ขั้นที่ 4 การสะท้อนผลหลังการปฏิบัติ (Reflecting : R) และขั้นที่ 5 การตรวจสอบ ติดตามผล (Evaluating : E) 5) การวัดและประเมินผล และ 6) เงื่อนไขความสำเร็จ มีผลการประเมินความเหมาะสมของผู้เชี่ยวชาญอยู่ในระดับมากที่สุด และผลการทดลองใช้ พบว่า ในด้านของการพัฒนาครูในการสอนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารตามมาตรฐาน CEFR โดยใช้สื่อดิจิทัลบูรณาการชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ มีประสิทธิภาพเท่ากับ $(E_1)/(E_2)$ 87.42/85.11 ซึ่งหลักสูตรมีประสิทธิภาพเป็นไปตามเกณฑ์ 80/80

5.3 ผลการใช้การพัฒนาครูในการสอนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารตามมาตรฐาน CEFR โดยใช้สื่อดิจิทัลบูรณาการชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ สรุปได้ดังนี้ 1) ความรู้ความเข้าใจของครูในการจัดการเรียนรู้ทักษะการฟังและการพูดภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารตามมาตรฐาน CEFR ก่อนอบรมและหลังอบรมของกลุ่มเป้าหมาย จำนวน 20 คน ที่เข้ารับการฝึกอบรม พบว่า มีคะแนนหลังอบรมสูงกว่าก่อนอบรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 2) ความสามารถในการออกแบบหน่วยการเรียนรู้การฟังและการพูดภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารตามมาตรฐาน CEFR ของครู มีค่าเฉลี่ย 4.52 อยู่ในระดับมากที่สุด 3) ความสามารถในการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้การฟังและการพูดภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารตามมาตรฐาน CEFR ของครู มีค่าเฉลี่ย 4.57 อยู่ในระดับมากที่สุด 4) ความสามารถในการปฏิบัติการจัดการเรียนรู้ของครูด้านทักษะการฟังและการพูดภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารตามมาตรฐาน CEFR โดยการนิเทศชั้นเรียน ภาพรวมมีค่าเฉลี่ย 4.70 อยู่ในระดับมากที่สุด 5) ความพึง

พอใจของครูผู้เข้ารับการพัฒนาครูในการสอนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารตามมาตรฐาน CEFR โดยใช้สื่อดิจิทัลบูรณาการชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ มีความพึงพอใจโดยรวมอยู่ในระดับมาก 6) การปฏิบัติการนิเทศภายในโดยใช้ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (กลุ่ม PLC) ในโรงเรียน จากการร่วมดำเนินงานในโดยใช้ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพภายในสถานศึกษา ของผู้บริหารสถานศึกษา ครูหัวหน้าวิชาการ และครูผู้สอน ทั้ง 20 โรงเรียน พบว่า โดยรวมมีร้อยละเฉลี่ย 84.75 อยู่ในระดับยอดเยี่ยม แสดงให้เห็นว่าโรงเรียนได้ร่วมปฏิบัติการดำเนินงานโดยใช้ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ มีผลการพัฒนาการนิเทศภายในสถานศึกษาสูงขึ้นตามลำดับ 7) ทักษะการฟังและการพูดภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารตามมาตรฐาน CEFR ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ด้านทักษะการฟังและการพูดภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารตามมาตรฐาน CEFR หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 8) ความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ด้านทักษะการฟังและการพูดภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารตามมาตรฐาน CEFR โดยรวมทั้ง 3 ด้านอยู่ในระดับมาก 9) ผลการประเมินรูปแบบการพัฒนาครูในการสอนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารตามมาตรฐาน CEFR โดยใช้สื่อดิจิทัลบูรณาการชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

6. อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยดำเนินการอภิปรายผลตามผลการวิจัย ตามลำดับ ดังนี้

6.1 ผลการศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ของครู พบว่า สภาพปัจจุบันของครูในการจัดการเรียนรู้ด้านทักษะการฟังและการพูดภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารตามมาตรฐาน CEFR สภาพปัจจุบันครูมีการจัดการเรียนรู้ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง และมีปัญหาอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการขาดระบบพัฒนาครูที่มีประสิทธิภาพ และการพัฒนาไม่ตรงกับความต้องการในการพัฒนา จึงทำให้การพัฒนาครูไม่ประสบผลสำเร็จเท่าที่ควร สอดคล้องกับงานวิจัยของหลายๆ คนที่พบว่าปัญหาการพัฒนาครู คือการพัฒนาที่ไม่ตรงกับความต้องการของครู ทำให้การพัฒนาไม่ประสบความสำเร็จ ดังนั้น การศึกษาถึงความต้องการของครูจึงเป็นปัจจัยสำคัญที่จะทำให้การพัฒนาครูประสบความสำเร็จ จึงควรการวางแผนปรับปรุงคุณภาพครูประจำการควรเริ่มต้นจากปัญหาความต้องการของครู ทั้งนี้อาจเป็นเพราะสภาพปัจจุบันเกิดการเปลี่ยนแปลงทางสังคมอย่างรวดเร็วและต่อเนื่อง จำเป็นต้องมีการแก้ไขปรับปรุงการศึกษาให้สามารถรองรับการเปลี่ยนแปลงได้โดยการปฏิรูปการศึกษา ดังนั้น ครูจึงมีความตระหนัก กระจ่างหรือรู้ และต้องการที่จะพัฒนาตนเอง เพื่อให้มีความรู้ ทักษะ ความสามารถและรอบรู้เท่าทันต่อเหตุการณ์ในยุคปัจจุบันและความก้าวหน้ามั่นคงในอาชีพตามศักยภาพของตน ซึ่งสอดคล้องกับกระทรวงศึกษาธิการ (2562) กล่าวว่า การพัฒนาศักยภาพของครูถือเป็นหน้าที่สำคัญของสถานศึกษา ที่จะพัฒนาครูให้เป็นครูมืออาชีพ มีความเป็นผู้นำทางวิชาการ ต้องอาศัยความร่วมมือของครูแกนนำ ครูต้นแบบและสถาบันขั้นสูง รวมทั้งชมรมวิชาชีพซึ่งจะช่วยพัฒนาครูให้มีศักยภาพ และสอดคล้องกับงานวิจัยของนางลักษณ์ แพงเรือน (2558) ได้ดำเนินการพัฒนาหลักสูตรเสริมสร้างความสามารถในการพูดภาษาอังกฤษเพื่อให้ข้อมูลตามแนวคิดฐานสมรรถนะ สำหรับผู้เรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ผลการศึกษาวิจัย พบว่า 1) ปัญหาการจัดการเรียนรู้วิชาภาษาอังกฤษของครูผู้สอนภาษาอังกฤษ โดยรวม

มีปัญหาอยู่ในระดับปัญหาสูงสุด 3 อันดับแรกพบว่า ขาดทักษะการฟังการพูด การอ่านและการเขียน ภาษาอังกฤษ รองลงมาคือ ขาดความสามารถในการออกแบบการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับวัยของผู้เรียน และขาดความสามารถในการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียน ส่วนความต้องการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ พบว่า ความต้องการพัฒนาทักษะการสอนด้านการพูดมากที่สุด 2) กระบวนการจัดการความรู้เพื่อเสริมสร้างการจัดการเรียนรู้วิชาภาษาอังกฤษของครูผู้สอนในระดับประถมศึกษา

6.2 ผลการพัฒนาครูในการสอนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารตามมาตรฐาน CEFR โดยใช้สื่อดิจิทัลบูรณาการชมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ พบว่า ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารโดยใช้สื่อดิจิทัลบูรณาการชมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ พบว่า หลักสูตรที่สร้างขึ้นมี 6 องค์ประกอบ ได้แก่ หลักการของรูปแบบ วัตถุประสงค์ของรูปแบบ เนื้อหาการพัฒนาแบบวิธีดำเนินการพัฒนา การวัดและประเมินผล และเงื่อนไขความสำเร็จ ซึ่งผ่านการศึกษาข้อมูลขั้นพื้นฐานงานวิจัยทั้งในและต่างประเทศ ที่ตอบสนองความต้องการของครูอย่างแท้จริง พร้อมทั้งข้อเสนอแนะจากผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เชี่ยวชาญ ซึ่งการดำเนินการดังกล่าวมาเป็นการดำเนินการพัฒนารูปแบบ รัตนะ บัวสนธ์ (2543) ได้นำเสนอแนวคิดในการพัฒนารูปแบบ ประกอบด้วยขั้นตอนในการพัฒนาดังต่อไปนี้ ขั้นตอนที่ 1 การสำรวจสังเคราะห์สภาพปัญหาและความต้องการ หรือการสังเคราะห์เอกสาร และงานวิจัย ขั้นตอนที่ 2 การออกแบบพัฒนารูปแบบ ขั้นตอนที่ 3 การทดลองใช้รูปแบบเป็นการนำผลิตภัณฑ์ดังกล่าวไปทดลองใช้กับกลุ่มเป้าหมาย ขั้นตอนที่ 4 การประเมินผลสรุป เป็นการประเมินผลการใช้รูปแบบในภาพรวมทั้งหมด ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ เอกลักษณ์ บุญข้าว (2556) ได้ศึกษารูปแบบการพัฒนาครูด้านการทำวิจัยในชั้นเรียนของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 พบว่า รูปแบบการพัฒนาครู ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ คือ 1) เนื้อหา 2) กลยุทธ์ในการพัฒนา 3) สื่อในการพัฒนา และ 4) การประเมินผล

6.3 ผลการใช้การพัฒนาครูในการสอนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารตามมาตรฐาน CEFR โดยใช้สื่อดิจิทัลบูรณาการชมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ จังหวัดร้อยเอ็ด สรุปได้ดังนี้

ผลการทดลองใช้ความรู้ความเข้าใจของครูในการจัดการเรียนรู้ทักษะการฟังและการพูด ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารตามมาตรฐาน CEFR ก่อนอบรมและหลังอบรมของกลุ่มเป้าหมาย จำนวน 20 คน ที่เข้ารับการฝึกอบรม พบว่า มีคะแนนหลังอบรมสูงกว่าก่อนอบรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่งผลต่อความรู้ความเข้าใจ ทำให้ผู้เข้าร่วมพัฒนาสามารถ ออกแบบกิจกรรมการจัดการเรียนรู้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร มีการแสดงขั้นตอนการออกแบบไว้อย่างเป็นลำดับขั้น มีการอภิปรายและยกตัวอย่างวิธีเขียน ในแต่ละขั้นตอนอย่างชัดเจน มีการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ โดยกำหนดสถานการณ์ให้นักเรียนร่วมกันคิดแก้ปัญหาาร่วมกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของ ปองทิพย์ เทพอารีย์ (2557) ได้วิจัยการพัฒนาแบบชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพสำหรับครูประถมศึกษา ผลการวิจัย พบว่า รูปแบบชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพสำหรับครูประถมศึกษา ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ ได้แก่ วัฒนธรรมการเรียนรู้ การคิด แบบปฏิบัติที่ดี และการพัฒนาเชิงวิชาชีพอย่างต่อเนื่อง ประสิทธิภาพของรูปแบบชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพสำหรับครูประถมศึกษา พบว่า สมรรถนะเชิงวิชาชีพของกลุ่มตัวอย่างสูงกว่าก่อนการทดลองใช้ รวมทั้งทักษะการเรียนรู้ของผู้เรียนเพิ่มสูงขึ้น และผลการเรียนรู้ในวิชาคณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์ของผู้เรียนหลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ผลการเรียนของนักเรียนที่เรียนจากการจัดกิจกรรมการเรียนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารในแต่ละโรงเรียนมีคะแนนเฉลี่ยจากการทดสอบหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งการจัดการเรียนที่เน้นทักษะเพื่อการสื่อสารด้วยกิจกรรมที่หลากหลายซึ่งนักเรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมเหล่านั้น โดยผู้เรียนได้เรียนรู้ผ่านกิจกรรมที่ได้ปฏิบัติจริง ทำงานเป็นกลุ่ม จึงทำให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ได้ดียิ่งขึ้น สามารถใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารได้อย่างมีคุณภาพ เนื่องจาก ครูสามารถออกแบบกิจกรรมการเรียนการสอนภาษาอังกฤษได้สอดคล้องเพื่อให้เกิดการสื่อสาร โดยครูออกแบบให้นักเรียนทำกิจกรรมเป็นคู่หรือกลุ่มเพื่อให้ทุกคนในกลุ่มและทุกกลุ่มมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรม ได้สร้างปฏิสัมพันธ์นักเรียนเพื่อความเข้าใจร่วมกันสอดคล้องกับงานวิจัยของอดิگانต์ ทองมาก (2556) ได้ศึกษาผลการใช้วิธีการสอนภาษาอังกฤษแบบโครงการเพื่อพัฒนาทักษะการพูดภาษาอังกฤษและทักษะการคิดของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนบ้านควนสวรรค์ จังหวัดตรัง เพื่อพัฒนาทักษะการพูดภาษาอังกฤษ

ผลการประเมินรูปแบบการพัฒนาครูในการสอนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารตามมาตรฐาน CEFR โดยใช้สื่อดิจิทัลบูรณาการชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ พบว่า รูปแบบการพัฒนาครูในการสอนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารตามมาตรฐาน CEFR โดยใช้สื่อดิจิทัลบูรณาการชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ โดยผลการประเมินรูปแบบฯ โดยภาพรวมทั้ง 4 ด้าน อยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณารายองค์ประกอบของคู่มือการใช้รูปแบบ พบว่า องค์ประกอบของคู่มือการใช้รูปแบบที่มีความถูกต้อง มีความเหมาะสม ความมีประสิทธิภาพ และมีความเป็นประโยชน์ในระดับสูงสุด ผลการประเมินผลการใช้รูปแบบการพัฒนาครูในการสอนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารตามมาตรฐาน CEFR โดยใช้สื่อดิจิทัลบูรณาการชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ พบว่า ผลการประเมินความถูกต้อง ความเหมาะสม ความมีประสิทธิภาพ และความเป็นประโยชน์ของการใช้ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากรูปแบบการพัฒนาครูในการสอนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารตามมาตรฐาน CEFR โดยใช้สื่อดิจิทัลบูรณาการชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพที่สร้างขึ้นมานั้นผ่านกระบวนการต่าง ๆ อย่างเหมาะสม และผ่านการประเมินการพัฒนาแบบจากผู้ทรงคุณวุฒิ สอดคล้องกับ จารุวรรณ ชนะพันธ์ (2561) ได้ศึกษาการพัฒนาแนวทางการนิเทศภายในแบบชี้แนะสะท้อนคิด สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 26 พบว่าผลการประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทางการ นิเทศภายในแบบชี้แนะสะท้อนคิด สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 26 จากผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 5 คน พบว่า มีความเหมาะสมและความเป็นไปได้โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

7. องค์ความรู้ใหม่

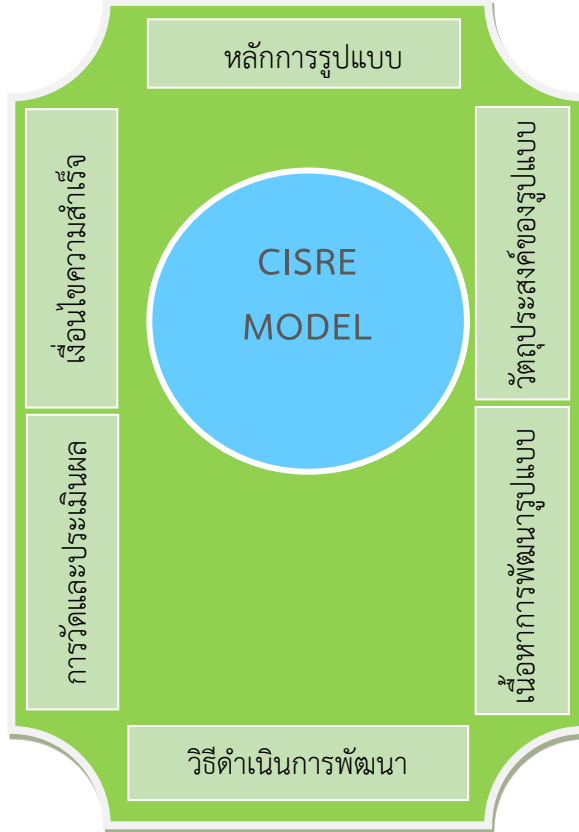
การพัฒนาแบบการพัฒนาครูในการสอนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารตามมาตรฐาน CEFR โดยใช้สื่อดิจิทัลบูรณาการชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ดังนี้

1. หลักการของรูปแบบ

เป็นกระบวนการที่เน้นปฏิสัมพันธ์เพื่อการพัฒนาความรู้ ทักษะหรือความสามารถในการทำงานแบบรายบุคคลหรือกลุ่มย่อยให้สามารถทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพและบรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ บนหลักการของการเรียนรู้ร่วมกัน ใช้แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาวิชาชีพครู หลักการสอนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารตามมาตรฐาน CEFR อย่างมีประสิทธิภาพ

5. การวัดและประเมินผล

- 1) ความรู้ ความเข้าใจของครูในการพัฒนาความสามารถ ด้านการพัฒนาครูในการสอนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารตามมาตรฐาน CEFR
- 2) ความสามารถของครูในการออกแบบการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาความสามารถด้านการพัฒนาครูในการสอนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารตามมาตรฐาน CEFR
- 3) ความสามารถของครูในการจัดการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาความสามารถ ด้านการพัฒนาครูในการสอนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารตามมาตรฐาน CEFR
- 4) ความพึงพอใจของครูที่มีต่อรูปแบบการพัฒนาครูในการสอนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารตามมาตรฐาน CEFR โดยใช้สื่อดิจิทัล บูรณาการชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ
- 5) ความสามารถผู้เรียนด้านการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร

2. วัตถุประสงค์ของรูปแบบ

เพื่อพัฒนาครูในการสอนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารตามมาตรฐาน CEFR โดยใช้สื่อดิจิทัล บูรณาการชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ

3. เนื้อหาการพัฒนาครูรูปแบบ

- เนื้อหา มี 8 หน่วย
- หน่วยที่ 1 สมรรถนะครูในการจัดการเรียนรู้
 - หน่วยที่ 2 การจัดการเรียนรู้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร
 - หน่วยที่ 3 การจัดการเรียนรู้ภาษาอังกฤษตามมาตรฐาน CEFR
 - หน่วยที่ 4 การจัดการเรียนรู้โดยใช้สื่อดิจิทัล
 - หน่วยที่ 5 การสร้างชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ
 - หน่วยที่ 6 การพัฒนาหลักสูตรระดับชั้นเรียนสู่การออกแบบหน่วยการเรียนรู้
 - หน่วยที่ 7 การออกแบบแผนการจัดการเรียนรู้
 - หน่วยที่ 8 การวัดและการประเมินผลการเรียนรู้

6. เงื่อนไขความสำเร็จ

- 1) กำหนดนโยบายการพัฒนาครูที่ชัดเจน เหมาะสม
- 2) มีกระบวนการดำเนินการนิเทศ ติดตามอย่างเหมาะสม
- 3) ครูผู้รับการนิเทศมีเทคนิคการสอนที่มีประสิทธิภาพ
- 4) มีการสร้างขวัญและกำลังใจในรูปแบบต่างๆ
- 5) ประเมินผลและนำผลมาปรับปรุงการสอนอย่างต่อเนื่อง

4. วิธีดำเนินการพัฒนา เป็นขั้นตอนต่างๆ ของการพัฒนาครูในการสอนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารตามมาตรฐาน CEFR โดยใช้สื่อดิจิทัล บูรณาการชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ โดยใช้กระบวนการ ได้แก่ 1) การอบรมเชิงปฏิบัติการ (Training) 2) การนิเทศแบบชี้แนะ (Coaching) และ 3) การเรียนรู้ด้วยตนเอง (Self-Learning) ซึ่งสังเคราะห์ได้ 5 ขั้นตอน (CISRE) ได้แก่ ขั้นที่ 1 การสร้างความสัมพันธ์ (Complimenting : C) ขั้นที่ 2 การวางแผนสอนงานและเรียนรู้ (Informing : I) ขั้นที่ 3 การนิเทศ (Supervising : S) ขั้นที่ 4 การสะท้อนผลหลังการปฏิบัติ (Reflecting : R) และขั้นที่ 5 การตรวจสอบ ติดตามผล (Evaluating : E)

8. ข้อเสนอแนะ

8.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

8.1.1 หน่วยงานต้นสังกัดควรมีการประเมินการจัดการเรียนรู้ของครูในสังกัดเพื่อนำผลการประเมินไปใช้วางแผนในการพัฒนารูปแบบเพื่อพัฒนาครู และผลการวิจัยควรมีการศึกษาความต้องการจำเป็นก่อนการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ เพื่อให้การพัฒนาบรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมายของการพัฒนาอย่างแท้จริง

8.2 ข้อเสนอแนะสำหรับผู้ปฏิบัติ

8.2.1 การดำเนินการพัฒนาครูในการสอนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารตามมาตรฐาน CEFR โดยใช้สื่อดิจิทัลบูรณาการชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ควรกระทำกับกลุ่มครูที่ไม่มากจนเกินไป เนื่องจากการจัดกิจกรรมพัฒนากับครูกลุ่มใหญ่ อาจส่งผลกระทบต่อคุณภาพของครูและผู้เรียนลดน้อยลงก็ได้

8.3 ข้อเสนอแนะสำหรับงานวิจัยครั้งต่อไป

8.3.1 ควรพัฒนาครูในการสอนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารในทักษะอื่นๆ โดยปรับใช้หลักการแนวคิดอื่นสนับสนุนรูปแบบ เช่น หลักการแนวคิดเมตาคognition คอนสตรัคติวิสต์ หลักการพัฒนาบุคลากรตามแนวคิดแบบร่วมมือ เพื่อให้ครูได้รับการพัฒนา และส่งเสริมทักษะชีวิต และทักษะการคิดของผู้เรียน เป็นต้น

9. บรรณานุกรม

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2562). **หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551**. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- จารุวรรณ ชนะพันธ์. (2561). **การพัฒนาแนวทางการนิเทศภายในแบบชี้แนะสะท้อนคิดสำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 26**. การศึกษาค้นคว้าอิสระปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. คณะศึกษาศาสตร์ : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ชูปทอง กว้างสวาสดี. (2559). **การสอนภาษาอังกฤษ**. มหาสารคาม : ภาควิชาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- นงลักษณ์ แผงเรือน. (2558). **การพัฒนาหลักสูตรเสริมสร้างความสามารถในการพูดภาษาอังกฤษ เพื่อให้ข้อมูลตามแนวคิดฐานสมรรถนะสำหรับผู้เรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย**. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน. คณะครุศาสตร์ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ปองทิพย์ เทพอารีย์. (2557). **การพัฒนารูปแบบชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพสำหรับครูประถมศึกษา**. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาวิจัยและพัฒนาหลักสูตร. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- พรสวรรค์ สีป้อ. (2562). **สุดยอดวิธีสอนภาษาอังกฤษนำไปสู่การจัดการเรียนรู้ของครูยุคใหม่**. กรุงเทพฯ : อักษรเจริญทัศน์.
- รัตนะ บัวสนธ์. (2543). **การวิจัยและพัฒนา**. พิษณุโลก : มหาวิทยาลัยนเรศวร.

- อดิگانต์ ทองมาก. (2556). การใช้วิธีสอนภาษาอังกฤษแบบโครงการเพื่อพัฒนาทักษะการพูดภาษาอังกฤษ และทักษะการคิดของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนบ้านควนสวรรค์ จังหวัดตรัง. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาวิชาการสอนภาษาอังกฤษในฐานะภาษาต่างประเทศ. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- เอกลักษณ์ บุญข้าว. (2556). รูปแบบการพัฒนาครูด้านการทำวิจัยในชั้นเรียนของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษาดุุษฎีบัณฑิต สาขาการบริหารจัดการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- Hord, S. M. (1997). *Professional learning communities: Communities of continuous inquiry and improvement*. Texas : Southwest Educational Development Laboratory.

การพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำดิจิทัลของครู
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1*
DEVELOPMENT OF A PROGRAM TO ENHANCE DIGITAL LEADERSHIP OF
TEACHER OF THE MAHASARAKHAM PRIMARY EDUCATIONAL
SERVICE AREA OFFICE 1

จิติพร ทองหล่อ¹, สินธวา คามดิษฐ์²
Titiporn Tonglo¹, Sinthawa Khamdit²
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม^{1,2}
Faculty of Education, Mahasarakham University^{1,2}
Email : 66010581024@msu.ac.th

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นของภาวะผู้นำดิจิทัลของครู และเพื่อสร้างและประเมินโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำดิจิทัลของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1 ใช้วิธีวิจัยแบบผสมผสาน โดยแบ่งการวิจัยออกเป็น 2 ระยะ ได้แก่ ระยะที่ 1 เป็นการศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นของภาวะผู้นำดิจิทัลของครู กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ครู จำนวน 295 คน ได้มาโดยการสุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิ และระยะที่ 2 เป็นการสร้างและประเมินโปรแกรม ผู้ให้ข้อมูลในการศึกษาวิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศของภาวะผู้นำดิจิทัลได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิที่มีคุณสมบัติตามเกณฑ์ที่กำหนด จำนวน 5 คน และประเมินโปรแกรม จำนวน 5 คน เครื่องมือวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง และแบบประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของโปรแกรมฯ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และดัชนีความต้องการจำเป็น

ผลการวิจัยพบว่า สภาพปัจจุบันของภาวะผู้นำดิจิทัลของครูโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง และสภาพที่พึงประสงค์ของภาวะผู้นำดิจิทัลของครู โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และความต้องการจำเป็นเรียงลำดับค่าดัชนีจากมากไปน้อย ได้แก่ ความรู้ดิจิทัล วิสัยทัศน์ดิจิทัล การสื่อสารดิจิทัล ความร่วมมือดิจิทัล ส่วนโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำดิจิทัลของครู ประกอบด้วย หลักการ วัตถุประสงค์ เนื้อหา วิธีการพัฒนา การวัดและประเมินผล โดยเนื้อหาของโปรแกรม ประกอบด้วย 4 Module ได้แก่ วิสัยทัศน์ดิจิทัล ความรู้ดิจิทัล ความร่วมมือดิจิทัล และการสื่อสารดิจิทัล ส่วนผลการประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของโปรแกรมอยู่ในระดับมากที่สุดทั้ง 2 รายการ

คำสำคัญ : โปรแกรม; การพัฒนาโปรแกรม; ภาวะผู้นำดิจิทัล; การเสริมสร้างภาวะผู้นำดิจิทัล

ABSTRACT

This research aimed to study the current status, desired status, and essential needs of digital leadership among teachers, as well as to develop and evaluate a program designed to enhance digital leadership for teachers under the Mahasarakham Primary Educational Service Area Office 1. A mixed-methods approach was employed, consisting of two phases. Phase 1 focused on examining the current and desired status and identifying the essential needs of teachers' digital leadership. The sample of 295 teachers selected through stratified random sampling. Phase 2 involved the development and evaluation of the enhancement program. Key informants for identifying best practices in digital leadership included five qualified experts, and another five experts were engaged to evaluate the program. Research instruments comprised questionnaires, semi-structured interviews, and evaluation forms assessing the program's suitability and feasibility. Data were analyzed using mean, standard deviation, and an index of essential needs.

The findings showed that the current status of digital leadership was at a moderate level, while the desired status was at the highest level. The essential needs, ranked by index value, included digital knowledge, digital vision, digital communication, and digital collaboration. The program consisted of four modules: digital vision, digital knowledge, digital collaboration, and digital communication. The evaluation results indicated that the program's suitability and feasibility were at the highest level.

Keywords : Program; Program development; Digital leadership; Enhancing digital leadership

1. ความสำคัญและที่มาของปัญหาที่ทำการวิจัย

สถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1 ได้มีการขับเคลื่อนนโยบายสู่การปฏิบัติ การส่งเสริม สนับสนุน การจัดการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตพื้นที่การศึกษาให้ทั่วถึงและมีคุณภาพ โดยได้กำหนดวิสัยทัศน์ที่สำคัญว่า “การปรับสมดุลและพัฒนาระบบการบริหารจัดการศึกษาทุกระดับและจัดการศึกษาโดยใช้เทคโนโลยีดิจิทัล”(แผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ 2566 (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1, 2565) แต่ผลรายงานผลการดำเนินงานในปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 โดยกลุ่มงานบุคคล กลุ่มงานติดตามและประเมินผล ระบุปัญหาและอุปสรรคของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1 ว่าการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการจัดการเรียนรู้ ครูยังขาดความรู้พื้นฐานเทคโนโลยีดิจิทัลและมีความรู้ด้าน ICT ทำให้เกิดปัญหาในด้านการรับรู้และใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการปฏิบัติงานด้านการจัดการเรียนรู้และไม่สามารถจัดกิจกรรมการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงประสิทธิภาพในการจัดการเรียนรู้

อีกทั้งครูและบุคลากรทางการศึกษายังขาดทักษะด้านเทคโนโลยี ไม่มีประสบการณ์ทางด้านเทคโนโลยี มีอุปกรณ์ที่ล้าสมัย รูปแบบการสอนในรูปแบบเดิม ไม่มีสื่อการสอนที่หลากหลาย ไม่เพียงพอต่อความต้องการในการใช้งาน ระบบสารสนเทศไม่มีความหลากหลาย ส่งผลให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนมีคุณภาพที่ต่ำ เห็นได้จากข้อมูลผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติ (O-NET) ทั้งระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 และระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ปีการศึกษา 2566 ซึ่งพบว่า ในภาพรวมผลการทดสอบของนักเรียนทั้ง 2 ระดับชั้น มีค่าเฉลี่ยต่ำกว่าระดับสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานและระดับประเทศ (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1, 2566) ซึ่งแสดงให้เห็นว่าการจัดการเรียนรู้ของครูผู้สอนยังขาดประสบการณ์ในการใช้เทคโนโลยี ไม่มีความรู้ด้านการสร้างสื่อการเรียนรู้และไม่มีการพัฒนาความรู้ด้านการใช้เทคโนโลยีในการจัดการเรียนรู้ให้กับผู้เรียน

ด้วยความสำคัญและสภาพปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำดิจิทัลของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคามเขต 1 เพื่อให้ครูได้พัฒนาตนเองให้มีความรู้ความสามารถ มีภาวะผู้นำดิจิทัล สามารถนำเทคนิคทักษะการใช้เทคโนโลยีและประสบการณ์ไปประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนรู้การผลิตสื่อการเรียนรู้ การใช้สื่อวีดิทัศน์ การเรียนรู้ผ่านแพลตฟอร์มที่หลากหลายและใช้เทคโนโลยีในการจัดการเรียนการสอนเรียนรู้ทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ซึ่งจะส่งผลให้ครูสามารถจัดการเรียนการสอนที่คาดว่าจะมีประสิทธิภาพที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนให้สูงขึ้น โดยผลการวิจัยในครั้งนี้จะเป็นประโยชน์ในการพัฒนาครูด้านภาวะผู้นำดิจิทัลอันจะส่งผลดีต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาต่อไป

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

2.1 เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของภาวะผู้นำดิจิทัลของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1

2.2 เพื่อสร้างและประเมินโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำดิจิทัลของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1

3. ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

3.1 ได้ทราบข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของภาวะผู้นำดิจิทัลของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1

3.2 ได้โปรแกรมการเสริมสร้างภาวะผู้นำดิจิทัลของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1 เพื่อใช้ในการพัฒนาครูด้านภาวะผู้นำดิจิทัลอันจะส่งผลดีต่อการจัดการเรียนรู้และพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา

4. วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยและพัฒนา การวิจัยนี้เป็นการวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Methods) โดยแบ่งออกเป็น 2 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 การศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นของภาวะผู้นำดิจิทัลของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย ครู ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1 จำนวน 1,246 คน จาก 188 โรงเรียน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วย ครู ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1 จำนวน 295 คน ได้มาโดยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และแบบสัมภาษณ์ การวิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นการดำเนินงานของโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำดิจิทัลของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1

ระยะที่ 2 การสร้างและประเมินโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำดิจิทัลของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1 กลุ่มผู้ให้ข้อมูลในการวิจัย ประกอบด้วย บริหารที่มีครูในสถานศึกษามีวิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best Practices) และครูที่เป็นที่ยอมรับและมีวิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศ จำนวน 5 คน ซึ่งได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ตามเกณฑ์คุณสมบัติที่กำหนดทำหน้าที่ให้สัมภาษณ์ การประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำดิจิทัลของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1 โดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน ที่ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ตามเกณฑ์คุณสมบัติที่กำหนด เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบประเมินโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำดิจิทัลของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1 การวิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และแปลความหมายความ เหมาะสมและความเป็นไปได้ของแบบประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้โปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำดิจิทัลของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

5. ผลการวิจัย

5.1 การศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นของโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำดิจิทัลของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1

ผลการวิเคราะห์สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของภาวะผู้นำดิจิทัลของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1 จากกลุ่มตัวอย่างครู จำนวน 295 คน โดยวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าดัชนีความต้องการจำเป็น ซึ่งผลการวิเคราะห์ข้อมูลปรากฏดังตาราง ดังนี้

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับ สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และค่าดัชนีความต้องการจำเป็นของภาวะผู้นำดิจิทัลของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1 จำแนกตามองค์ประกอบของภาวะผู้นำดิจิทัลของครู

ข้อ	องค์ประกอบภาวะผู้นำดิจิทัลของครู	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์			PNI _{modified}	ลำดับ
		\bar{X}	S.D.	ระดับ	\bar{X}	S.D.	ระดับ		
1.	วิสัยทัศน์ดิจิทัล	2.86	0.55	ปานกลาง	4.82	0.49	มากที่สุด	0.69	2
2.	ความรู้ดิจิทัล	2.77	0.44	ปานกลาง	4.85	0.47	มากที่สุด	0.75	1
3.	ความร่วมมือดิจิทัล	3.09	0.62	ปานกลาง	4.76	0.55	มากที่สุด	0.54	4
4.	การสื่อสารดิจิทัล	3.03	0.63	ปานกลาง	4.79	0.44	มากที่สุด	0.58	3
	รวม	2.94	0.56	ปานกลาง	4.81	0.49	มากที่สุด	0.64	

จากตารางที่ 1 พบว่า สภาพปัจจุบันขององค์ประกอบภาวะผู้นำดิจิทัลของครู โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.94$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ความร่วมมือดิจิทัล ($\bar{X} = 3.09$) รองลงมา คือ การสื่อสารดิจิทัล ($\bar{X} = 3.03$) และวิสัยทัศน์ดิจิทัล ($\bar{X} = 2.86$) ตามลำดับ ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ความรู้ดิจิทัล ($\bar{X} = 2.77$)

สภาพที่พึงประสงค์ของภาวะผู้นำดิจิทัลของครู โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.81$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ความรู้ดิจิทัล ($\bar{X} = 4.85$) รองลงมา คือ วิสัยทัศน์ดิจิทัล ($\bar{X} = 4.82$) และการสื่อสารดิจิทัล ($\bar{X} = 4.79$) ตามลำดับ ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ความร่วมมือดิจิทัล ($\bar{X} = 4.76$)

ส่วนลำดับความต้องการจำเป็นในการเสริมสร้างภาวะผู้นำดิจิทัลของครู เรียงลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ความรู้ดิจิทัล (PNI_{modified} = 0.75) วิสัยทัศน์ดิจิทัล (PNI_{modified} = 0.69) การสื่อสารดิจิทัล (PNI_{modified} = 0.58) และ ความร่วมมือดิจิทัล (PNI_{modified} = 0.54) ตามลำดับ

5.2 ผลการสร้างและประเมินการพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำดิจิทัลของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1 ผู้วิจัยได้นำข้อมูลผลการศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของภาวะผู้นำดิจิทัลของครู ในระยะที่ 1 โดยนำค่าดัชนีความต้องการจำเป็น มาใช้เป็นแนวทางในการศึกษาข้อมูลในสถานศึกษาด้านภาวะผู้นำดิจิทัลของครูที่มีวิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best Practices) ประกอบไปด้วย 4 Module

ตารางที่ 2 เนื้อหาโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำดิจิทัลของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1

Module	เนื้อหาของโปรแกรม
Module 1 : วิสัยทัศน์ดิจิทัล	1. การสร้างและทำความเข้าใจวิสัยทัศน์ดิจิทัล 2. การปฏิบัติตามและขับเคลื่อนวิสัยทัศน์ดิจิทัล 3. การเผยแพร่และประชาสัมพันธ์วิสัยทัศน์ดิจิทัล

Module	เนื้อหาของโปรแกรม
	4. การเป็นผู้นำและแบบอย่างในการขับเคลื่อนวิสัยทัศน์
Module 2 : ความรู้ดิจิทัล	1. พื้นฐานความรู้เกี่ยวกับเทคโนโลยีดิจิทัล 2. การใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการปฏิบัติงานวิชาชีพ 3. การใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการจัดการเรียนรู้ 4. การนำนวัตกรรมและความคิดสร้างสรรค์ทางดิจิทัลสู่ห้องเรียน 5. การสื่อสารดิจิทัล กฎหมายและจริยธรรมในยุคดิจิทัล
Module 3 : ความร่วมมือดิจิทัล	1. การแบ่งปันข้อมูลและสร้างเครือข่ายความร่วมมือผ่านเทคโนโลยีดิจิทัล 2. การร่วมวางแผนและจัดการเรียนรู้ร่วมกันด้วยเทคโนโลยีดิจิทัล
Module 4 : การสื่อสารดิจิทัล	1. ทักษะการสื่อสารด้วยเทคโนโลยีดิจิทัลในบริบทการทำงาน 2. การสร้างบรรยากาศและแรงจูงใจในการสื่อสารผ่านเทคโนโลยี 3. การสื่อสารเชิงสร้างสรรค์ด้วยเทคโนโลยีดิจิทัล

ตารางที่ 3 กระบวนการพัฒนาครูและกิจกรรมการพัฒนาในโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำดิจิทัลของครู

เนื้อหา	เวลาที่ใช้ในการเรียนรู้จากการปฏิบัติจริง (ชั่วโมง) 70%	เวลาที่ใช้ในการเรียนรู้จากผู้อื่น (ชั่วโมง) 20%	เวลาที่ใช้ในการเรียนรู้ผ่านหลักสูตร (ชั่วโมง) 10%
Module 1 วิสัยทัศน์ดิจิทัล	28	8	4
Module 2 ความรู้ดิจิทัล	35	10	5
Module 3 ความร่วมมือดิจิทัล	14	4	2
Module 4 การสื่อสารดิจิทัล	21	6	3
รวมระยะเวลาในแต่ละวิธีการพัฒนา	98	28	14
การประเมินผลก่อน – หลัง การอบรม	2		
สรุปอภิปรายแลกเปลี่ยนความคิดเห็น	1		
รวมระยะเวลาที่ใช้ในการพัฒนา	143		

6. อภิปรายผลการวิจัย

การศึกษาการสร้างโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำดิจิทัลของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1 ผู้วิจัยนำผลการวิจัยที่สำคัญมาอภิปราย ดังนี้

6.1 จากการศึกษาสภาพของภาวะผู้นำดิจิทัลของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า สภาพปัจจุบันโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ความรู้ดิจิทัล มีค่าเฉลี่ยสภาพปัจจุบันต่ำสุด โดยตัวชี้วัดที่ค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ครูมีการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล ในการจัดการเรียนรู้ ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงปัญหาเชิงระบบเกี่ยวกับการบูรณาการเทคโนโลยีในห้องเรียน โดยครูยังมีข้อจำกัดทั้งในด้านความเข้าใจการเลือกใช้เทคโนโลยี และการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ที่ใช้เทคโนโลยีอย่างมีประสิทธิภาพ ผลการวิจัยดังกล่าวสอดคล้องกับแนวคิด Gilster and Glistler (1997) นักวิชาการให้นิยามไว้ว่า การเรียนรู้ดิจิทัลเป็นความสามารถในการทำความเข้าใจ การใช้สารสนเทศในรูปแบบและจากแหล่งที่หลากหลายที่นำเสนอผ่านคอมพิวเตอร์ แต่หากครูมีความรู้เฉพาะด้านเทคโนโลยีเพียงอย่างเดียว โดยไม่มีการเชื่อมโยงกับการออกแบบการจัดการเรียนรู้ได้ ก็อาจทำให้การใช้เทคโนโลยีไม่ตอบโจทย์การเรียนรู้ของผู้เรียน นอกจากนี้ บงกช ทองเอี่ยม (2561) ได้กล่าวถึงความรู้ดิจิทัล การสร้างสรรค์ค้นหาวิธีการสื่อสารและถ่ายทอดองค์ความรู้ให้ผู้อื่นเข้าใจผ่านสื่อดิจิทัล สร้างสื่อดิจิทัลเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ สร้างเครือข่ายการแบ่งปันข้อมูลความรู้ผ่านสื่อสารสนเทศดิจิทัล สร้างสารสนเทศดิจิทัลที่สามารถสะท้อนกลับเพื่อแก้ไขปัญหาชุมชนนอกจากนี้ พชรวิทย์ จันทร์ศิริสิริ (2560) ได้ให้ความหมายว่า การสื่อสารดิจิทัล คือ การแบ่งปันข้อมูล ความรู้และความคิดเห็นของบุคคลหนึ่งไปสู่บุคคลอื่นๆ เพื่อพัฒนาตนเองอยู่ตลอดเวลา ผลวิจัยในบริบทของครูระดับประถมศึกษาพบว่าครูส่วนใหญ่ยังคงใช้เทคโนโลยีเพียงในระดับพื้นฐาน เช่น การนำเสนอข้อมูลผ่านสไลด์ หรือการค้นหาข้อมูลออนไลน์ มากกว่าการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้แบบ Active Learning ด้วยเครื่องมือดิจิทัล หรือการใช้ LMS อย่าง Google Classroom หรือ Microsoft Teams อย่างเต็มศักยภาพ

6.2 จากการศึกษาสภาพที่พึงประสงค์ของภาวะผู้นำดิจิทัลของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด แสดงให้เห็นว่าครูมีความคาดหวังและแรงจูงใจสูงในการพัฒนาตนเองให้สามารถแสดงออกถึงบทบาทภาวะผู้นำดิจิทัลได้อย่างเต็มศักยภาพ ทั้งในด้านการจัดการเรียนรู้ การใช้เทคโนโลยี การบริหารจัดการชั้นเรียน การมีส่วนร่วมในการพัฒนาสถานศึกษา เมื่อพิจารณาองค์ประกอบแต่ละด้าน พบว่า องค์ประกอบที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ความรู้ดิจิทัล รองลงมาคือ วิสัยทัศน์ดิจิทัล การสื่อสารดิจิทัล และความร่วมมือดิจิทัล ตามลำดับ ด้านความรู้ดิจิทัล สะท้อนให้เห็นว่าครูต้องตระหนักถึงความสำคัญของการมีทักษะความเข้าใจและความสามารถในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการจัดการเรียนรู้ยุคใหม่ในการเลือกใช้เครื่องมือที่เหมาะสมกับกลุ่มสาระการเรียนรู้ การสร้างและใช้สื่อดิจิทัล การวัดผลแบบออนไลน์ และการรู้เท่าทันสื่อ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิด ใจทิพย์ ณ สงขลา (2561) ได้กล่าวว่าการบริหารการบริหารทรัพยากรดิจิทัลและอำนวยความสะดวกให้นักเรียนเป็นความสามารถและทักษะขั้นต้นของผู้เรียนที่มีในการรับรู้ อ่าน ตีความ เลือกรับรู้และเขียนหรือสร้างชิ้นงานในรูปแบบของดิจิทัลและเผยแพร่ได้ประกอบด้วยการรู้ในด้านต่างๆ แสดงถึงความคาดหวังของครูในการเป็นผู้นำที่สามารถวางแผนการใช้เทคโนโลยีในโรงเรียน และมีบทบาทในการกำหนดทิศทางการพัฒนาองค์กร

ทางการศึกษาอย่างยั่งยืน สอดคล้องกับแนวคิดของ Fullan (2006) ที่กล่าวถึงภาวะผู้นำในฐานะตัวเร่งการเปลี่ยนแปลงที่มีความสามารถในการผลักดันองค์กรให้สามารถรับมือกับโลกดิจิทัลได้อย่างมีประสิทธิภาพ ครูยังคาดหวังถึงการพัฒนาทักษะการสื่อสารดิจิทัลที่ชัดเจน มีความโปร่งใส และเปิดโอกาสให้เกิดการมีส่วนร่วมในการพัฒนาสถานศึกษาทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ ด้านความร่วมมือดิจิทัลแสดงให้เห็นว่าครูมีความต้องการในการมีเครือข่ายและชุมชนแห่งการเรียนรู้ร่วมกับเพื่อนครูเพื่อสร้างบรรยากาศแห่งการแบ่งปัน และสนับสนุนซึ่งกันและกัน โดยสรุป สภาพที่พึงประสงค์ของภาวะผู้นำดิจิทัลของครู ในเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1 ซึ่งให้เห็นถึงความมุ่งมั่นของครูในการปรับตัวให้สอดคล้องกับบริบทของโลกยุคใหม่ที่ขับเคลื่อนด้วยเทคโนโลยี ทั้งในด้านพฤติกรรมทักษะ และทัศนคติ เป็นปัจจัยสำคัญในการพัฒนาการศึกษาให้ทันสมัยและตอบสนองต่อผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

6.3 จากการศึกษาความต้องการจำเป็นภาวะผู้นำดิจิทัลของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1 พบว่า องค์กรประกอบด้านความรู้ดิจิทัล แสดงถึงช่องว่างระหว่างสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ สะท้อนให้เห็นถึงความจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องพัฒนาองค์ประกอบนี้ ซึ่งการที่ความรู้ดิจิทัลมีความต้องการจำเป็นสูงสุด อาจเกิดจากบริบทของครูในพื้นที่วิจัยซึ่งยังขาดความมั่นใจและทักษะในการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อการจัดการเรียนรู้ เช่น การผลิตสื่อการใช้ระบบ LMS และการประเมินผลผู้เรียน ครูยังต้องการการอบรมและการฝึกปฏิบัติจริง รองลงมาคือ วิสัยทัศน์ดิจิทัล ซึ่งแสดงถึงความต้องการของครูในการเข้าใจทิศทางและบทบาทของตนในฐานะผู้นำการเปลี่ยนแปลงในยุคดิจิทัล แม้ว่าค่าเฉลี่ยของสภาพปัจจุบันอยู่ในระดับปานกลาง แต่ครูมีความคาดหวังสูงมากในการพัฒนาตนเองเป็นผู้นำที่สามารถสื่อสารวิสัยทัศน์และสร้างเครือข่ายดิจิทัลได้อย่างมีประสิทธิภาพ ส่วนด้านการสื่อสารดิจิทัล ครูแสดงให้เห็นว่าต้องการพัฒนาทักษะการสื่อสารผ่านเทคโนโลยีให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น ทั้งการสื่อสารในชั้นเรียนและการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในด้านวิชาชีพ สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของรูปแบบการสื่อสารในยุคดิจิทัลที่ต้องใช้แพลตฟอร์มหลากหลายด้านความร่วมมือดิจิทัล มีค่าความต้องการจำเป็นน้อยที่สุดเมื่อเทียบกับองค์ประกอบอื่น แต่ก็ยังอยู่ในระดับที่สะท้อนถึงความจำเป็นในการพัฒนา โดยเฉพาะในมิติของการสร้างเครือข่ายและการแบ่งปันแนวปฏิบัติที่เป็นเลิศ ผ่านเทคโนโลยี ซึ่งมีผลต่อการเรียนรู้ร่วมกันในชุมชนวิชาชีพครู สะท้อนให้เห็นว่าครูมีความคาดหวังอย่างสูงต่อการพัฒนาตนเองในทุกมิติของภาวะผู้นำดิจิทัล ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Fullan (2006) ที่เน้นการเปลี่ยนผ่านของครูจากผู้ถ่ายทอดความรู้ไปสู่ผู้นำการเรียนรู้ที่มีบทบาทในการสร้างแรงบันดาลใจและนวัตกรรมเพื่อการเปลี่ยนแปลงในยุคดิจิทัลในด้านการจัดการศึกษา ดังนั้น การพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำดิจิทัลจึงควรออกแบบให้ตอบสนองต่อความต้องการจำเป็นในแต่ละองค์ประกอบอย่างชัดเจน โดยเฉพาะด้านความรู้ดิจิทัลที่ควรให้ความสำคัญเป็นอันดับแรก พร้อมจัดกระบวนการเรียนรู้แบบ 70:20:10 ที่เน้นการปฏิบัติจริง การแลกเปลี่ยนประสบการณ์ และการอบรมเชิงปฏิบัติการ เพื่อให้ครูสามารถพัฒนาได้อย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืน

6.4 จากการศึกษาและพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำดิจิทัลของครู พบว่าความต้องการจำเป็นเร่งด่วนของครูในการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลอยู่ที่ด้านความรู้ดิจิทัล ซึ่งสะท้อนถึงความจำเป็นในการเพิ่มพูนความรู้ ความเข้าใจ และการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการจัดการเรียนรู้ให้มี

ประสิทธิภาพ โดยเฉพาะตัวชี้วัดที่ค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ การใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการจัดการเรียนรู้ ที่บ่งชี้ถึงข้อจำกัดในการนำเครื่องมือดิจิทัลมาใช้ในการสอนอย่างมีประสิทธิภาพ

โปรแกรมที่พัฒนาขึ้นประกอบด้วยองค์ประกอบสำคัญ 5 ประการ ได้แก่ 1) หลักการ 2) วัตถุประสงค์ 3) เนื้อหา 4) กระบวนการพัฒนา และ 5) การวัดและประเมินผล โดยเนื้อหาแบ่งออกเป็น 4 โมดูล คือ ความรู้ดิจิทัล วิสัยทัศน์ดิจิทัล ความร่วมมือดิจิทัล และการสื่อสารดิจิทัล นอกจากนี้ โปรแกรมยังนำหลักการ 70:20:10 มาใช้ในการพัฒนา ได้แก่ 70% จากการลงมือปฏิบัติงานจริง 20% จากการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับเพื่อนร่วมงาน และ 10% จากการฝึกอบรมในห้องเรียน นอกจากนี้ Lombardo (1996) กล่าวว่า หลักการพัฒนาคณาจารย์ตามกรอบ 70:20:10 เป็นการพัฒนาคณาจารย์ในการพัฒนาศักยภาพของตนเองนั้น มีสัดส่วนขององค์ประกอบสำคัญที่จะช่วยให้เกิดการพัฒนาดำเนินตามอัตราส่วน 70:20:10 สามารถพัฒนาศักยภาพของตนเองได้จากหลักการ คือ 1) การเรียนรู้และพัฒนาจากประสบการณ์ การเรียนรู้และพัฒนาผ่านภารกิจในงานแต่ละวัน การได้ทำงานหรือได้รับมอบหมายงานที่ท้าทาย และการลงมือปฏิบัติ 2) การเรียนรู้และพัฒนาจากผู้อื่น เป็นกิจกรรมที่จะช่วยให้เกิดการพัฒนาด้านตนเองจากการค้นคว้า การพัฒนาผ่านการสอนงาน การทำงานร่วมกับเครือข่าย และการเรียนรู้จากการทำงานร่วมกับผู้อื่น 3) การเรียนรู้และพัฒนาจากโปรแกรม เป็นกิจกรรมที่จะช่วยให้เกิดการพัฒนาด้านตนเองจากการเรียนเองการศึกษาเรียนรู้และพัฒนาผ่านการเรียนในสถานศึกษาอย่างเป็นทางการหรือผ่านหลักสูตร การฝึกอบรม และโปรแกรมต่างๆ ส่งผลให้เกิดการเรียนรู้ที่สมดุลทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายคือ ควรมีการจัดทำหลักสูตรพัฒนาอย่างต่อเนื่อง โดยใช้แนวคิด 70:20:10 ร่วมกับการประเมินตามผลลัพธ์จริง ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติคือ ควรประยุกต์ใช้โมเดลโปรแกรมนี้นในพื้นที่อื่น ๆ และปรับให้เหมาะสมตามบริบท ส่วนข้อเสนอแนะเชิงวิชาการ คือควรศึกษาผลสัมฤทธิ์ของโปรแกรมด้วยวิธีวิจัยเชิงทดลองหรือวิจัยเชิงปฏิบัติการ เพื่อพัฒนาสู่โมเดลที่ใช้ได้จริงในวงกว้าง

7. องค์ความรู้ใหม่

จากผลการวิจัยสรุปได้ว่าสภาพปัจจุบันของภาวะผู้นำดิจิทัลของครูโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง และสภาพที่พึงประสงค์ของภาวะผู้นำดิจิทัลของครูโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และความต้องการจำเป็นเรียงลำดับค่าดัชนีจากมากไปน้อย ได้แก่ ความรู้ดิจิทัล วิสัยทัศน์ดิจิทัล การสื่อสารดิจิทัล ความร่วมมือดิจิทัล โปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำดิจิทัลของครู ประกอบด้วย หลักการ วัตถุประสงค์ เนื้อหา วิธีการพัฒนา การวัดและประเมินผล โดยเนื้อหาของโปรแกรม ประกอบด้วย 4 Module ได้แก่ 1) วิสัยทัศน์ดิจิทัล 2) ความรู้ดิจิทัล 3) ความร่วมมือดิจิทัล และ 4) การสื่อสารดิจิทัล ซึ่งจากผลการประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำดิจิทัลของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1 ได้แสดงให้เห็นถึงประสิทธิภาพของกระบวนการพัฒนาและการออกแบบโปรแกรม ที่ตอบสนองต่อความต้องการของครูในยุคดิจิทัลอย่างเป็นรูปธรรม โดยผลการประเมินนี้ดำเนินการผ่านการตรวจสอบจากผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 5 คน ซึ่งมีประสบการณ์ด้านการพัฒนาครูและเทคโนโลยีดิจิทัลในบริบททางการศึกษาผลการประเมินในภาพรวมพบว่า โปรแกรมมีระดับความเหมาะสมและความเป็นไปได้อยู่ในระดับมากถึงมากที่สุดทุกองค์ประกอบ ซึ่งบ่งชี้ว่าโครงสร้างของโปรแกรมมีความชัดเจน สอดคล้องกับ

หลักการวิชาการ และสามารถนำไปใช้ได้จริงในบริบทสถานศึกษา โดยเฉพาะการออกแบบกิจกรรมตามหลัก 70:20:10 ที่ให้ความสำคัญกับการเรียนรู้จากการปฏิบัติจริงเป็นหลัก และเสริมด้วยการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับผู้อื่น รวมถึงการอบรมในรูปแบบทางการ ทั้งนี้ ผู้ประเมินมีความเห็นว่าแนวทางดังกล่าวสามารถส่งเสริมให้ครูพัฒนาทักษะและภาวะผู้นำดิจิทัลได้อย่างรอบด้านในส่วนของหลักการและวัตถุประสงค์ของโปรแกรม ได้รับการประเมินว่ามีความเหมาะสมและสอดคล้องกันดี มีการกำหนดเป้าหมายที่ชัดเจน โดยเน้นให้ครูสามารถพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลทั้งในด้านวิสัยทัศน์ ความรู้ ความร่วมมือและการสื่อสาร ซึ่งเป็นทักษะสำคัญในศตวรรษที่ 21 นอกจากนี้ เนื้อหาและกิจกรรมภายในโปรแกรมยังได้รับการออกแบบให้เหมาะสมกับระดับศักยภาพของครูในเขตพื้นที่ โดยคำนึงถึงความเป็นจริงของทรัพยากรและสภาพแวดล้อมในโรงเรียนอย่างรอบด้านวิธีการพัฒนาที่หลากหลาย เช่น การจัดกิจกรรมโดยลงมือปฏิบัติ การศึกษาดูงาน การฝึกอบรม และการทดลองจัดการเรียนรู้ในชั้นเรียนจริง ทำให้โปรแกรมสามารถสร้างประสบการณ์เรียนรู้ที่เป็นระบบและมีประสิทธิผล ในขณะที่การวัดและประเมินผลก็ได้รับการออกแบบอย่างเหมาะสม โดยมีเกณฑ์ประเมินที่ชัดเจน โปร่งใสและสามารถตรวจสอบได้

โดยสรุป ผลการประเมินสะท้อนว่า โปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำดิจิทัลของครูมีทั้งความเหมาะสมในเชิงวิชาการ และความเป็นไปได้ในการนำไปใช้งานจริงในสถานศึกษาอย่างเป็นระบบ โดยเป็นแนวทางที่สามารถนำไปต่อยอดสู่การพัฒนาครูในบริบทอื่นๆ ได้อย่างกว้างขวาง เพื่อยกระดับคุณภาพครูและการเรียนรู้ของผู้เรียนในยุคดิจิทัลต่อไป

8. ข้อเสนอแนะ

8.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

8.1.1 จากผลการวิจัยพบว่า สภาพปัจจุบันของภาวะผู้นำดิจิทัลของครูอยู่ในระดับปานกลาง โดยเฉพาะด้านความรู้ดิจิทัล และวิสัยทัศน์ดิจิทัล ที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด สะท้อนถึงความจำเป็นในการพัฒนาอย่างเร่งด่วน ครูยังขาดความชำนาญในการใช้เทคโนโลยีเพื่อการเรียนการสอน การผลิตสื่อ และการประเมินผล จึงควรจัดอบรมเชิงปฏิบัติการที่เน้นการใช้จริงในบริบทโรงเรียน พร้อมทั้งสนับสนุนให้เกิดระบบพี่เลี้ยงทางดิจิทัลและกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างครู นอกจากนี้โรงเรียนควรตรวจสอบความพร้อมของทรัพยากรและอุปกรณ์ เพื่อสนับสนุนการใช้งานอย่างต่อเนื่องและมีประสิทธิภาพ การสนับสนุนทรัพยากรเทคโนโลยีที่เพียงพอ เพื่อยกระดับสมรรถนะของครูให้สอดคล้องกับบริบทการเรียนรู้ยุคดิจิทัล

8.2 ข้อเสนอแนะสำหรับผู้ปฏิบัติ

8.2.1 ผลการวิจัยพบว่า สภาพปัจจุบันของภาวะผู้นำดิจิทัลของครูอยู่ในระดับปานกลาง โดยเฉพาะด้านความรู้ดิจิทัล และวิสัยทัศน์ดิจิทัล ที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด สะท้อนถึงความจำเป็นในการพัฒนาอย่างเร่งด่วน ครูยังขาดความชำนาญในการใช้เทคโนโลยีเพื่อการเรียนการสอน การผลิตสื่อ และการประเมินผล จึงควรจัดอบรมเชิงปฏิบัติการที่เน้นการใช้จริงในบริบทโรงเรียน พร้อมทั้งสนับสนุนให้เกิดระบบพี่เลี้ยงทางดิจิทัลและกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างครู นอกจากนี้โรงเรียนควรตรวจสอบความพร้อมของทรัพยากรและอุปกรณ์ เพื่อสนับสนุนการใช้งานอย่างต่อเนื่องและมี

ประสิทธิภาพ การสนับสนุนทรัพยากรเทคโนโลยีที่เพียงพอ เพื่อยกระดับสมรรถนะของครูให้สอดคล้องกับบริบทการเรียนรู้ยุคดิจิทัล

8.2.2 จากการศึกษา พบว่า ความรู้ดิจิทัล มีค่าเฉลี่ยสภาพปัจจุบันต่ำสุด คือ ครูมีการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล ในการจัดการเรียนรู้ และมีค่าดัชนีความต้องการจำเป็นสูงสุดโดยตัวชี้วัดคือครูผู้สอนยังขาดทักษะหรือการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีดิจิทัลอย่างเหมาะสมในการจัดการเรียนรู้ ซึ่งสะท้อนถึงความจำเป็นเร่งด่วนในการพัฒนาและส่งเสริมสมรรถนะในด้านนี้ เพื่อให้สามารถจัดการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพและทันสมัยมากยิ่งขึ้นในยุคดิจิทัล

8.2.3 จากการศึกษาสภาพที่พึงประสงค์ของภาวะผู้นำดิจิทัลของครู พบว่า ความรู้ดิจิทัลโดยตัวชี้วัดที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ครูมีการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการจัดการ

8.2.4 จากการศึกษาความต้องการจำเป็นในการเสริมสร้างภาวะผู้นำดิจิทัลของครู พบว่า ความรู้ดิจิทัล มีค่าดัชนีความต้องการจำเป็นสูงสุด การใช้ซึ่งสะท้อนถึงความสำคัญของความรู้ดิจิทัลควรส่งเสริมและกำหนดนโยบาย จัดให้มีโครงการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลอย่างเป็นระบบ มีการวางแผนการอบรม ส่งเสริมให้ผู้บริหารและครูมีทักษะดิจิทัลที่สอดคล้องกับการบริหารจัดการและการจัดการเรียนรู้ในยุคดิจิทัล

ระดับเขตพื้นที่การศึกษา ควรมีการจัดทำนโยบายหรือแผนพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของครูในเขตพื้นที่การศึกษา ส่งเสริมการจัดสรรงบประมาณและทรัพยากรสำหรับการอบรมและสร้างเครือข่ายการเรียนรู้ดิจิทัล สนับสนุนการประเมินและติดตามความก้าวหน้าของครูในด้านความรู้ดิจิทัลอย่างต่อเนื่องและจัดให้มีคลินิกเทคโนโลยี หรือศูนย์สนับสนุนครูด้านดิจิทัลร่วมกับหน่วยงานภาคีเครือข่าย

ระดับสถานศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีทักษะในการใช้ข้อมูลดิจิทัลเพื่อวางแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาส่งเสริมวัฒนธรรมของการเรียนรู้ดิจิทัลภายในโรงเรียน เช่น การจัดกิจกรรม PLC ด้านเทคโนโลยีพัฒนาระบบบริหารงานในโรงเรียนให้มีความทันสมัย เช่น ระบบ e-office, ระบบสารสนเทศนักเรียนส่งเสริมและกำกับให้ครูได้รับการอบรมความรู้ดิจิทัล และมีการนำไปใช้จริงในห้องเรียน

ระดับครูผู้สอน ครูควรมีทักษะในการใช้เทคโนโลยีเพื่อการเรียนการสอน การออกแบบกิจกรรม การวัดและประเมินผล ตลอดจนการสื่อสารกับนักเรียนในโลกดิจิทัลครูควรเข้าใจการใช้เครื่องมือดิจิทัล เช่น Google Classroom, Canva, Quizizz, Microsoft Teams ฯลฯ มีความสามารถในการเลือกใช้เทคโนโลยีให้เหมาะกับบริบทและเนื้อหาวิชาพัฒนาเนื้อหาดิจิทัล เช่น สื่ออินโฟกราฟิก วิดีโอการสอน แบบทดสอบออนไลน์มีความเข้าใจเรื่องความปลอดภัยทางไซเบอร์ จริยธรรมดิจิทัล และกฎหมายที่เกี่ยวข้องมีการประเมินตนเองและพัฒนาต่อเนื่องในด้านความรู้ดิจิทัลตามกรอบสมรรถนะดิจิทัลของครู

8.2.5 การนำโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำดิจิทัลของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1 ไปใช้ประโยชน์ ครูในสถานศึกษาและผู้ที่เกี่ยวข้องสามารถนำโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำดิจิทัลของครูทั้ง 4 Modul ไปใช้ในการพัฒนาครูตามหลักการเรียนรู้ตามแนวคิดการเรียนรู้แบบ 70:20:10 โดยเฉพาะ Modul 2 ความรู้ดิจิทัล ซึ่งเป็นด้านที่มีค่าดัชนี

ความต้องการจำเป็นสูงสุด สามารถ เลือกกิจกรรมเพื่อพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลในการขับเคลื่อนองค์กรอย่างมีประสิทธิภาพและ ประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

8.3 ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

8.3.1 ควรศึกษาการเสริมสร้างภาวะผู้นำดิจิทัลในระดับชั้นเรียนหรือรายวิชาเพื่อให้เข้าใจแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลที่มีต่อพฤติกรรมการจัดการเรียนรู้และผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนในระดับรายวิชาอย่างชัดเจน

8.3.2 ควรศึกษาการใช้โปรแกรมในเขตพื้นที่การศึกษาอื่นเพื่อศึกษาความเหมาะสมของโปรแกรมในบริบทที่หลากหลาย และวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของครู

8.3.3 ควรศึกษาผลของการใช้โปรแกรมในระยะยาวเพื่อติดตามผลของโปรแกรมในระยะยาว พัฒนาพฤติกรรมการใช้เทคโนโลยีอย่างต่อเนื่องของการเปลี่ยนแปลงในบทบาทของครูด้านภาวะผู้นำดิจิทัลอย่างยั่งยืน

9. บรรณานุกรม

- ใจทิพย์ ณ สงขลา. (2561). การออกแบบการเรียนรู้แนวดิจิทัล. กรุงเทพฯ : ภาควิชาเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- บงกช ทองเอี่ยม. (2561). การพัฒนาตัวชี้วัดทักษะการรู้ดิจิทัลของนักศึกษาวิชาชีพครูในมหาวิทยาลัยแบบไม่จำกัด. สมุทรปราการ : สถาบันเทคโนโลยีแห่งสุวรรณภูมิ.
- พรวิทย์ จันทรศิริสิริ. (2560). นโยบายและการวางแผนกลยุทธ์สำหรับสถานศึกษายุคใหม่. มหาสารคาม: อภิชาติการพิมพ์.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1. (2565). รายงานผลการดำเนินงานประจำปี 2565. มหาสารคาม : สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1. (2566). แผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ 2565. มหาสารคาม : สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1.
- Fullan, M. (2006). The future of educational change: System thinkers in action. *Journal of Educational Change*. 7(3). 113-122.
- Gilster, P., & Glister, P. (1997). *Digital literacy: Wiley Computer Pub*. New York : Library of Congress.
- Lombardo, M. M. E., Robert W. (1996). *The Career Architect Development Planner*. Minneapolis : Lominger.

คำแนะนำสำหรับผู้เขียน
หลักเกณฑ์และวิธีการส่งต้นฉบับเพื่อพิมพ์เผยแพร่
วารสารการบริหารการศึกษา มมร.วิทยาเขตร้อยเอ็ด

1. ลักษณะของวารสาร

วารสารการบริหารการศึกษา มมร.วิทยาเขตร้อยเอ็ด สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด เป็นวารสารเผยแพร่บทความวิชาการ บทความวิจัย บทความปริทัศน์ และบทความรายงานการวิจัยทางด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ของบุคลากรมหาวิทยาลัยมหาจุฬาราชวิทยาลัยและบุคลากรจากหน่วยงานภายนอกโดยมีหลักเกณฑ์ดังนี้

บทความที่ตีพิมพ์ในวารสารนี้ต้องไม่เคยเผยแพร่ในวารสารรายงาน หรือสิ่งพิมพ์อื่นใดมาก่อน เนื้อหาบทความหรือข้อคิดเห็นที่พิมพ์ในวารสารเป็นความคิดเห็นของผู้เขียนเท่านั้น กองบรรณาธิการ ไม่จำเป็นต้องเห็นด้วยต้นฉบับจะได้รับการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิก่อนการตีพิมพ์

2. การเตรียมต้นฉบับ

ต้นฉบับจะเขียนเป็นภาษาไทยหรือภาษาอังกฤษก็ได้ ชื่อเรื่อง ชื่อผู้เขียน ต้องมีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ และต้องมีบทคัดย่อภาษาไทย และภาษาอังกฤษ

ต้นฉบับต้องพิมพ์บนกระดาษขาวขนาด A4 พิมพ์หน้าเดียวใส่เลขกำกับหน้าทุกหน้าพิมพ์ด้วยคอมพิวเตอร์โปรแกรม Microsoft Word ใช้แบบอักษร (Font) TH Sarabun ขนาด 16

ถ้ามีภาพประกอบควรเป็นภาพถ่ายขาว – ดำ ที่ชัดเจน

ถ้าเป็นภาพวาดลายเส้นให้วาดบนกระดาษขาวโดยใช้หมึกดำให้สะอาดและลายเส้นคมชัด ความยาวของเนื้อเรื่องภาพประกอบ ตาราง และบทคัดย่อภาษาไทย และภาษาอังกฤษรวมเอกสารอ้างอิงไม่ควรเกิน 12-15 หน้า

ส่งต้นฉบับมายังกองบรรณาธิการวารสารวารสารการบริหารการศึกษา มมร. วิทยาเขตร้อยเอ็ด มาที่ Email : JournalMBU101@gmail.com หรือส่งเข้าระบบออนไลน์ <http://ojs.mbu.ac.th/index.php/RJGE>

3. รายละเอียดขนาดตัวอักษรและรูปแบบการพิมพ์

ส่วนประกอบของบทความ	รูปแบบการพิมพ์	ขนาดตัวอักษร	ลักษณะตัวอักษร
ชื่อบทความ	กลาง หน้ากระดาษ	18	ตัวหนา
ชื่อผู้แต่ง	ชิดขวา	16	ตัวธรรมดา
บทคัดย่อ -ภาษาไทย -ภาษาอังกฤษ	กลาง หน้ากระดาษ	18	หัวข้อตัวหนา เนื้อหาตัวปกติ
หัวข้อแบ่งตอน	ชิดซ้าย	18	ตัวหนา
หัวข้อย่อย	ใช้หมายเลข	16	ตัวปกติ

เนื้อหาบทความ	-	16	ตัวปกติ
การเน้นความในบทความ	-	16	ตัวปกติ
ข้อความในตาราง	-	16	ตัวปกติ
บรรณานุกรม	ขีดซ้าย	16	ตัวหนา
ภาพประกอบ / คำอธิบายใต้ภาพ	กลาง หน้ากระดาษ	16	ปกติ

ตัวอักษร TH Sarabun ขนาด 16 เว้นขอบด้านบน / ขอบด้านซ้าย 1.5 นิ้ว เว้นขอบด้านล่าง / ขอบด้านขวา 1 นิ้ว

4. ชื่อผู้เขียน

ระบุชื่อ – นามสกุลจริง (ทั้งภาษาไทย และภาษาอังกฤษ) โดยวางไว้ทางขวามือใต้ชื่อของบทความ ระบุ สาขาวิชา/ภาควิชา คณะ สถาบัน และ e-mail ตามลำดับ (ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ)

5. บทคัดย่อ

บทความภาษาไทยต้องมีบทคัดย่อทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษโดยใช้บทคัดย่อภาษาอังกฤษก่อนบทคัดย่อภาษาไทย และจำนวนคำ 300-500 คำ

บทความภาษาอังกฤษต้องมีบทคัดย่อภาษาไทยและภาษาอังกฤษ โดยใช้บทคัดย่อภาษาไทยก่อนบทคัดย่อภาษาอังกฤษ และจำนวนคำไม่เกิน 300-500 คำ

ท้ายบทคัดย่อให้ผู้เขียนกำหนดคำสำคัญ (Keywords) สำหรับคำดัชนีเป็นภาษาไทยและภาษาอังกฤษ 3-5 คำ

6. เกณฑ์การพิจารณาบทความ

1. กองบรรณาธิการวารสารพิจารณาคัดเลือกคุณภาพบทความ และ/หรือปรับแก้ตามความเหมาะสมก่อนส่งผู้ทรงคุณวุฒิ

2. ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 2 คนเป็นผู้พิจารณาเนื้อหาสาระ ตรวจสอบความถูกต้อง และคุณภาพทางวิชาการของบทความและเห็นชอบให้ตีพิมพ์ทั้ง 2 คน กรณีผู้ทรงคุณวุฒิเห็นชอบ 1 ใน 2 คนทางกองบรรณาธิการวารสารฯ จะแต่งตั้งผู้ทรงคุณวุฒิเพิ่มเติมอีก จำนวน 1 คน (และในส่วนของผู้ทรงคุณวุฒิที่แต่งตั้งเพิ่มขึ้นผู้เขียนบทความต้องเป็นผู้รับผิดชอบค่าตอบแทนผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 1,000 บาท) และบทความที่จะได้รับการตีพิมพ์จะต้องผ่านความเห็นชอบจากผู้ทรงคุณวุฒิ 2 ใน 3 คน กรณีเมื่อเสนอบทความต่อผู้ทรงคุณวุฒิแล้วไม่ว่าผลจะเป็นอย่างไร ผู้เขียนบทความประสงค์จะไม่ตีพิมพ์ในวารสาร ผู้เขียนบทความจะต้องเป็นผู้รับผิดชอบค่าตอบแทนของผู้ทรงคุณวุฒิ ท่านละ 1,000 บาท

3. กองบรรณาธิการวารสารจะไม่คืนต้นฉบับให้กับเจ้าของบทความในทุกรณี

7. ประเภทของบทความที่รับพิจารณา

บทความวิชาการ บทความวิชาการวิจัย บทความปริทัศน์ และหรือบทวิจารณ์หนังสือ

8. หลักการอ้างอิง

ให้ใช้ “ระบบฝังโน” และตัวเลขให้ใช้ “ตัวเลขอารบิก” ที่เป็นสากล

9. เขียนตามแบบที่กำหนดไว้

9.1 บทความวิชาการ

แบบการเขียน “บทความวิชาการ” เพื่อลงพิมพ์ในวารสาร
วารสารการบริหารการศึกษา มมร. วิทยาเขตร้อยเอ็ด

ชื่อเรื่อง (ภาษาไทย).....

ชื่อเรื่อง (ภาษาอังกฤษ).....

ชื่อ – สกุล ผู้แต่ง (ภาษาไทย) 1

ชื่อ – สกุล ผู้แต่ง (ภาษาอังกฤษ) 1

ต้นสังกัด/หน่วยงาน¹

ภาษาอังกฤษ (ต้นสังกัด/หน่วยงาน)¹

Email :

บทคัดย่อ

.....
.....(บอกวิธีวิจัย).....ผลการวิจัยพบว่า.....
.....

คำสำคัญ :;;; (3 – 5 คำ)

ABSTRACT

.....
.....
.....

Keywords :;;;(3 – 5 คำ)

1. บทนำ

(พิมพ์รายละเอียด).....

.....
.....
.....

2. เนื้อหา : ในส่วนนี้ การอ้างอิงในเนื้อเรื่องให้ใช้แบบนาม-ปี (Name-Year) ระบุชื่อ-นามสกุล ผู้แต่งปีที่พิมพ์เอกสารและหน้าไว้ข้างหน้าหรือข้างหลังข้อความนั้นก็ได้ เช่น กุลธิดา ท้วมสุข (2548 : 16) กุลธิดา ท้วมสุข (2548) หรือ (กุลธิดา ท้วมสุข, 2548) (กุลธิดา ท้วมสุข, 2548 : 16))

2.1.

2.2.

2.3.

ฯลฯ

3. สรุป

(พิมพ์รายละเอียด).....

.....

4. บรรณานุกรม

.....
(เฉพาะที่มีอ้างอิงในบทความวิชาการเท่านั้น)

9.2 บทความวิจัย

แบบการเขียน “บทความวิจัย” เพื่อลงพิมพ์ในวารสาร
 วารสารการบริหารการศึกษา มมร. วิทยาเขตร้อยเอ็ด

เรื่อง (ภาษาไทย).....

ชื่อเรื่อง (ภาษาอังกฤษ).....

ชื่อ – สกุล ผู้แต่ง (ภาษาไทย) 1

ชื่อ – สกุล ผู้แต่ง (ภาษาอังกฤษ) 1

ต้นสังกัด/หน่วยงาน¹

ภาษาอังกฤษ (ต้นสังกัด/หน่วยงาน)¹

Email :

บทคัดย่อ

.....
(บอกวิธีวิจัย).....ผลการวิจัยพบว่า.....

คำสำคัญ :;; (3 – 5 คำ)

ABSTRACT

Keywords :;;; (3 – 5 คำ)

1. ความสำคัญและที่มาของปัญหาที่ทำการวิจัย

.....

(ความยาวประมาณ 2/3หน้ากระดาษ A4)

2. โจทย์วิจัย(ถ้ามี)

2.1
 2.2

3. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

3.1 เพื่อ
 3.2 เพื่อ.....

4. สมมติฐานการวิจัย (ถ้ามี)

4.1
 4.2

5. ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

5.1
 5.2

6. วิธีดำเนินการวิจัย

.....
(ความยาวประมาณ ½
 หน้ากระดาษ A4)

7. ผลการวิจัย

.....
 มีตาราง/รูปภาพ/แผนภูมิประกอบ ถ้าวิจัยเชิงคุณภาพให้ใส่รูปภาพ 1-2 รูป (ความยาวประมาณ 2-3
 หน้ากระดาษ A4)

8. อภิปรายผลการวิจัย

.....
(ความยาวประมาณ 1/3 หน้ากระดาษ A4)

9. องค์ความรู้ใหม่ (ถ้ามี)

.....

10. ข้อเสนอแนะ

.....

11. บรรณานุกรม

.....
(เฉพาะที่มีอ้างอิงในบทความวิจัยเท่านั้น)

การอ้างอิงและการเขียนเอกสารอ้างอิงส่วนท้ายเล่ม

การระบุแหล่งที่มาของข้อมูล 1) ในเนื้อเรื่องให้ใช้วิธีการอ้างอิงในส่วนเนื้อเรื่องแบบนามปี (author-date in text citation) โดยระบุ ชื่อผู้แต่งและปีพิมพ์ของเอกสารไว้ข้างหน้าหรือข้างหลังข้อความที่ต้องการอ้างอิง เพื่อบอกแหล่งที่มาของข้อความนั้น และระบุเลขหน้าเอกสารอ้างอิงในกรณียกข้อความมาทั้งหมด 2) การอ้างอิงส่วนท้ายเล่ม โดยรวบรวมรายการเอกสารทั้งหมดที่ผู้เขียนได้ใช้อ้างอิงในการเขียนผลงานนั้นๆ จัดเรียงรายการตามลำดับอักษรชื่อผู้แต่ง ภายใต้วลี “บรรณานุกรม” สำหรับผลงานวิชาการภาษาไทย หรือ “Reference” สำหรับผลงานวิชาการภาษาอังกฤษ โดยใช้รูปแบบการอ้างอิงแบบ APA (American Psychological Association) ดังปรากฏในตัวอย่างต่อไปนี้

ตัวอย่างเบื้องต้น

1. หนังสือ

ชื่อผู้แต่ง. (ปีที่พิมพ์). **ชื่อหนังสือ**. (ครั้งที่พิมพ์-ถ้ามี). สถานที่พิมพ์ : สำนักพิมพ์.

ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์. (2553). **จิตวิทยาการบริหารงานบุคคล**. กรุงเทพฯ : ศูนย์สื่อเสริมกรุงเทพ.

ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์. (2553). **จิตวิทยาการบริหารงานบุคคล**. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : ศูนย์สื่อเสริมกรุงเทพ.

2. วารสาร

ชื่อผู้แต่ง. (ปีที่พิมพ์). ชื่อบทความ. **ชื่อวารสาร**. ระบุเลขของปีที่(ระบุเลขของฉบับที่). ระบุเลขหน้าแรก-หน้าสุดท้ายของบทความเรื่องนั้นๆ.

นัฐธยา พิพัฒน์นราธ, นิษฐ์วดี จิรโรจน์ภิญโญ. (2561). การบริหารจัดการสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนเอกชนในกรุงเทพมหานคร. **วารสารบัณฑิตศึกษามหาจุฬาลงกรณ์**. 5(1). 223-240.

3. วิทยานิพนธ์/รายงานวิจัย

ชื่อผู้แต่ง. (ปีที่พิมพ์). ชื่อวิทยานิพนธ์. (ระดับปริญญาของวิทยานิพนธ์). ชื่อสถาบันการศึกษา. สถานที่พิมพ์
ตัวอย่างเช่น

รัศมี สีहनัน. (2551). การประเมินสมรรถนะความเป็นครูของข้าราชการครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษาอุบลราชธานีเขต 3. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาวิจัยและ
ประเมินผล. อุบลราชธานี : มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี.

4. เอกสารที่ไม่ได้ตีพิมพ์เผยแพร่

ชื่อผู้จัดประชุม. (ปีที่พิมพ์). ชื่อรายงานการประชุม. เมืองที่พิมพ์-ถ้ามี : สำนักพิมพ์-ถ้ามี.

5. สื่ออิเล็กทรอนิกส์/เว็บไซต์

ชื่อผู้แต่ง. (ปีที่เผยแพร่). ชื่อเรื่องที่ปรากฏในเว็บ. สืบค้นเมื่อระบุวันที่เดือนปี. จากชื่อเจ้าของเว็บไซต์ :
<http://xxxxxx>

เสาวรัจ รัตนคำฟู.(2563). วิกฤตโควิด-19 รัฐต้องเร่งลดช่องว่างดิจิทัล เพื่อความเท่าเทียมในห้องเรียน
ออนไลน์. สืบค้นเมื่อ 5 กันยายน 2563. จาก <https://tdri.or.th/2020/04/digital-divide-online-education-inequalities/>

จริยธรรมการตีพิมพ์บทความ
วารสารการบริหารการศึกษา มจร.วิทยาเขตร้อยเอ็ด
(MBU Roi Et Journal of Global Education Review)
ISSN : 2730-4132 (Online)

วารสารการบริหารการศึกษา มจร.วิทยาเขตร้อยเอ็ด มหาวิทยาลัยมหาจุฬาราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด ให้ความสำคัญกับการรักษามาตรฐานด้านจริยธรรมในการตีพิมพ์เผยแพร่บทความ ดังนั้น จึงกำหนดให้ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องต้องปฏิบัติตามหลักการและมาตรฐานด้านจริยธรรมในการตีพิมพ์อย่างเคร่งครัด ดังนี้

1. บทบาทหน้าที่ของบรรณาธิการและกองบรรณาธิการในวารสารการบริหารการศึกษา มจร.วิทยาเขตร้อยเอ็ด

1.1 บรรณาธิการและกองบรรณาธิการมีหน้าที่พิจารณาและตรวจสอบบทความที่ส่งมาเพื่อพิจารณาตีพิมพ์ในวารสารทุกบทความ โดยพิจารณาความสอดคล้องของเนื้อหาบทความกับเป้าหมายและขอบเขตของวารสาร รวมถึงตรวจสอบคุณภาพของบทความตามกระบวนการประเมินคุณภาพบทความก่อนการตีพิมพ์

1.2 บรรณาธิการและกองบรรณาธิการต้องใช้หลักการในพิจารณาบทความโดยอ้างอิงเหตุผลทางวิชาการเป็นหลัก และต้องไม่มีอคติต่อผู้นิพนธ์บทความและเนื้อหาบทความที่พิจารณาไม่ว่าจะด้วยกรณีใดๆ ทั้งสิ้น

1.3 บรรณาธิการและกองบรรณาธิการต้องไม่มีส่วนได้ส่วนเสียกับผู้นิพนธ์บทความหรือผู้ทรงคุณวุฒิที่ตรวจประเมินบทความ ไม่ว่าจะเป็ประโยชน์ในเชิงธุรกิจหรือในการนำไปเป็นผลงานทางวิชาการของตนเอง

1.4 บรรณาธิการและกองบรรณาธิการต้องไม่ปิดกั้น เปลี่ยนแปลง หรือแทรกแซงข้อมูลที่ใช้แลกเปลี่ยนระหว่างผู้ทรงคุณวุฒิที่ตรวจประเมินบทความและผู้นิพนธ์บทความ

1.5 บรรณาธิการและกองบรรณาธิการต้องปฏิบัติตามกระบวนการและขั้นตอนต่างๆ ของวารสารอย่างเคร่งครัด

2. บทบาทหน้าที่ของผู้นิพนธ์บทความในวารสารการบริหารการศึกษา มจร.วิทยาเขตร้อยเอ็ด

2.1 บทความที่ผู้นิพนธ์ส่งมาเพื่อพิจารณาตีพิมพ์ในวารสารต้องเป็นบทความที่ไม่เคยตีพิมพ์หรือเผยแพร่ที่ไหนมาก่อน

2.2 ผู้นิพนธ์บทความต้องทำการอ้างอิงให้ถูกต้องทุกครั้งเมื่อนำผลงานของผู้อื่นมานำเสนอหรืออ้างอิงประกอบในเนื้อหาบทความของตนเอง และต้องไม่คัดลอกผลงานของผู้อื่น

2.3 หากผลงานทางวิชาการของผู้นิพนธ์เกี่ยวข้องกับการใช้สัตว์ ผู้เข้าร่วม หรืออาสาสมัคร หรือผลการวิจัยมีประเด็นที่เปราะบางต่อผู้ให้ข้อมูล ผู้นิพนธ์ควรดำเนินการตามหลักจริยธรรม ปฏิบัติตามกฎหมายและข้อบังคับที่เกี่ยวข้องอย่างเคร่งครัด รวมถึงต้องได้รับความยินยอมก่อนการดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลหรือแสดงเอกสารที่เกี่ยวข้อง เช่น หนังสือรับรองจากคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ หรือในสัตว์ ทดลองประกอบด้วยทุกครั้ง

2.4 ผู้นิพนธ์บทความต้องยินยอมโอนลิขสิทธิ์ให้แก่วารสารการบริหารการศึกษา มจร. วิทยาเขตร้อยเอ็ด ก่อนการตีพิมพ์ และไม่นำผลงานไปเผยแพร่หรือตีพิมพ์กับแหล่งอื่นๆ หลังจากที่ได้รับการตีพิมพ์กับวารสารการบริหารการศึกษา มจร. วิทยาเขตร้อยเอ็ด แล้ว

2.5 ชื่อผู้นิพนธ์ที่ปรากฏในบทความต้องเป็นผู้ที่มีส่วนในบทความนั้นๆ จริง

3. บทบาทหน้าที่ของผู้ทรงคุณวุฒิที่ประเมินบทความ

3.1 ผู้ทรงคุณวุฒิที่ประเมินบทความต้องไม่มีส่วนได้ส่วนเสียกับผู้นิพนธ์บทความ การพิจารณาคุณภาพของบทความต้องคำนึงถึงคุณภาพของบทความเป็นหลัก และพิจารณาบทหลักการ และเหตุผลทางวิชาการโดยปราศจากอคติหรือความขัดแย้งส่วนตัว

3.2 ผู้ทรงคุณวุฒิที่ประเมินบทความต้องตระหนักว่าตนเองเป็นผู้มีความเชี่ยวชาญ มีความรู้ความเข้าใจในเนื้อหาของบทความที่รับประเมินอย่างแท้จริง

3.3 ผู้ทรงคุณวุฒิที่ประเมินบทความต้องไม่แสวงหาประโยชน์จากบทความที่ตนเองได้ทำการประเมิน

3.4 หากผู้ทรงคุณวุฒิที่ประเมินบทความได้ตรวจสอบแล้วพบว่าบทความที่รับประเมินเป็นบทความที่คัดลอกผลงานชิ้นอื่นๆ ผู้ทรงคุณวุฒิประเมินบทความต้องแจ้งให้บรรณาธิการทราบทันที พร้อมแสดงหลักฐานประกอบที่ชัดเจน

3.5 ผู้ทรงคุณวุฒิที่ประเมินบทความต้องรักษาระยะเวลาประเมินตามกรอบเวลาประเมินที่วารสารการบริหารการศึกษา มจร. วิทยาเขตร้อยเอ็ด กำหนด รวมถึงไม่เปิดเผยข้อมูลของบทความให้ผู้อื่นได้รับ